

**„Strategia Zrównoważonego Rozwoju
Gminy i Miasta Nisko
na lata 2008-2013”**

Urząd Gminy i Miasta Nisko

Kraków, styczeń 2008r.

*Firma Akordbud-Consulting Sp. z o.o.
serdecznie dziękuje za współpracę
Wszystkim Osobom zaangażowanym
w opracowanie niniejszej Strategii.*

Karta sprawdzająca:

Opracowany przez	
 Akordbud-Consulting Sp. z o.o. ul. Salvatorska 14 30-109 Kraków tel.12/ 429 94 61	

L.p.	Opracowane przez:	Podpis
1	mgr inż. MBA Janusz Kusch	
2	mgr inż. Ewa Daros	
3	mgr inż. Sylwia Kot	

Spis treści

1. PODSTAWY STRATEGII ROZWOJU GMINY I MIASTA NISKO	8
1.1. Wprowadzenie	8
1.2. Metodyka prac.....	10
1.3. Kryteria oceny zadań realizacyjnych	11
2. DIAGNOZA OBECNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ NA TERENIE NISKA	13
2.1. Położenie Gminy i Miasta Nisko	13
2.2. Rys Historyczny	15
2.3. Środowisko przyrodnicze	17
2.3.1. Rzeźba i ukształtowanie terenu.....	17
2.3.2. Zasoby naturalne.....	18
2.3.3. Klimat.....	19
2.3.4. Flora i fauna.....	19
2.4. Demografia.....	20
2.5. Infrastruktura techniczna	27
2.5.1. Transport.....	27
2.5.2. Gospodarka wodna.....	39
2.5.3. Gospodarka ściekowa.....	43
2.5.4. Gospodarka odpadami	46
2.5.5. Sieć energetyczna	49
2.5.6. Zaopatrzenie w gaz.....	50
2.5.7. Zaopatrzenie w ciepło	51
2.5.8. Telekomunikacja.....	52
2.6. Rolnictwo	53
2.7. Gospodarka	58
2.8. Sfera społeczna	64
2.8.1. Służba zdrowia	64
2.8.2. Pomoc społeczna	68
2.8.3. Oświata.....	77
2.8.4. Sport, rekreacja	88
2.8.5. Kultura	89
Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku.....	89
Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu Filia w Nisku	92
Niżańskie Centrum Kultury „Sokół”	93
Katolicki Dom Kultury „ARKA” im. Świętej Jadwigi Królowej w Raclawicach.....	101

<i>Spoleczna Szkoła Muzyczna</i>	103
<i>Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Nisko</i>	104
2.8.6. <i>Turystyka</i>	104
2.8.7. <i>Zabytki</i>	106
2.8.8. <i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	107
2.9. <i>Bezrobocie</i>	110
2.10. <i>Gospodarka mieszkaniowa</i>	117
3. ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	120
3.1. <i>Problemy zidentyfikowane w obszarze Rozwój gospodarczy</i>	120
3.2. <i>Główne problemy zidentyfikowane w obszarze Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska</i> 122	
3.3. <i>Problemy zidentyfikowane w obszarze Rewitalizacja i rozwój terenów miejskich oraz odnowa wsi</i> 124	
3.4. <i>Główne problemy zidentyfikowane w obszarze Rozwój funkcji turystycznych</i>	125
3.5. <i>Problemy zidentyfikowane w obszarze Rozwój społeczny</i>	125
4. ANALIZA SWOT	129
5. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO	137
5.1. <i>Zgodność z Narodowym Planem Rozwoju</i>	137
5.2. <i>Zgodność ze Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007-2015</i>	139
5.3. <i>Zgodność z Narodową Strategią Rozwoju Regionalnego</i>	140
5.4. <i>Zgodność z Narodową Strategią Spójności (Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007-2013 wspierającymi wzrost gospodarczy i zatrudnienie)</i>	140
5.5. <i>Zgodność z Projektem Strategii Rozwoju Turystyki na lata 2007-2013</i>	141
5.6. <i>Zgodność ze Strategią Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2016</i>	142
5.7. <i>Zgodność z Krajowym Programem Rozwoju Wsi</i>	142
5.8. <i>Zgodność z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013</i>	143
5.9. <i>Zgodność z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki na lata 2007-2013</i>	144
5.10. <i>Zgodność z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko</i>	145
5.11. <i>Zgodność z Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka</i>	147
5.12. <i>Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013</i>	148
5.13. <i>Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020</i>	149
5.14. <i>Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego</i>	152
5.15. <i>Zgodność ze Strategią Rozwoju Turystyki dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013</i> 154	

5.16.	Zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Nizańskiego	156
5.17.	Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Nisko	158
5.18.	Zgodność Planem Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Nisko	162
5.19.	Zgodność Programem Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Nisko	163
5.20.	Uwzględnienie polityki równych szans.....	166
6.	ZAŁOŻENIA STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY I MIASTA NISKO	
	167	
6.1.	Cel Strategii.....	167
6.2.	Misja	167
6.3.	Cele Strategiczne.....	169
6.3.1.	<i>Obszar I: ROZWÓJ GOSPODARCZY</i>	<i>170</i>
6.3.2.	<i>Obszar II: Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska</i>	<i>174</i>
II.1.	<i>Efektywna gospodarka wodno- ściekowa – wysoka jakość wód.....</i>	<i>174</i>
II.2.	<i>Właściwa gospodarka odpadami.....</i>	<i>174</i>
II.3.	<i>Racjonalna gospodarka energetyczna.....</i>	<i>175</i>
II.4.	<i>Ochrona przyrody i poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców</i>	<i>175</i>
6.3.3.	<i>Obszar III : Rewitalizacja i rozwój terenów miejskich oraz odnowa wsi</i>	<i>177</i>
III.1.	<i>Rewitalizacja miasta Niska</i>	<i>177</i>
III.2.	<i>Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie miasta</i>	<i>178</i>
III.3.	<i>Odnowa i rozwój wsi.....</i>	<i>178</i>
6.3.4.	<i>Obszar IV : Rozwój funkcji turystycznych</i>	<i>179</i>
IV.1.	<i>Ochrona i zachowanie szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego</i>	<i>179</i>
IV.2.	<i>Rozwój infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej.....</i>	<i>180</i>
IV.3.	<i>Rozwój agroturystyki jako dodatkowego źródła dochodu rolników.....</i>	<i>180</i>
IV.4.	<i>Opracowanie skutecznego systemu promocji Gminy</i>	<i>180</i>
6.3.5.	<i>Obszar V : Rozwój społeczny</i>	<i>182</i>
V.1.	<i>Wysoka jakość kształcenia.....</i>	<i>182</i>
V.2.	<i>Podnoszenie sprawności fizycznej mieszkańców</i>	<i>182</i>
V.3.	<i>Podnoszenie atrakcyjności form działania istniejących placówek kultury</i>	<i>183</i>
V.4.	<i>Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, społecznego i socjalnego mieszkańców</i>	<i>183</i>
V.5.	<i>Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji publicznej</i>	<i>184</i>
7.	LISTA PLANOWANYCH DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH NA OBSZARZE GMINY I	
	MIASTA NISKO W LATACH 2008-2013	186
7.1.	Schemat Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko	186
8.	PLANOWANE PROJEKTY NA OBSZARZE GMINY I MIASTA NISKO W LATACH 2008-	
	2013	196

8.1.	Lista planowanych projektów w ramach Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko w latach 2008-2013.....	196
8.2.	Źródła finansowania planowanych projektów w ramach Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko w latach 2007-2013.....	198
9.	SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY I MIASTA NISKO.....	199
9.1.	Wyznaczenie zespołu do realizacji zadań	199
9.2.	System wdrażania Strategii	199
10.	SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY I MIASTA NISKO	200
10.1.	Sposoby monitorowania i oceny Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko	200
10.2.	<i>Public Relations</i> Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko	203
11.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY.....	204

1. Podstawy Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko

1.1. Wprowadzenie

Pojęcie "zrównoważony rozwój" - (Sustainable Development) - zostało po raz pierwszy zdefiniowane w raporcie "Nasza wspólna przyszłość" (1987 r.), opracowanym przez Światową Komisję Środowiska i Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych. Zrównoważony rozwój został określony, *jako proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom.*

By osiągnąć zrównoważony rozwój należy skoncentrować się na trzech głównych obszarach: ochronie środowiska i racjonalnej gospodarce odpadami, wzroście gospodarczym oraz szeroko pojętym rozwoju społecznym (walce z ubóstwem, wyrównywaniu szans w dostępie do edukacji, opieki zdrowotnej, sportu, zaspokojeniu potrzeb kulturalnych).

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta jest dokumentem programowym, który wielokierunkowo integruje potrzeby społeczności lokalnej. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionu na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta ujmuje główne cele i uwarunkowania jej rozwoju w horyzoncie czasowym 10-15 lat w zmieniającym się otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym. Jest tworzona przez czynny udział całej społeczności Gminy (mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje publiczne) przy koordynacji Rady Gminy i uwzględnia zgłoszone przez nią zadania. *Strategia* jest dokumentem programowym diagnozującym problemy, analizującym bieżące potrzeby, określającym trendy i kierunki rozwoju gospodarczego, ekonomicznego i społecznego. Celem opracowania *Strategii Zrównoważonego Rozwoju* jest zbudowanie ramowego schematu działań, na którym mogą opierać się lokalne władze, organizując swoje przyszłe działania, a także pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia gospodarczego i społecznego w zagrożonych obszarach gminy przez szybszy wzrost ekonomiczny i wzrost zatrudnienia.

Podstawą *Strategii Zrównoważonego Rozwoju* powinno być założenie maksymalnego wykorzystania szeroko rozumianych wewnętrznych zasobów oraz potencjału miejscowych podmiotów. Dokument ten powinien być oparty o dokładną inwentaryzację istniejących zasobów Gminy i walorów jej lokalizacji.

Strategia definiuje kierunek procesu przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych na terenie Gminy (miejskiej/wiejskiej) przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców,

stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego (stworzenie mechanizmu zachęt do rozwoju rolnictwa, przedsiębiorczości, i inwestowania na terenie Gminy), a także odbudowy więzi społecznych. Zatem celem budowy *Strategii* jest wzrost gospodarczy i społeczny Gminy. Może być on osiągnięty przez rozwijanie nowych form działalności gospodarczej, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, z uwzględnieniem zagadnień ochrony stanu środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczo-społecznego. *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta* jest tworzona po to, by ukierunkować opisane wyżej przemiany. Świadoma i planowa realizacja zadań opisanych w *Strategii*, zaowocuje bardziej efektywnym wykorzystaniem istniejących możliwości. Poszczególne działania maksymalnie wykorzystują efekt synergii i kierunkują korzystne zmiany w rejonie objętym *Strategią*.

Pierwsza część dokumentu jest diagnozą stanu Gminy i Miasta Nisko. Bazuje na ustaleniach Narodowego Spisu Powszechnego, danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i innych podmiotów oraz informacjach znajdujących się w posiadaniu Urzędu Gminy i innych jednostek organizacyjnych. Na ich podstawie określono najważniejsze obszary problemowe Gminy i Miasta Nisko.

W dalszej części przeprowadzone zostały analizy i prognozy oraz nakreślono schemat celów i działań strategicznych. Zaproponowane w niniejszym dokumencie rozwiązania zostały zaczerpnięte z literatury, doświadczeń innych samorządów w Polsce i innych krajach Europy. Ich przyjęcie nie gwarantuje pełnego sukcesu, daje jednak możliwość wykorzystania doświadczeń i dobrych praktyk wypracowanych przez inne społeczności.

Projekty ujęte w niniejszej *Strategii* są jedynie propozycją przedsięwzięć, a ich realizacja będzie zależna od uwarunkowań finansowych, potrzeb środowiska lokalnego i możliwości technicznych.

Zadania przewidziane do wykonania w ramach *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nisko na lata 2007-2015* będą realizowane w zależności od wdrażania Funduszy Strukturalnych w Polsce, możliwości pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania oraz opracowywania, bądź aktualizacji, dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym (np. przyjęcie Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 - 2013) oraz planów regionalnych.

O wszystkich zmianach w proponowanej *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* (nowe zadania, modyfikacja obszarów problemowych) będzie decydował Burmistrz oraz Rada Miejska w Nisku.

1.2. Metodyka prac

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko została opracowana z zastosowaniem niżej opisanych procedur. Ogólna procedura konstruowania *Strategii Rozwoju Gminy* składała się z następujących etapów:

Etap I – Diagnoza stanu obecnego: zgromadzenie danych, informacji i ich analiza.

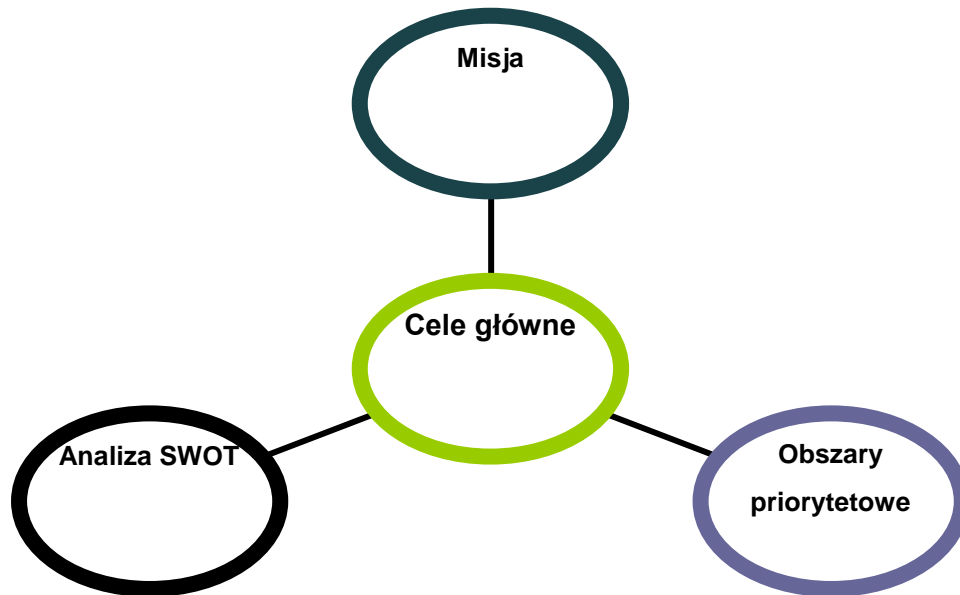
Etap II - Przygotowanie analizy mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń środowiska lokalnego (analiza SWOT) . Określenie głównych zagadnień problemowych.

Etap III - Sformułowanie celów Strategii, ich struktury oraz współzależności. Określenie listy zadań z uwzględnieniem listy zadań priorytetowych.

Etap IV - Przygotowanie i przedłożenie projektu „*Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nisko na lata 2007-2015*”.

Zgodnie z wytycznymi programowania regionalnego i „najlepszymi praktykami” panującymi w krajach członkowskich Unii Europejskiej, *Strategia Zrównoważonego Rozwoju* zawiera następujące elementy, ściśle ze sobą powiązane:

- Analizę SWOT,
- Misję Gminy,
- Obszary priorytetowe,
- Główne cele strategiczne dla poszczególnych obszarów priorytetowych,
- Cele operacyjne,
- Zadania,
- Zasady monitorowania i oceny realizacji *Strategii*.

1.3. Kryteria oceny zadań realizacyjnych

Ocena inwestycji w kategoriach uwarunkowań społecznych:

1. Zasięg oddziaływania.
2. Wpływ na rozwój gospodarczy.
3. Wpływ inwestycji na rozwój edukacyjno-oświatowy dzieci i młodzieży.
4. Wpływ inwestycji na bezpieczeństwo mieszkańców.
5. Wpływ inwestycji na poprawę spędzania wolnego czasu przez mieszkańców.
6. Wpływ inwestycji na rozwój kulturalny mieszkańców.

Ocena inwestycji w kategoriach strukturalnych:

1. Powiązanie inwestycji z innymi inwestycjami już realizowanymi przez Miasto i Gminę.
2. Zgodność inwestycji z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy, czy Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta.
3. Stopień zaawansowania inwestycji.

4. Wpływ na środowisko naturalne.
5. Wpływ inwestycji na poprawę wizerunku Gminy.
6. Wpływ inwestycji na poprawę komfortu życia mieszkańców poprzez zapewnienie niezbędnej infrastruktury technicznej.

Ocena inwestycji w kategoriach finansowych:

1. Wpływ inwestycji na budżet.
2. Korzyści ekonomiczne dla mieszkańców.
3. Możliwość finansowania inwestycji z niekomercyjnych środków bezzwrotnych.
4. Możliwość finansowania inwestycji z niekomercyjnych źródeł zewnętrznych (kredyty i pożyczki preferencyjne).
5. Możliwość współfinansowania inwestycji z udziałem własnym mieszkańców lub innych zainteresowanych podmiotów.

2. Diagnoza obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Niska

Charakterystyka Gminy i Miasta Nisko jest raportem sporządzonym na podstawie dostępnych materiałów statystycznych, badań dokumentacyjnych, dostępnej literatury, danych Urzędu Gminy. Diagnoza Gminy opisuje jej stan obecny, problemy oraz stan aktywności społeczności lokalnych w najważniejszych obszarach:

- środowiskowym,
- kulturalnym,
- społecznym,
- gospodarczym,
- turystycznym,
- infrastrukturalnym,
- związanym z zarządzaniem.

2.1. Położenie Gminy i Miasta Nisko

Miasto i Gmina Nisko położona jest w województwie podkarpackim, na terenie powiatu nizańskiego. Graniczy z gminami: *Bojanów, Jeżowe, Pysznica, Rudnik nad Sanem, Stalowa Wola, Ulanów*.

Gmina Nisko usytuowana jest w Kotlinie Sandomierskiej, na skraju puszczy Sandomierskiej w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych Lublin - Rzeszów i Sandomierz - Przemyśl. Przechodzi tam również linia kolejowa Rozwadów - Przeworsk. Jest jedną z siedmiu gmin powiatu nizańskiego. Siedziba Urzędu Gminy i Miasta znajduje się w mieście Nisko.

Główną rzeką przepływającą przez teren Gminy jest San wraz z dopływami. Leży ona w obrębie stykających się trzech mezoregionów: Płaskowyżu Kolbuszowskiego, Płaskowyżu Tarnogrodzkiego i Równiny Biłgorajskiej. Na zachód i południe Gminy rozciąga się Puszcza Sandomierska, na północ Lasy Janowskie, zaś na wschód Puszcza Solska. Płaskowyż Kolbuszowski zajmuje środkową część Kotliny Sandomierskiej, wznosi się od 220 do 270 m n.p.m i ma charakter rolniczo-leśny.

Równina Biłgorajska to kraina leśno-łąkowa, z pięknymi borami sosnowymi, licznymi wydmy, torfowiskami i jeziorami. Płaskowyż Tarnogrodzki charakteryzuje się obecnością gleb lessowych sprzyjających rozwojowi rolnictwa.

Położenie Gminy i Miasta Nisko na tle Województwa Podkarpackiego

Źródło: Mapa – Podział administracyjny województwa podkarpackiego, Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Powierzchnia Gminy Nisko wynosi 142 km². Stanowi to 0,79% powierzchni województwa podkarpackiego i 18% powierzchni powiatu niżańskiego. Gmina pod względem obszaru zajmuje drugie miejsce w powiecie niżańskim po gminie Harasiuki.

W skład Gminy wchodzi miasto Nisko, które oficjalnie uzyskało status miasta w 1930 roku oraz 6 sołectw: Kończyce, Nowa Wieś, Nowosielec, Raclawice, Wolina i Zarzecze. Zarzecze to stara wieś królewska, wzmiankowana w XIX w., leżąca na trasie do Ulanowa, a Raclawice są jedną z najstarszych w okolicy wsi. Gmina i Miasto Nisko liczy 22 513 mieszkańców (wg danych GUS stan na 30.06.2007r.). Gęstość zaludnienia wynosi 158 osoby/km².

Korzystne położenie Niska daje duże potencjały współpracy z podmiotami zlokalizowanymi w okolicznych miastach i gminach.

2.2. Rys Historyczny

Badania archeologiczne dowodzą, że osadnictwo na terenach Niska sięga znacznie wcześniejszego okresu niż 1 429r., kiedy to ukazała się pierwsza wzmianka o Nisku. Odkrycia dokonane na tzw. "Skrzyńskiej Górze" pochodzą z epoki neolitu.

W wiekach X-XIII nastąpił drugi etap rozwoju osady w Nisku, w jego efekcie powstało dzisiejsze miasto. W tym samym czasie założono, na wzgórzu nad Sanem, osadę w Krzeszowie.

Ludność, osiedlająca się w Puszczy Sandomierskiej we wczesnym średniowieczu, zajmowała się hodowlą, rolnictwem i rzemiosłem (garncarstwo, tkactwo, obróbka metali, kości rogu itp.)

Intensyfikacja procesów osadniczych nastąpiła z chwilą nadawania ziem Puszczy Sandomierskiej możnym radom i Kościołowi. Rodziły się własności ziemskie, m. in. Tarnowskich i Gryfitów, duże posiadłości kościelne. W XIII wieku, skutkiem najazdów tatarskich, ludność Ziemi Sandomierskiej, wypędzona ze zrujnowanych siedzib, skolonizowała północne obszary puszczy. Wtedy założono m. in. osadę Bieliny.

Od wczesnego średniowiecza do XVI wieku z tytułu własności królewskiej Nisko i okolice były eksploatowane gospodarczo jako miejsce wielkich polowań a następnie wyrębu i splawu drewna Sanem i Wisłą.

W 1577-78r. miały miejsce na tych terenach wystąpienia i bunty o charakterze antyfeudalnym. W zaistniałym sporze król stanął po stronie chłopów.

W XVII wieku cały region znalazł się w latyfundium rodziny Lubomirskich. Nisko specjalizowało się w uprawie żyta. Gospodarcze zubożenie i zahamowanie rozwoju przyniosły wojny szwedzkie. 27 marca 1656 roku Stefan Czarniecki stoczył tu wielką zwycięską bitwę z ustępującymi ku Wiśle wojskami szwedzkimi Karola Gustawa.

Po pierwszym rozbiórce Polski w 1772r. była dobra królewska stały się własnością funduszu religijnego. Rząd austriacki wystawił Nisko na licytację. Z dniem 14 lipca 1834r. nowym właścicielem Niska został Łowczy Dworu Karol Reinchenbach.

W 1867r. dobra w Nisku, należące do rodziny Reinchenbachów, nabył hr. Roger de Miremount (pochodzenia austriacko-francuskiego). Po śmierci hr. Rogera Resseguiera majątek odziedziczył jego syn Oliver, który wcześniej w 1868 roku wstąpił w związek małżeński z Marią Kinsky, córką Eugeniusza. Był to okres dynamicznego rozwoju Niska i okolic. Resseguierowie wybudowali duży tartak, młyn i browar. W 1896r. rozpoczęto budowę kolei na trasie Rozwadów-Nisko-Przeworsk. Od 1877r. istniała poczta konna do Rzeszowa, prowadzona przez Majerów. Od 1900r. do Rzeszowa wiodła bita droga, łącząca się z powstałą wcześniej, obecną ulicą Sandomierską, po której obu stronach stały drewniane domki. W 1875r. wybudowano budynek starostwa (obecnie Urząd Gminy i Miasta), jako że od roku 1857 Nisko było siedzibą powiatu. W 1894r. powstała cegielnia ręczno-konna, a w cztery lata później mechaniczna. W. 1870r. zorganizowano liczący 12 łóżek pierwszy szpital, mieszczący się przy ul. Sandomierskiej (budynek internatu Szkoły Elektrycznej). W osiem lat później uruchomiono pierwszą aptekę. W latach 1869-1900 wybudowano koszary, gdzie stacjonował 23 batalion pułku austriackiego z Jarosławia. W 1902r. istniało już przedszkole na obecnej ulicy 3-go Maja, prowadzone przez siostry zakonne. Od 1906r. w majątku Resseguierów było światło elektryczne. W mieście działała własna straż pożarna. Istniał już 40 łóżkowy szpital przy ulicy I. Paderewskiego. W 1904 roku ze składek społeczeństwa powstał budynek Towarzystwa Gimnastycznego "SOKÓŁ". Instytucja ta odegrała wielką rolę w kształtowaniu polskości u młodych ludzi. Świadczy o tym ilość młodzieży nizańskiej, która wzięła udział w walkach o niepodległość. Gimnazjaliści walczyli w legionach Piłsudskiego, a w 1918 uczniowie starszych klas poszli ochotniczo bronić Lwowa. Najwięcej jednak młodzieży walczyło w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 roku. Po odzyskaniu niepodległości przy budynku Gimnazjum został odsłonięty pomnik Orłąt Lwowskich, upamiętniających poległych uczniów: Stefana Kościółka, Mariana Zarębę. Podczas I wojny światowej miasto zostało dość znacznie zniszczone.

Po odzyskaniu niepodległości tereny nizańskie weszły w nowy etap rozwoju w wolnej, niepodległej Polsce.

Prawa miejskie Nisko otrzymało 20 października 1933r. do tego czasu było jedną z dwu wsi, w których mieściły się siedziby powiatów. W 1932r. Nisko zyskało herb przedstawiający jodłę i biegnącą z góry na dół wstęgę rzeki San.

W czasie okupacji - Nisko było bastionem polskości. Utworzono tu Obwód AK Nisko z siedzibą w Stalowej Woli. Tu działały Bataliony Chłopskie, "Roch", "Straż". Wielu mieszkańców Niska oddało życie na różnych frontach II wojny światowej, w obozach koncentracyjnych i sowieckich łagrach. Na frontonie kościoła parafialnego w Nisku znajduje się Tablica Katyńska, z wymienionymi na niej 25 nazwiskami mieszkańców Ziemi Nizańskiej, bestialsko zamordowanymi na Wschodzie.

Nisko i okolice znalazły się w centrum zainteresowania okupanta niemieckiego jako stolica terytorium żydowskiego, ośrodka emigracyjnego w skali europejskiej. Pierwszy

"Durchgangslager bei Nisko" zlokalizowany został w Zarzeczcu. 18 października 1939 roku na stacji kolejowej w Nisku przybył 1000-osobowy konwój Żydów z Wiednia i Pragi.

Teren przyległy do obszaru niżańskiego stanowił bazę partyzancką, dla oddziałów partyzantów polskich i sowieckich, które nękały skutecznie okupanta, ale w odwecie na ziemi niżańskiej dokonywane były częste aresztowania i pacyfikacje.

30 lipca 1944r. był początek powojennego rozwoju miasta Niska. Rozbudowało się ono znacznie. Do 1973 roku Nisko było miastem powiatowym, kiedy to włączono go do nowo powstałego powiatu Stalowa Wola. Od 1975r. stało się siedzibą władz miejsko-gminnych. Podczas kolejnej reformy administracyjnej na skutek społecznych protestów i poparcia okolicznych gmin od 1 lutego 1991r. ustanowiono w Nisku siedzibę Urzędu Rejonowego, który obejmował 8 gmin: Bojanów, Harasiuki, Jarocin, Jeżowe, Krzeszów, Nisko, Rudnik, Ulanów. Od 1 stycznia 1999 roku Nisko jest siedzibą Gminy Nisko, ale także i powiatu niżańskiego, obejmującego Gminy: Nisko, Rudnik n/Sanem, Ulanów, Harasiuki, Jarocin, Jeżowe, Krzeszów.

2.3. Środowisko przyrodnicze

Według podziału fizyczno–geograficznego J. Kondrackiego (1977) teren Gminy położony jest w obrębie Kotliny Sandomierskiej. W morfologii terenu wyróżniają się dwie zasadnicze części północno–wschodnia (mezoregion Równiny Biłgorajskiej) południowa i południowo–zachodnia (mezoregion Doliny Dolnego Sanu). Stykające się ze sobą fragmenty mezoregionów różnią się wyniesieniem nad poziom morza i rzeźbą terenu. W obrębie Równiny Biłgorajskiej wydzielono dwie formy morfologiczne: wysoczyznę polodowcową i doliny boczne. Są to łagodne wzniesienia (160 – 195 m n.p.m.) rozcięte łagodnie wciętymi rozległymi dolinami w kształcie niecek o często podmokłych dnach. Wysoczyzna od doliny Sanu oddzielona jest stromą skarpą o wysokości 20 – 30 m. W obrębie doliny Dolnego Sanu wyróżnia się kilka poziomów terasowych – terasy akumulacyjno – erozyjne. Deniwelacje terenu na obszarze Gminy sięgają 40 m, od 153 m n.p.m. w obrębie terasy zalewowej Sanu od 195 m n.p.m. w obrębie wysoczyzny.

2.3.1. Rzeźba i ukształtowanie terenu

Pod względem geologicznym Gmina położona jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego. W budowie geologicznej terenu Gminy udział biorą utwory powstałe w:

- *trzeciorzędzie* – utwory tego wieku leżą bezpośrednio na starszym silnie zerodowanym prekambryjskim podłożu, wykształcone są jako ily krakowieckie, zalegające na różnych

głębokościach od 3 m p.p.t. w obrębie Równiny Biłgorajskiej do 14 – 19 m p.p.t. w dolinie Sanu.

- *czwartorzędzie* – osady plejstocenu tworzą kompleks osadów: akumulacji rzecznej reprezentowanych przez żwiry (w spągu) w stropie przez piaski pylaste, różnej frakcji występujące w dolinie Sanu, osady fluwioglacjalne i glacialne wykształcone w postaci piasków drobnych i średnich zawierających domieszki żwirów i przewarstwione glinami zwałowymi występują na Równinie Biłgorajskiej, osady eoliczne – to piaski wydmowe tworzące płyty na powierzchni całej Gminy. Osady holocenu to 3 – 4 metrowa warstwa mad wykształconych w postaci pyłów i glin pylastych oraz grunty organiczne (namuły organiczne ilaste i piaszczyste, torfy) występujące w postaci niewielkich niezbyt mięjszych płatów.

2.3.2. Zasoby naturalne

Na terenie Gminy występują zasoby, które mogą stanowić surowiec dla przemysłu ceramicznego i budowlanego, są to: piaski wydmowe, piaski rzeczne, piaski i żwiry wodno –lodowcowe, gliny zwałowe, gliny rzeczne i iły trzeciorzędowe zaliczone do surowców pospolitych.

Wstępnie zostały rozpoznane złoża surowców ilastych:

- złoża Malce – o szacunkowych zasobach perspektywicznych około 2 miliony m³ glin rzecznych;
- złoża Hawryły – o szacunkowych zasobach perspektywicznych około 1 miliona m³ glin rzecznych i około 10 milionów m³ iłów trzeciorzędowych;
- w kategorii A, B, C1 zostało udokumentowane złoża iłów trzeciorzędowych Zarzecze o zasobach – 843 000 m³.

Obecnie koncesją objęte są cztery złoża, utworzono dwa obszary górnicze dla wydobycia surowców pospolitych:

- OG Raclawice dla wydobycia piasków budowlanych o powierzchni 1,13 ha;
- OG Zarzecze – Kamień dla wydobycia surowców ilastych o powierzchni 1,80 ha;
- OG Hawryły;
- OG Zarzecze.

Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji wynosi około 31,29 ha.

2.3.3. Klimat

Według regionalizacji klimatycznej obszar Gminy Nisko położony jest w obrębie sandomierskiego regionu klimatycznego, charakteryzującego się przewagą wpływów kontynentalnych. Tutejszy klimat charakteryzuje się upalnymi latami z niewielką ilością opadów, zimami dość łagodnymi, umiarkowanie śnieżnymi. Przeważają wiatry z kierunków zachodnich, łączny udział wiatrów z kierunków południowo-zachodu, zachodu i północno-zachodu dochodzi do 45%. Różnicowanie rzeźby terenu i wyniesienie nad poziom morza wpływa na nieznaczne różnicowanie warunków klimatu lokalnego. Najbardziej korzystne warunki występują w obrębie wysoczyzny w zachodniej części Gminy. Są to tereny dobrze przewietrzane. W obrębie teras zalewowych Sanu i dolin na wysoczyźnie występują mniej korzystne warunki, co wiąże się z tendencją do sphywania i zalegania zimnych wilgotnych mas powietrza pochodzącego z wyżej położonych terenów. Specyficzny mikroklimat występuje w obrębie dużych kompleksów leśnych. Lasy wpływają łagodząco na dobowe ekstrema temperatury, modyfikująco na warunki – „wietrzne” w ich otoczeniu przez ograniczenie prędkości i siły wiatru. Średnia temperatura powietrza w miesiącu styczniu wynosi około $-3,5^{\circ}\text{C}$, średnia temperatura lipca wynosi $+18^{\circ}\text{C}$. Zima trwa około 92 dni w roku, lato 95 dni. Gminę Nisko, cechuje stosunkowo duże zachmurzenie. W ciągu roku liczba dni pochmurnych wynosi około 110 dni, liczba dni pogodnych wynosi średnio około 70. Średnia roczna suma opadów wynosi ok. 670 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 80 dni.

2.3.4. Flora i fauna

Naturalny system powiązań ekologicznych na terenie Gminy tworzą:

ekosystemy leśne - zajmujące powierzchnię 7 469 ha, co stanowi około 52% ogólnej powierzchni Gminy. Kompleksy leśne to pozostałości dawnej Puszczy Sandomierskiej. Występują tu głównie skupiska *boru mieszanego*, *boru świeżego wilgotnego* i *boru mokrego*. W drzewostanie dominuje *sosna* z niewielkimi domieszkami *jodły*, *modrzewia* i *brzozy*.

ekosystemy dolin rzecznych - to roślinność teras zalewowych Sanu w postaci *zarośli łęgowych* składających się z *olchy drzewiastej* i *krzaczastej*, *wierzby* oraz gęsto porastającej *wikliny*.

ekosystemy łąkowe - to rozległe obszary *użytków zielonych* stanowiących bazę równowagi ekologicznej dla sąsiadujących łatwo wysuszających się obszarów.

ekosystemy wodne – *starorzecza Sanu w obrębie doliny* z charakterystycznymi zespołami roślinnymi.

Bogate zbiorowiska szaty roślinnej sprzyjają bogactwu gatunków fauny. Ze środowiskiem leśnym związane są duże zwierzęta łowne, na terenie Leśnictwa Jeżowe znajdują się miejsca łęgowe

i ostoja *wilka*, w Leśnictwie Barce – miejsca lęgowe *bociana czarnego*. Tereny otwarte tj. łąki i pola uprawne są biotopem *drobnej zwierzyny łownej*.

Dolina rzeki San podlega ochronie i jest objęta programem ochrony środowiska w ramach krajowej sieci ECONET–PL. Jako korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym. Wchodzi w skład europejskiej sieci ekologicznej.

2.4. Demografia

Ludność Gminy i Miasta Nisko według danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie w dniu 30.06.2007r. szacowana była na 22 513 osób (w tym 11 108 osób to mężczyźni, a 11 405 kobiety), co stanowiło około 1,07% ludności woj. podkarpackiego oraz około 33,6% ludności powiatu nizańskiego. Ludność miasta stanowi 69,2% wszystkich mieszkańców Gminy, ludność obszarów wiejskich 30,8%.

Średnia wielkość gęstości zaludnienia Gminy i Miasta Nisko wynosi 158 osób/km² (jest to Gmina o największym zaludnieniu na km² wśród Gmin powiatu nizańskiego). Gęstość zaludnienia miasta Nisko wynosi 256 osób/km², obszarów wiejskich – 85 osób/km². Gmina jest także zaludniona bardziej niż przeciętne zaludnienie w kraju (122 osoby/km²) oraz w województwie podkarpackim (118 osób/km²) i w powiecie nizańskim (85 osób/km²).

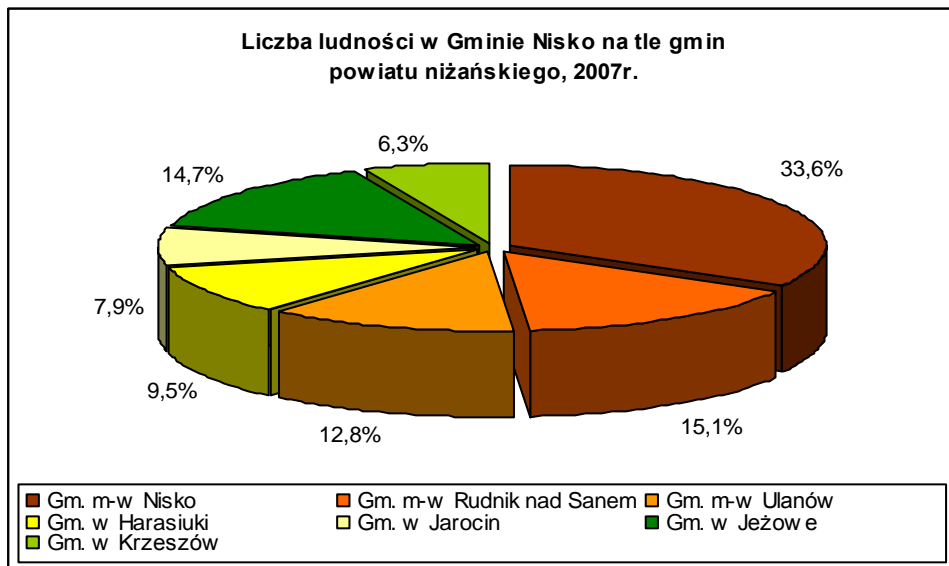
Gmina Nisko jest najbardziej zaludnioną Gminą w powiecie. Pod względem wielkości obszaru, zajmuje drugą lokatę, zaraz po Gminie wiejskiej Harasiuki.

Zaludnienie Gminy i Miasta Nisko na tle powiatu przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Obszar	Liczba ludności			Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
		Ogółem	W tym Mężczyźni	W tym Kobiety		
Powiat Nizański		67 051	33 306	33 745	786	85
Gmina Nisko	Razem	22 513	11 108	11 405	142	158
	Miasto	15 590	7 667	7 923	61	256
	Obszary wiejskie	6 923	3 441	3 482	81	85
Gmina Rudnik nad Sanem	Razem	10 123	4 956	5 167	79	129
	Miasto	6 727	3 252	3 475	37	184
	Obszary wiejskie	3 396	1 704	1 692	42	81

Gmina Ulanów	Razem	8 615	4 300	4 315	119	72
	Miasto	1 510	728	782	8	185
	Obszary wiejskie	7 105	3 572	3 533	111	64
Gmina wiejska Harasiuki		6 398	3 204	3 194	168	38
Gmina wiejska Jarocin		5 294	2 654	2 640	91	58
Gmina wiejska Jeżowe		9 875	4 990	4 885	124	80
Gmina wiejska Krzeszów		4 233	2 094	2 139	63	68

Źródło: GUS. Ludność wg płci i wieku., Główny Urząd Statystyczny: „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2007r.”, stan na 30.06.2007r.

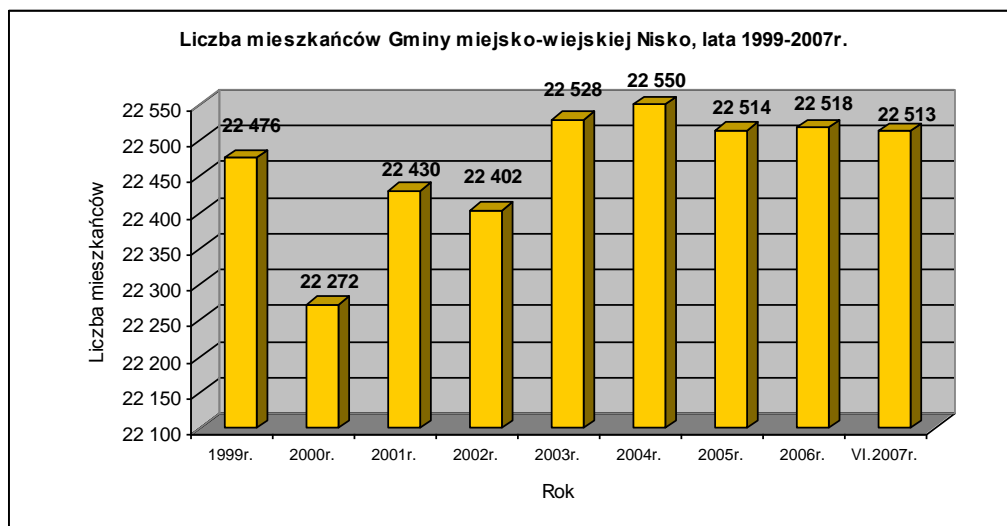

W Gminie Nisko, w 2002r. zanotowano gwałtowny spadek ludności, jednak od 2003r. liczba ludności utrzymuje się na podobnym poziomie. Różnica między 1999, a 2007 rokiem w liczbie mieszkańców wynosi jedynie 37 osób, co stanowi 0,16% populacji. W Gminie występuje przewaga kobiet. Średni wskaźnik feminizacji mierzony liczbą kobiet na 100 mężczyzn wynosi w Gminie 103.

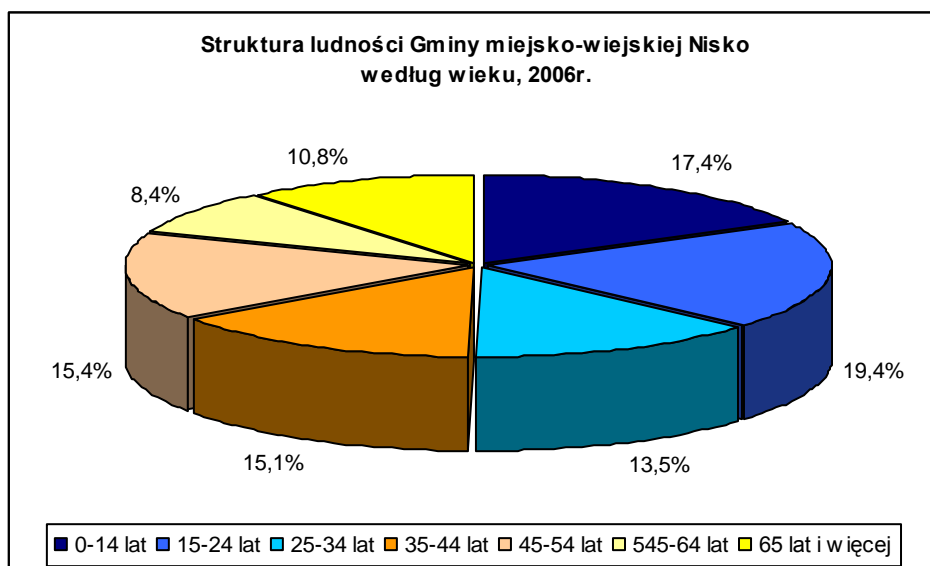
Liczba ludności w Gminie i Mieście Nisko w latach 1999-2007:

Rok	Obszar	Ogółem	Płeć	
			Mężczyźni	Kobiety
1999r.	miasto	15 742	7 815	7 927
	obszary wiejskie	6 734	3 404	3 330
	RAZEM	22 476	11 219	11 257
2000r.	miasto	15 553	7 700	7 853
	obszary wiejskie	6 719	3 347	3 372
	RAZEM	22 272	11 047	11 225
2001r.	miasto	15 680	7 736	7 944
	obszary wiejskie	6 750	3 374	3 376
	RAZEM	22 430	11 110	11 320
2002r.	miasto	15 605	7 716	7 889
	obszary wiejskie	6 797	3 383	3 414
	RAZEM	22 402	11 099	11 303
2003r.	miasto	15 714	7 752	7 962
	obszary wiejskie	6 814	3 394	3 420
	RAZEM	22 528	11 146	11 382
2004r.	miasto	15 688	7 739	7 949
	obszary wiejskie	6 862	3 412	3 450
	RAZEM	22 550	11 151	11 399
2005r.	miasto	15 633	7 705	7 928
	obszary wiejskie	6 881	3 421	3 460
	RAZEM	22 514	11 126	11 388
2006r.	miasto	15 625	7 688	7 937
	obszary wiejskie	6 893	3 427	3 466
	RAZEM	22 518	11 115	11 403
VI.2007r.	miasto	15 590	7 667	7 923
	obszary wiejskie	6 923	3 441	3 482
	RAZEM	22 513	11 108	11 405

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Ludność faktycznie zamieszkała, stan na 31 XII.

Przeprowadzając analizę demograficzną Gminy ważne jest także zbadanie struktury wiekowej mieszkańców. Największą grupę stanowią mieszkańcy w przedziale wiekowym 15-24 lat (19,4% ogółu mieszkańców), do 14 lat (17,4% ogółu mieszkańców miasta) oraz 45-54 lat (15,4%). Najmniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku 60-64 lat (8,4%).

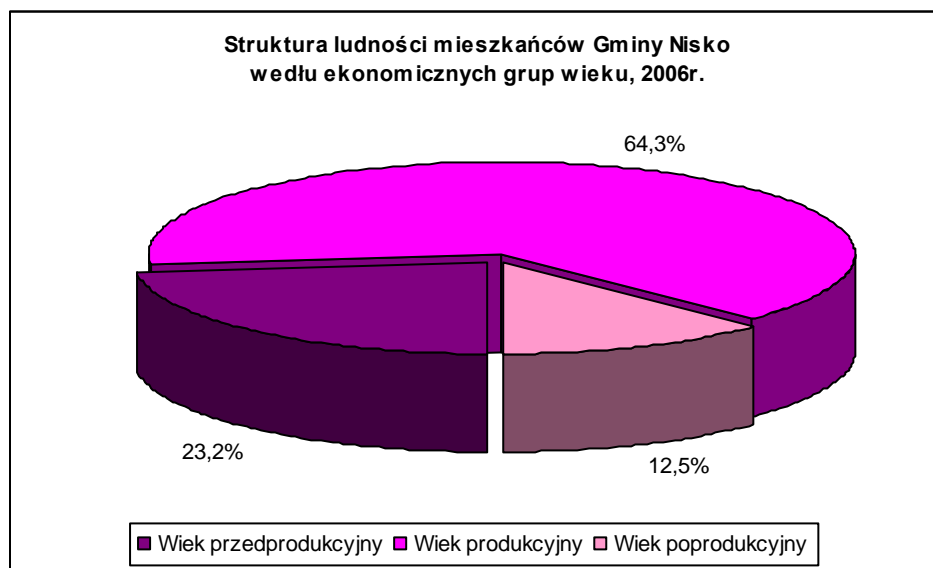

Wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (23,2%) i produkcyjnym (64,3%) w populacji ogółem świadczy o dużym potencjale rozwojowym Gminy. Z drugiej jednak strony oznacza wzrost zasobów pracy, co przy braku rozwoju Gminy rzutować może na wysoki poziom bezrobocia. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 12,5% ogółu populacji mieszkańców. Wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi w Gminie Nisko 55,4, wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 53,9, a wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - 19,4.

Struktura ludności Gminy Nisko według ekonomicznych grup wieku, 2006r.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba ludności		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1	Wiek przedprodukcyjny	5 218	2 700	2 518
2	Wiek produkcyjny	14 486	7 466	7 020
3	Wiek poprodukcyjny	2 814	949	1 865
Gmina Razem		22 518	11 115	11 403

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2006r.

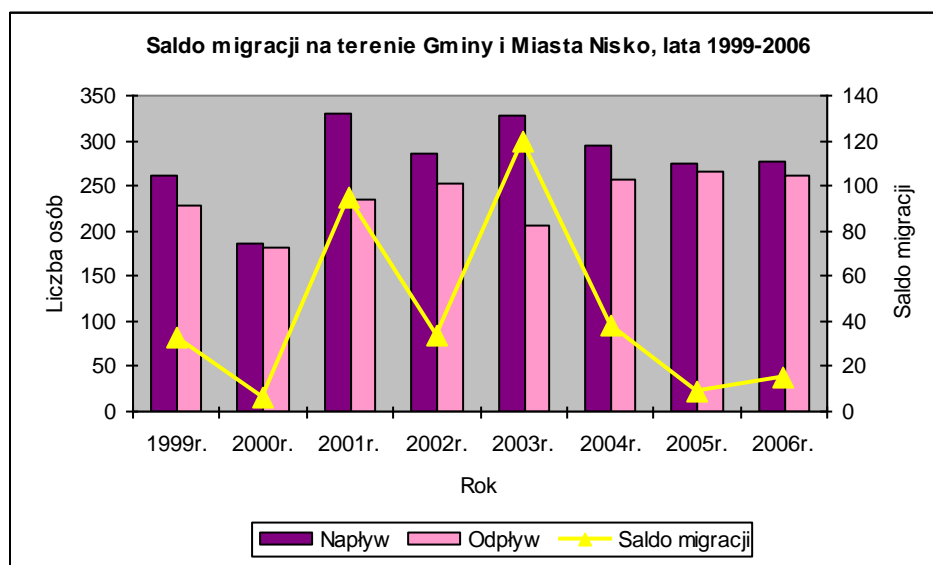

Czynnikami, które są bardzo istotne z punktu widzenia demografii, kształtując liczbę ludności, należą: przyrost naturalny i migracje. Ruch migracyjny ludności na terenie Gminy Nisko na przestrzeni kilku ostatnich lat charakteryzował się dużym nieuporządkowaniem, jednak zawsze przyjmował wartość dodatnią. Wg danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie w 2006r. saldo migracji na terenie Gminy było dodatnie i wynosiło 15.

Saldo migracji na terenie Gminy Nisko, lata 1999-2006:

Rok	Napływ	Odływ	Saldo migracji
1999r.	261	228	33
2000r.	187	181	6
2001r.	329	234	95
2002r.	286	252	34
2003r.	327	207	120
2004r.	294	256	38
2005r.	275	266	9
2006r.	277	262	15

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

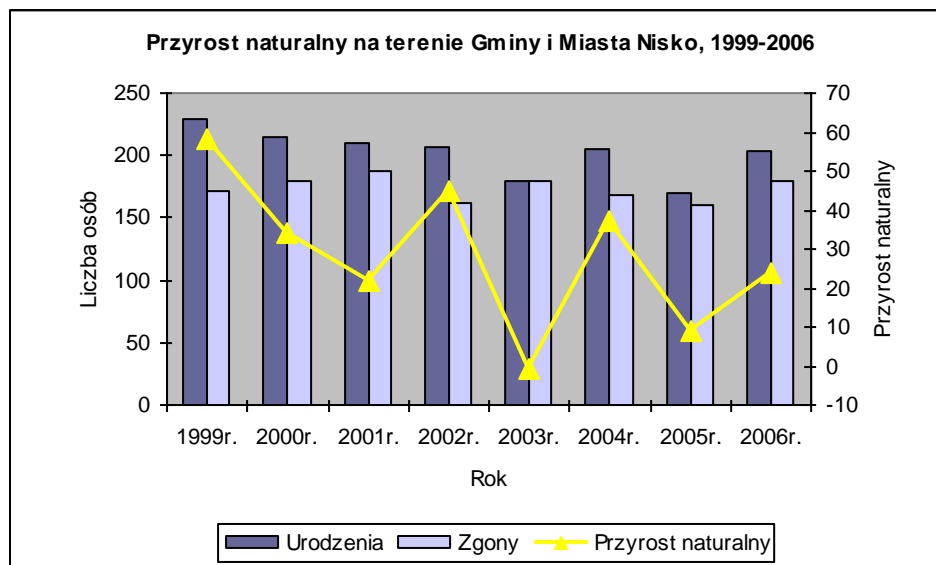

Gmina miejsko-wiejska Nisko charakteryzuje się także dodatnim przyrostem naturalnym ludności. Średni wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności dla Gminy w 2006r. wynosił 1,1 (dla miasta 1,3, dla obszarów wiejskich 0,6) i był większy niż dla powiatu niżańskiego (0,2) oraz dla województwa podkarpackiego: 1,3. Dla kraju wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w 2006r. wynosił 0,1.

Przyrost naturalny na terenie Gminy i Miasta Nisko, lata 1999-2006:

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
1999r.	229	171	58
2000r.	214	180	34
2001r.	210	188	22
2002r.	207	162	45
2003r.	179	180	-1
2004r.	205	168	37
2005r.	170	161	9
2006r.	204	180	24

Zródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Dla Gminy miejsko-wiejskiej Nisko wskaźnik przyrostu naturalnego przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Przyrost naturalny na 1000 ludności
			ogółem	W tym niemowląt		
Powiat Nizański	356	621	610	6	11	0,2
Gmina Nisko	106	204	180	3	24	1,1

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, *Ruch naturalny ludności w 2006r.*

Prawdopodobny scenariusz liczby ludności do roku 2030 w powiecie nizańskim według demografów Głównego Urzędu Statystycznego przedstawiono w tabeli:

Ludność [tys.]	2006	2010	2015	2020	2025	2030
Ogółem	67,1	67,0	67,3	67,6	67,7	67,2
Mężczyźni	33,3	33,3	33,4	33,5	33,6	33,2
Kobiety	33,8	33,7	33,9	34,1	34,1	34,0

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, *Prognoza ludności, stan na 31. XII*; „Prognoza demograficzna na lata 2003-2030”, GUS, Warszawa 2005r.

Zamieszczone dane wskazują, że w okresie 2005 – 2030 nastąpi wzrost ogólnej liczby ludności na badanym obszarze w porównaniu do stanu obecnego.

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Transport

Drogi i szlaki komunikacyjne

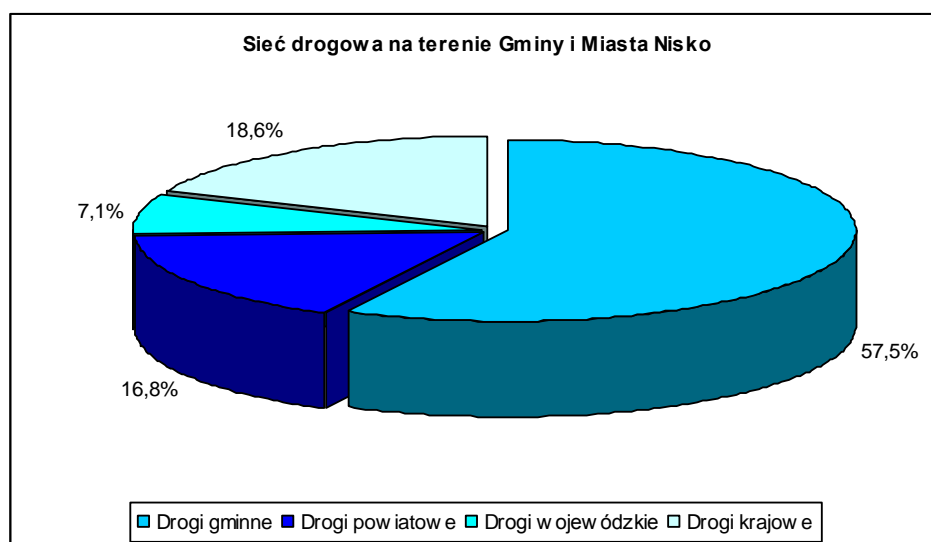
Sieć drogową na terenie Gminy i Miasta Nisko tworzą ogólnodostępne drogi publiczne, które w nowym układzie administracyjnym kraju, ze względu na pełnione funkcje, podzielono na następujące kategorie: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy administracji rządowej i samorządowej:

- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
- dróg wojewódzkich – zarząd województwa
- dróg powiatowych – zarząd powiatu,
- dróg gminnych – gmina.

Sieć drogową w Gminie i Mieście Nisko przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Długość [km]
Drogi gminne	87,23
Drogi powiatowe	25,551
Drogi wojewódzkie	10,812
Drogi krajowe	28,167
Razem	151,76

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Drogi krajowe

Do dróg krajowych zalicza się: autostrady i drogi ekspresowe, drogi międzynarodowe, drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych, drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych, drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich oraz drogi o znaczeniu obronnym.

Łączna długość dróg krajowych przebiegających przez Gminę Nisko wynosi: **28,167km**.

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość na terenie gminy [km]	Charakterystyka
1	Nr 19	Lublin - Rzeszów	19,074	Droga o nawierzchni bitumicznej
2	Nr 77	Lipnik - Przemyśl	9,093	Droga o nawierzchni bitumicznej.
Razem:			28,167 km	

Źródło: GDDKiA Oddział w Rzeszowie Rejon w Nisku

Drogi wojewódzkie

Do dróg wojewódzkich zalicza się drogi inne niż krajowe, stanowiące połączenie między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym nie zaliczone do dróg krajowych.

Przez teren Gminy i Miasta Nisko przebiegają odcinki dróg wojewódzkich o łącznej długości **10,812 km**.

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Kilometraż	Długość na terenie gminy [km]
1	Nr 858	Zarzecze – Szczepieszyn	0+000-5+216	5,216 km
2	Nr 872	Łoniów - Nisko	56+100-61+696	5,596 km
Razem:				10,812 km

Źródło: Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie – Rejon Dróg Wojewódzkich w Stalowej Woli

Drogi powiatowe

Do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż krajowe i wojewódzkie, stanowiące połączenia miast będącymi siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Łączna długość dróg powiatowych na terenie Gminy Nisko wynosi: 25,551 km. Wszystkie drogi posiadają nawierzchnię ulepszoną.

Drogi powiatowe na terenie Gminy i Miasta Nisko:

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi (ulicy)	Klasa drogi	Kilometraż	Długość odcinka na terenie Gminy [km] ogółem	Rodzaj nawierzchni – długość [km]			Powierzchnia [tys. m ²]
						twardej	gruntowej		
							ulepszonej	nieulepszonej	
Drogi powiatowe zamiejskie									
1	1019 R	Zarzecze - Rzeczyca	Z	0+000-1+727	1,727	1,727	-	-	8,686
2	1049 R	Huta Deręgowska	Z	0+000-0+786	0,786	0,786	-	-	4,323
3	1050 R	Zarzecze przez wieś	Z	0+000-1+361	1,361	1,361	-	-	6,805
4	1058 R	Wolina – Nowa Wieś	Z	0+000-	1,686	1,686	-	-	9,273

				1+686					
5	1077 R	Rudnik - Kończyce	Z	1+659-2+728	1,069	1,069	-	-	5,346
6	1077 R	Rudnik - Kończyce	Z	4+203-8+523	4,320	4,320	-	-	21,600
Razem drogi powiatowe zamiejskie					10,949	10,949	-	-	56,033
Drogi powiatowe miejskie									
7	1051 R	Ulica Sopocka	Z	0+000-3+750	3,750	3,750	-	-	22,500
8	1052 R	Ulica 1000-lecia	Z	0+000-1+300	1,300	1,300	-	-	8,190
9	1053 R	Ulica Kościuszki	Z	0+000-1+995	1,995	1,995	-	-	11,347
10	1054 R	Ulica Dworcowa	Z	0+000-0+250	0,250	0,250	-	-	2,125
11	1054 R	Ulica Kolejowa	Z	0+000-0+690	0,690	0,690	-	-	5,866
12	1055 R	Ulica Długa	Z	0+000-1+870	1,870	1,870	-	-	11,200
13	1056 R	Ulica PCK	Z	0+000-0+123	0,123	0,123	-	-	0,738
14	1056 R	Ulica Rzeszowska	Z	0+000-1+094	1,094	1,094	-	-	7,111
15	1057 R	Ulica Nowa	Z	0+000-2+020	2,020	2,020	-	-	10,675
16	1057 R	Ulica Słoneczna	Z	0+000-0+750	0,750	0,750	-	-	4,125
17	1057 R	Ulica Dąbrowskiego	Z	0+000-0+760	0,760	0,760	-	-	4,180
Razem drogi powiatowe miejskie					14,602	14,602	-	-	88,090
Razem drogi powiatowe					25,551	25,551	-	-	144,123

Zródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Nisku

Drogi gminne

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym nie zaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Na terenie Gminy i Miasta Nisko istnieje **87,23 km** dróg Gminnych o łącznej powierzchni 413,05 tys. m².

Na terenie miasta istnieje 18 obiektów mostowych o łącznej długości 119 m. Drogi o nawierzchni twardej stanowią 43,7% dróg gminnych, natomiast drogi o nawierzchni gruntowej ulepszonej 42,3%, gruntowej nieulepszonej stanowią 14,0%. Drogi gminne miejskie stanowią 48,95% ogółu dróg gminnych, pozostałe to drogi wiejskie. Wśród dróg gminnych miejskich największy odsetek stanowią drogi twarde (56,5%), wśród dróg wiejskich natomiast, drogi gruntowe ulepszone (53,8%).

Wskaźnik gęstości sieci drogowej (określony dla dróg o nawierzchni twardej ulepszonej i nieulepszonej) na terenie Gminy i Miasta Nisko wynosi:

- dla dróg zamiejskich i ulic w odniesieniu dla obszaru Gminy wraz z miastem Nisko: 65,97 km/100km²,
- dla dróg zamiejskich krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych z wyłączeniem ulic miejskich i obszaru miasta Nisko: 68,83 km/100 km².

Nawierzchnia i długość dróg gminnych, lokalnych i dojazdowych w Gminie i Mieście Nisko:

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi (ulicy)	Długość odcinka na terenie Gminy [km] ogółem	Rodzaj nawierzchni – długość [km]			Powierzchnia ogółem [tys. m ²]
				twardej	gruntowej		
					ulepszon ej	nieulepsz onej	
Drogi na terenie Miasta Nisko							
1	102519 R	ul. Generała Andersa	0,25	-	0,25	-	1,25
2	102517 R	ul. Armii Krajowej	0,473	0,404	0,069	-	2,13
3	102515 R	ul. Broniewskiego	0,15	0,15	-	-	1,50
4	102517 R	ul. Czerwonych Maków	0,20	-	0,20	-	1,10
5	102503 R	ul. Górka	0,30	-	-	0,30	1,20
6	102518 R	ul. Gutki	0,223	0,215	0,008	-	1,00
7	102502 R	ul. Jezioro	0,15	-	0,15	-	0,75
8	102506 R	ul. Końcowa	0,12	-	0,12	-	0,48
9	102514 R	ul. Korczaka	0,06	0,06	-	-	0,30
10	102504 R	ul. Krzywa	0,28	-	0,10	0,18	1,54
11	102512 R	ul. Legionów	0,024	-	0,24	-	1,20
12	102516 R	ul. Matejki	0,07	0,07	-	-	0,70
13	102508 R	ul. Mostowa	0,24	-	0,24	-	1,44
14	102507 R	ul. Ogrodowa	0,10	-	0,10	-	0,50
15	102510 R	ul. Piękna	0,20	0,20	-	-	1,20
16	102511 R	ul. Podwale	0,14	-	0,14	-	0,84
17	102509 R	ul. Potok	0,35	0,35	-	-	1,75
18	102500 R	ul. Pszenna	0,20	-	0,20	-	1,00
19	102505 R	ul. Sadowa	0,45	-	0,45	-	1,80
20	102501 R	ul. Sanowa	0,71	0,71	-	-	3,55
21	102513 R	ul. Skłodowskiej	0,18	0,18	-	-	0,90
22	102557 R	ul. Gisgesa	0,25	0,25	-	-	1,50
23		ul. Kopernika	0,11	0,11	-	-	0,61
24	102538 R	ul. Krasickiego	0,23	0,23	-	-	1,27
25	102542 R	ul. Kręta	0,36	0,36	-	-	1,80

26	102544 R	ul. Krótka	0,18	0,18	-	-	0,81
27	102542 R	ul. Kilińskiego	0,99	0,57	0,42	-	5,94
28	102555 R	ul. Kwiatkowskiego	0,30	0,30	-	-	1,90
29	102554 R	ul. Legutki	0,10	0,10	-	-	0,40
30	102556 R	ul. 3-go Maja	0,70	0,70	-	-	3,50
31	102554 R	ul. 8-go Marca	0,32	0,32	-	-	1,44
32	102545 R	ul. Mickiewicza	0,20	0,20	-	-	1,20
33	102555 R	ul. Olszyna	0,28	0,28	-	-	1,54
34	102559 R	ul. Paderewskiego	0,47	0,47	-	-	2,35
35	102524 R	ul. Podsanie	0,62	-	0,62	-	2,48
36	102556 R	ul. Polna	0,435	0,435	-	-	2,40
37	102540 R	ul. Przemysłowa	0,25	-	0,25	-	1,50
38	102547 R	ul. Piłsudskiego	0,35	0,35	-	-	1,93
39	102535 R	ul. Reymonta	1,45	0,60	0,85	-	6,40
40	102548 R	ul. Sienkiewicza	0,34	0,34	-	-	1,53
41	102549 R	ul. Słowackiego	0,42	0,42	-	-	2,52
42	102550 R	ul. Sportowa	0,30	0,30	-	-	1,50
43	102558 R	ul. Szopena	0,80	0,42	-	0,38	4,80
44	102555 R	ul. Strażacka – Kwiatkowskiego	0,23	0,23	-	-	1,15
45	102554 R	ul. Targowa	0,17	0,17	-	-	1,02
46	102568 R	ul. Torowa	1,35	-	1,35	-	6,75
47	102555 R	Plac Wolności	0,32	0,32	-	-	1,76
48	102582 R	ul. Partyzantów	0,152	0,152	-	-	0,532
49	102573 R	ul. Piaskowa	0,668	0,45	0,218	-	3,06
50	102586 R	ul. Rzeczna	0,625	0,625	-	-	2,36
51	102588 R	ul. Rzemieślnicza	0,20	-	-	0,20	0,90
52	102560 R	ul. Rzeszowska Boczna I	0,23	0,23	-	-	0,92
53	102572 R	ul. Rzeszowska Boczna II	0,52	-	0,52	-	2,08
54		ul. Tulipanowa	0,20	-	-	0,20	0,80
55	102587 R	ul. Usługowa	0,25	-	-	0,25	1,25
56	102580 R	ul. Wąska	0,37	-	0,37	-	1,48
57	102585 R	ul. Wiejska	0,26	0,26	-	-	1,17

58	102594 R	ul. Wilcza	0,691	0,630	0,061	-	3,10
59		ul. Zielona	0,29	0,29	-	-	1,45
60	102600 R	ul. Dąbrowskiej	0,35	-	0,35	-	1,75
61	102595 R	ul. Karasia	0,40	0,40	-	-	2,00
62	102598 R	ul. Kochanowskiego	0,24	-	0,24	-	1,08
63	102602 R, 102603 R	ul. Lipowa	0,23	-	0,23	-	1,15
64	102568 R	ul. Moniuszki	0,35	-	0,35	-	1,57
65	102599 R	ul. Polskiego Sierpnia	0,31	-	0,31	-	2,48
66	102601 R	ul. Reja	0,21	-	0,21	-	0,95
67	102602 R, 102604 R	ul. Rondo	0,13	-	-	0,13	0,58
68	102596 R, 102598 R	ul. Szarych Szeregów	0,34	-	0,34	-	1,70
69	102552 R	ul. Asnyka	0,13	0,13	-	-	0,78
70	102543 R	ul. Bema	0,20	0,20	-	-	1,20
71	102538 R	ul. Czarnieckiego	0,10	0,10	-	-	0,60
72	102536 R	ul. Daszyńskiego	0,634	0,634	-	-	3,17
73	102539 R	ul. Fredry	0,15	0,15	-	-	0,75
74	102537 R	ul. Fornalskiej	0,62	0,62	-	-	3,10
75	102518 R	ul. Tęczowa	0,30	-	-	0,30	1,50
76	102509 R	ul. Węgrzynowskiego	0,18	0,18	-	-	0,90
77	102525 R	ul. Leśna	0,53	0,53	-	-	2,92
78	102528 R	ul. Mała	0,18	0,18	-	-	0,81
79	102531 R	ul. Sandomierska Boczna	0,45	0,45	-	-	6,48
80	102530 R	ul. Sosnowa	0,25	0,08	-	0,17	
81	102520 R, 102531 R	ul. Szklarniowa	0,43	0,43	-	-	2,37
82	102521 R	ul. Wańkowicza	0,653	0,653	-	-	2,93
83	102562 R	ul. Wesola	0,67	0,67	-	-	4,02
84	102529 R	ul. Zagrody	0,05	-	-	0,05	0,25
85	102527 R	ul. Zamknięta	0,15	0,15	-	-	0,75
86	102533 R	ul. Błonie	0,30	-	-	0,30	1,50
87	102531 R	ul. Górna	0,18	-	-	0,18	0,90

88	102531 R	ul. Dolna	1,20	1,20	-	-	6,00
89	102532 R	ul. Okrężna	0,10	-	-	0,10	0,45
90	102532 R	ul. Pętla	0,20	-	0,20	-	0,80
91	102530 R	ul. Podleśna	1,10	-	1,10	-	5,50
92	102583 R	ul. Bajaka	0,25	0,25	-	-	1,25
93	102578 R, 102579 R	ul. Borowa	0,20	-	0,20	-	0,80
94	102592 R	ul. Chabrowa	0,20	-	-	0,20	0,80
95	102577 R	ul. Czerniawy	0,23	-	0,23	-	0,92
96	102581 R	ul. Dąbka	0,26	0,26	-	-	1,30
97	102574 R	ul. Gruntowa	0,25	-	0,25	-	0,87
98	102576 R	ul. Krucza	0,27	-	0,27	-	1,35
99	102584 R	ul. Lasowiaków	0,12	-	-	0,12	0,48
100	102582 R	ul. Niecała	0,30	-	0,30	-	1,50
101	102590 R, 102591 R	ul. Nowa Boczna	1,25	1,00	0,25	-	6,25
102	102546 R, 102547 R	ul. Kardynała Wyszyńskiego	0,60	0,60	-	-	3,00
103		ul. Żeromskiego	0,24	0,24	-	-	1,32
104	102542 R	ul. Żurawia	0,60	0,35	0,25	-	3,30
105	102522 R	ul. Zasanie	2,09	1,19	0,90	-	10,45
106	102551 R	ul. 11-go Listopada	0,47	0,47	-	-	2,59
107		ul. Dębinki	0,56	-	-	0,56	3,08
108		ul. Spacerowa	0,32	-	-	0,32	1,76
109		ul. Grądy	0,40	-	-	0,40	2,20
110		ul. Jana	0,26	0,26	-	-	1,30
111		ul. Warcholy Stróża	1,00	-	-	1,00	3,00
112	102534 R	ul. Wojska Polskiego	0,42	0,08	-	0,34	2,10
Ogółem Miasto			42,70	24,11	12,90	5,69	216,7

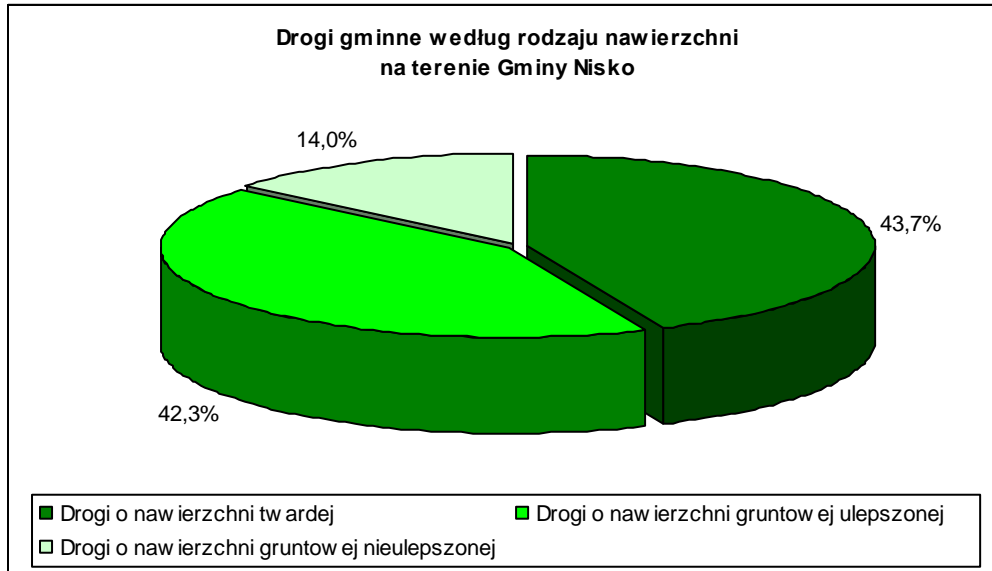
Gminne Drogi wiejskie							
ZARZECZE							
1	102618 R	ul. Błonie	0,50	-	0,50	-	2,00
2	102633 R	ul. Bukowina	1,60	-	0,80	0,80	6,40
3	102629 R	ul. Gozdowa	1,60	-	-	1,60	6,40
4	102632 R	ul. Hawryły	4,20	-	4,20	-	21,00
5	102609 R	ul. Kopernika	1,15	0,15	1,00	-	5,75
6	102634 R	ul. Kolonia	0,70	0,36	0,20	0,14	2,40
7	102628 R	ul. Kościuszki	0,70	-	0,70	-	3,50
8	102617 R	ul. Kręta	0,60	-	0,60	-	2,40
9	102616 R	ul. Krótka	0,20	-	0,20	-	0,80
10	102627 R	ul. Leśna	0,80	-	0,80	-	3,20
11	102611 R	ul. 22-go Lipca	0,70	0,20	0,50	-	3,10
12	102608 R	ul. Lubelska	0,40	-	0,40	-	1,60
13	102614 R	ul. Ogrodowa	0,60	-	0,60	-	2,40
14	102613 R	ul. Piaskowa	0,20	-	0,20	-	0,80
15	102606 R	ul. Podborek	0,90	0,90	-	-	4,50
16	102624 R	ul. Polna	2,20	-	2,20	-	8,80
17	102622 R	ul. Sanowa	0,15	-	0,15	-	0,67
18	102621 R	ul. Słoneczna	0,10	-	0,10	-	0,45
19	102625 R	ul. Słowackiego	0,35	-	0,35	-	1,75
20	102629 R	ul. Sosnowa	1,40	-	1,40	-	5,60
21	202620 R	ul. Stara	0,70	-	0,70	-	2,80
22	102631 R	ul. Szoje	0,90	-	0,90	-	4,50
23	102615 R	ul. Szopena	0,20	-	0,20	-	1,00
24	102609 R	ul. Tysiąclecia	0,25	0,25	-	-	1,35
25	102612 R	ul. Wiśniowa	0,50	0,12	0,38	-	2,00
26	102623 R	ul. Zielona	0,71	-	0,71	-	2,84
27	102607 R	ul. Zapacz	1,10	-	0,40	0,70	4,40
28	102605 R	ul. Konopnickiej	0,30	-	-	0,30	1,20
29		Zarzecze – Borek	1,50	1,50	-	-	7,50

30	102605 R	Ługowa Boczna	0,34	-	-	0,34	1,70
31		Zarzecze – Wólka Tanewska	3,00	-	-	3,00	12,00
32	102631 R	Zarzecze – Szoje	0,94	0,94	-	-	3,80
33	102632 R	Zarzecze – Kolanko Hawryły	1,80	0,50	1,30	-	7,20
RACŁAWICE							
1	102562 R	ul. Krótka	0,52	0,52	-	-	2,07
2	102561 R	ul. Lubelska Boczna	0,48	-	0,48	-	2,16
3	102562 R	ul. Nadziejorze	0,50	0,50	-	-	1,78
4	102566 R	ul. Nowowiejska	0,50	0,35	0,15	-	2,50
5	102565 R	ul. Piaskowa	0,27	0,27	-	-	0,78
6	102556 R	ul. Polna	0,46	-	0,46	-	1,84
7	102568 R	ul. Torowa	0,35	-	0,35	-	1,40
8	102564 R	ul. Zielona	0,69	-	0,69	-	2,42
9	102564 R	ul. Od Rudnickiej do Lubelskiej b. Zielona	1,95	1,95	-	-	9,75
10		ul. Grądy	0,30	0,30	-	-	1,65
11		ul. Akacjowa	1,60	1,60	-	-	8,33
12		Racławice Podwolina	1,25	1,25	-	-	6,25
WOLINA							
1	102570 R	ul. Błonie	0,55	0,35	0,20	-	2,20
2	102569 R	ul. Piaskowa	0,32	-	0,32	-	1,28
NOWOSIELEC							
1		Nowosielec Pogoń	2,50	1,00	1,50	-	10,00
2		Nowosielec Kończyce	1,00	1,00	-	-	5,00
Ogółem Wieś			44,53	14,01	23,98	6,54	196,35
DROGI GMINNE RAZEM			87,23	38,12	36,88	12,23	413,05

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Wyszczególnienie	Długość [km]	Powierzchnia [tys. m ²]
Drogi o nawierzchni twardej	38,12	174,63
Drogi o nawierzchni gruntowej ulepszonej	36,88	197,16
Drogi o nawierzchni gruntowej nieulepszonej	12,23	44,3
Razem	87,23	413,05

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Stan techniczny na niektórych odcinkach dróg – nie jest najlepszy. Drogi są skoleinowane, zdeformowane w profilu podłużnym i poprzecznym, lokalnie występują liczne spękania podłużne i poprzeczne nawierzchni oraz występują przełomy. Wiele dróg na terenie Gminy nie odpowiadają normatywom technicznym. Zdaniem zarządców dróg największym problemem jest brak odpowiedniej nośności i nieodpowiednie parametry dróg.

Konieczne są więc prace inwestycyjne związane z remontem, przebudową, czy modernizacją nawierzchni dróg. Drogi na terenie miasta wymagają remontów w zakresie wymiany i uzupełnienia nawierzchni, poszerzeniu pasa jezdni, budowie chodników na terenach zabudowanych.

Transport publiczny

Komunikację zbiorową na terenie Gminy i Miasta Nisko obsługują autobusy Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej oraz Miejskiego Zakładu Komunalnego w Stalowej Woli. Uzupełnieniem jest prywatna komunikacja autobusowa i mikrobusowa koordynowana przez Polską Izbę Gospodarczą Transportu Samochodowego i Spedycji w Rzeszowie.

Transport kolejowy

Przez obszar Gminy Nisko przebiegają linie kolejowe:

- *Linia hutniczo-siarkowa Hrubieszów-Olkusz (Bukowno)*, o długości w granicach Gminy: 16,954 km, przewozy towarowe odbywają się obecnie nieregularnie w zależności od potrzeb i zamówień,

- *Zwierzyniec – Stalowa Wola Południe*, drugorzędna, jednotorowa, o długości w granicach Gminy 11 km. Dla obsługi ma znaczenie marginesowe, nie posiada na terenie Gminy przystanków osobowych. Ruch pasażerski odbywa się na stacji Stalowa Wola Południe lub ze stacji Kłyżów (na granicy gmin) i Huta Deręgowska,
- *Lublin – Przeworsk*, drugorzędna, dwutorowa, zelektryfikowana, długość w granicach Gminy wynosi 9,344 km; wykonuje obsługę pasażerską i towarową na terenie Gminy. Stację kolejową Nisko tworzy grupa 6-ciu torów przyjazdowo-odjazdowych, z czego dwa są wydzielone jako postojowe dla pociągów znaczenia miejscowego.

2.5.2. Gospodarka wodna

Wody powierzchniowe

Teren Gminy odwadniany jest przez rzekę San i szereg drobnych cieków wpadających bezpośrednio do Sanu, większym dopływem jest rzeka Barcówka. Wody stojące na terenie Gminy, to starorzecza Sanu występujące w obrębie jego doliny. Wody powierzchniowe płynące są dziś najbardziej zanieczyszczonym elementem środowiska w Polsce, co jest następstwem nieracjonalnej gospodarki zasobami oraz odprowadzenia nadmiernej ilości ścieków. Na terenie Gminy monitoringiem objęta jest rzeka San. San na odcinku przepływającym przez obszar Gminy aż do ujścia prowadzi wody pozaklasowe w klasyfikacji ogólnej. Jakość fizyko-chemicznych wskaźników zanieczyszczeń odpowiada III klasie czystości wód. Istotnym jest, iż wody o takim stopniu zanieczyszczenia są wprowadzane już na teren Gminy. Rzeka San jest również odbiornikiem oczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Nisku.

Wody podziemne

Na terenie Gminy występuje jeden zasadniczy poziom wodonośny w obrębie piaszczysto – żwirowych utworów czwartorzędowych. Zwierciadło wody tego poziomu stabilizuje się na głębokości od 1,5 do 4,5 m p.p.t. Uwzględniając zasięg występowania, wodonośność, zasobność, jakość wód oraz znaczenie dla gospodarki w kraju wydzielono GZWP. W obrębie jednego z nich znalazły się zasoby wód terenu Gminy – jest to zbiornik Nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów ustalony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (KDH 1/013/6037/97) z dnia 18.07.1997 r., gdzie wydajność potencjalna otworu studniowego wynosi około 70 m³/h i istnieje możliwość budowy dużych ujęć wody. Zbiornik swym zasięgiem obejmuje tereny położone wzdłuż Sanu po zachodniej jego stronie. Zasoby wód zbiornika są słabo chronione przed zanieczyszczeniem, czas migracji pionowej zanieczyszczeń wynosi 5 lat, tym samym niemal cały jego obszar wymaga najwyższej ochrony (ONO).

Ujęcia i stacje uzdatniania wody

Zasoby dynamiczne na terenie Gminy zatwierdzone w kategorii „B” przez Centralny Urząd Geologii wynoszą $Q = 1\,057,25 \text{ m}^3/\text{h}$.

Na terenie Gminy i Miasta Nisko znajduje się kilkanaście ujęć wody oraz trzy eksploatowane stacje uzdatniania wody zasilające sieci wodociągowe.

Stacje uzdatniania wody znajdują się w mieście Nisko, we wsi Zarzecze i Nowosielec:

- Ujęcie wody i duża stacja uzdatniania wody w Nisku przy ul. Szklarniowej, została wybudowana w latach 70-tych pod potrzeby Państwowego Gospodarstwa Ogrodniczego, zmodernizowana w latach 1990-1993 pod potrzeby komunalne. Stacja Uzdatniania Wody posiada wydajność $160 \text{ m}^3/\text{d.}$, zabezpiecza wodę dla miasta Niska oraz części sołectw. Ujęcie przy ul. Szklarniowej jest eksploatowane przez Miejski Zakład Komunalny w Nisku. Jest to jedyne eksploatowane ujęcie wody na terenie miasta. Mieszkańcy ul. Zasanie zasilani są w wodę z ujęcia w Pysznicy.
- Ujęcie wody oraz Stacja Uzdatniania Wody w Zarzeczu – zaopatruje w wodę miejscowość Zarzecze z przyległymi przysiółkami.
- Ujęcie wody oraz Stacja Uzdatniania Wody w Nowosielcu – dostarcza wodę dla miejscowości Nowosielec oraz po roku 2003 dla miejscowości Kończyce.

Sieć wodociągowa

Na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko siecią wodociągową objętych jest 61,5% ogółu mieszkańców, obsługiwanych przez Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Nisku, ul. Szklarniowa 1, które eksploatuje rurociągi przebiegające przez teren Gminy i Miasta Nisko, ujęcia wodne oraz stację uzdatniania wody.

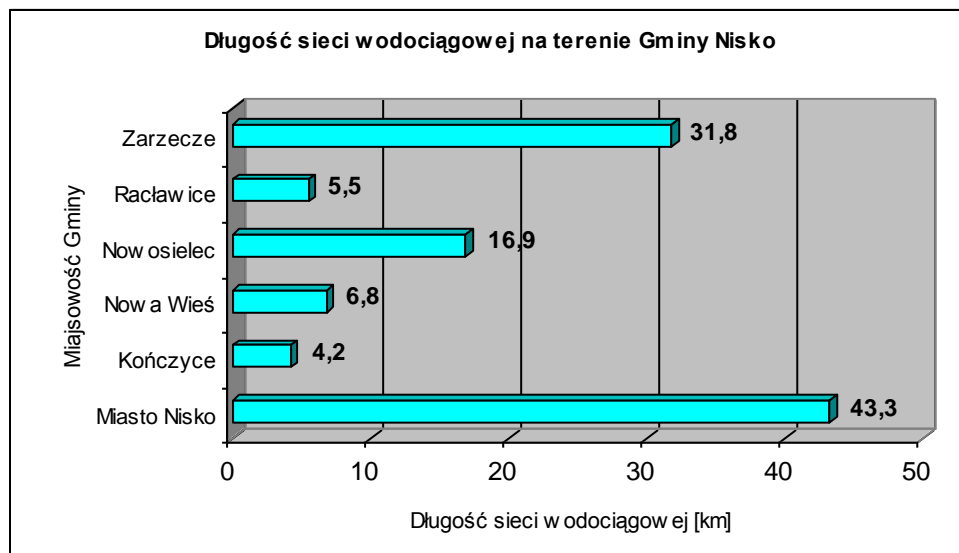
Obecnie (wg GUS, stan na koniec grudnia 2007r.) długość sieci wodociągowej na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko wynosiła **100,5 km**. Do zbiorczego systemu oczyszczania ścieków podłączone są **2 043 budynki**. Sieć kanalizacji sanitarnej obsługuje **13 850 osób** z terenu Gminy. Wskaźnik długości sieci wodociągowej w Gminie Nisko na 100 km^2 w 2006r. kształtował się na poziomie $61,2 \text{ km}/\text{km}^2$ terenów zainwestowanych i nieużytków.

Pozostali mieszkańcy Gminy zaopatrują się w wodę ze studni kopanych. Korzystają one najczęściej z pierwszego napotkanego zwierciadła wód. Często są to ujęcia mało zasobne w wodę. Woda z tych studni jest narażona na zanieczyszczenia ze względu na małą miąższość warstwy izolującej.

Długość sieci wodociągowej na terenie Gminy i Miasta Nisko, stan na 31.12.2007r.:

Lp.	Miejscowość	Liczba Odbiorców	Długość sieci wodociągowej [km]	Ilość wody dostarczonej odbiorcom [dam ³ /rok]
1	Miasto Nisko	10 440	43,3	420,2
2	Kończyce	200	4,2	3,6
3	Nowa Wieś	210	6,8	0,3
4	Nowosielec	1 100	16,9	24,7
5	Raławice	200	5,5	12,8
6	Wolina	-	-	-
7	Zarzecze	1 700	31,8	60,4
OGÓLEM		13 850	108,5	522,0

Zródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Sieć wodociągowa na terenie Gminy Nisko:

Rok	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	Podłączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	Woda dostarczana gospodarstwom domowym [dam ³]	Zużycie wody na 1 mieszkańca [m ³ /1 mieszk.]
2002r.	65,8	1 289	10 795	313,0	17,2
2003r.	73,0	1 360	11 047	338,8	17,5
2004r.	79,3	1 585	11 809	318,2	16,8
2005r.	83,9	1 717	12 260	327,3	16,7
2006r.	87,1	1 922	12 627	334,5	16,2
2007r.	100,5	2 043	13 850	367,7	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, b.d. – brak danych

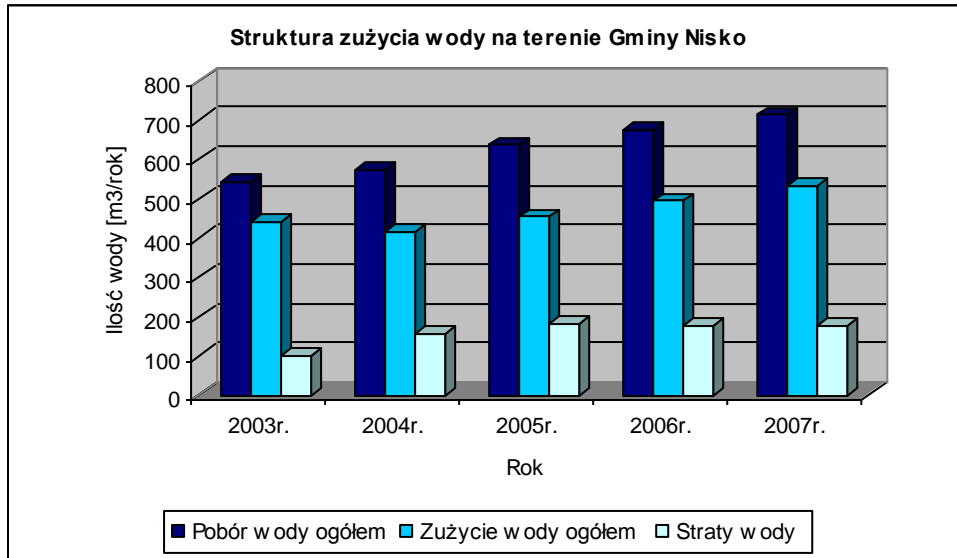
Zużycie wody w 2007r. na terenie Gminy Nisko wynosiło **522 dam³** z czego:

- Zużycie w gospodarstwach domowych – **367,7 dam³**,
- Zużycie na cele produkcyjne – **74,1 dam³**,
- Pozostałe (przedszkola, szkoły itp.) – **80,2 dam³**.

Struktura zużycia wody na terenie Gminy Nisko:

L.p.	Wyszczególnienie	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.
1	Pobór wody ogółem [m ³ /rok]	542,6	570,8	636,6	672,6	712,6
2	Zużycie wody ogółem [w dam ³ /rok]	440,6	415,0	453,3	494,3	534,3
3	Straty wody [m ³ /rok]	102,0	155,8	183,3	178,3	178,3

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Wielkość zasobów istniejących ujęć wody pitnej jest wystarczająca dla zaopatrzenia w wodę wszystkich odbiorców zarówno w stanie istniejącym jak i w okresie perspektywicznym.

2.5.3. Gospodarka ściekowa

Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych są ścieki komunalne i przemysłowe. Znaczący wpływ mają również spływy powierzchniowe, szczególnie z terenów stanowiących grunty orne.

Za gospodarkę ściekową na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko odpowiada Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Nisku. Zajmuje się on zarządzaniem systemem kanalizacji i miejską oczyszczalnią ścieków.

Oczyszczalnie ścieków:

Na terenie Gminy Nisko działa jedna oczyszczalnia ścieków:

Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Nisku, zlokalizowana przy ul. Kościuszki. Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia została uruchomiona w 1997r. Jest to obiekt o wysokim standardzie wyposażenia, zautomatyzowanym procesem technologicznym, wysokim stopniem redukcji zanieczyszczeń, o przepustowości 7 147 m³/d. Stwarza możliwość zabezpieczenia aktualnych i po rozbudowie kierunkowych potrzeb odbioru ścieków zarówno z obszaru miasta Nisko, jak i sołectw należących do Gminy. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka San.

Łączna ilość ścieków odprowadzonych w roku 2007 do oczyszczalni wynosiła 509,5 dm³ (bez ścieków opadowych, dowożonych i wód infiltracyjnych).

Odwodnione osady z oczyszczalni ścieków stosowane są do uprawy roślin nie przeznaczonych do spożycia (uprawa wierzby energetycznej).

System kanalizacji sanitarnej:

Miasto Nisko jest częściowo skanalizowane. Powstanie dotychczasowych urządzeń kanalizacyjnych wiąże się z powstaniem Zakładów Mięśnych i koniecznością zapewnienia im właściwej gospodarki ściekowej. Obecnie urządzenia te są wykorzystywane przez miasto w szerokim zakresie.

Kanalizację miasta stanowi kolektor ogólnospławny przebiegający centralnie przez miasto Nisko od Zakładów Mięśnych ulicą Sandomierską i Kościuszki do oczyszczalni ścieków nad Sanem. Do tego kolektora podłączone są kanały ogólnospławne zbierające ścieki z zabudowy wielorodzinnej w różnych rejonach miasta.

Drugim głównym kolektorem zrealizowanym w obszarze miasta jest tzw. kolektor sanitarny „A” przebiegający od rejonu miejskiej oczyszczalni ścieków z odnogą w stronę linii kolejowej Stalowa Wola – Biłgoraj – Hrubieszów, pozwalający na przyjęcie ścieków z północno-zachodniej części miasta, w tym z osiedli: Moskałe, Malce I i Malce II.

Część istniejącej sieci kanalizacyjnej jest mocno wyeksploatowana i wymaga w wielu miejscach generalnego remontu, lub wręcz wymiany.

Obecnie (wg GUS, stan na koniec grudnia 2007r.) długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Nisko wynosi **74,3 km**. Do zbiorczego systemu oczyszczania ścieków podłączonych jest **1 483 budynki**. Sieć kanalizacji sanitarnej obsługuje **11 250 osób** z terenu Gminy, co stanowi **49,9%** ogółu mieszkańców. Wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej w Gminie Nisko kształtuje się na poziomie 52,2 km/100 km² terenów zainwestowanych i nieużytków.

Sołectwa, z wyjątkiem Raclawic, nie posiadają zorganizowanego, komunalnego systemu kanalizacyjnego oraz urządzeń do oczyszczania ścieków. Podstawową formą wyposażenia sanitarnego gospodarstw są przydomowe zbiorniki bezodpływowe, tj. szamba. Opróżnianiem i dowozem ścieków ze zbiorników bezodpływowych do punktów zlewnych zajmuje się MZK i inne osoby posiadające koncesję na ten rodzaj działalności.

Stan infrastruktury kanalizacyjnej na terenie poszczególnych sołectw Gminy Nisko przedstawia poniższa tabela:

L.p.	Sołectwo	Długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy [km]	Ilość przyłączy [szt.]	Oczyszczalnia ścieków
1	Miasto Nisko	61,8	1264	1
2	Kończyce	-	-	-
3	Nowa Wieś	-	-	-
4	Nowosielec	-	-	-
5	Raclawice	12,5	219	-
6	Wolina	-	-	-
7	Zarzeczce	-	-	-

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko, stan na koniec 2007r.

Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Nisko:

Rok	Długość czynnej sieci kan. [km]	Budynki mieszkalne i zbiorowego zamieszkania podłączone do sieci kanalizacyjnej [szt.]	Liczba ludności korzystająca z sieci kanalizacji sanitarnej	Ścieki odprowadzone w dam ³
2002r.	44,1	769	9 105	1 446,0
2003r.	51,6	946	9 605	1 215,9
2004r.	62,2	1 144	10 400	456,4
2005r.	65,2	1 188	10 542	467,7
2006r.	74,3	1 421	10 867	492,7
2007r.	74,3	1 483	11 250	509,5

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych. Urząd Gminy i Miasta Nisko

Odprowadzenie ścieków w 2007r. na terenie Gminy Nisko wynosiło **509,5 dam³** z czego:

- Ścieki z gospodarstw domowych – **333,3 dam³**,
- Ścieki z zakładów produkcyjnych/ podmiotów gospodarczych – **73,0 dam³**.

- Ścieki z pozostałych (przedszkola, szkoły itp.) – **103,2 dam³**.

Gmina planuje dalszą rozbudowę kanalizacji zgodnie z zapisami zawartymi w *Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych*.

Realizowana koncepcja budowy kanalizacji sanitarnej w Gminie Nisko polega na:

- Kontynuacja realizacji systemów kanalizacji na osiedlach: Malce, Warchoły, Barce (oraz uzupełnienie brakujących odcinków) jak również skanalizowanie sołectw: Nowa Wieś, Zarzecze, Wolina, Nowosielec i Kończyce i skierowaniu ścieków na miejską oczyszczalnię ścieków. Konfiguracja terenu i usytuowanie w dolinie Barcówki wiąże się z wysokim poziomem wód gruntowych, co wymusza poszukiwanie niekonwencjonalnych systemów kanalizacji, w tym system kanalizacji grawitacyjno-podciśnieniowej.
- Racjonalną modernizację istniejącego systemu ogólnospławnego z kierunkowym przejściem docelowo na system rozdzielczy.

2.5.4. Gospodarka odpadami

Problematyka zagospodarowania odpadów na obszarze Gminy zajmuje się Miejski Zakład Komunalny w Pysznicy oraz przedsiębiorcy posiadający koncesję wydaną przez Burmistrza Gminy i Miasta Nisko na odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości z którymi posiadają zawarte umowy, dostarczając tym właścicielom pojemniki i worki do selektywnej zbiórki.

Problematyka gospodarowania odpadami na terenie Gminy i Miasta Nisko prowadzona jest w oparciu o obowiązujące przepisy Ustawy o odpadach, Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a także uchwalonego przez Radę Miejską w Nisku Regulaminu utrzymania porządku. Dokument ten stanowiący akt prawa miejscowego w sposób szczegółowy określa prawa i obowiązki właścicieli, wymagania w zakresie utrzymania czystości na terenach nieruchomości i terenach użyteczności publicznej, częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów komunalnych oraz innych oraz inne wskazania wynikające z gminnego planu gospodarki odpadami. Obsługę w zakresie usuwania odpadów, ich selektywnej zbiórki zapewniają Gminny Zakład Komunalny w Pysznicy oraz przedsiębiorcy posiadający koncesję. Na terenie Gminy i Miasta Nisko zlokalizowane są w systemie gniazdowym pojemniki do selektywnej zbiórki opakowań szklanych i opakowań plastikowych. Obsługę tych pojemników zapewnia w zakresie opakowań szklanych firma Recykling z Jarosławia zaś w zakresie opakowań plastikowych Gminny Zakład Komunalny w Krzeszowie i Pysznicy. Rodzaj i minimalną pojemność urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych określa regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Nisko.

Zasadniczym problemem w gospodarce odpadami jest brak własnego składowiska odpadów. Obiekt ten istniejący na gruncie stanowiącym własność Gminy i Miasta Nisko znajdujący się w fazie poeksploatacyjnej, która to faza w odniesieniu do tego obiektu trwać będzie 30 lat. Obiekt ten przez cały okres fazy poeksploatacyjnej wymagał będzie prowadzenia monitoringu obejmującego następujące czynności:

- badanie wielkości opadu atmosferycznego
- pomiar poziomu wód podziemnych
- kontrola osiadania powierzchni składowiska w oparciu o ustalone repery
- badanie parametrów wskaźnikowych w wodach powierzchniowych, odciekowych i podziemnych.

Obowiązki te zgodnie z zawartą umową realizuje MZK Sp. z o.o. w Nisku. Odpady komunalne z terenu Gminy i Miasta Nisko deponowane są na składowisku odpadów komunalnych na terenie Gminy Pysznic, składowisku odpadów komunalnych w Sigielkach Gmina Krzeszów, a także na terenie składowiska odpadów w Stalowej Woli. Największa ilość odpadów zdeponowana jest na terenie składowiska w Pysznic. Tam też zlokalizowany jest zakład zagospodarowania odpadów dokonujący ich selektywnej zbiórki, a także wydzielona kwatery do unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych (eternitu).

Odnosnie własnego składowiska odpadów istotną rzeczą jest przeprowadzenie rekultywacji obejmującej ukształtowanie i przykrycie czaszy składowiska warstwami: uszczelniającą i drenującą oraz wykonanie instalacji odgazowującej i odwodnienie składowiska.

Strumienie kierowanych na składowiska odpadów to odpady komunalne pochodzące z gospodarstw domowych, z terenów budownictwa mieszkalnego tj. spółdzielni mieszkaniowych, placówek handlowych, cmentarzy, boisk sportowych i terenów użyteczności publicznej.

Na terenie Oczyszczalni Ścieków powstają też osady ściekowe, które wykorzystywane są do produkcji roślin nie przeznaczonych do spożycia na podstawie oddzielnie zawartej umowy pomiędzy MZK Nisko a firmą wywozową, która okresowo odbiera powstały osad.

Według ewidencji prowadzonej przez Urząd Gminy i Miasta Nisko wg stanu na koniec 2007 roku zawartych jest **2 525** umów na odbiór odpadów komunalnych.

Szczegółowo zagadnienie to przedstawia poniższa tabela:

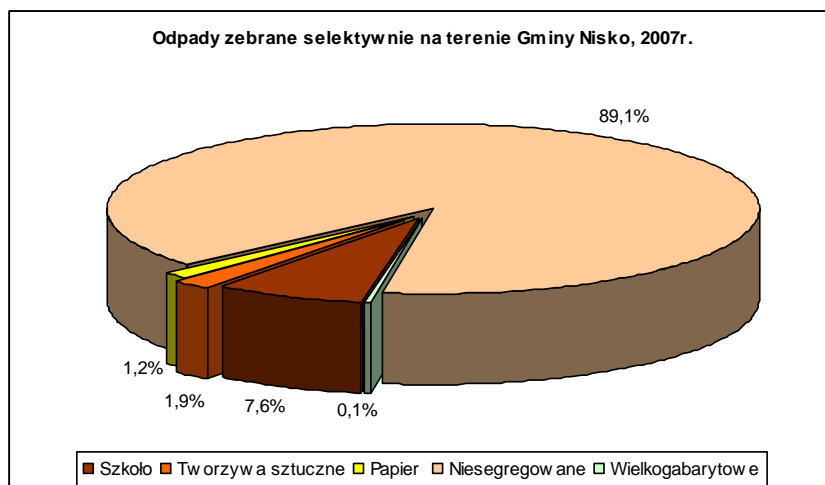
L.p.	Wyszczególnienie	Liczba nieruchomości/ budynków – ogółem	Liczba zawartych umów	Procent zawartych umów
1	Miasto Nisko	2 411	1 627	67,5%
2	Zarzecze	664	356	53,6%
3	Raławice	270	198	73,3%
4	Nowosielec	333	192	57,6%
5	Wolina	108	59	54,6%
6	Nowa Wieś	79	29	36,7%
7	Kończyce	87	64	73,5%

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko, (wg stanu na dzień 31.12.2007r.)

Odpady zebrane selektywnie w 2007r.

Wyszczególnienie	Miasto [Mg]	Wieś [Mg]	Ogółem [Mg]
Szkło	124,58	56,54	181,12
Tworzywa sztuczne	37,41	6,64	44,05
Papier	20,02	9,4	29,42
Niesegregowane	1 956,01	161,84	2 117,85
Wielkogabarytowe	1,5	2,0	3,5
Razem	2 139,52	236,42	2 375,94

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Dalsze kierunki działań określi aktualizowany obecnie Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego w którym zapisane zostaną zadania do realizacji.

2.5.5. Sieć energetyczna

Gmina miejsko-wiejska Nisko jest w 100% zelektryfikowana. Dystrybucją energii elektrycznej zajmuje się Rzeszowski Zakład Energetyczny Spółka Akcyjna, rejon sprzedaży energii Stalowa Wola.

Miasto i obszar Gminy zasilany jest w energię elektryczną napięciem średnim 15 kV generalnie z Głównego Punktu Zasilania GPZ 110/15 kV „Nisko” zlokalizowanego w północnej części miasta oraz częściowo z GPZ 110/15 kV „Rudnik”. GPZ Nisko włączony jest w krajowy system zasilania liniami wysokiego napięcia:

- 110 kV „Stalowa Wola – Nisko”,
- 110 kV „Nisko – Biłgoraj”.

Miejską sieć rozdzielczą tzw. „MSR” zasilającą centrum miasta stanowi 17 stacji transformatorowych 15/04 kV, z czego 12 to stacje transformatorowe wewnętrzne typu MSTw 20/630; 3 stacje to stacje wbudowane oraz linie kablowe 15 kV pracujące w układzie pierścieniowym zasilane z GPZ 110/15 kV „Nisko”. Suma mocy zainstalowanej w 14 stacjach transformatorowych zasilających odbiorców w centrum miasta wynosi 6 390 kVA (3 stacje są własnością użytkownika). Pozostały obszar Gminy zasilany jest z 5 stacji typu MSTw, 1 stacji WSTp (wieżowa murowana) zasilanych linia 15 kV napowietrzno-kablową oraz z 23 stacji napowietrznych typu STS zasilaną linią napowietrzną. Suma mocy zainstalowanej na 27 stacjach transformatorowych zasilających obrzeża miasta wynosi 5800 kVA (2 stacje są na majątku użytkownika).

Obszar gminy zasilają wyprowadzone z GPZ 110/15 kV „Nisko”, „Stalowa Wola” i „Rudnik” napowietrzne linie magistralne:

- 15 kV „Nisko – Piskorowy Sad”,
- 15 kV „Nisko – Rudnik”,
- 15 kV „Nisko – Kameralne”,
- 15 kV „Nisko – Zarzecze”,
- 15 kV „Stalowa Wola – Rudnik”,
- 15 kV „Rudnik – Przędzel”.

Linie te rozgałęziają się doprowadzając napięcie do 30 napowietrznych stacji transformatorowych 15/04 kV znajdujących się we wszystkich miejscowościach Gminy, zasilając odbiorców.

Obszar Gminy i Miasta Nisko zasilany jest w sumie z 76 stacji transformatorowych 15/04 kV o łącznej mocy zainstalowanej 15 198 kVA (nie wliczając stacji będących na majątku użytkownika).

Według danych Banku Danych Regionalnych GUS w 2006r. na terenie Gminy Nisko odnotowano 6 370 odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wyniosło 10 376 mW/h.

2.5.6. Zaopatrzenie w gaz

Gmina miejsko-wiejska Nisko objęta jest siecią gazową. Dystrybucją gazu zajmuje się Rozdzielnia Gazu w Rudniku podległa Zakładowi Gazownictwu w Sandomierzu. Świadczy ona kompleksową obsługę w zakresie sieci średnich i niskich napięć oraz konserwację sieci wysokoprężnych. Według danych Banku Danych Regionalnych GUS, w 2006r. długość sieci gazowej ogółem na terenie Gminy i Miasta Nisko wynosiła 178,43 km, w tym długość czynnej sieci przesyłowej 29,808 km, długość czynnej sieci rozdzielczej 148,622 km. Większość użytkowników obsługiwana jest poprzez sieć gazociągów średnioprężnych.

Przez teren Gminy z południa na północ przebiegają 2 gazociągi wysokoprężne o znaczeniu krajowym:

- Ø 700 CN 64 Jarosław – Puławy,
- Ø 250/350 Jarosław – Sandomierz,
- oraz gazociąg Ø 125 z kopalni Jeżowe, który wpina się w rejonie Podwolina do gazu Ø 300 Jarosław – Sandomierz.

Na terenie Gminy zlokalizowane są 4 stacje redukcyjno-pomiarowe I^o i II°:

- Stacja I^o Raclawice o przepustowości 2 200 Nm³/h – obsługuje Raclawice, Podwoliny, Wolinę, Nową Wieś, Zarzecze i Hutę Deręgowską,
- Stacja I^o Nowosielec, o przepustowości 2 200 Nm³/h, obsługuje Nowosielec i Kończyce,
- Stacja I^o Nisko, ul. Rzeszowska, o przepustowości 4 500 Nm³/h obsługująca w zakresie średniego ciśnienia obszar miasta,
- Stacja II° Nisko, osiedle 1000-lecia, obsługuje w zakresie niskiego ciśnienia głównie os. 1000-lecia.

W 2006r. do sieci gazowej podłączonych było 3 826 budynków mieszkalnych, liczba odbiorców gazu wynosiła 5 026 gospodarstw domowych. Gmina jest zgazyfikowana w 75% - z sieci gazowej korzysta 16 910 osób. Zużycie gazu na terenie Gminy w 2006r. wynosiło 2 867,5 tys. m³. Wskaźnik dostępności do sieci gazowej w Gminie Nisko kształtuje się na poziomie 104,4 km/100 km² terenów zainwestowanych i nieużytków.

2.5.7. Zaopatrzenie w ciepło

Podstawowym elementem, na którym oparta jest gospodarka cieplna jest magistrala 2 x Ø 400 i 2 x Ø 350 biegnąca wzdłuż linii kolejowej Stalowa Wola – Nisko do osiedla 1000-lecia zakończona komorą WR-6. Na terenie Gminy funkcjonuje 14 kotłowni.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Stalowej Woli eksploatuje sieć magistrali rozdzielczej i przyłącza o łącznej długości 11 km, w tym:

- Sieć magistralna – 4, 717 km,
- Sieć rozdzielcza – 4,662 km,
- Przyłącza – 2,336 km.

Zapotrzebowanie mocy cieplnej dla miasta wynosi 22,4. Roczne zużycie energii cieplnej przez odbiorców komunalnych i użytkowych wynosi 191,407 GJ.

Oprócz scentralizowanego systemu ciepłowniczego istnieje kilka lokalnych kotłowni opalanych paliwem stałym jak i gazem: kotłownia w Zakładach Metalowych „Nimet” (obecnie TOORA Poland S.A.) opalana węglem, kotłownia Nadleśnictwa Rudnik opalana gazem, kotłownia Jednostki Wojskowej.

Pozostali mieszkańcy Gminy Nisko (tj. ok. 70%) zaopatrują się w ciepło poprzez indywidualne systemy grzewcze, takie jak: kotłownie domowe, piece akumulacyjne i węglowe, gazowe.

Według danych Banku Danych Regionalnych GUS, w 2006r. 742 gospodarstwa domowe ogrzewały mieszkania gazem. Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań wyniosło 1 558,8 tys. m³. Około 60% zabudowy wykorzystuje jako czynnik grzewczy gaz.

Jednak nadal znaczny procent energii zużywanej na ogrzewane pomieszczeń pochodzi z węgla.

Na terenie Gminy Nisko brak jest obiektów wykorzystujących odnawialne źródła energii.

2.5.8. Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne w zakresie obsługi abonentów i eksploatacji sieci teletechnicznej w Gminie i Mieście Nisko pełni Rejon Telekomunikacji w Nisku przy ul. Mickiewicza 6 należący do Okręgu Telekomunikacyjnego w Stalowej Woli, który jest jednostką podrzędną Telekomunikacji Polskiej S.A. – Zakładu Telekomunikacji w Tarnobrzegu.

Abonentów miasta obsługują 2 centrale elektroniczne o łącznej pojemności 3 850 NN, natomiast pozostały obszar Gminy obsługiwany jest przez elektroniczne centrale telefoniczne w Zarzeczcu o pojemności 320 NN, w Raclawicach o pojemności 256 NN, w Nowosielcu o pojemności 256 NN.

Dostęp do telefonii przewodowej kształtuje się na poziomie 16,7 abonentów na 100 mieszkańców.

Sieć telekomunikacyjną Gminy stanowi:

- kabel światłowodowy „Stalowa Wola – Nisko – Raclawice – Rudnik”,
- kabel światłowodowy „Nisko – Nowosielec – Jeżowe”,
- kabel dalekosiężny tradycyjny (miedziany) „Stalowa Wola – Nisko – Janów Lubelski”,
- kabel dalekosiężny miedziany „Stalowa Wola – Nisko – Biłgoraj”,
- kabel miedziany „Nisko – Zarzecze”,
- kable sieci miejscowej,
- kable doziemne abonenckie,
- linie napowietrzne abonenckie.

Miasto objęte jest także zasięgiem telefonii bezprzewodowej. Na terenie miasta, przy ul. Sandomierskiej, Kościuszki i Reymonta znajdują się stacje bazowe (maszty stalowe, na którym zainstalowane są anteny nadawczo-odbiorcze oraz anteny radiolinii). Stacje te obejmują swoim zasięgiem miasto i wszystkie sołectwa w Gminie.

Na terenie miasta coraz bardziej powszechne staje się korzystanie z technologii informatycznych. Mieszkańcy mogą korzystać z Internetu drogą radiową, modemową oraz za pośrednictwem netii, czy neostrady.

Na terenie Gminy Nisko działa „Poczta Polska”. Urząd Pocztowy znajduje się przy ulicy Mickiewicza 6 w Nisku.

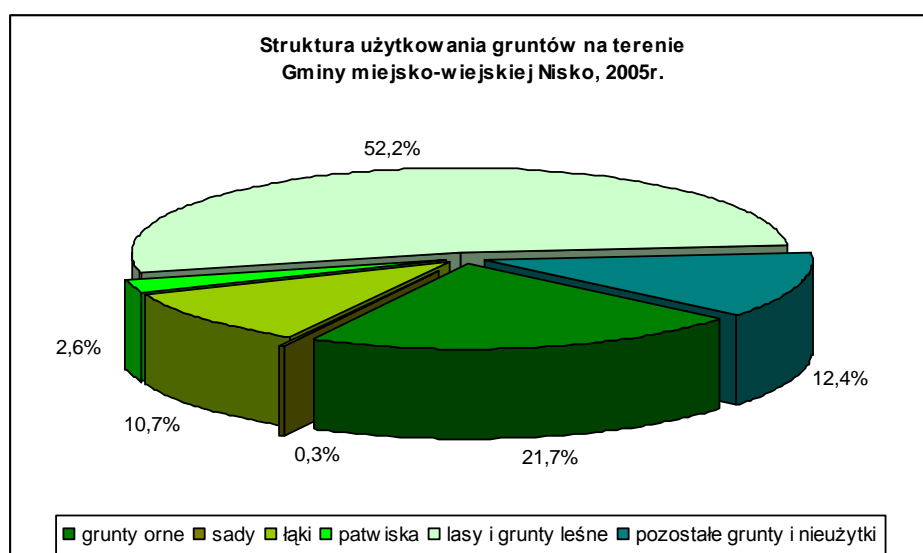
2.6. Rolnictwo

Gmina Nisko pod względem klimatycznym (okres wegetacji od 210 – 220 dni) oraz ukształtowania terenów użytkowanych rolniczo (większość o rzeźbie równinnej) posiada korzystne warunki do rozwoju gospodarki rolnej, jednak ze względu na słabe warunki glebowe (mała zasobność w składniki pokarmowe, odczyn kwaśny) przestrzeń produkcyjną na jej terenie ocenia się jako niską.

Najlepsze gleby znajdują się na terenie miasta Nisko, Zarzecza oraz Raclawic. Na pozostałym obszarze występują gleby bielcowe. Ponad 76% użytków rolnych według badań Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska posiada odczyn kwaśny.

Z ogólnej powierzchni Gminy (14 237 ha) użytki rolne zajmują 5 040 ha (35,4% powierzchni gminy). W strukturze użytków rolnych grunty orne stanowią 61,4% (3 097 ha), łąki 30,4% (1 531 ha), pastwiska 7,3% (366 ha) i sady 0,9% (46 ha). Największe powierzchnie gruntów ornych znajdują się w Nisku i Zarzeczu. Z kolei największe powierzchnie użytków zielonych znajdują się w Nisku, Nowosielcu oraz Zarzeczu. Użytki zielone w Nowosielcu, Zarzeczu w większości zostały zmeliorowane. Stanowią one bazę paszową dla hodowli bydła w gminie. Użytki zielone w Nisku, Raclawicach, Wolinie i Nowej Wsi częściowo zostały zmeliorowane. Największe powierzchnie sadów znajdują się w miejscowości Zarzecze oraz Nisko. Są to najczęściej sady jabłoniowe i śliwy. Łączna powierzchnia zajmowana przez lasy i grunty leśne obejmuje 7 436 ha. Lasy położone są w zachodniej i południowej części Gminy. Tereny leśne występują często na przemian z gruntami ornymi. Drzewostan lasów to sosna z domieszkami jodły, modrzewia i brzozy.

Poniższy wykres przedstawia procentową strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko:

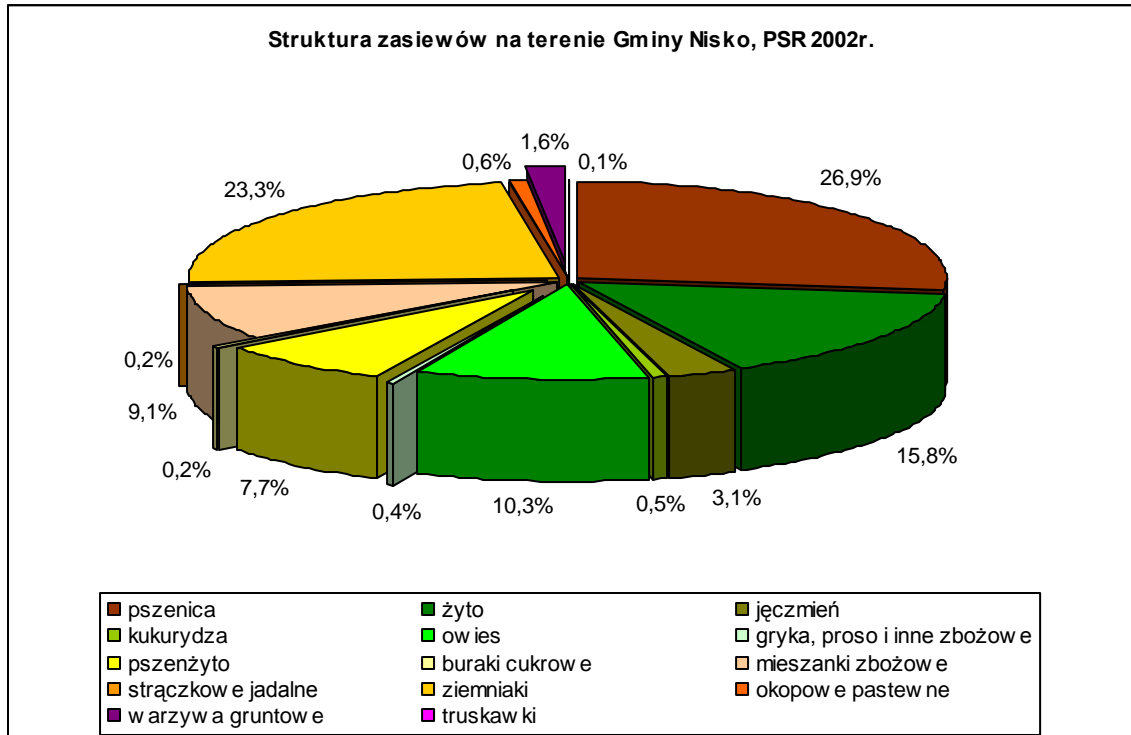

Od jakości gleb występujących na terenie Gminy uzależniona jest struktura gatunkowa upraw. W strukturze zasiewów Gminy Nisko dominują zboża i ziemniaki, a także warzywa i rośliny okopowe. Podstawowymi roślinami zbożowymi uprawianymi na terenie Gminy są: pszenica (36,5% ogółu zasiewów zbożowych), żyto (21,4%), owies (13,9%) inne zboża i mieszanki zbożowe (29,1%). Uprawy zbożowe stanowią 22,5% powierzchni gruntów ornych oraz 36,6% wszystkich upraw. Średni udział ziemniaków w powierzchni zasiewów wynosi w Gminie 11,6 %, warzywa gruntowe ok.1%.

Struktura i powierzchnia zasiewów w Gminie Nisko:

Powierzchnia i struktura zasiewów [ha]	Powierzchnia [ha]
Ogółem	944,42
pszenica ozima (p.oz.)	213,10
pszenica jara (p.j.)	41,29
żyto (ż)	149,40
jęczmień ozimy (j.o.)	5,59
jęczmień jary (j.j.)	23,92
owies (o.)	96,99
pszenżyto ozime (pż.o.)	57,87
pszenżyto jare (pż.j.)	14,50
mieszanki zbożowe (m.z.)	86,02
gryka, proso i inne zbożowe (gr.,pr., i inne)	4,18
kukurydza (k.)	4,54
strączkowe jadalne (str.jad.)	1,51
ziemniaki (z.)	220,42
buraki cukrowe (b.c.)	2,27
rzepak (rzep.)	0,00
okopowe pastewne (o.p.)	6,04
warzywa gruntowe (w.gr.)	15,51
truskawki	1,27

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2002r.

Szans podwyższenia efektywności produkcji można upatrywać w gospodarstwach mniejszych, gospodarstwa te mogą się specjalizować w uprawie warzyw, truskawek.

Szans podwyższenia efektywności produkcji można upatrywać w gospodarstwach mniejszych, gospodarstwa te mogą się specjalizować w uprawie warzyw, truskawek.

Pogłowie zwierząt gospodarskich w Gminie Nisko:

Pogłowie zwierząt gospodarskich [szt.]	2002r.
bydło	784
krowy	519
trzoda chlewna	752
trzoda chlewna lochy	54
konie	154
owce	12
kury	12 735
kury nioski	8 872
kozy	99

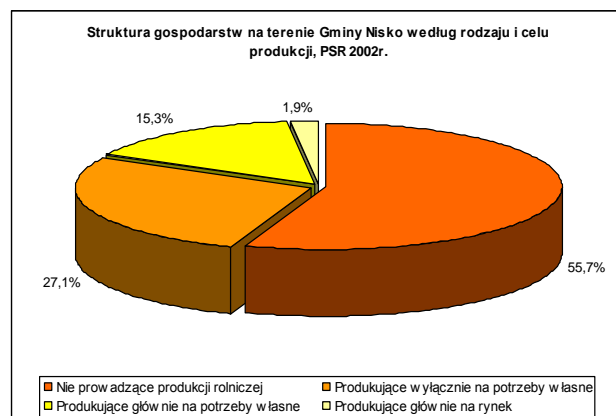
Zródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 1996r., 2002r.

Hodowla bydła w tym krów jest podstawowym kierunkiem w produkcji zwierzęcej gminy. W związku z miejskim charakterem gminy oraz ciągłym spadkiem cen na mleko hodowla bydła na terenie gminy zmniejsza się. Standardowo większość gospodarstw posiada 2 sztuki bydła. Bydło mleczne hodowane jest głównie we wsi Nowosielec, w pozostałych wsiach rolnicy zainteresowani są hodowlą bydła opasowego, która jest bardziej opłacalna. Obsada trzody chlewnej na terenie gminy na 100 ha użytków rolnych w sztukach wynosi 21. Większość rolników hoduje od 1 – 2 macior. Bardzo niewielka jest ilość owiec.

Wśród gospodarstw w większości przeważają nie prowadzące produkcji rolniczej – stanowią one 55,7% wszystkich gospodarstw indywidualnych. Gospodarstwa produkujące głównie na rynek stanowią zaledwie 1,9% wśród gospodarstw indywidualnych.

Gospodarstwa według rodzaju i celu produkcji:

Gospodarstwa	Gospodarstwa indywidualne
Nie prowadzące produkcji rolniczej	1 568
Produkujące wyłącznie na potrzeby własne	764
Produkujące głównie na potrzeby własne	431
Produkujące głównie na rynek	54

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, wyniki Powszechnego Spisu Rolnego, 2002r.

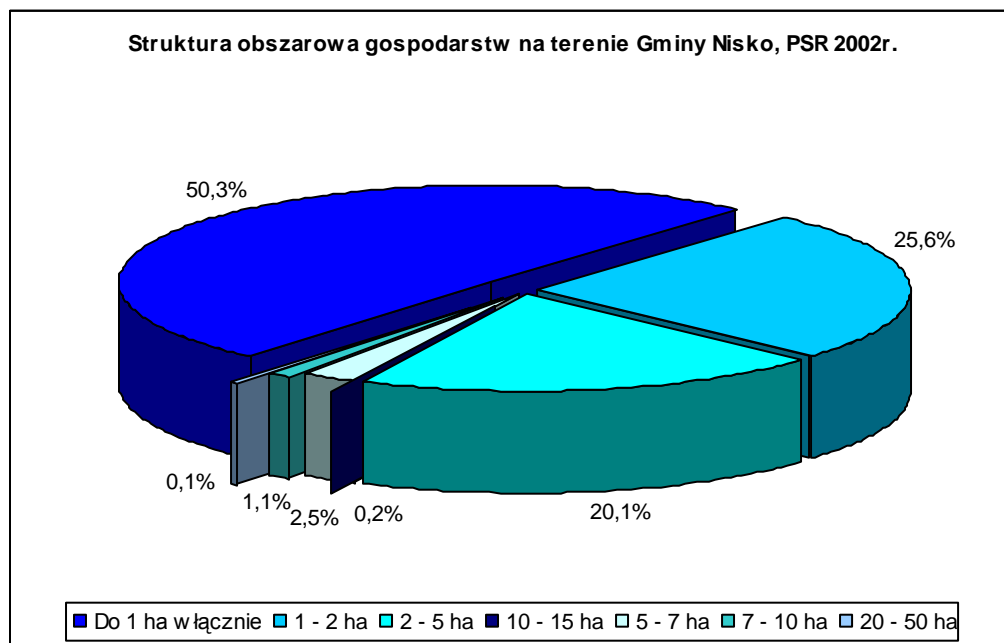
Średnia powierzchnia gospodarstw w Gminie Nisko wynosi 2,61 ha, przy średniej krajowej 6,9 ha. Uniemożliwia to zastosowania intensywnych metod gospodarowania, specjalizacji produkcji oraz nie sprzyja osiągnięciu wysokich, opłacalnych ekonomicznie plonów.

O dużej skali rozdrobnienia świadczy fakt, że 75,9% ogólnej liczby gospodarstw mieści się w przedziale obszarowym do 2 ha, 20,1% stanowią gospodarstwa o powierzchni 2 - 5 ha, natomiast tylko 0,3% to gospodarstwa powyżej 10 ha. Na terenie miasta Nisko istnieje zaledwie 1 większe gospodarstwo – ogrodniczo-szklarniowe o powierzchni 14,64 ha oraz 48 ha gruntów rolnych. Obecna struktura obszarowa wynika przede wszystkim z faktu zarówno działki jak i gospodarstwa małe spełniają rolę samozaopatrzenia rolników, a nie mają charakteru towarowego. Wśród rolników panuje dwuzawodowość, większość właścicieli gospodarstw zatrudniona jest w zakładach Stalowej Woli oraz Niska.

Wielkość i struktura obszarowa gospodarstw rolnych w Gminie Nisko:

Wyszczególnienie	Gospodarstwa rolne	Gospodarstwa indywidualne
Ogółem	2 817	2 816
Do 1 ha włącznie	1 415	1 415
1 - 2 ha	720	720
2 - 5 ha	567	567
5 - 7 ha	71	71
7 - 10 ha	32	32
10 - 15 ha	6	6
15 - 20 ha	0	0
20 - 50 ha	4	4
50 – 100 ha	0	0
100 ha i więcej	0	0

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, wyniki Powszechnego Spisu Rolnego, 2002r.

Ważną kwestią stanowi stopień przygotowania zawodowego rolników, który niestety nie jest korzystny. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego, 2002r., w którym badano wykształcenie rolnicze osoby kierującej gospodarstwem, tylko 0,7% rolników w Gminie Nisko posiadało wykształcenie wyższe,

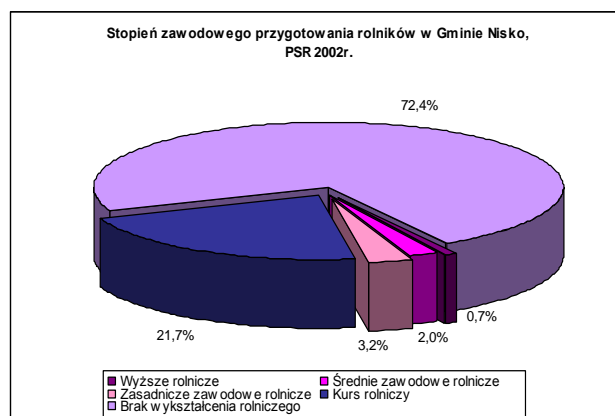
2% średnie zawodowe rolnicze, 3,2% zasadnicze zawodowe rolnicze. Brak wykształcenia rolniczego zanotowano wśród aż 72,4% gospodarzy. Około 21,7% prowadzących gospodarstwo deklarowało ukończenie kursu rolniczego. Taka struktura wykształcenia utrudnia racjonalizację produkcji rolniczej, adaptację do warunków gospodarki rynkowej, reorientację zawodową i podejmowanie inicjatyw gospodarczych.

Niekorzystna jest także struktura wiekowa rolników. Od lat obserwuje się postępujący proces starzenia właścicieli gospodarstw.

Gospodarstwa wg rodzaju i wykształcenia rolniczego osoby kierującej gospodarstwem:

Wykształcenie	Liczba osób
Wyższe rolnicze	9
Policealne rolnicze	0
Średnie zawodowe rolnicze	25
Zasadnicze zawodowe rolnicze	40
Kurs rolniczy	271
Brak wykształcenia rolniczego	904

Zródło: Powszechny Spis Rolny, 2002r.

Szansę na rozwój rolnictwa można upatrywać w rozwoju gospodarstw ekologicznych. Jednak prowadzenie tego typu działalności wymaga konsekwencji działania oraz wiedzy w zakresie metod upraw, wzbogacania gleb itp. Potrzebny jest system wspierania i zachęt do tworzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji zdrowej żywności.

2.7. Gospodarka

Sytuacja społeczno-gospodarcza na terenie Gminy i Miasta Nisko podlega ustawicznym przemianom, z głównym ukierunkowaniem na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw prywatnych w branży usług i małej produkcji nieprzemysłowej.

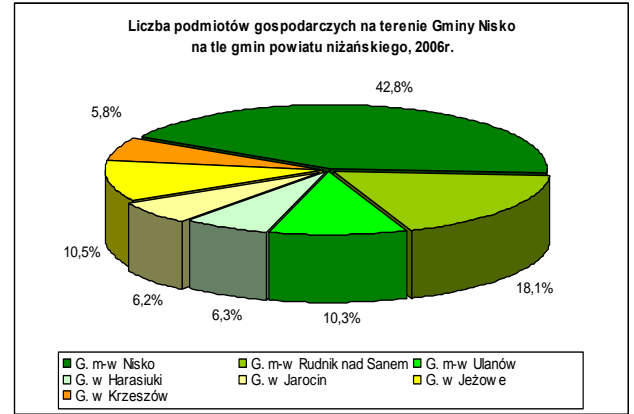
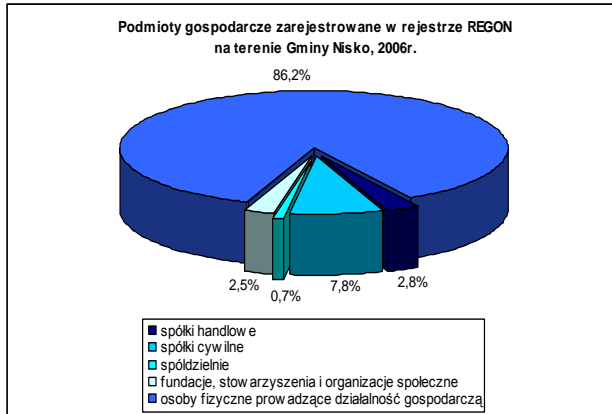
Na terenie Gminy Nisko pod koniec roku 2006 zanotowano 1 503 podmioty gospodarcze, w tym na miasto Nisko przypadało 80,5% (1 210 podmiotów). Liczba ta stanowi 42,8% wszystkich podmiotów z powiatu niżańskiego. Z ogólnej liczby firm działających na terenie Gminy Nisko dominującą grupą były podmioty prowadzone przez **osoby fizyczne 81,2%**; **spółki prawa handlowego i cywilne stanowiły 9,9%** ogólnej liczby podmiotów. **Spółdzielnie, fundacje**

oraz stowarzyszenia stanowiły 8,9% operujących podmiotów. Wśród wszystkich podmiotów, aż 96,3% należało do sektora prywatnego, a 3,7% do sektora publicznego.

Podmioty gospodarki narodowej na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko w 2006r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Z ogółem					
				Spółki handlowe		Spółki cywilne	spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				razem	W tym z udziałem kapitału zagranicznego				
Powiat Niżański	3 514	162	3 352	67	5	211	25	119	2 847
G. miejsko-wiejska Nisko	1 503	56	1 447	39	2	111	10	35	1 220
G. miejsko-wiejska Rudnik nad Sanem	637	26	611	11	-	53	4	18	517
G. miejsko-wiejska Ulanów	363	20	343	4	-	15	2	20	284
G. wiejska Harasiuki	221	14	207	1	-	4	3	13	181
G. wiejska Jarocin	218	15	203	4	1	7	1	10	171
G. wiejska Jeżowe	368	20	348	4	2	10	2	12	312
G. wiejska Krzeszów	204	11	193	4	-	11	3	11	162

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Podmioty Gospodarki Narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w 2006r. (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne., stan w dniu 31 XII)

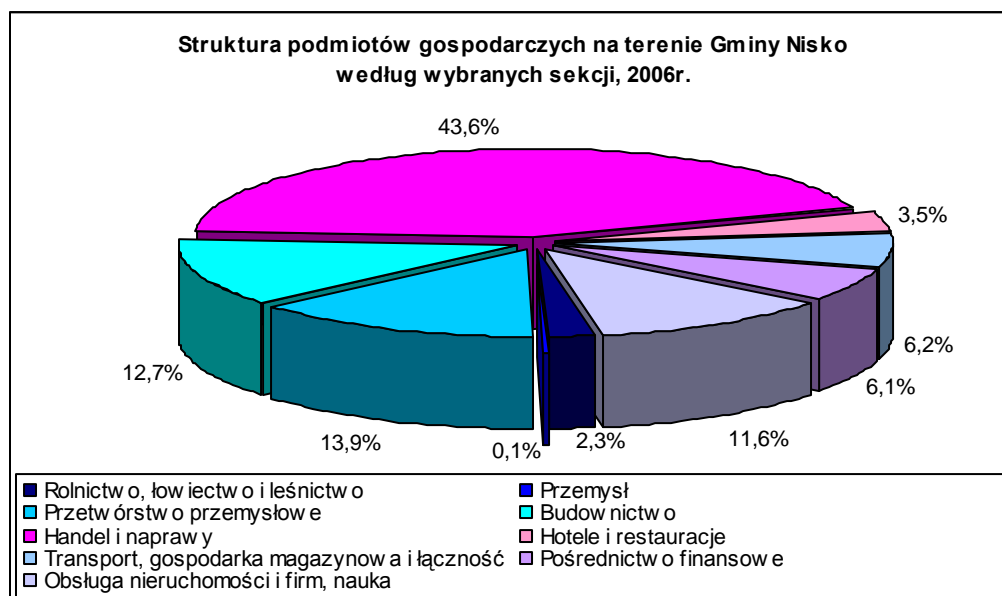

Najwięcej podmiotów gospodarczych odnotowano na terenie gmin miejsko-wiejskich: Nisko (42,8% ogółu podmiotów powiatu niżańskiego), Rudnik nad Sanem (18,1% ogółu podmiotów powiatu). Najmniejszą liczbę podmiotów odnotowano w Gminie wiejskiej Krzeszów (5,8%).

Struktura podmiotów gospodarczych na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko wg wybranych sekcji, 2006r.:

Wyszczególnienie	Gmina miejsko-wiejska Nisko			Powiat Nizański
	Ogółem	W tym Miasto	W tym Obszary wiejskie	
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	29	19	10	145
Przemysł razem	174	124	50	531
W tym przetwórstwo przemysłowe	173	123	50	525
Budownictwo	159	117	42	405
Handel i naprawy	544	462	82	1 193
Hotele i restauracje	44	34	10	109
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	77	56	21	181
Pośrednictwo finansowe	76	63	13	121
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	145	127	18	253
Ogółem	1 503	1 210	293	3 514

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2006r. (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie), stan na 31 XII.

Na terenie Gminy Nisko największy jest udział podmiotów zajmujących się handlem i naprawami (43,6% ogółu wszystkich podmiotów działających na terenie Gminy). Również w pozostałych Gminach powiatu nizańskiego największy udział stanowią podmioty działające w sekcji handel i naprawy. Dla Powiatu Nizańskiego liczba tego typu podmiotów wynosi 40,6% ogółu firm. Sektor ten prezentuje największą dynamikę rozwojową. Na terenie Gminy Nisko stosunkowo wysoki jest także udział podmiotów z branży „przetwórstwo przemysłowe” – 13,9%, „budownictwo” – 12,7% oraz „obsługa nieruchomości i firm, nauka” – 11,6%. Najmniejszy odsetek stanowią firmy z sektora „rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo” – 2,3% oraz zajmujące się hotelami i restauracjami (3,5%).

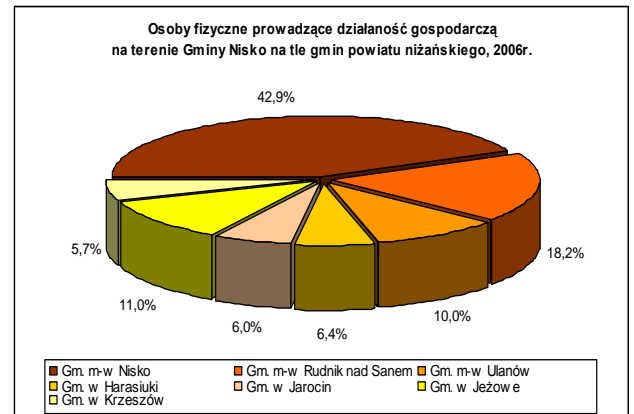
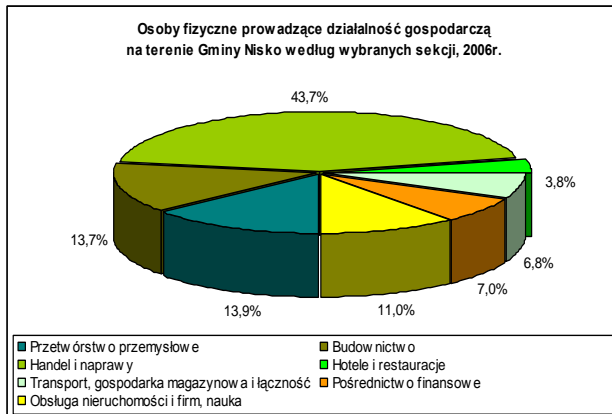
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko i gmin Powiatu Nizańskiego, 2006r.:

Wyszczególnienie	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości i firm, nauka	Ogółem
Powiat Nizański	460	384	1 050	94	170	117	214	2 847
Gmina miejsko-wiejska Nisko	146	144	460	40	72	74	116	1 220
Gmina miejsko-	122	31	223	12	19	11	43	517

wiejska Rudnik nad Sanem								
Gmina miejsko-wiejska Ulanów	46	31	103	17	21	8	17	284
Gmina wiejska Harasiuki	21	27	72	3	19	7	6	181
Gmina wiejska Jarocin	29	29	54	9	16	1	13	171
Gmina wiejska Jeżowe	73	93	82	6	13	9	7	312
Gmina wiejska Krzeszów	23	29	56	7	10	7	12	162

Źródło: Urząd Statystyczny w Katowice. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wybranych sekcji w 2006r., Stan na 31.XII.

Jako, że w strukturze podmiotów gospodarki narodowej Gminy Nisko dominuje sektor prywatny, a osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowią aż 81,2% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy, stąd podział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg działów, przedstawia się podobnie, jak podział dla ogółu podmiotów gospodarczych. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Nisko dominującą sekcją jest „handel i naprawy” (43,7%) – podobnie jak na terenie powiatu niżańskiego (42,2%) - oraz „przetwórstwo przemysłowe” (13,9%) i „budownictwo” (13,7%). Najmniej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy działa w branżach usługowych: „hotele i restauracje” (3,8%), „gospodarka magazynowa i łączność” (6,8%). Na tle Powiatu Niżańskiego, Gmina Nisko prezentuje się bardzo dobrze pod względem ilości osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą - zajmuje pod tym względem pierwszą lokatę wśród gmin powiatu (42,9% ogółu osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą).

Rynek pracy na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko, 2006r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Rolnictwo, łowiectwo, i leśnictwo; rybactwo	Przemysł i budownictwo	Usługi	
	Ogółem	W tym kobiety			rynkowe	nierynkowe
Gmina Nisko ogółem	3 740	1 777	17	1 493	667	1 563
W tym miasto	3 463	1 641	12	1 359	622	1 470
W tym obszary wiejskie	277	136	5	134	45	93

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Pracujący w 2006r., według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

Do ważniejszych firm działających na terenie Gminy Nisko należą:

- "TOORA", Nisko, obróbka metali oraz odlewnia stopów aluminiowych;
- „Armes” Zakład Artykułów Ściernych, Nisko, produkcja papierów ściernych;
- Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Nisku;
- „Bass-Panel” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Zakład Pracy Chronionej;
- "Gal-Drew" Zakłady Drzewne, Nisko, produkcja okien z PCV oraz wyrobów z drewna;
- "Carlo Bossi" Laboratorium Chemiczne, Nisko, laboratorium chemiczno-kosmetyczne, produkcja perfum;
- ABN Profil;

- "Drew-Meble", Nisko, produkcja mebli;
- "Dromech", Nisko, produkcja znaków drogowych;
- "EDIMA" PPH, Nisko, działalność handlowa; usługi krawieckie;
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc”;
- "PRIMBUD" Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Monterskich Budownictwa;
- Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych: J. Korkosz – sp.j.;
- "Karabela", Nisko, ochrona mienia i osób;
- "KOBO" sp. z o. o., hurtownia artykułów spożywczych;
- "Meb-Drew", produkcja mebli;
- Olczyk Kazimierz i Spółka. Produkcja wyrobów Cukierniczych Sp. j.;
- "Rakoczy" Zakład PHU, produkcja pieców do centralnego ogrzewania;

2.8. Sfera społeczna

2.8.1. Służba zdrowia

Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy prowadzona jest w oparciu o placówki zdrowia mieszczące się w Gminie Nisko. Zgłaszający się pacjenci mogą skorzystać z podstawowej opieki zdrowotnej. Na terenie gminy zlokalizowane są następujące ośrodki:

- **SPZOZ - Przychodnia Specjalistyczna.** ul. Wolności 54,

Poradnie: gruźlicy i chorób płuc, kardiologiczna, Poradnia K, chirurgiczna, urazowo-ortopedyczna, endokrynologiczna, fizykoterapii, RTG, medycyny sportowej, medycyny pracy, leczenia uzależnień, alergologiczna, gastrologiczna, onkologiczna, diabetologiczna.

Znajduje się tam gabinet pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej, poradnia lekarza POZ,

- **NZOZ Nr 1 w Nisku**, ul. Wolności 8a, znajduje się tam gabinet pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej, gabinet POZ, gabinet zabiegowy,
- **NZOZ Nr 3 w Nisku**, ul. Wolności 8a, znajduje się tam gabinet lekarza POZ, gabinet pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej, , gabinet zabiegowy, punkt szczepień,

- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nisku**, ul. Sandomierska 18B, znajduje się tam gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet zabiegowy, poradnia lekarza POZ, punkt szczepień, położna środowiskowo-rodzinna, gabinet pediatryczny.
- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nisku, NIS-MED s.c. Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej**, Wolności 54, gabinet POZ, gabinet zabiegowy, punkt pobrań.
- **Ośrodek Zdrowia w Nowosielcu**, znajduje się tam gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, poradnia lekarza POZ, gabinet zabiegowy.
- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zarzeczcu**, ul. Mickiewicza 46., znajduje się tam gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej, poradnia ogólna, pielęgniarka środowiskowo-rodzinna, gabinet higieny szkolnej, zabiegowy oraz punkt szczepień.

Ponadto na terenie Gminy usługi medyczne świadczą:

Wyszczególnienie	Poradnie/gabinety	Miejscowość
Ambulatorium z Izłą Chorych – Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Jednostki Wojskowej NR 3527 w Nisku	Gabinety: ortopedyczny, zabiegowy, wojskowa izba chorych.	Nisko
Centrum Pielęgniarstwa Środowiskowo-Rodzinnego i Rehabilitacji przy Stacji opieki Caritas w Nisku	Długoterminowa opieka pielęgniarska, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet rehabilitacji medycznej, nocna i świąteczna wyjazdowa opieka pielęgniarska, punkt świadczenia usług rehabilitacyjnych.	Nisko
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDRO - Przychodnia specjalistyczna	Poradnie: ogólna, chirurgiczna, medycyny sportowej, ortopedyczna, reumatologiczna.	Nisko
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej DER-MED	Gabinet zabiegowy, poradnia dermatologiczna.	Nisko
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Laboratorium Analiz Lekarskich	Laboratorium analiz lekarskich, punkt pobrań	Nisko
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej STAMED	Przychodnia specjalistyczna, poradnie otolaryngologiczne	Nisko

Źródło: dane Urzędu Gminy i Miasta Nisko

Zakłady opieki zdrowotnej i praktyki lekarskie, dentystyczne oraz pielęgniarские na terenie Gminy Nisko:

Wyszczególnienie	Zakłady opieki zdrowotnej			Praktyki		
	Ogółem	Z tego		lekarskie	dentystyczne	pielęgniarskie
		publiczne	niepubliczne			
Gmina Nisko ogółem	12	2	10	1	14	1
Miasto Nisko	11	2	9	1	13	1
Gmina Nisko – obszary wiejskie	1	-	1	-	1	-

Źródło: złożone sprawozdania Mz_88, stan w dniu 31.12.2006r.

Obecnie w okręgowym rejestrze praktyk prywatnych zarejestrowanych jest:

- 60 praktyk lekarskich,
- 30 praktyk stomatologicznych,
- 2 grupowe praktyki lekarskie.

W poradniach nie ma rejonizacji, usługi świadczone są dla mieszkańców Gminy Nisko, jak również miejscowości ościennych, w zależności od wyboru określonej poradni przez pacjenta.

W powyższych placówkach służby zdrowia pracuje:

- 85 lekarzy ogólnych,
- 30 stomatologów.

Personel medyczny zatrudniony w zakładach opieki zdrowotnej i praktykach lekarskich, dentystycznych oraz pielęgniarских:

Wyszczególnienie		Lekarze	Dentyści	Pielęgniarki
		Liczby bezwzględne		
Zakłady opieki zdrowotnej	Publiczne	46	-	160
	Niepubliczne	15	-	23
Praktyki lekarskie, dentystyczne oraz pielęgniarские		6	15	6

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko, stan w dniu 31.12.2006r.

Jeśli chodzi o wskaźniki liczby pacjentów przypadających na 1 lekarza, to według złożonych sprawozdań z 2006r. wynosiły one:

- Liczba pacjentów przypadających na 1 lekarza: 336,1;
- Liczba pacjentów przypadających na 1 lekarza stomatologa: 1 500,4;
- Liczba pacjentów przypadających na 1 pielęgniarkę : 119,1.

Na terenie Gminy Nisko działa 6 aptek i 1 punkt apteczny:

- Apteka "Cefarm" Kielce, ul. Rzeszowska 2, Nisko;
- Apteka "Centrum", ul. Wolności 8a, Nisko;
- Apteka mgr Bartłomiej Szewc, ul. Kwiatkowskiego, Nisko;
- Apteka mgr Barbara Płecha, ul. Sandomierska, Nisko;
- Apteka dr Arkadiusz Kazula, ul. Wolności, Nisko;
- Apteka "Zdrowie" mgr Jolanta Tondel, ul. Kościuszki, Nisko;
- Punkt apteczny tech. farm. Teresa Błądek, Nowosielec, Gmina Nisko;
- Apteka Stefańska Czesława, ul. Mickiewicza 45a, Zarzecze.

Opiekę w ramach leczenia zamkniętego świadczy Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Zdrowotnych w Nisku – **Szpital Powiatowy im. Polskiego Czerwonego Krzyża w Nisku**.

Znajdują się tam:

Bloki operacyjne, apteka szpitalna, izba przyjęć, centralne laboratorium analityczne, gabinet fizjoterapii, gabinet psychologa.

Szpital zapewnia opiekę mieszkańcom powiatu na **oddziałach**: wewnętrznym I, wewnętrznym II, chirurgicznym z pododdziałem ortopedyczno-urazowym, intensywnej terapii, ginekologiczno-położniczym, dziecięcym, noworodkowym.

oraz w **poradniach**: alergologicznej, alergologicznej dla dzieci, chirurgicznej, chirurgii onkologicznej, chorób metabolicznych, diabetologicznej, ginekologiczno-położniczych (Nr I-VI), gastroenterologicznej, gastrologicznej, gruźlicy i chorób płuc, hepatologicznej, kardiologicznej, leczenia bólu (neurologicznej), leczenia uzależnień, medycyny pracy, medycyny sportowej, neonatologicznej, ortopedycznej, pediatricznej dla dzieci z grup wysokiego ryzyka, urologicznej.

Wymienić można następujące **pracownie**: analityczną, audiometryczną, EKG, endoskopową, patomorfologii, prób wysiłkowych, serologiczną z bankiem krwi, spirometryczną, USG, RTG.

Oddział Pomocy Doraźnej składa się z ambulatorium ogólnego, ambulatorium chirurgicznego, zespołu wyjazdowego ogólnego, zespołu wyjazdowego reanimacyjnego (R), zespołu wyjazdowego wypadkowego (W).

Źródło: strona internetowa www.rynekmedyczny.pl

Głównym celem polityki Gminy Nisko w zakresie ochrony zdrowia jest podniesienie standardu opieki medycznej oraz jego utrzymanie na dobrym poziomie.

2.8.2. Pomoc społeczna

W chwili obecnej wiele osób i rodzin mieszkających na terenie Gminy Nisko znajduje się w trudnej sytuacji życiowej. Osoby te, wykorzystując własne środki oraz możliwości nie są w stanie tych trudności pokonać. Dlatego też pomoc społeczna jest organizowana przez administrację rządową, samorządową, która współpracuje z Kościołem, fundacjami, osobami fizycznymi i prawnymi. Pomocy takiej udziela się z powodu ubóstwa, bezdomności, sieroctwa, bezrobocia, niepełnosprawności, alkoholizmu, narkomanii czy klęsk żywiołowych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez **Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku**. OPS został utworzony na podstawie Uchwały Nr IX/50/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Nisku z dnia 27.03.1990r. Na podstawie Zarządzenia Nr 4 Naczelnika Miasta i Gminy Nisko z dnia 30 marca 1990r. nazwę Terenowy Ośrodek Pomocy Społecznej zastąpiono nazwą Ośrodek Pomocy Społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką budżetową Gminy i Miasta Nisko i wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej określone przepisami ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.), ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003r. (Dz. U. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.), ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej z dnia 22 kwietnia 2005r. (Dz. U. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.).

Celem działania Ośrodka jest zapewnienie ludności zamieszkałej na obszarze jego działania wszechstronnej pomocy socjalnej, umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Zadania te Ośrodek realizuje poprzez:

- udzielanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej oraz innymi przepisami,
- świadczenie usług przewidzianych ustawą o pomocy społecznej oraz innymi przepisami,
- pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie,
- analizę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- organizowanie różnorodnych form pomocy,
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomoc w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- inne zadania wynikające z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin,
- współdziałanie z organizacjami charytatywnymi, kościołem katolickim, stowarzyszeniami oraz instytucjami i organizacjami społecznymi i fundacjami w celu realizacji określonych zadań z zakresu pomocy społecznej.
- projektowanie budżetu w zakresie zadań statutowych i ustawowych Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku mieści się przy ul. 3-go Maja 10, w dwukondygnacyjnym budynku (stare budownictwo). Budynek jest w stosunkowo dobrym stanie technicznym. Ośrodek Pomocy Społecznej użytkuje 6 pomieszczeń biurowych wyposażonych w niezbędny sprzęt biurowy, meble, sprzęt komputerowy (10 zestawów), 4 pomieszczenia higieniczno-sanitarne. OPS posiada własną kotłownię zasilaną gazem ziemnym. Budynek jest zabezpieczony systemem alarmowym. W tym samym budynku mieści się Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej, który użytkuje 2 sale przeznaczone dla uczestników, salę rehabilitacyjną wyposażoną w sprzęt do rehabilitacji, salę przeznaczoną do wykonywania prac ręcznych, stolarskich, zajęć plastycznych wyposażoną w niezbędny sprzęt, pomieszczenie gospodarcze, szatnię i łazienkę. Ośrodek Pomocy w Nisku pracuje w poniedziałki, środy, czwartki i piątki w godzinach od 7.30 do 15.30 oraz we wtorki w godzinach 8.00 do 16.00. Ośrodek posiada wykupioną licencję na bieżący dostęp za pośrednictwem Internetu do tekstów obowiązujących aktów prawnych („Dzienniki Ustaw”, „Monitory Polskie”, „Dzienniki Urzędowe”, akty prawa miejscowego, aktualne wskaźniki i stawki – program „Lexpolonica”). Ośrodek prenumeruje także: „Pracę Socjalną”, „Gazetę Samorządu i Administracji”, „Personel od A do Z prawo pracy”, „Ubezpieczenie społeczne w praktyce”. Zakupuje także aktualne teksty kodeksów z komentarzami. Na terenie Ośrodka istnieje także możliwość korzystania z porad Rady

Prawnego, który zatrudniony jest na umowę zlecenie, przyjmuje klientów OPS w środy w godzinach 10.00 do 15.00.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku prowadzi:

- **Biuro Świadczeń Rodzinnych**, które mieści się przy ul. 3-go Maja 8.
- **Świetlicę Środowiskowo-Profilaktyczną Oddział w Zarzeczcu**, która mieści się przy ul. Mickiewicza 24 w Zarzeczcu w budynku Domu Kultury. Użytkuje jedno pomieszczenia o powierzchni ok. 70 m².
- **Świetlicę Środowiskowo-Profilaktyczną Oddział w Nowosielcu**, zlokalizowaną w Budynku Straży Pożarnej,
- **Świetlicę Środowiskowo-Profilaktyczną Oddział w Wolinie**, zlokalizowaną w budynku Domu Kultury
- **Świetlicę Środowiskowo-Profilaktyczną Oddział w Nisku**, która zlokalizowana jest w Nisku przy ul. Kwiatkowskiego 2B w budynku Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej w Nisku. Zajmuje jedno pomieszczenie ok. 100 m² wyposażone w scenę, krzesła i stoliki, salkę komputerową wyposażoną w 5 zestawów komputerowych oraz pomieszczenie higieniczno-sanitarne.
- **Środowiskowy Dom Samopomocy**, otwarty w pon., śr., czw., pt. w godzinach od 7.30 do 15.30, we wt. od 8.00-16.00.

OPS w Nisku w 2006r. zatrudniał łącznie 56 osób na 53,8 etatu. Poniższa tabela przedstawia strukturę zatrudnienia w placówce:

Rok	Liczba osób	Liczba etatów	Podział zadań					
			kierownik	Pracownicy wykonujący usługi		ŚDS	Pracownicy socjalni	Pozostali: obsługa, księgowa, kierownicy działów, pedagodzy, psycholog, prawnik, terapeuci
				Opiekuńcze	Psychiatryczne			
2004 r.	43	43,7	1	7	8	8	9	10
2005 r.	54	51,5	1	5	11	7	10	20
2006 r.	56	53,8	1	5	19	9	10	12

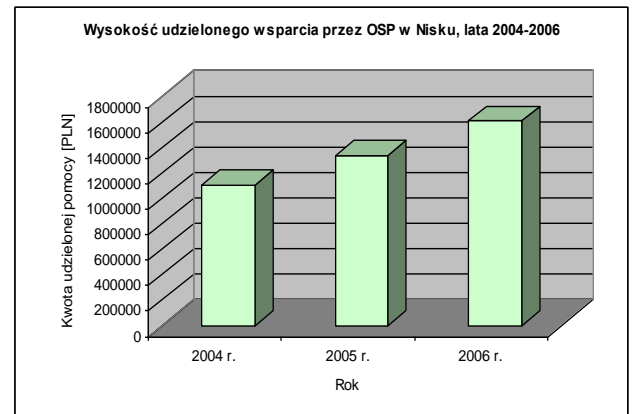
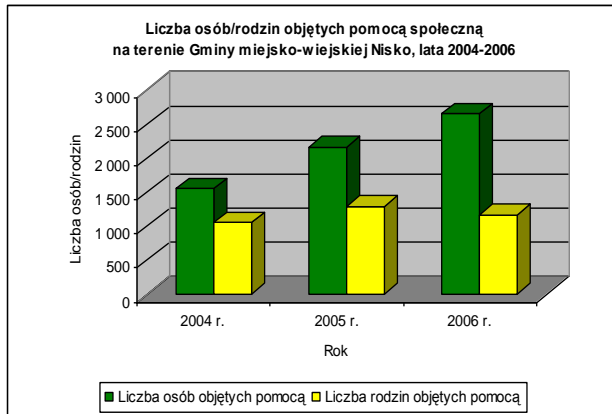
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku

W 2007r. liczba rodzin objętych pomocą wynosiła 1 168. Kwota udzielonej pomocy wynosiła 1 610 291,00 zł.

Zakres pomocy społecznej świadczonej przez Ośrodek w Nisku:

Rok	Ilość osób objętych pomocą	Ilość rodzin objętych pomocą	Kwota pomocy [PLN]
2004 r.	1 554	1 052	1 104 322,00
2005 r.	2 171	1 293	1 336 069,00
2006 r.	2 651	1 168	1 610 291,00

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku.

Ilość osób objętych pomocą społeczną i kwota udzielonej pomocy w latach 2004-2006:

Rok	Rodzaj zadań	Ilość osób objętych pomocą	Kwota pomocy [PLN]
2004 r.	Zadania własne	1 381	428 125 w tym dof. z WPS zas.okres. 83 481 oraz dożywiania 30 120
	Zadania zlecone	173	676 197
	Razem	1 554	1 104 322
2005 r.	Zadania własne	2 057	776 631 w tym dof. z WPS zas.okres. 222 339 oraz dożywiania i zasiłków celowych 457 727
	Zadania zlecone	114	559 438

	Razem	2 171	1 336 069
2006 r.	Zadania własne	2 533	796 691 w tym dof. z WPS zas.okres. 164 238 oraz dożywiania i zasiłków celowych 457 727
	Zadania zlecone	161	813 600
	Razem	2 651	1 610 291

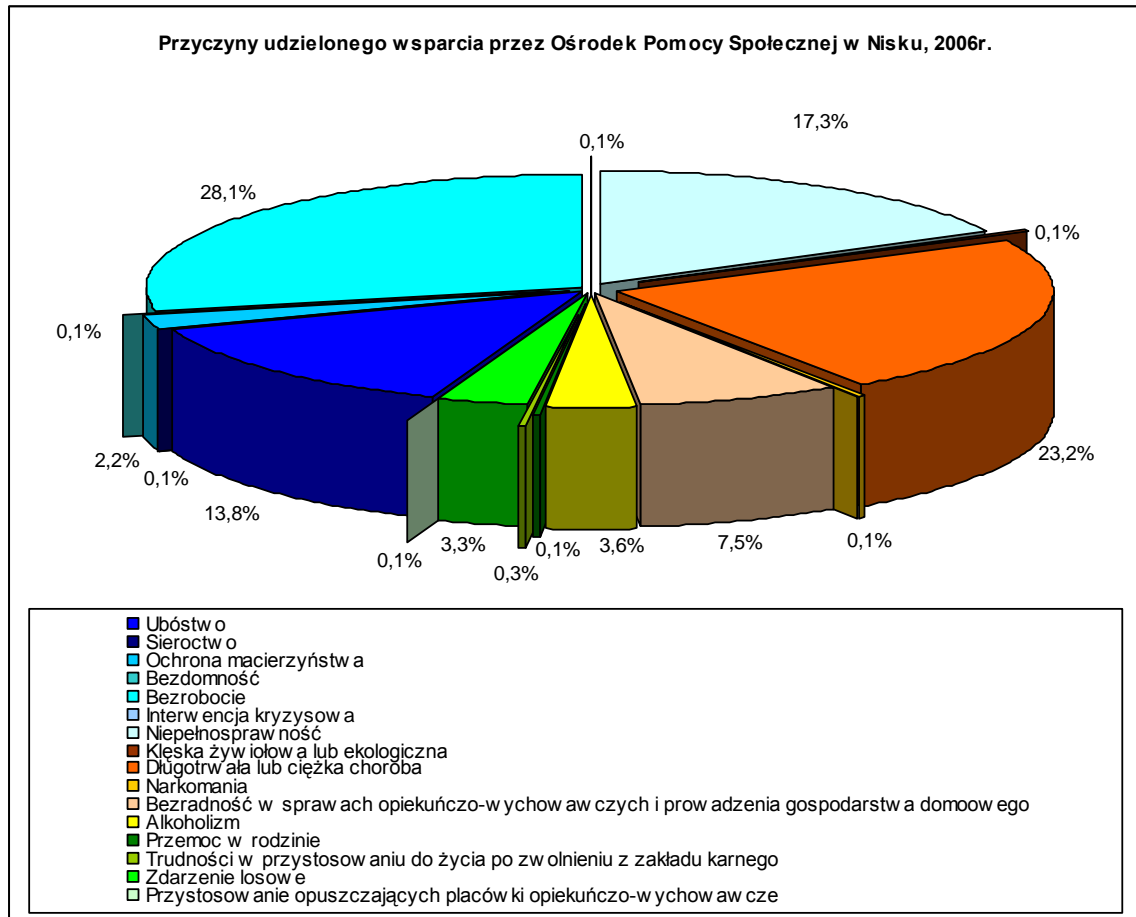
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku

W ramach zadań zleconych Gminom, w roku 2006 udzielono świadczenia na kwotę 813 600 PLN dla 161 osób. Natomiast w ramach zadań własnych wydatkowano kwotę 796 691 PLN dla 2 533 potrzebujących osób.

Przyczyny udzielenia wsparcia przez pomoc społeczną (zgodnie z art. 7 Ustawy z dnia 12 marca 2004r. O pomocy społecznej):

Powody trudnej sytuacji	2004r.			2005r.			2006r.		
	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	Dla rodziny dokonywane są wielokrotne wybory powodów trudnej sytuacji i osoba objęta pomocą powtarza się w kilku powodach	817	3 594	Dla rodziny dokonywane są wielokrotne wybory powodów trudnej sytuacji i osoba objęta pomocą powtarza się w kilku powodach	807	343	Dla rodziny dokonywane są wielokrotne wybory powodów trudnej sytuacji i osoba objęta pomocą powtarza się w kilku powodach	190	777
Sieroctwo		6	10		2	2		2	2
Bezdomność		7	38		1	1		1	1
Ochrona macierzyństwa		35	162		38	193		30	170
Bezrobocie		378	1 636		398	1 746		386	1 634
Niepełnosprawność		187	723		201	743		237	848
Długotrwała lub ciężka choroba		285	1 068		280	1 012		319	1 073
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem		220	1 261		207	1 020		103	570
W tym:		90	342		103	391		50	212
Rodziny niepełne:		124	894		69	485		57	387
Rodziny wielodzietne:		36	142		45	177		49	167
Alkoholizm		5	31		2	2		2	13
Przemoc w rodzinie		4	5		6	15		4	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego									
Zdarzenie losowe		X	X		X	X		45	156
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna		X	X		X	X		2	4
Interwencja kryzysowa	2	10	2	2	1	2			
Narkomania	1	2	1	2	1	2			
Przystosowanie opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	X	X	1	2	1	2			
	1 554		2 171		2 651				

Źródło: OPS w Nisku

Najwięcej, bo aż 28,1% pomocy związane było z problemem bezrobocia, 23,2% związane było z długotrwałą lub ciężką chorobą, a 17,3% dotyczyło niepełnosprawności.

Bezrobocie jest jednym z największych problemów w mieście. O pomoc do Ośrodka zwracają się nie tylko ludzie starsi, niezaradni, niedołążni, chorzy. Coraz częściej pomocy potrzebują ludzie młodzi, w pełni sił, chętni do podjęcia pracy, którzy znaleźli się bez środków do życia. Szczególnie tragiczną jest sytuacja młodych rodzin pozostających bez jakiegokolwiek źródła dochodów, bez środków do życia. Również duży odsetek stanowiła pomoc związana z ubóstwem – 13,8%, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – łącznie 7,5% (w tym rodziny niepełne 3,6%, rodziny wielodzietne 4,1%). Stosunkowo duży odsetek pomocy, dotyczył problemu alkoholizmu (3,6%).

Najmniej, bo 0,1% pomocy związane było z bezdomnością, przystosowaniem do życia po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, narkomanią i sieroctwem.

Walka z wykluczeniem społecznym jedno z ważniejszych zadań realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku.

Forma pomocy udzielanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej:

Wyszczególnienie		2004r.	2005r.	2006r.
Zasiłek stały		71	81	78
Zasiłek stały wyrównawczy		X	X	X
Macierzyńskie zasiłki okresowe		35	X	X
Zasiłek okresowy		258	325	226
Zasiłek celowy i pomoc w naturze		331	1 156	1 325
Usługi opiekuńcze	psychiatryczne	46	45	48
	pielęgniacyjne	40	47	49
Dożywianie dzieci w szkołach		688	876	986
Kłeska żywiłowa-zasiłki celowe		x	X	45
Finasowanie kosztów utrzymania mieszkańców gminy umieszczonych w DP		x	x	3

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku

Forma udzielonej pomocy, 2006r.

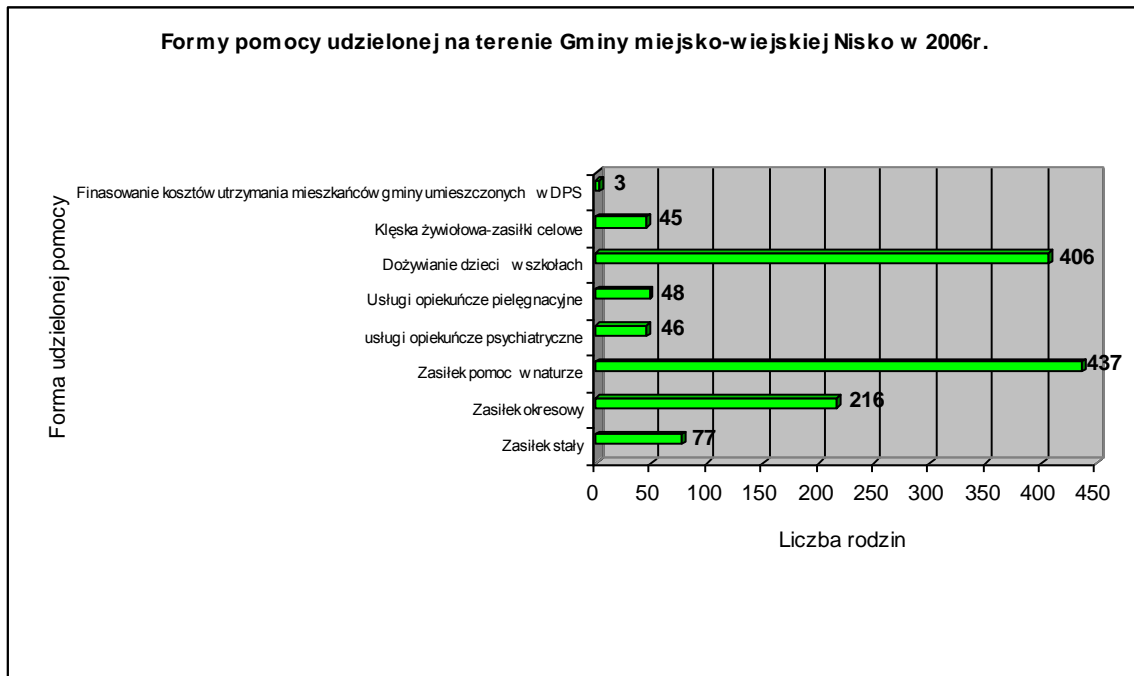
Wyszczególnienie		Liczba udzielonych świadczeń	Liczba osób	Liczba rodzin	Kwota
Zasiłek stały		686	78	77	190 222
Zasiłek stały wyrównawczy		X	X	X	X
Macierzyńskie zasiłki okresowe		X	X	X	X
Zasiłek okresowy		962	226	216	168 104
Zasiłek pomoc w naturze		1 325	1 325	437	189 231
Usługi opiekuńcze	psychiatryczne	41 943	48	46	451 290
	pielęgniacyjne	11 501	49	48	102 168
Dożywianie dzieci w szkołach		138 920	986	406	309 822
Kłeska żywiłowa-zasiłki celowe		45	45	45	51 986
Finasowanie kosztów utrzymania mieszkańców gminy umieszczonych w DPS		23	3	3	19 432

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku

¹Zasiłki stałe wyrównawcze są obecnie zasiłkami stałymi (od 01.05.2004r.), a zasiłki z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym zostały zastąpione świadczeniami pielęgnacyjnymi finansowanymi w ramach świadczeń rodzinnych.

²Zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa zostały zastąpione dodatkiem do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka i również są finansowane w ramach świadczeń rodzinnych.

³Zasiłki pielęgnacyjne od maja 2004r. finansowane są ze środków na świadczenia rodzinne (nie z budżetu na pomoc społeczną).

Potrzeby Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku:

- Utworzenie mieszkań socjalnych, mieszkań chronionych,
- Utworzenie Dziennego Domu Opieki nad osobami chorymi, starszymi,
- Konieczność zwiększenia kadry opiekunów w OSP,
- Konieczność zapewnienia specjalistów w Gminie (prawnik, psychiatra, logopeda)
- Utworzenie świetlic środowiskowych (możliwość opieki nad dzieckiem w czasie pozaszkolnym).

2.8.3. Oświata

Gmina Nisko posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć placówek oświaty i wychowania. Potencjał edukacyjny Gminy tworzony jest przez 9 szkół podstawowych, w których w roku szkolnym 2007/2008 naukę pobierało 1 474 dzieci, oraz 5 gimnazjów, w których w roku szkolnym 2007/2008 pobierało naukę 965 uczniów. Gimnazja i Publiczne Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Nisko połączone są w Zespoły Szkół. Na terenie miasta działa 1 przedszkole samorządowe z czterema oddziałami oraz 1 przedszkole niepubliczne, z których w roku szkolnym 2007/2008 korzystało łącznie 146 dzieci.

Jeżeli chodzi o placówki oświatowe, Gmina Nisko na tle gmin powiatu nizańskiego prezentuje się dobrze. Najwięcej szkół podstawowych funkcjonuje właśnie na terenie gminy miejsko-wiejskiej Nisko (9), Gminy w Jeżowe (8 placówek), najmniej na terenie Gmin wiejskich Krzeszów (3 szkoła) i Harasiuki (5). Na terenie Gminy Nisko funkcjonuje także najwięcej placówek gimnazjalnych (5 gimnazjów). Najmniej placówek gimnazjalnych zlokalizowanych jest na terenie Gmin wiejskich: Jarocin, Jeżowe, Krzeszów (po 1 placówce). Stan placówek oświatowych na terenie Gmin powiatu nizańskiego obrazują poniższe tabele:

Szkoły podstawowe na terenie Gminy Nisko na tle powiatu nizańskiego r. szk. 2006/07:

Wyszczególnienie	Szkoły	Pomieszczenia szkolne	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci z r.szk. 2005/2006
Powiat Nizański	45	379	299	4 999	968
Gmina miejsko-wiejska Nisko	9	88	89	1 595	316
Gmina miejsko-wiejska Rudnik nad Sanem	6	48	38	686	155
Gmina miejsko-wiejska Ulanów	7	63	39	584	109
Gmina wiejska Harasiuki	5	39	31	536	102
Gmina wiejska Jarocin	7	44	31	405	67
Gmina wiejska Jeżowe	8	74	54	927	174
Gmina wiejska Krzeszów	3	23	17	266	45

Zródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Szkoły Podstawowe dla dzieci i młodzieży w r. szk. 2006/2007.

Gimnazja na terenie Niska na tle powiatu niżańskiego r. szk. 2006/07:

Wyszczególnienie	Szkoły	Pomieszczenia szkolne	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci z r.szk. 2005/2006
Powiat Niżański	14	121	139	3 223	1 108
Gmina miejsko-wiejska Nisko	5	39	44	1 056	393
Gmina miejsko-wiejska Rudnik nad Sanem	2	15	21	489	166
Gmina miejsko-wiejska Ulanów	2	6	17	401	120
Gmina wiejska Harasiuki	2	10	12	294	104
Gmina wiejska Jarocin	1	9	9	226	75
Gmina wiejska Jeżowe	1	30	27	527	169
Gmina wiejska Krzeszów	1	12	9	230	81

Zródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Gimnazja dla dzieci i młodzieży w r. szk. 2006/2007.

Placówki oświatowe na terenie Gminy i Miasta Nisko:

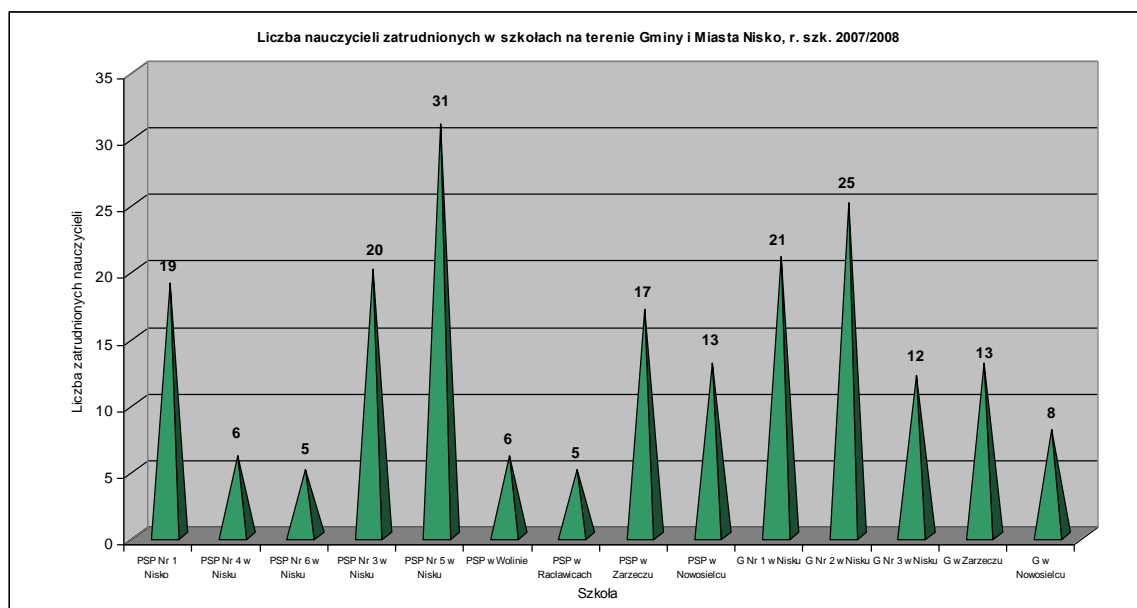
Szkoła	Liczba sal dydaktycznych	Powierzchnia dydaktyczna [m ²]	Liczba uczniów	Powierzchnia dydaktyczna na 1 ucznia	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów na 1 nauczyciela
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Płk Stanisława Dąbka, ul Słowackiego 10	13	736	225	3,27	19	11,84
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 w Nisku, ul. Dąbrowskiego 8	9	649	78	8,32	6	13,00
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6 w Nisku, ul. Sandomierska 114	5	158	54	2,92	5	10,80
Zespół Szkół Nr 3 w Nisku, ul. Piaskowa	11	670	261	2,65	20	13,05

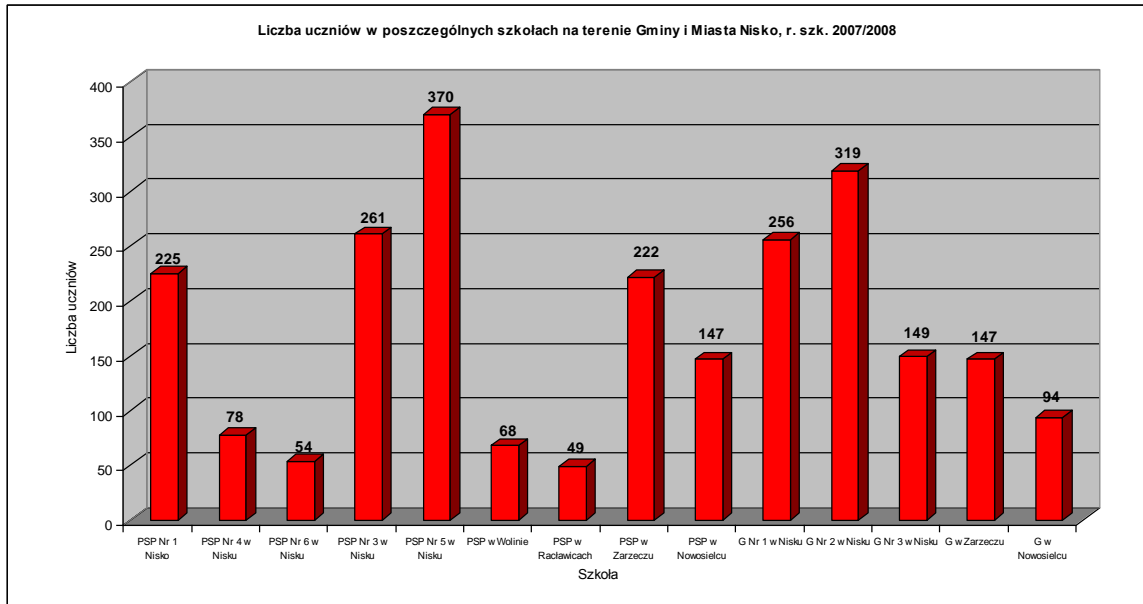
15 – Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3						
Zespół Szkół Nr 2 w Nisku, ul. 1000-lecia 12 A – Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5	18	1 718	370	4,64	31	11,94
Publiczna Szkoła Podstawowa w Wolinie, ul. Piaskowa 10	6	173	68	2,54	6	11,33
Publiczna Szkoła Podstawowa w Raclawicach, ul. Rudnicka 81	4	130	49	2,65	5	9,8
Zespół Szkół w Zarzeczu, ul. Mickiewicza 45 – Publiczna Szkoła Podstawowa w Zarzeczu	13	576	222	2,59	17	13,06
Zespół Szkół w Nowosielcu, Nowosielec 134 – Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowosielcu	8	335	147	2,28	13	11,31
Gimnazjum Nr 1 w Nisku, ul. Szopena 31	11	730	256	2,85	21	12,19
Zespół Szkół Nr 2 w Nisku, ul. 1000-lecia 12 A – Gimnazjum Nr 2	9	860	319	2,70	25	12,76
Zespół Szkół Nr 3 w Nisku, ul. Piaskowa 15 – Gimnazjum Nr 3	5	334	149	2,24	12	12,42
Zespół Szkół w Zarzeczu, ul. Mickiewicza 45 – Gimnazjum	6	228	147	1,55	13	11,31

Zarzecze						
Zespół Szkół w Nowosielcu, Nowosielec 134 – Gimnazjum Nowosielec	4	167	94	1,78	8	11,75

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Wskaźnik wielkości powierzchni dydaktycznej przypadającej na 1 ucznia decyduje o komforcie nauki. Najwyższy wskaźnik powierzchni dydaktycznej przypadający na jednego ucznia posiada Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 w Nisku (8,32 m²/1 ucznia), Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 w Nisku (4,64 m²/1 ucznia), najniższy Gimnazjum w Zarzeczu (1,55 m²/1 ucznia) oraz Gimnazjum w Nowosielcu (1,78 m²/1 ucznia). Średnia powierzchnia dydaktyczna przypadająca na 1 ucznia w Gminie Nisko wynosi 3,06 m² na 1 ucznia. Największa liczba zatrudnionych nauczycieli przypada na PSP Nr 5 w Nisku (31 nauczycieli) i Gimnazjum Nr 2 w Nisku (25 nauczycieli). Najmniej nauczycieli zatrudnia PSP Nr 6 w Nisku (5 osób) oraz PSP Nr 4 w Nisku oraz PSP w Wolinie (po 6 nauczycieli). Kolejnym wskaźnikiem decydującym o komforcie nauki jest liczba uczniów przypadająca na 1 nauczyciela. Najkorzystniej wskaźnik ten przedstawia się dla PSP w Raclawicach (9,8 uczniów przypadających na 1 nauczyciela) oraz dla PSP Nr 6 w Nisku (10,8 uczniów na 1 etat nauczyciela), najbardziej niekorzystnie zaś dla PSP w Zarzeczu (13,06 uczniów na 1 nauczyciela), a także PSP Nr 3 w Nisku (13,05 uczniów na 1 nauczyciela).

Liczba uczniów i nauczycieli na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko:

Wyszczególnienie	Rok szk. 2003/2004	Rok szk. 2004/2005	Rok szk. 2005/2006	Rok szk. 2006/2007	Rok szk. 2007/2008
Szkoły Podstawowe - ogółem	9	9	9	9	9
Uczniowie	1 966	1 810	1 710	1 595	1 474
Liczba nauczycieli pełnoetatowych	150	145	135	132	92
Liczba oddziałów	98	93	91	89	84
Średnia liczba uczniów na jeden oddział	20	19	19	18	18
Liczba uczniów na 1 nauczyciela pełnozatrudnionego	13	12	13	12	16
Gimnazja - ogółem	5	5	5	5	5
Uczniowie	1 325	1 260	1 157	1 056	965
Liczba nauczycieli pełnoetatowych	82	83	90	84	79
Liczba oddziałów	49	49	47	44	41
Średnia liczba uczniów na	27	26	25	24	24

jeden oddział					
Liczba uczniów na 1 nauczyciela pełnozatrudnionego	16	15	13	13	12
Oddziały Przyszkolne przy Szkołach Podstawowych					
Uczniowie	154	208	182	173	184
Liczba nauczycieli pełnoetatowych	10	12	12	12	12
Liczba oddziałów	10	12	12	12	12
Przedszkola samorządowe	1	1	1	1	1
Uczniowie – dzieci 6-letnie	66	20	22	24	21
Liczba nauczycieli pełnoetatowych	10	9	9	9	9
Liczba oddziałów	5	4	4	4	4
Przedszkola Niepubliczne	1	1	1	1	1
Miejsca	125	125	125	125	125
Dzieci 6-letnie	41	30	23	27	23

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

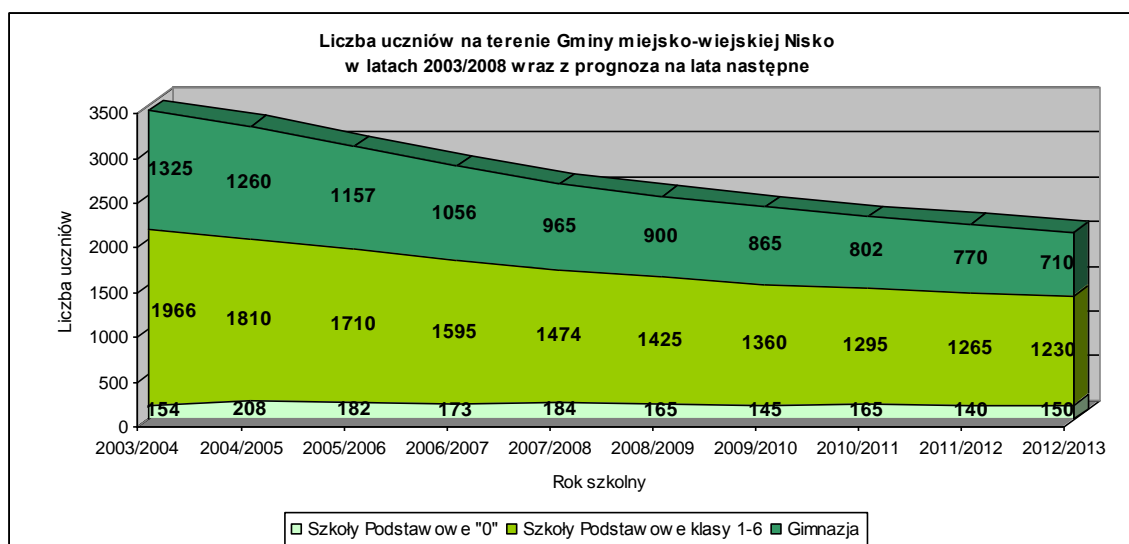
We wszystkich szkołach zarówno podstawowych jak i gimnazjalnych widoczny jest spadek ilości uczniów. W porównaniu do roku szkolnego 2003/2004 liczba dzieci szkół podstawowych spadła o ok. 25% - w roku szkolnym 2003/2004 wynosiła 1 966 (klasy I-IV łącznie), a w roku 2007/2008 wynosi 1 474 i według prognoz spadek ten będzie się w dalszym ciągu pogłębiał. Szacuje się, że w roku szkolnym 2012/2013 do Szkół Podstawowych będzie uczęszczało 1 230 uczniów. Podobnie przedstawia się sytuacja w Gimnazjach na terenie Gminy. Liczba uczniów od roku szkolnego 2003/2004 spadła o ok. 27,2% i przewiduje się, że tendencja ta będzie się utrzymywać w latach następnych.

Gmina miejsko-wiejska Nisko stoi przed poważnymi trudnościami, których głównym źródłem jest niż demograficzny i wzrost kosztów utrzymania szkół i placówek oświatowych. Pogłębiający się niż demograficzny będzie systematycznie redukował liczebność klas, ilość oddziałów, a w konsekwencji wymusi restrukturyzację sieci szkolnej.

Prognoza ilości uczniów w Gminie miejsko-wiejskiej Nisko:

Rodzaj placówki	Rok szkolny							
	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Przedszkola	45	51	44	45	40	45	40	45
SP „0”	182	173	184	165	145	165	140	150
SP klasy 1–6	1 710	1 595	1 474	1 425	1 360	1 295	1 265	1 230
Gimnazja łącznie	1 157	1 056	965	900	865	805	770	710

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Stan techniczny i poziom wyposażenia szkół i przedszkoli jest dobry. Przez szereg lat zmodernizowano część budynków, na bieżąco realizowane są przeglądy techniczne. Jednak każda z placówek w mniejszym bądź większym zakresie potrzebuje modernizacji, remontu, czy zakupu wyposażenia. Przede wszystkim istnieje konieczność termomodernizacji obiektów, poprzez docieplenie budynków i wykonanie elewacji, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej. W większości budynków należy także zmodernizować instalacje elektryczną C.O. i wod.-kan. Ze względu na bezpieczeństwo konieczne jest zainstalowanie monitoringu obiektów i terenu przyszkolnego, jak również budowa podjazdów dla niepełnosprawnych.

Niewystarczająca jest przyszkolna baza sportowo-rekreacyjna. Szkoły Podstawowe Nr 6 w Nisku oraz w Wolinie i Raclawicach nie posiadają sali gimnastycznej, Zespół Szkół w Nowosielcu (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum) posiadają wspólną, niepełnowymiarową salę gimnastyczną. Brakuje boisk szkolnych, a istniejące wymagają generalnego remontu. Nie we wszystkich placówkach infrastruktura sportowa zaspokaja potrzeby uczniów w zakresie wychowania

fizycznego. Przy części szkół działają uczniowskie kluby sportowe i różnego rodzaju sekcje sportowe w wymiarze kółek zainteresowań, czy zajęć pozalekcyjnych.

Szkoły nie zawsze są dobrze wyposażone w niezbędne pomoce naukowe. Brakuje sprzętu audiowizualnego w pracowniach językowych. Należy doposażyć w pomoce dydaktyczne, w szczególności pracownie przedmiotowe oraz uzupełnić księgozbiór. Konieczne jest dokonanie szczegółowej analizy w tym zakresie w celu osiągnięcia równomiernego wyposażenia wszystkich szkół.

Nie każda szkoła wyposażona jest w salkę komputerową. Brak w tym zakresie wykazują PSP Nr 6 w Nisku, PSP w Wolinie i PSP w Raclawicach, w pozostałych szkołach pracownie komputerowe są. Pozwala to na zapoznanie się uczniów z funkcjonowaniem i obsługą komputera oraz pozwala rozwijać zainteresowania z dziedziny informatyki. W większości szkół działają również różnego rodzaju kółka zainteresowań: zarówno przedmiotowe, jak i artystyczne, plastyczne, sportowe itp. Brakuje jednak zaplecza oraz wyposażenia pod kątem rozwijania zainteresowań uczniów. Planuje się także zwiększenie nakładów na rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych. Większość szkół nie posiada stołówek szkolnej.

Poniżej przedstawiono tabelę prezentującą zbiorcze zestawienie bazy szkół i przedszkoli na terenie Gminy Nisko.

Baza placówek oświatowych na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko:

Szkoła	Sala gimnastyczna	Boisko szkolne	Klub sportowy	Szatnia	Pokój nauczycieli wychowania fizycznego	Sala komputerowa	Stołówka
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Płk Stanisława Dąbka, ul Słowackiego 10	1 (7 m x 14 m)	1 - wielofunkcyjne	brak	tak	tak	1 + 1B	tak
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 w Nisku, ul. Dąbrowskiego 8	1 (12 m x 24 m)	1 - wielofunkcyjne	brak	tak	tak	1	brak
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6 w Nisku, ul. Sandomierska 114	brak	plac zabaw	brak	brak	brak	brak	brak
Zespół Szkół Nr 3 w Nisku, ul. Piaskowa 15 – Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3	1 (12 m x 24 m)	1 - wielofunkcyjne	„OLIMP”	tak	tak	1	tak
Zespół Szkół Nr 2 w Nisku, ul. 1000-lecia 12 A – Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5	1 (18 m x 32 m)	wielofunkcyjne w budowie	Uczniowski Klub Sportowy Małoletnich	tak	Tak	2 + 1B	brak
Publiczna Szkoła Podstawowa w Wolinie, ul. Piaskowa 10	brak	plac zabaw	brak	brak	brak	brak	brak
Publiczna Szkoła Podstawowa w Raclawicach, ul. Rudnicka 81	brak	małe boisko piłki nożnej	brak	brak	brak	brak	brak
Zespół Szkół w Zarzeczcu, ul. Mickiewicza 45 – Publiczna Szkoła Podstawowa w Zarzeczcu	1 (9 m x 18 m)	1 –wielofunkcyjne, bieżnia	SKS, UKS „NURT”	tak	tak	1+1B	tak
Zespół Szkół w Nowosielcu, Nowosielec 134 –	niepełnowymiaro	do piłki nożnej	brak	brak	brak	1B	brak

Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowosielcu	wa						
Gimnazjum Nr 1 w Nisku, ul. Szopena 31	1 (11 m x 18 m)	1 - wielofunkcyjne	UKS „ORKAN”	tak	tak	1+1B	brak
Zespół Szkół Nr 2 w Nisku, ul. 1000-lecia 12 A – Gimnazjum Nr 2 *	1 (18 m x 32 m)	wielofunkcyjne w budowie	Uczniowski Klub Sportowy Młodoletnych	tak	tak	1+1B	brak
Zespół Szkół Nr 3 w Nisku, ul. Piaskowa 15 – Gimnazjum Nr 3 *	1 (12 m x 24 m)	1 - wielofunkcyjne	„OLIMP”	tak	tak	1+1B	tak
Zespół Szkół w Zarzeczu, ul. Mickiewicza 45 – Gimnazjum Zarzecze *	1 (9 m x 18 m)	1 – wielofunkcyjne, bieżnia	SKS, UKS „NURT”	tak	tak	1	Tak
Zespół Szkół w Nowosielcu, Nowosielec 134 – Gimnazjum Nowosielec *	niepełnowymiarowa	boisko do piłki nożnej	brak	brak	brak	1	brak

Zródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

* W przypadku Zespołów Szkół infrastrukturę szkolną (boiska, sale gimnastyczne, salki komputerowe) wykorzystują zarówno Szkoły Podstawowe, jak i Gimnazja (stąd w rubrykach pojawiają się te same dane)

Absolwenci gimnazjów z terenu Gminy Nisko mogą kontynuować naukę w szkołach średnich i zawodowych zlokalizowanych na terenie miasta lub na terenie powiatu nizańskiego. Szkolnictwo ponadpodstawowe na terenie powiatu prezentuje poniższa tabela.

Szkoły ponadpodstawowe w powiecie nizańskim r. szk. 2006/2007:

Wyszczególnienie	Szkoły	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci z r. szk. 2005/2006
			Ogółem	W tym klasa I	
Szkoły zasadnicze (zawodowe) dla młodzieży	2	7	190	78	49
Szkoły policealne	2	6	181	134	21
Licea ogólnokształcące dla młodzieży	4	30	878	b.d.	317
Licea profilowane dla młodzieży	3	9	282	66	98
Technika dla młodzieży	5	39	1 043	291	247

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, stan na rok szkolny 2006/2007.

Finansowanie oświaty na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko:

Finansowanie oświaty w Gminie odbywa się z dochodów Gminy, w tym z subwencji ogólnej, jej części oświatowej oraz innych dochodów.

Planowane inwestycje w placówkach oświatowych na terenie Gminy Nisko:

- Budowa przyszkolnych sal gimnastycznych,
- Rozbudowa, remont i modernizacja przyszkolnych i osiedlowych boisk sportowych,
- Termomodernizacja budynków szkolnych,
- Zakup wyposażenia dydaktycznego.

2.8.4. Sport, rekreacja

Na terenie Gminy Nisko działają następujące Kluby :

- **Miejski Klub Sportowy „Sokół”** z siedzibą w Nisku przy ulicy Kościuszki 20. Prezesem Klubu jest Zygmunt Ptak. Klub dysponuje stadionem o wymiarach 104 m x 69 m boisko wymaga renowacji w okolicach bramek. Potrzebny jest remont budynku klubowego, malowanie ogrodzenia, remont krótkiego odcinka bieżni.
- **Klub Piłkarski „Zarzecze” z siedzibą w Zarzeczcu.** Prezesem jest Stanisława Powęska. Klub dysponuje stadionem o wymiarach 100 m x 68 m. Murawa stadionu wymaga odnowienia pod bramkami. Klub nie ma szatni, pilną potrzebą jest jej budowa.
- **Klub Sportowy „Wiktoria” Wolina z siedzibą w Nisku.** Prezesem jest Elżbieta Sztaba. Klub dysponuje stadionem o wymiarach 117 m x 86 m Stadion nie posiada ogrodzenia ani trybun. Odnowienia wymaga murawa pod bramkami.
- **Ludowy Zespół Sportowy Podwolina** z siedzibą w Nisku. Prezesem jest Grzegorz Bąk. Klub posiada stadion o wymiarach 97 m x 65 m.
- **Uczniowski Klub Sportowy „Wiking”.** Klub powstał w 2002r. z inicjatywy Kamila i Marka Pachla oraz Dariusza i Dawida Groch. Działalnością sportową, jaką zajmuje się klub sportowy jest armwrestling, czyli profesjonalne siłowanie się na rękę. Obecnie klub skupia około 20 zawodników w różnych kategoriach wiekowo-wagowych. UKS „Wiking” w 2006r. złożył akces przynależności do Stowarzyszenia Klub Sportowy Raclawice, stając się autonomiczną sekcją klubu. Klub mieści się w budynku LO. Ma do dyspozycji jedną, małą siłownię wykonaną własnymi nakładami pracy i zaangażowania. Najbardziej skomplikowanym urządzeniem będącym na stanie klubu jest profesjonalny stół do siłowania. Klub działa dzięki finansowym pochodzącym ze środków własnych zawodników i ich rodziców oraz dotacji sponsorów, ostatnio klub był także dotowany ze środków UGiM Nisko. Zawodnicy biorą udział we wszystkiego rodzaju zawodach profesjonalnych, z których zawsze przywożą złote i srebrne medale. Klub ma na koncie wiele prestiżowych osiągnięć, należy tu wymienić: v-ce Mistrzostwo Świata juniorów i brązowy medal w kategorii seniorów, v-ce Mistrzostwo Europy juniorów i v-ce Mistrzostwo Europy seniorów, Puchar Polski juniorów i Puchar Polski seniorów 2006, Mistrzostwo Polski juniorów i seniorów 2006, III miejsce seniorów na Uniwersjadzie w Moskwie w 2007r., v-ce Mistrzostwo Świata juniorów i III miejsce seniorów na MŚ w Szwecji w 2007r., Mistrzostwo Polski juniorów i seniorów w 2007r.
- **Amatorski Klub Sportowy „Orkan” Nisko.** Klub Sportowy „Orkan” ma swoje korzenie w działalności Koła Sportowego „Orkan” funkcjonującego w latach 1936-1939 przy Gimnazjum im. S. Czarnieckiego w Nisku. Klub Sportowy „Orkan” powstał przy Szkole

Elektrycznej w Nisku w latach 1971-1976. W 1985r. klub zawiesił działalność. AKS „Orkan” Nisko ponownie zaistniał w dniu 28 maja 1997r., trafiając do III ligi siatkówki mężczyzn grupa B makroregionu lubelskiego. W sezonie 200/2001 „Orkan” wywalczył awans do II ligi. W kolejnych latach drużynie nie udało się utrzymać w II lidze, ostatecznie powróciła do niej w sezonie 2004/2005. W 2005r. Klub podpisał umowę sponsorską z firmą Toora Poland S.A., co sprawiło, że w kolejnym sezonie wystąpił pod nazwą AKS „TOORA ORKAN” NISKO. Prezesem Klubu jest obecnie pan Adam Madej. Celem statutowym Klubu jest uprawianie sportu wyczynowego i szeroko pojętej rekreacji w dyscyplinie siatkówka. Klub jest członkiem Federacji Sportowych, działając zgodnie z ich regulaminami.

- **Uczniowski Klub Sportowy „Barce – Nisko”**. Klub działa przy Gimnazjum Nr 1 w Nisku.
- **Uczniowski Klub Sportowy „Olimp”**. Klub działa przy Publicznej Szkole Podstawowej Nr 3.
- **Parfialno-Uczniowski Klub Sportowy „Samson”**. Działa przy Parafii Rzymsko-Katolickiej Św. Józefa w Nisku.
- **Uczniowski klub Sportowy „Nurt-Zarzecze”**. Działa przy Publicznym Gimnazjum w Zarzeczcu.
- **Międzyszkolny Klub Sportowy „Małoletni” w Nisku** . Działalność klubu obejmuje uczniów: Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 1 oraz Zespołu Szkół Nr 2 w Nisku.

2.8.5. Kultura

Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku

Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku powstała w 1948r. Biblioteka posiada cztery filie: jedną miejską zlokalizowaną w dzielnicy Malce (działającą od 1966r.) oraz trzy wiejskie, działające na terenie wsi Nowosielec (od 1953r.), Raclawice (od 1961r.), Zarzeczce (od 1966r.).

Filie w Raclawicach oraz Malcach nie posiadają komputerów, w pozostałych filiach jest jeden komputer, ale tylko w filii w Zarzeczcu jest możliwość skorzystania z Internetu. Czytelnia dla dorosłych w Nisku posiada 3 stanowiska komputerowe przeznaczone dla czytelników (pozyskane z projektu ministerialnego „lkonka”). W chwili obecnej biblioteka jest w trakcie komputeryzowanie zbiorów w programie MAK.

Biblioteka łącznie z filiami zatrudnia 8 osób na 6 ½ etatu oraz jedną osobę na umowę zlecenie.

Baza lokalowa bibliotek przedstawia się następująco:

Biblioteka	Powierzchnia w [m ²]	Liczba izb
Biblioteka Miejska w Nisku	214	7
Filia BM Malce (budynek szkoły)	20	1
Filia Nowosielec	32	1
Filia Raclawice	36	1
Filia Zarzecze	133	2

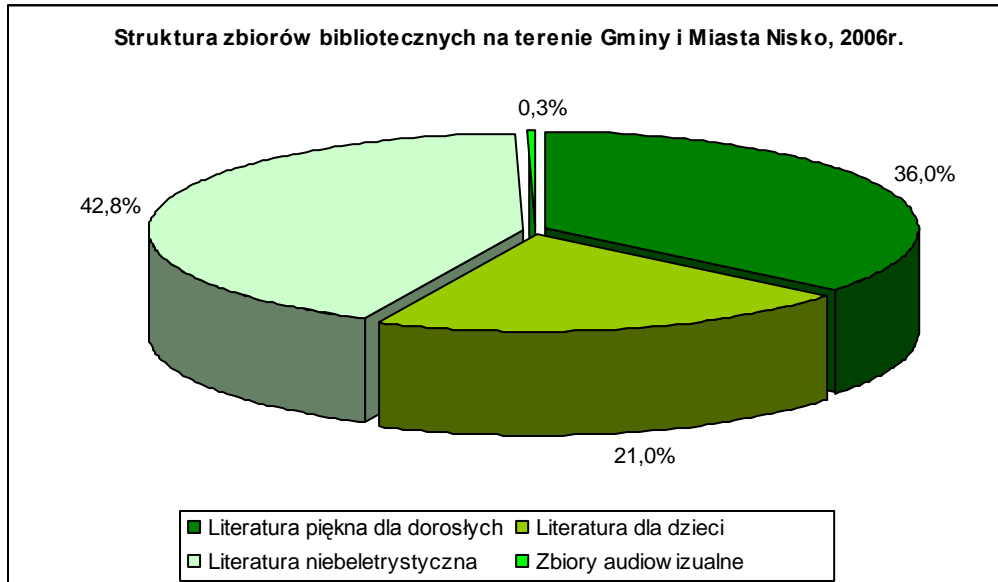
Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku.

Pięć bibliotek pracujących na terenie Gminy i Miasta Nisko posiada ogółem 70 135 woluminów, 108 jedn. zbiorów audiowizualnych. Ze zbiorów Biblioteki korzysta rocznie około 3 300 czytelników. Do biblioteki zgłaszają się czytelnicy w różnym wieku, poszukując zarówno lektur szkolnych, pozycji beletrystycznych i współczesnych, wydawnictw popularnonaukowych i fachowych, jak też podręczników.

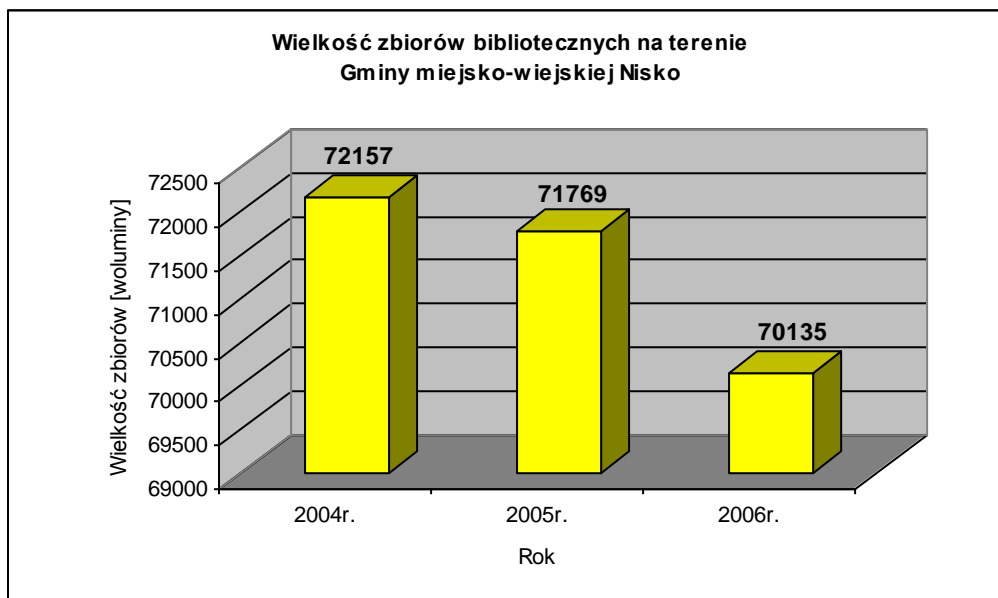
Zbiory biblioteczne

Wyszczególnienie	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura dla dzieci	Literatura niebeletrystyczna	Czasopisma oprawne	Zbiory audiowizualne	Ogółem
Czytelnia dla dorosłych	678	3	5 214	-	108	6 003
Oddział dla dzieci	839	8 059	2 656	-	-	11 554
Wypożyczalnia dla dorosłych	12 313	10	8 568	-	-	20 891
RAZEM	13 830	8 072	16 438	-	108	38 448

Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku.

Wielkość zbiorów bibliotecznych na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko:

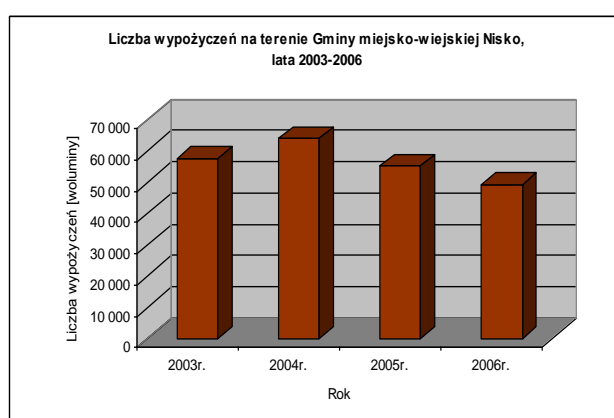
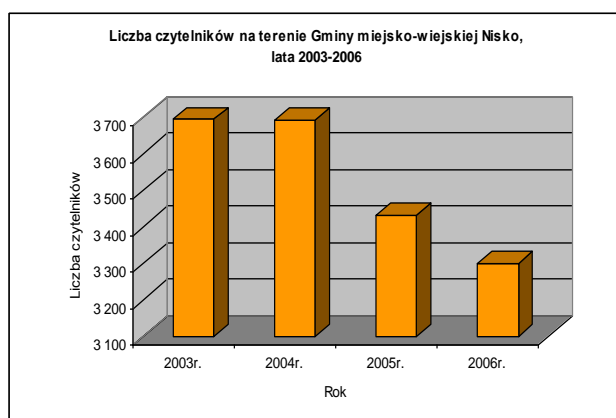
- Oferta Biblioteki jest bardzo bogata. W wypożyczalniach korzystać można z bogatego księgozbioru literatury pięknej, beletrystyki, literatury popularno-naukowej. W czytelnich korzystać można z aktualnego zbioru podręczników akademickich, literatury fachowej, albumów, przewodników, czasopism prenumerowanych przez bibliotekę.

Liczbę wypożyczeń i czytelników w latach 2003-2006r. na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.
Liczba czytelników	3 693	3 691	3 433	3 301
Liczba wypożyczeń w woluminach	57 657	63 982	55 188	49 383
Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika	15,6	17,3	16,1	15,0

Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku.

Działające biblioteki obejmują swoim zasięgiem wszystkich mieszkańców Gminy Nisko. Analizując wskaźniki czytelnicze i porównując je z poprzednimi latami, widać, że spadła liczba czytelników i liczba wypożyczeń, spadł także wskaźnik wypożyczeń przypadających na 1 osobę.

Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu Filia w Nisku

Biblioteka służy czytelnikom od 1952r. Oferuje zbiory : 34182 książek, 1001 roczników czasopism oraz 323 jednostek audiowizualnych, na zasadach określonych w regulaminach. W roku bieżącym prenumeruje 29 tytułów czasopism, głównie pedagogicznych. Posiada dostęp do zasobów podkarpackich bibliotek pedagogicznych w systemie PROLIB i do światowych zasobów informacji poprzez Internet.

Niżańskie Centrum Kultury „Sokół”

Niżańskie Centrum Kultury „Sokół” w Nisku zostało powołane Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 1 marca 1991r. Obecnie w struktury NCK „Sokół” wchodzi:

- **Dom Kultury NCK „Sokół” w Nisku wraz z kinem „Sokół”**, siedziba główna NCK „Sokół” znajduje się w Nisku przy ul. Kościuszki 9. Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-21.00 oraz podczas seansów kinowych i imprez organizowanych. Budynek NCK, to stuletni zabytek, w którym na początku XX w. mieściła się siedziba Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. W latach późniejszych znajdowało się tam już tylko kino, a w latach 90-tych budynek ten zaczął pełnić także rolę Domu Kultury. W budynku tym mieści się także administracja NCK „Sokół”. Na parterze budynku znajduje się sala widowiskowa o łącznej powierzchni 210 m² na 213 miejsc siedzących. Ponadto znajduje się tam hol spełniający funkcje pracowni artystycznej (gdzie odbywają się zajęcia dzieci i młodzieży), kawiarenki oraz Sali wystawienniczej. Na piętrze mieszczą się pomieszczenia administracyjne i gospodarcze (które podczas imprez spełniają funkcje garderób). Niżańska instytucja kultury ma niewystarczające zaplecze techniczno-organizacyjne (brak pomieszczeń na pracownię, garderoby, magazyny).
- **Dom Kultury NCK „Sokół” w Zarzeczcu**, zlokalizowany jest przy ul. Mickiewicza 24, placówka działa od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00. Właścicielem budynku jest sołectwo wsi Zarzecze, a NCK „Sokół” wynajmuje na działalność kulturalną salę taneczną, pracownię artystyczną oraz pomieszczenia gospodarcze i administracyjne.
- **Dom Kultury „Sokół” w Nowosielcu**, mieści się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej, czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00-16.00. Znajduje się tam sala, w której odbywają się wszystkie zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz pomieszczenia gospodarcze (kuchnia, łazienka) i administracyjne (pokój instruktorski).
- **Oddział Zamiejscowy NCK „Sokół” w Nisku** – Świetlica Środowiskowo-Wychowawcza „Oratorium” działa przy ul. Tysiąclecia 14 (w budynku Zespołu Szkół Nr 2 w Nisku) od grudnia 2005r. NCK wynajmuje 3 sale lekcyjne do prowadzenia działalności kulturalnej. Placówka czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 14.00 do 18.00.
- a także **Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku wraz z filiami** (omówiona powyżej).

Działalność programowa NCK „Sokół” obejmuje przedsięwzięcia kulturalne o zasięgu lokalnym, powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim i międzynarodowym. Do ważniejszych przedsięwzięć wpisanych na stałe w kalendarz imprez kulturalnych NCK „Sokół” zaliczyć należy:

- „Święto Chleba”,
- Niżański Przegląd Zespołów Tańca Sportowego „Zapasy Taneczne”,
- Międzynarodowy Przegląd Sztuki Dziecięcej i Młodzieżowej „Szkatuła”,
- Dziecięcy Przegląd Pieśni i Piosenki religijnej „Chcę Śpiewać Panu”,
- Spotkanie Wigilijne,
- Wystawa haftu i robótek ręcznych „Nitką malowane”,
- Koncert zespołów tanecznych „Wiosenne Fige”,
- Koncerty z cyklu „Kwartalnik Sceniczny”,
- Obchody świąt narodowych i akcje patriotyczne,
- Festiwal pieśni patriotyczno-żołnierskiej,
- Powiatowe Eliminacje Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego,
- Konkurs „Szanujmy Matkę Ziemię”,
- Konkurs plastyczny na najciekawszą szopkę bożonarodzeniową,
- Konkurs plastyczny „Anioł w oczach dziecka”.

Wśród istotniejszych przedsięwzięć zrealizowanych w ciągu ostatniego roku (2007) wymienić należy: otwarcie Salonu J.M. Gisgesa, Wielki Piknik Rodzinny, koncert zespołu „The Globetrotters”, koncert Piotra Szczepanika, premierę Widowiska Teatralno – Lalkowego „Wesele” Stanisława Wyspiańskiego oraz promocję książki J. Płachcińskiego połączoną z koncertem fortepianowym.

NCK „Sokół” posiada wyposażenie niezbędne do prowadzenia podstawowej działalności. Dysponuje sprzętem audio-video, nagłośnieniowym i oświetleniowym używanym podczas koncertów organizowanych wewnątrz budynków oraz mniejszych imprez plenerowych, dysponuje strojami ludowymi, instrumentami muzycznymi, sprzętem komputerowym, drukarkami, kserokopiarką, skanerem, kamerą cyfrową, posiada także gablotę ekspozycyjną.

W NCK „Sokół” zatrudnionych jest 28 osób łącznie na 24 ½ etatach, w tym 9 osób zatrudnionych jest na umowę zlecenie.

Struktura zatrudnienia na terenie NCK „Sokół”:

Jednostka		Ilość osób zatrudnionych	Ilość etatów
Dyrektor i dział administracji		3	3
Dom Kultury NCK „Sokół” w Nisku		10	9 ½
Dom Kultury NCK „Sokół” w Zarzeczcu		5	3 ½
Dom Kultury NCK „Sokół” w Nowosielcu		1	1
Oddział Zamiejscowy NCK „Sokół” w Nisku		2	1
Biblioteka Miejska NCK Sokół w Nisku	BM NCK „Sokół” w Nisku	5	4 ½
	Filia BM NCK „Sokół” w Zarzeczcu	1	½
	Filia BM NCK „Sokół” w Nowosielcu	1	1
	Filia BM NCK „Sokół” w Raclawicach	umowa zlecenie	umowa zlecenie
	Filia BM NCK „Sokół” w Malcach	(osoba oddelegowana)	½

Zródło: Niżańskie Centrum Kultury „Sokół”

Finansowanie ośrodka opiera się głównie na dotacji budżetu Gminy Nisko. Poza tym MDK stara się pozyskiwać środki na organizowanie imprez poprzez sponsorów, a także poprzez finansowanie z własnej działalności, pozyskiwanie dotacji ze Starostwa Powiatowego, z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Poniżasz tabela prezentuje dane na temat struktury finansowania NCK „Sokół” w Nisku, stan na 2006r.

L.p.	Przychody	
1	Dotacja gminna	76,81%
2	Przychody Kina	3,34%
3	Kursy i koła zainteresowań	3,00%
4	Kurs języka angielskiego	1,03%
5	Wynajem Sali	0,14%

6	Usługi ksero	0,31%
7	Plakatowanie	0,37%
8	Sponsoring, darowizny	1,48%
9	Refundacja wynagrodzeń	2,01%
10	Dotacja Ministerstwo	1,48%
11	Dotacja Starostwo Powiatowe	1,11%
12	Pozostała sprzedaż	8,94%
Razem przychody		100,00%

W Nizańskim Centrum Kultur „Sokół” działają następujące kluby i kółka (dane z roku 2007):

Dom Kultury NCK „Sokół” w Nisku

Amatorski Zespół Teatralny, Zespół Wokalny, Ognisko Plastyczne, Pracownia Lalek, Zespoły Taneczne: „Mini Fuks”, „Iskierki 2”, „Iskierki”, „Mała Muza”, „Duża Muza”, „Orlęta”, Zespół Breakdance, Młodzieżowy zespół instrumentalny „Voodoo”, Zespół instrumentalny „Difenbachia”, Klub Modelarstwa lotniczego, Kapela ludowa „Nizańska Kapela”,

Dom Kultury NCK „Sokół” w Zarzeczcu

Zespół Teatralny „Jaś i Małgosia”, Zespoły taneczne: „Gagatki”, „Szok”, „Finezja”, Młodzieżowy zespół instrumentalny „MB Band”, Ognisko Plastyczne.

Dom Kultury NCK „Sokół” w Nowosielcu

Zespół taneczny.

Świetlica Środowiskowo Wychowawcza „Oratorium”

Brak zespołów.

Na terenie placówki prowadzonych jest wiele różnego rodzaju zajęć o charakterze kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym; wśród nich można wymienić (dane za 2007r.):

Dom Kultury NCK „Sokół” w Nisku

Zajęcia teatralne, wokalne dla dzieci przedszkolnych, wokalne dla dzieci szkół podstawowych i młodzieży, plastyczne, plastyczno – manualne, modelarskie, taneczne dla dzieci

przedszkolnych, taneczne dla dzieci szkół podstawowych i młodzieży, taneczne breakdance, aerobik, nauka gry na gitarze, nauka gry na instrumentach perkusyjnych, kurs j. angielskiego (4 grupy), kurs j. włoskiego.

Dom Kultury NCK „Sokół” w Zarzeczcu

Zajęcia teatralne, zajęcia taneczne dla dzieci i młodzieży, zajęcia plastyczne, nauka gry na gitarze, nauka gry na pianinie.

Dom Kultury NCK „Sokół” w Nowosielcu

Zajęcia taneczne, zajęcia integracyjne, zajęcia manualne, nauka gry na instrumentach dętych.

Świetlica Środowiskowo Wychowawcza „Oratorium”

Zajęcia integracyjne, zajęcia sportowe.

Niżańskie Centrum Kultury nie otrzymało żadnego wyróżnienia jako instytucja. Natomiast prowadzone zespoły otrzymały wiele wyróżnień i nagród.

Licząc od 2002 roku zespoły taneczne, działające w Nisku otrzymały ok. 27 wyróżnień i nagród. Klub Modelarstwa Lotniczego w przeciągu 20 lat swojej działalności zgromadził ich ok. 100. Zespół wokalny „Mała Gama” działający w Nowosielcu w latach 1997-2004, zdobył 5 nagród. Zespół Teatralny „Jaś i Małgosia” z Zarzeczca (przez 30 lat działalności) zgromadził 27 nagród i 20 wyróżnień, Ognisko Plastyczne (od 2002 r.) 10 nagród i 8 wyróżnień, zespoły taneczne z Zarzeczca (od 2002 r.) łącznie otrzymały 9 wyróżnień i nagród.

Wśród imprez organizowanych przez Niżańskie Centrum Kultury „Sokół” należy wymienić:

L.p.	Wydarzenia kulturalne	Miesiąc
WYDARZENIA KULTURALNE PLANOWANE PRZEZ DK NCK „SOKÓŁ” W NISKU		
1	XV Niżańskie Spotkania z Kolędą	I połowa stycznia
2	Wystawa prac laureatów konkursu na najciekawszą szopkę bożonarodzeniową	od 20 grudnia do 20 stycznia
3	Wystawa prac laureatów konkursu plastycznego „Anioł w oczach dziecka”	od 20 grudnia do 20 stycznia
4	Program feryjny	14-26 stycznia
5	III Niżański Przegląd Zespołów Tańca Sportowego „Zapasy Taneczne”	5 lutego
6	Akcja upamiętniająca wydarzenia związane ze zbrodnią katyńską	5 marca

7	Wystawa haftu i robótek ręcznych „Nitką malowane”	7 marca
8	Eliminacje powiatowe 53 Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego	marzec
9	Wyjazd Teatru ze sztuką „Wesele” do Lwowa, Czortkowa i Krzemieńca	4-16 marca
10	Koncert z cyklu „Kwartalnik Sceniczny”	I kwartał
11	Muzyczny Festiwal Sześciolatek „Muszelka”	kwiecień
12	„Wiosenne Fige”	kwiecień
13	Wyjazd Teatru ze sztuką „Wesele” do Wilna	1-4 maja
14	Uroczyste obchody 217 rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja	3 maja
15	Jubileusz 30-lecia Teatru „Jaś i Małgosia” Domu Kultury NCK „Sokół” w Zarzeczcu	31 maja
16	III Międzynarodowy przegląd sztuki dziecięcej i młodzieżowej „Szkatuła 2008”	1 czerwca
17	Koncert z cyklu „Kwartalnik Sceniczny”	II kwartał
18	Zakończenie roku kulturalnego 2007/2008, Premiera sztuki Aleksandra Fredry w NCK „Sokół”	czerwiec
19	Prapremiera sztuki Aleksandra Fredry w Gródku na Ukrainie (215 rocznica urodzin pisarza)	20 czerwca
20	Program wakacyjny	lipiec, sierpień
21	Akcja upamiętniająca 64 rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego	1 sierpnia
22	Akcja upamiętniająca 64 rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego	1 sierpnia
23	„Święto Chleba 2008”	30-31 sierpnia
24	Koncert z cyklu „Kwartalnik Sceniczny”	III kwartał
25	Wyjazd Teatru ze sztuką „Wesele” do ośrodka polonijnego we Francji	wrzesień
26	Akcja upamiętniająca 69 rocznicę radzieckiego ataku na Polskę	17 września
27	Międzynarodowy konkurs pianistyczny	październik
28	Wspomnienie o Zbigniewie Herbercie	29 października
29	Eliminacje Festiwalu Pieśni Żołnierskiej i Patriotycznej „Piękna Nasza Polska Cała”	7 listopada
30	Koncert Laureatów Festiwalu Pieśni Żołnierskiej i Patriotycznej „Piękna Nasza Polska Cała”	10 listopada

31	Uroczyste obchody Narodowego Święta Niepodległości	11 listopada
32	Obchody 100 – lecia Kina „Sokół”	II połowa listopada
33	Koncert z cyklu „Kwartalnik Sceniczny”	IV kwartał
34	„Figle Migle z Mikołajem”	5 grudnia
35	Akcja upamiętniająca wprowadzenie stanu wojennego	12 grudnia
36	Wystawa pokonkursowa szopek bożonarodzeniowych	grudzień 2008 r.– styczeń 2009 r.
37	Niżańska wigilia	ostatnia dekada grudnia 2008 r.
WYDARZENIA KULTURALNE PLANOWANE PRZEZ DK NCK „SOKÓŁ” W ZARZECZU		
1	X Jubileuszowy Wieczór Kolęd i Pastoralek. Jasełka „Polska”	styczeń
2	Dzień Seniora	styczeń
3	Spotkanie oplatkowe ze Świątlicą ŚŚP w Zarzeczcu	styczeń
4	Program feryjny	14-26 stycznia
5	Pokaz żywieniowy połączony z prezentacją tradycyjnych potraw regionalnych	luty
6	Wieczornica dla kobiet, pokaz żywieniowy, prezentacja nowości fryzjerskich i makijażu	marzec
7	Przygotowywanie palm wielkanocnych	marzec
8	Powitanie Wiosny – zabawa dyskotekowa dla dzieci i młodzieży	kwiecień
9	Otwarcie wystawy prac plastycznych dzieci z Ogniska Plastycznego	kwiecień
10	Uroczystości 3-majowe	3 maja
11	Obchody Dnia Matki	maj
12	Jubileusz 30-lecia działalności Teatryku „Jaś i Małgosia”	31 maja
13	Dożynki Parafialne	sierpień
14	Rozpoczęcie roku kulturalnego	wrzesień
15	Obchody Dnia Nauczyciela w Zarzeczcu	październik
16	Pokaz przygotowywania przetworów zimowych	październik
17	Akcja sprzątnięcia grobów ludzi zasłużonych dla Zarzeczca	październik

18	Obchody Święta Niepodległości	11 listopada
19	Zabawa Andrzejkowa	listopad
20	Wykonywanie stroików bożonarodzeniowych, przygotowywanie Żywej Szopki	grudzień
WYDARZENIA KULTURALNE PLANOWANE PRZEZ DK NCK „SOKÓŁ” W NOWOSIELCU		
1	Program feryjny	14-26 stycznia
2	Dzień Dziecka	czerwiec
3	Program wakacyjny	lipiec-sierpień
4	Piknik Dożynkowy	14 sierpnia
5	Dożynki Parafialne	15 sierpnia
6	Jubileusz 15 – lecia OSP w Nowosielcu	wrzesień
WYDARZENIA KULTURALNE PLANOWANE PRZEZ ŚWIETLICĘ ŚRODOWISKOWO - PRTOFILAKTYCZNA „ORATORIUM”		
1	Program feryjny	14-26 stycznia
2	Turniej Tenisa Stołowego	luty
3	Turniej Breakdance	październik

Źródło: NCK „Sokół w Nisku; KALENDARZ IMPREZ Niżańskiego Centrum Kultury „Sokół” na 2008 r. (wydarzenia organizowane i współorganizowane)

Potrzeby Niżańskiego Centrum Kultury „Sokół”:

Podstawową potrzebą NCK jest rozbudowa budynku, w którym obecnie prowadzona jest działalność kulturalna (budynek przy ul. Kościuszki 9). Dzisiaj w budynku znajduje się jedynie przestarzała sala kinowa, która wymaga remontu, dwa hole i kilka pomieszczeń biurowych. Większość zajęć prowadzi się w szkołach. Ze względu na ograniczenia lokalowe NCK nie posiada pracowni, sali baletowej, powierzchni wystawienniczej. W przyszłości NCK chciałoby rozbudować budynek „Sokoła” w kierunku ulicy Kilińskiego. Projekt budowlany powinien uwzględniać secesyjny styl macierzystego budynku. Nowy budynek sięgałby od ulicy Kościuszki do ulicy Kilińskiego, od dobudowanej strony znalazłoby się główne wejście. W dobudowanej dwupiętrowej części znalazłaby się sala baletowa, sale wystawiennicze i pracownie.

Ze względu na to, że jest to obiekt wybudowany w stylu secesyjnym i posiada duże walory estetyczne, po remoncie i zaadaptowaniu go do pełnienia szerszej działalności kulturalnej, mógłby pełnić funkcję centrum kulturalnego i być jednocześnie ozdobą miasta.

Katolicki Dom Kultury „ARKA” im. Świętej Jadwigi Królowej w Raclawicach

Katolicki Dom Kultury „ARKA” im. Świętej Jadwigi Królowej w Raclawicach został erygowany przez J. E. Ks. Biskupa Wacława Świerzawskiego w dniu 31 sierpnia 1996 r.

Statut mówi, że głównym celem Katolickiego Domu Kultury jest ewangeliczna inkulturacja i trwanie na straży kulturowego dziedzictwa poprzez:

- animację kultury lokalnej wsi Raclawice, gminy, miasta Niska i okolic w oparciu o tradycje, zwyczaje, przekaz i nowe formy,
- ochronę kultury rodzimej,
- pielęgnowanie wartości religijnych, moralnych i kulturowych w służbie człowiekowi w poszanowaniu jego godności,
- inspirowanie dzieci i młodzieży do aktywnego uczestnictwa w poznaniu, szukaniu sensu i wartości, doznawaniu piękna i przeżywaniu go wraz z innymi,
- motywowanie młodego pokolenia do wysiłku na rzecz własnego wzrastania, wrastania w kulturę i tworzenia nowej kultury życia i miłości, przybliżania wzorów osobowych.

Katolicki Dom Kultury realizuje swoje cele poprzez:

- tworzenie programowych i organizacyjnych warunków dla realizacji zadań religijno – moralnych w sferze kultury,
- współpracę z samorządem lokalnym,
- współdziałanie z organizacjami kościelnymi i świeckimi na rzecz integracji społeczności lokalnej dla ubogacenia życia we wspólnocie,
- współpracę ze środowiskami wychowawczymi jakimi są rodzina i szkoła,
- współpracę z instytucjami polskimi i zagranicznymi oraz organizacjami kultury i wychowania,
- wyzwalanie inicjatyw oraz ofiarności społecznej wspierających działalność Katolickiego Domu Kultury
- włączenie starszego pokolenia do aktywnego uczestnictwa w przekazie i odbiorze kultury we współdziałaniu z młodym pokoleniem,
- organizowanie społecznego ruchu rodziców, podmiotów gospodarczych, samorządów dla budowy bazy materialnej i działalności Katolickiego Domu Kultury,
- podejmowanie działań na rzecz rozwoju bazy materialnej tj. budowy obiektu dla Katolickiego Domu Kultury, wydawanie materiałów promocyjnych, szkoleniowych.

Do podstawowych zadań Katolickiego Domu Kultury należy prowadzenie działalności kulturalnej i artystycznej związanej z wypełnianiem przez parafię funkcji kulturotwórczej. W zakres tych zadań wchodzi następująca działalność:

1. Zespół Pieśni i Tańca "RACŁAWICE",
2. Klub Biblijny "SŁOWO BOŻE",
3. Spotkania z literaturą,
4. Spotkania z poezją religijną i patriotyczną,
5. Wykłady, prelekcje, dyskusje,
6. Chóry i grupy wokalne,
7. Koła i kluby zainteresowań,
8. Wystawy,
9. Widowiska teatralne i taneczne,
10. Wieczory starych polskich pieśni, kolęd,
11. Koncerty, prezentacje,
12. Festiwale i spotkania dzieci i młodzieży z różnych środowisk,
13. Wycieczki krajoznawcze i kulturoznawcze,
14. Inne formy kulturalne wypracowane w trakcie rozwoju działalności Katolickiego Domu Kultury.

Katolicki Dom Kultury „ARKA” otwarty jest na współpracę z ośrodkami kultury o różnym charakterze, czego dowodem jest współpraca z wieloma centrami kultury, także zagranicznymi, jak: Centrum Twórczości Dzieci i Młodzieży w Moskwie, Szkoła Sztuk Pięknych w Gatczynie koło Sankt Petersburga, Szkoła Muzyczna w Jekaterinburgu, Dziecięcy Zespół Wokalno – Taneczny „Kwiaty Polskie” w Ejszyszkach na Litwie, Ośrodki Kultury w Hecklingen w Niemczech, polonijne ośrodki kultury - Zespół Pieśni i Tańca „Polski Orzeł” w Toronto – Kanadzie, Zespół Pieśni i Tańca „Ładowicy” z Chmielnickiego na Ukrainie, a także Zespół Tańca Charakterystycznego „Almazara” w Hiszpanii, Zespół Pieśni i Tańca „Idylia” w Gruzji, Zespół tańca Folklorystycznego z Teziutlan w Meksyku oraz ośrodek kultury w Fehergyarmat na Węgrzech.

Wśród najbardziej żywych i popularnych form pracy Domu należy wymienić Zespół Pieśni i Tańca „Raclawice”, który kultywuje taniec i pieśń polską, łącząc je silnie i misternie z tradycją, kulturą i religijnością Narodu polskiego. Działalność Zespołu ma duże walory wychowawcze oraz animujące kulturę środowiska lokalnego, a także inspirujące do wielu inicjatyw społecznych, samorządowych, kulturalnych. Zespół ma wiele osiągnięć artystycznych w dziedzinie tańca ludowego, inscenizacji i widowisk teatralno – tanecznych. Jego dorobek był wypracowywany przez ponad dwadzieścia lat, co stworzyło fundament Katolickiego Domu Kultury „ARKA”. Jest laureatem wielu festiwali ogólnopolskich i międzynarodowych. Reprezentował Polskę w Moskwie, Petersburgu, Jekaterinburgu, Egipcie, we Włoszech, Belgii, Niemczech, na Litwie, w Kanadzie, na Węgrzech, Meksyku i Ukrainie, na Światowych Festiwalach Polonijnych Zespołów

Folklorystycznych w Rzeszowie. Koronnym koncertem w historii Zespołu był wykonany godzinny program dla Ojca Świętego Jana Pawła II podczas audiencji w Castel Gandolfo w 1999. Do Zespołu należą dzieci i młodzież z kilkunastu miejscowości, głównie ze środowiska wiejskiego. Zespół liczy zwykle nie mniej niż 120 osób w wieku od 5 do 26 lat. ZPiT „Raclawice” w swoim dorobku ma tańca narodowe (krakowiaki, mazury, polonezy, kujawiaki oraz oberki), tańce regionalne (lasowiackie, rzeszowskie, lubelskie, łowickie, śląskie, kurpiowskie), tańce innych narodów (rosyjskie, białoruski, mołdawskie, węgierskie, hiszpańskie) oraz widowiska teatralno – taneczne - inscenizacje i miniatury taneczne.

KDK „ARKA” posiada niezbędne warunki lokalowe do prowadzenia działalności – jest współwłaścicielem budynku w którym znajduje się Kameralna Sala Widowiskowa, Sala Baletowa, Garderoby i Szatnie dla dzieci, Pracownia Akustyczna i Pracownia Koła Plastycznego. „ARKA” posiada także profesjonalny sprzęt nagłaśniający oraz bogato wyposażoną garderobę w kostiumy i obuwie sceniczne.

W KDK „ARKA” zatrudnione są w pełnym wymiarze 4 osoby (4 etaty), 2 osoby na umowę zlecenie - łącznie ¼ etatu oraz 1 osoba prowadząca własną działalność gospodarczą – ½ etatu.

Finansowanie KDK „ARKA” opiera się o dotacje z Urzędu Gminy i Miasta Nisko, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Urzędu Marszałkowskiego, Podkarpackiego Kuratorium Oświaty. Pozyskujemy również środki od sponsorów i przyjaciół.

Spółeczna Szkoła Muzyczna

Spółeczna Szkoła Muzyczna I stp. w Nisku prowadzona jest przez Stowarzyszenie Społecznych Szkół i Ognisk Artystycznych w Tarnobrzegu. Mieści się w Nisku w budynku Spółdzielni Mieszkaniowej (parter) przy ulicy E. Kwiatkowskiego 2 B.

Spełnienie wszystkich wymogów dotyczących szkolnictwa artystycznego w 2001r., spowodowało przekształcenie istniejącego Ogniska Muzycznego w Społeczną Szkołę Muzyczną I stp. Od tego czasu nastąpił systematyczny rozwój placówki i tak w roku szkolnym 2007/08 kształcenie uczniów prowadzone jest w następujących klasach: fortepian, akordeon, klarnet, saksofon, keyboard. Obecnie w szkole prowadzone są zajęcia z około 60 uczniami. Kadre pedagogiczną stanowią absolwenci Akademii Muzycznej w Krakowie oraz Uniwersytetu w Rzeszowie. Rokrocznie dyplom ukończenia szkoły otrzymuje około 10 uczniów, część z nich kontynuuje naukę w Szkole Muzycznej II st. w Stalowej Woli.

Szkoła organizuje koncerty uczniowskie, ale również nasi uczniowie występują w różnego rodzaju akademiach, wieczornicach na terenie Miasta i Gminy Nisko.

Finansowanie kształcenia uczniów w szkole pokrywane jest w całości przez rodziców.

Priorytetem szkoły jest poprawa warunków lokalowych i finansowych, które są niezbędne do dalszego jej rozwoju i funkcjonowania.

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Nisko

Na terenie Gminy Nisko działają także różnego rodzaju organizacje pozarządowe prowadzące działalność społeczną i kulturalną. Należy tutaj wymienić:

- Towarzystwo Ziemi Niżańskiej w Nisku,
- Towarzystwo Kultury Chrześcijańskiej LOGOS w Nisku,
- Stowarzyszenie Bezpieczny Powiat Nisko – KPP Nisko,
- Towarzystwo Przyjaciół Zespołu Pieśni i Tańca Raclawice,
- Stowarzyszenie Budowy Kościoła DONATOR w Nowosielcu,
- Towarzystwo Wędkarskie w Wolinie,
- Niżańskie Centrum Rozwoju w Nisku,
- Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej INTEGRACJA w Nisku,
- Stowarzyszenie Integracji i Rozwoju IN RE w Nisku,
- Stowarzyszenie Ludzi Dobrej Woli „RAZEM” w Nisku,
- Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej w Nisku,
- Towarzystwo Przyjaciół Zarzecza,
- Stowarzyszenie Rozwoju Osiedla Malce,
- Stowarzyszenie Klub Sportowy Raclawice.

2.8.6. Turystyka

Rozwój turystyki winien być ukierunkowany na utrzymanie i stałe podnoszenie atrakcyjności Gminy i Miasta Nisko, na zwiększenie obsługi turystów odwiedzających tereny Gminy oraz na zwiększenie udziału tej funkcji w kształtowaniu regionalnej bazy ekonomicznej.

Na terenie Gminy istnieje wiele zabytków, pomników przyrody ożywionej i nieożywionej oraz ciekawych miejsc. Do najciekawszych pod względem turystycznym należą:

Pomniki przyrody ożywionej – drzewa

- sosna wejmutka w parku miejskim Nr rejestru 289;
- jesion na terenie gosp. „Sopot” Nr rejestru 291;
- klon w parku miejskim Nr rejestru 290;

- platan w parku miejskim Nr rejestru 449;
- dąb szypułkowy w parku miejskim Nr rejestru 450;
- dąb szypułkowy Parafia Rzymsko-Katolicka Nr rejestru 638;
- dąb szypułkowy RCEZ Nr rejestru 639;
- zgrupowanie 182 dębów szypułkowych „Dębinka” Nr rejestru 640;
- w miejscowości Raclawice–Waldekówka - dąb szypułkowy, Nr rejestru 293;
- w miejscowości Raclawice rejon Sanepidu klon, Nr rejestru 292.

Na terenie Gminy ochronę prawną (ustawa o ochronie przyrody z dnia 12.XII.1991 r. Dz. U. Nr 114) zastosowano dla:

- fragmentu otuliny – Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie” w północno – zachodniej części Gminy o powierzchni 376 ha utworzonego uchwałą WRN w Tarnobrzegu z dnia 20.03.1988 r. Nr XXVI/141/88;
- użytków ekologicznych utworzonych Rozporządzeniem Wojewody Tarnobrzieskiego Nr 3 z dnia 4.03.1997 r. dla zachowania ekosystemów bagiennych, są to:
 - teren bagna o powierzchni 1,50 ha;
 - teren podmokły o powierzchni 1,00 ha;
 - bagno „Uroczysko Bardo” o powierzchni 8,00 ha, Rada Gminy Nisko uchwałą Nr XXXVIII/340/97 zatwierdzającą zmiany w planie powiększyła teren „Uroczyska Bardo” do powierzchni 14,07 ha. Wszystkie użytki zlokalizowane są na terenie leśnictwa Zatyki.

Ponadto ochroną konserwatorską objęte są 2 parki:

- park miejski w Nisku o powierzchni 15,30 ha,
- park podworski Waldekówka w Raclawicach o powierzchni 2,00 ha.

Z ogólnej powierzchni lasów 7 479 ha, lasy ochronne zajmują powierzchnię 4 873 ha, są to lasy wodochronne i lasy położone w granicach administracyjnych miasta.

Przez teren Gminy przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- *Szlak żółty*: Sandomierz - Gorzyce - Wrzawy - Radomyśl nad Sanem - Rozwadów - Stalowa Wola - **Nisko** - **Zarzecze** - Ulanów - Bieliny - Krzeszów - Kuryłówka – Leżajsk, dł. 107 km/30 godz.

Baza noclegową na terenie Gminy stanowią:

- Hotel-Bar „Polonez”, ul. Lubelska, Raclawice/k Niska,
- Zajazd „Pod Jesionami”, ul. Lubelska, Nisko,
- Hotel-Restauracja Gospoda, ul. Polna, Nisko,
- Internat Garnizonowy, ul. Sandomierska, Nisko,
- Gospodarstwo agroturystyczne „Pod lasem” Janina Lichwian, Gmina Nisko.

2.8.7. Zabytki

Zachowane obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie Gminy pochodzą z XIX i XX wieku. Łącznie na terenie Gminy zewidencjonowano 60 obiektów zabytkowych. Są to obiekty sakralne, zespoły dworskie, kapliczki, cmentarze, domy mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej zlokalizowane w Nisku, Zarzeczu, Raclawicach, Nowosielcu.

Na szczególną uwagę zasługuje zespół obiektów miejskich i przemysłowych z XIX i początku XX wieku. Ciekawym zespołem obiektów zasługującym na ochronę jest układ urbanistyczny o charakterze małomiasteczkowym w obrębie ulic wylotowych z rynku: ul. Sandomierska, Paderewskiego, Wolności, Kościuszki.

Do najważniejszych zabytków architektury, zlokalizowanych na terenie Gminy Nisko, wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego należą następujące obiekty:

Miasto Nisko

- zespół kościoła parafialnego pod wezwaniem Św. Józefa, 1896r., Nr rejestru A-437 z dnia 22.04.1991r.;
- plebania, Nr rejestru A-437
- Park dworski, obecnie miejski, Nr rejestru A-144 z dnia 17.05.1986r.
- cegielnia z suszarnią, Nr rejestru A-257 z dnia 08.04.1981r.;
- cmentarz wojenny z I i II wojny światowej, Nr rejestru A-417 z dnia 18.10.1989r.;
- dom, ul. Kościuszki 11, XIX/XX w., Nr rejestru A-142 z dnia 28.03.2006r.

Nisko – Malce

Kaplica p.w. MB Królowej Polski, 1910r., Nr rejestru A-140 z dnia 21.12.2005r.

Nisko – Warchoły

- kaplica grobowa 1899r., Nr rejestru A-255 z dnia 05.03.1981r.;

Raławice

- cmentarz parafialny, Nr rejestru A-383 z dnia 17.06.1988r.;
- park podworski Waldekówka, Nr rejestru A-243 z dnia 05.05.1977r.;
- cmentarz przykościelny wraz z plebanią i ogrodem, Nr rejestru A-438 z dnia 10.06.1991r.;

Zarzecze

- cmentarz parafialny, Nr rejestru A-353 z dnia 14.06.1988r.

Na terenie Gminy występują także stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

Miasto Nisko

- Osada, wczesne średniowiecze, Stanowisko 1, Nr rejestru 548;

Nisko – Warchoły

- Cmentarzysko, Nr rejestru 549;

Zarzecze

- Cmentarzysko, Nr rejestru 560.

Ponadto szczególną wartość zabytkową posiadają:

- zespół dworsko-parkowy w Zarzeczu;
- zespół zabudowy przemysłowej i budynki użyteczności publicznej w Nisku (młyn, stolarnia, budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”);
- zespół zabudowy małomiasteczkowej przy ul. Wolności, Sandomierskiej, Kościuszki, Mickiewicza.

2.8.8. Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Nisko jest objęta systemem zapewnienia bezpieczeństwa przez Komendę Powiatową Policji w Nisko, przy ul. Sandomierskiej 6. W strukturę jednostki wchodzi Sekcja Kryminalna, Sekcja Prewencji Ruchu Drogowego. Gmina Nisko podzielona jest na 4 rejony służbowe, nad każdym z nich czuwa jeden dzielnicowy.

Rejon służbowy Nr 1 obejmuje Miasto Nisko – ulice: 11 Listopada, 3 Maja, Asnyka, Bema, Czarnieckiego, Daszyńskiego, Dworcowa, Fredry, Kilińskiego, Kolejowa, Kopernika, Kościuszki, Krasickiego, Kręta, Krótka, Kwiatkowskiego, Mickiewicza, Paderewskiego, PCK, Plac Wolności, Podसानie, Prymasa Wyszyńskiego, Przemysłowa, Rzeszowska (od ul. Wolności do torów), Sienkiewicza, Słowackiego, Sportowa, Szopena, Targowa, Tysiąclecia (bloki: 8a, 8b, 8c, 8d, 8e), Wolności, Żurawia.

Rejon służbowy Nr 2 obejmuje Miasto Nisko – ulice: Armii Krajowej, Broniewskiego, Cicha, Czerwonych Maków, Generała Andersa, Dębinki, Dobra, Górka, Gutki, Jezioro, Kapitana Reginisa, Końcowa, Krzywa, Ks. Węgrzynowskiego, Legionów, Leśna, Mała, Matejki, Modrzewiowa, Mostowa, Ogrodowa, Osiedle, Piękna, Podwale, Potok, Pszena, Sadowa, Sandomierska, Sandomierska Boczna, Sanowa, Skłodowskiej, Sopocka, Sosnowa, Spacerowa, Szklarniowa, Tęczowa, Tysiąclecia (bloki nr 16, 18, 18a, 20, 22), Wańkowicza, Wesoła, Willowa, Wojska Polskiego (bloki nr 5, 7), Zamknięta.

Rejon Służbowy Nr 3 obejmuje:

Zarzecze - ulice: 22 lipca, Akacjowa, Błonie, Bukowina, Gozdowa, Hawryły, Kolonia, Konopnickiej, Kopernika, Kościuszki, Kręta, Krótka, Krzeszowska, Leśna, Lubelska, Ługowa, Ługowa Boczna, Mickiewicza, Ogrodowa, Piaskowa, Podborek, Polna, Sanowa, Słoneczna, Słowackiego, Sosnowa, Stara, Starowiejska, Szoje, Szopena, Tysiąclecia, Wiśniowa, Zapacz, Zielona;

Nisko - ulice: 8 Maja, Gisgesa, Legutki, Marszałka Piłsudskiego, Olszyna, Polna, Raclawicka, Torowa, Ks. J. Twardowskiego, Zasanie, Żeromskiego;

Raclawice – ulice: Akacjowa, Grądy, Krótka, Lubelska, Lubelska Boczna, Nadjeziorze, Nowowiejska, Piaskowa, Polna, Rudnicka, Torowa, Zielona;

Wolina - Błonie, Piaskowa, Sienkiewicza;

Nowa Wieś.

Rejon służbowy Nr 4 obejmuje:

Nisko - ulice: Bajaka, Błonie, Borowa, Brzozowa, Chabrowa, Czerniawy, Dąbrowskiego, Dąbrowskiej, Długa, Dolna, Głowackiego, Górna, Gruntowa, Św. Jana, Karasia, Kochanowskiego, Krucza, Lasowiaków, Lipowa, Moniuszki, Niecała, Nowa, Nowa Boczna, Okrężna, Partyzantów, Pętla, Piaskowa, Podleśna, Polskiego Sierpnia, Płk. Dąbka, Reja, Reymonta, Rondo, Rieczna, Rzemieśnicza, Rzeszowska (od torów w stronę Nowosielca), Rzeszowska Boczna I, Rzeszowska Boczna II, Słoneczna, Szarych Szeregów, Wąska, Wiejska, Wilcza, Zielona;

Kończyce;

Nowosielec.

Poniższa tabela przedstawia statystykę interwencji Policji na terenie powiatu nizańskiego w latach 2004-2007:

Wyszczególnienie	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.
Interwencje Policji	490 292	404 713	404 320	368 131
Osoby zatrzymane	5 870	6 509	7 870	9 382
Osadzeni w izbach wytrzeźwień	1 471	1 710	1 832	1 264
Tymczasowo aresztowani	517	466	531	467
Dozory policyjne	841	676	724	696
Wypadki drogowe	2 310	2 067	2 037	2 136
zabici	2 998	2 685	2 738	2 891
ranni	238	244	225	228
Nietrzeźwi kierowcy	10 985	9 059	9 207	6 873

Zródło: Strona internetowa www.podkarpacka.policja.gov.pl

Z powyższej tabeli wynika, że liczba interwencji Policji maleje. Wzrosła natomiast liczba osób ofiar zabitych w wypadkach drogowych.

Ponadto nad bezpieczeństwem na terenie Gminy i Miasta Nisko czuwa **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nisku**, zlokalizowana przy ul. Nowej 42.

Komenda Powiatowa swoim zasięgiem działania obejmuje miasto Nisko będące samorządową jednostką organizacyjną na prawach powiatu i powiat nizański utworzony z 7 gminnych jednostek samorządowych, tj.: Gminy i Miasta Nisko, Gminy i Miasta Rudnik n/S, Gminy i Miasta Ulanów, Gminy Harasiuki, Gminy Jarocin, Gminy Jeżowe, Gminy Krzeszów.

Do podstawowych zadań KP PSP w Nisku kierowanej przez Komendanta Powiatowego należy:

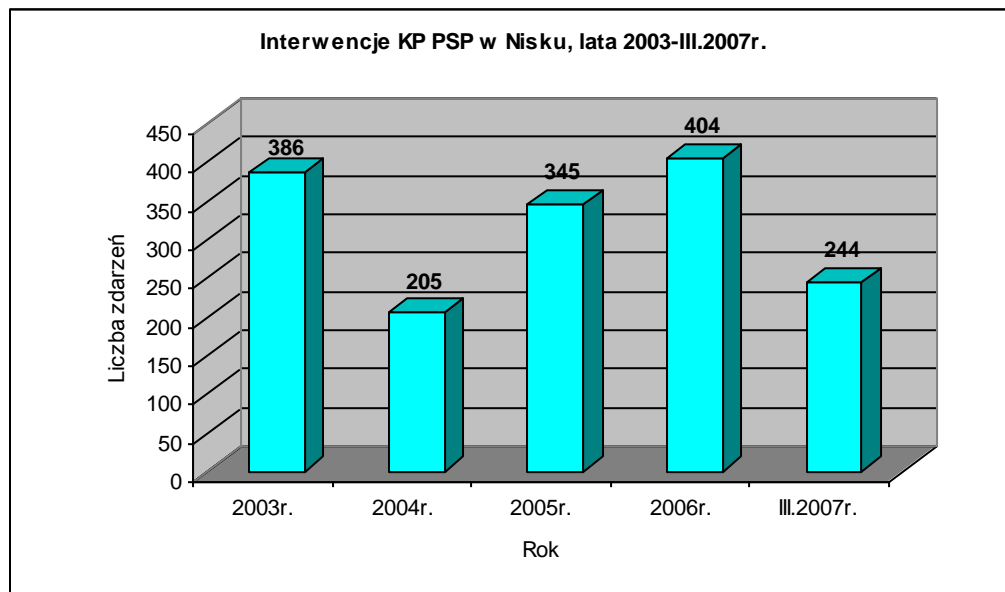
- organizowanie na terenie powiatu Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, dysponowanie oraz kierowanie siłami i środkami ratowniczymi ochrony przeciwpożarowej powiatu poprzez PCPR,
- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych,
- rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- nadzorowanie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- współdziałanie z ogniwami ZOSP RP w tym z Zarządem Powiatowym Związku.

Na czele Ochotniczej Straży Pożarnej stoi komendant.

Działalność KP PSP w Gminie Nisko, lata 2003-2007r.

Rok	Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Zdarzenia ogółem
2003r.	217	166	3	386
2004r.	78	126	1	205
2005r.	190	151	4	345
2006r.	181	220	3	404
III.2007r.	183	31	0	244

Źródło: strona internetowa KP PSP w Nisku

Na terenie Gminy działa także dwie Ochotnicza Straż Pożarna zlokalizowana w Nisku, Zarzeczu i Nowosielcu.

2.9. Bezrobocie

Bezrobocie jest dla wielu rodzin czynnikiem, który powoduje degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, a tym samym potęguje biedę.

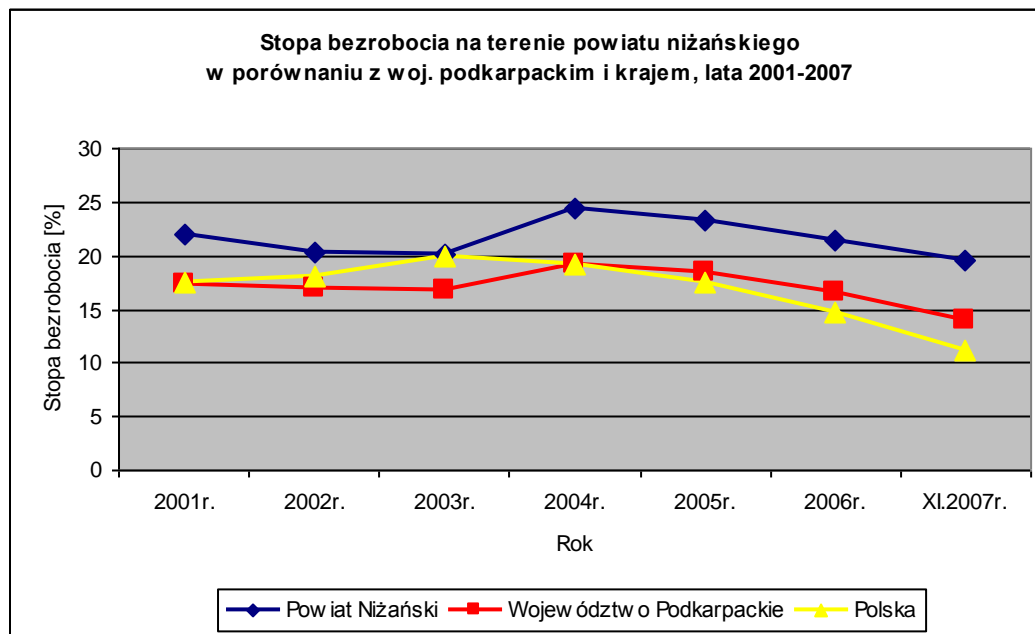
Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nisku stopa bezrobocia na terenie powiatu niżańskiego w 2007r. (stan na 30.XI.) wynosiła 19,5% i była wyższa niż stopa bezrobocia dla województwa podkarpackiego (14,0%) oraz wyższa niż stopa bezrobocia dla kraju (11,2%).

Z analizy danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie stopa bezrobocia kształtowała się na przestrzeni lat 2001- 2007 następująco:

Stopa bezrobocia [%] na terenie Województwa Podkarpackiego i Powiatu Nizańskiego, lata 2001 - 2006:

Rok	Powiat Nizański	Województwo Podkarpackie	Polska
2001r.	22,0	17,3	17,5
2002r.	20,3	16,9	18,1
2003r.	20,1	16,7	20,0
2004r.	24,4	19,1	19,1
2005r.	23,3	18,4	17,6
2006r.	21,4	16,5	14,8
XI.2007r.	19,5	14,0	11,2

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie.

Stopa bezrobocia na przestrzeni ostatnich kilku lat przejawia w powiecie nizańskim wykazuje tendencję spadkową. Największą wartość osiągnęła w 2004r. – 24,4%. W roku 2006 spadła do 21,4%, a w listopadzie 2007r. wynosiła 19,5%. Jest to jednak nadal wysoki wskaźnik bezrobocia.

W skali roku można zaobserwować spadek stopy bezrobocia w miesiącach wiosennych i letnich, natomiast wzrost w miesiącach zimowych. Związane jest to z większą możliwością zatrudnienia latem zwłaszcza do prac sezonowych.

Struktura bezrobocia na terenie Gminy i Miasta Nisko:

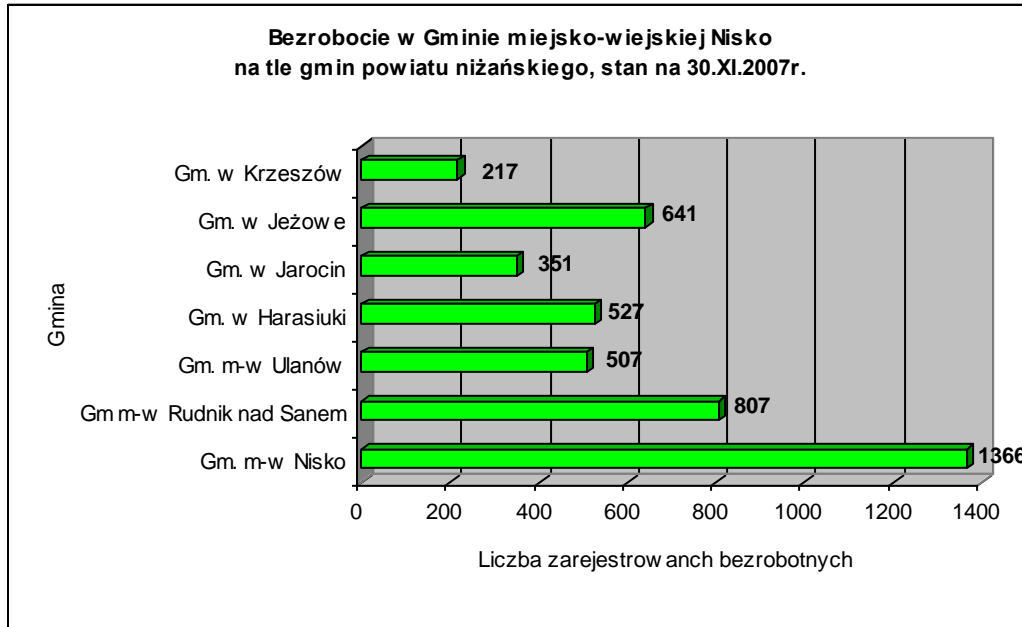
Wyszczególnienie	31.12.2004r.		31.12.2005r.		31.12.2006r.		31.12.2007r.	
	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych
Ogółem	5 533	1 766	5 382	1 739	4 889	1 513	4 623	1 448
W tym kobiety	2 856	975	2 932	1 006	2 791	959	2 637	917
W bez prawa do zasiłku	4 879	1 558	4 538	1 437	4 116	1 271	3 965	1 249

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nisku

Bezrobocie w Gminie miejsko-wiejskiej Nisko na tle powiatu niżańskiego przedstawia się następująco (stan na 30.XI.2007r.):

Wyszczególnienie		Liczba zarejestrowanych bezrobotnych			
		ogółem	W tym kobiety	Z prawem do zasiłku	
				ogółem	W tym kobiety
Gmina miejsko-wiejska Nisko	ogółem	1 366	876	200	100
	W tym miasto Nisko	990	655	144	79
Gmina miejsko-wiejska Rudnik nad Sanem	ogółem	807	467	89	47
	W tym miasto Rudnik nad Sanem	547	320	68	37
Gmina miejsko-wiejska Ulanów	ogółem	507	276	93	32
	W tym miasto Ulanów	103	55	22	10
Gmina wiejska Harasiuki		527	286	80	36
Gmina wiejska Jarocin		351	184	58	22
Gmina wiejska Jeżowe		641	334	94	27
Gmina wiejska Krzeszów		217	126	35	8
POWIAT NIŻAŃSKI RAZEM		4 416	2 549	649	272

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nisku

Najwięcej osób bezrobotnych zanotowano w Gminie miejsko-wiejskiej Nisko (bezrobotni z Gminy Nisko stanowią 30,9% ogółu bezrobotnych odnotowanych na terenie powiatu) oraz Gminie miejsko-wiejskiej Rudnik nad Sanem (18,3% bezrobotnych powiatu). Najmniejszą liczbę bezrobotnych odnotowano w Gminie wiejskiej Krzeszów (4,9% osób bez pracy zarejestrowanych w powiecie). Ponad połowę (64,1%) osób bezrobotnych zarejestrowanych z terenu Gminy Nisko stanowią kobiety. Jedynie 14,6% zarejestrowanych bezrobotnych posiada prawo do zasiłku.

Z uwagi na fakt, iż Powiatowy Urząd Pracy w Nisku nie prowadzi zestawienia statystycznego ujmującego strukturę bezrobocia według wieku, wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy i stażu pracy dla poszczególnych Gmin, w poniższej tabeli, by choć częściowo zobrazować strukturę bezrobocia na analizowanym obszarze, podano dane dla powiatu.

Struktura bezrobocia na terenie powiatu nizańskiego przedstawiała się następująco:

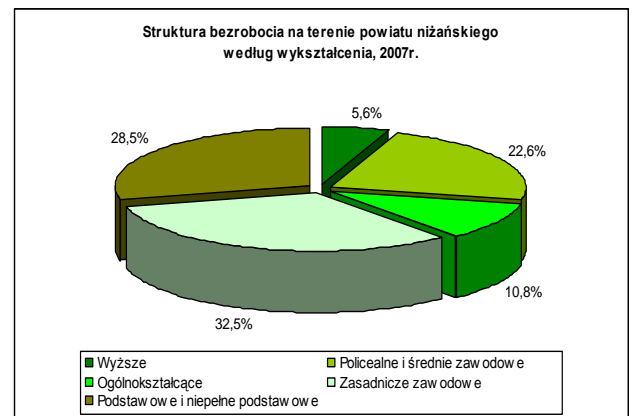
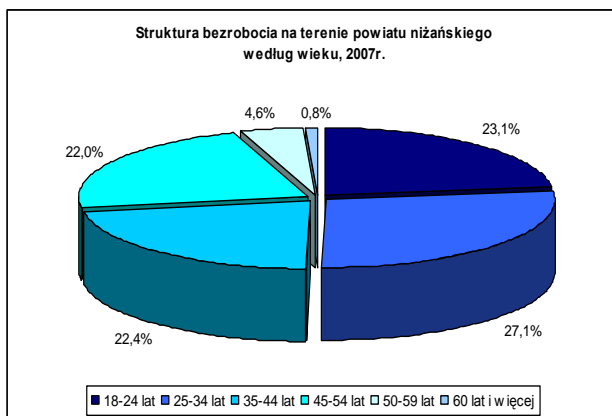
Wyszczególnienie	31.12.2004r.		31.12.2005r.		31.12.2006r.		31.12.2007r.	
	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych
Ogółem	5 533	100,0	5 382	100,0	4 889	100,0	4 623	100,0
Bezrobotni według wieku								
15-17 lat	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
18-24 lat	1 343	24,27	1 225	22,76	1 054	22,38	1 067	23,08
25-34 lat	1 605	29,01	1 574	29,25	1 389	29,50	1 253	27,10
35-44 lat	1 403	25,36	1 328	24,67	1 188	25,23	1 037	22,43
45-54 lat	1 018	18,40	1 061	19,71	1 033	21,94	1 017	22,00
50-59 lat	140	2,53	170	3,16	20	0,42	214	4,63
60 lat i więcej	24	0,43	24	0,45	25	0,53	35	0,76
Bezrobotni według poziomu wykształcenia								
Wyższe	220	3,98	252	4,68	251	5,14	261	5,65
Policealne i średnie zawodowe	1 161	20,98	1 194	22,19	1 065	21,78	1 044	22,58
Ogólnokształcące	362	6,54	442	8,21	449	9,19	498	10,77
Zasadnicze zawodowe	2 083	37,65	1 893	35,17	1 637	33,48	1 502	32,49
Podstawowe i niepełne podstawowe	1 707	30,85	1 601	29,75	1 487	30,41	1 318	28,51
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy								
Do 1 miesiąca	292	5,28	357	6,63	292	5,97	322	6,97
1-3 miesięcy	603	10,90	684	12,71	756	15,46	799	17,28
3-6 miesięcy	608	10,99	633	11,76	569	11,64	579	12,52
6-12 miesięcy	875	15,81	826	15,35	736	15,05	592	12,81
12-24 miesięcy	918	16,59	776	14,42	750	15,34	715	15,47
Powyżej 24 miesięcy	2 237	40,43	2 106	39,13	1 786	36,53	1 616	34,96
Bezrobotni według stażu pracy								
Do 1 roku	897	16,21	15,29	15,22	716	14,65	697	15,08
1-5 lat	1 179	21,31	22,18	22,07	1 081	22,11	1 018	22,02

5-10 lat	707	12,78	12,83	12,77	626	12,80	572	12,37
10-20 lat	956	17,28	16,43	16,35	828	16,94	724	15,66
20-30 lat	445	8,04	8,61	8,57	410	8,39	380	8,22
30 lat i więcej	32	0,58	0,95	0,95	43	0,88	50	1,08
Bez stażu	1 317	23,80	23,70	23,58	1 185	24,24	1 182	25,57

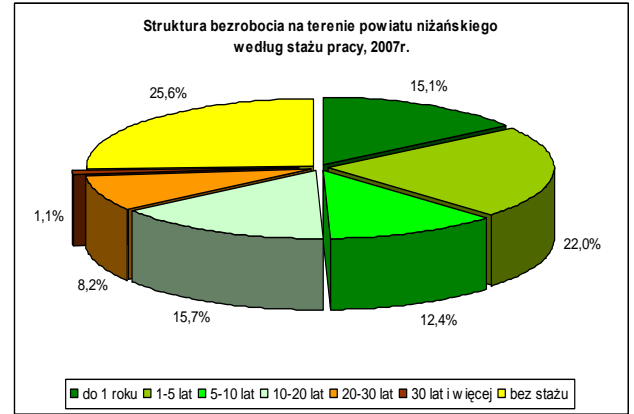
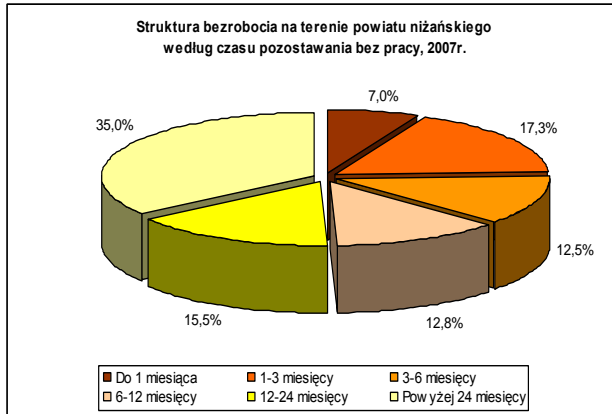
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nisku

Wiek i wykształcenie są bardzo ważnymi czynnikami determinującymi sytuację, nie tylko ludzi bezrobotnych, na rynku pracy. Im wykształcenie wyższe, tym większe możliwości znalezienia ciekawej i satysfakcjonującej pracy. Pracodawcy chętniej zatrudniają osoby z doświadczeniem zawodowym, które w większym stopniu charakteryzuje ludzi w wieku średnim. Osobom młodym o niskim poziomie wykształcenia, bez doświadczenia najtrudniej jest konkurować na rynku pracy.

Powyższe dane wskazują, że wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,5%), podstawowym i niepełnym podstawowym (28,5%). Najmniejszą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem wyższym (5,6%). Jeżeli chodzi o wiek bezrobotnych, największą grupę stanowią ludzie młodzi w wieku 25-34 lat – 27,1% oraz 18-24 lat – 23,1% – absolwenci szkół, którzy nie zdążyli jeszcze zdobyć doświadczenia lub stażu. Najmniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej – 0,8%.

Najwięcej ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy ponad dwa lata (aż 35%) oraz osoby pozostające bez pracy 12-24 miesięcy (15,5% ogółu zarejestrowanych). Rozpatrując bezrobocie pod kątem doświadczenia zawodowego, najliczniejszą grupę stanowią osoby bez stażu 25,6% i ze stażem od 1-5 lat – 22%. Najmniejszy odsetek zarejestrowanych bezrobotnych to osoby pozostające bez pracy krócej niż 1 miesiąc (7%) oraz ze stażem pracy 30 lat i więcej (1,1%) a także ze stażem 20-30 lat (8,2%).

Osoby mające problem ze znalezieniem pracy mogą ubiegać się o skierowanie przez Powiatowy Urząd Pracy na bezpłatne szkolenia lub kursy w celu zmiany lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych.

Urząd Gminy i Miasta także podejmuje kroki zmierzające do zmniejszenia liczby bezrobotnych poprzez zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych.

Do głównych przyczyn bezrobocia zaliczyć należy:

- Likwidacja, upadek zakładów przemysłowych,
- Zła kondycja większych jednostek mogących stanowić pewien potencjał miejsc pracy,
- Kłopoty z dostępem do kredytów na rozwój małej przedsiębiorczości,
- Spadek stopy życiowej w całym kraju.

Pomimo działań podejmowanych przez Urząd Gminy i Powiatowy Urząd Pracy w Nisku bezrobocie utrzymuje się w dalszym ciągu na wysokim poziomie.

2.10. Gospodarka mieszkaniowa

Pod zarządem sprawowanym przez Gminę znajdują się 24 budynki mieszkalne. Na terenie Gminy Nisko funkcjonuje 13 wspólnot mieszkaniowych. Na terenie Gminy nie buduje się mieszkań komunalnych.

Pod zarządem sprawowanym przez Gminę miejsko-wiejską Nisko znajdują się następujące budynki mieszkalne:

Budynki będące własnością Gminy i Miasta Nisko:

L.p.	Ilość budynków	Ilość mieszkań	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Wyposażenie (media)
1.	1	28	1 101,60	Wod.-kan., C.O., gaz, elektryczność
2.	1	47	1 799,34	Wod.kan, C.O., c.c.w., elektryczność
3.	1	31	1 352,22	Wod.-kan., C.O., elektryczność
4.	1	6	216,73	Wod.-kan., elektryczność
5	5	14	502,41	Elektryczność
Σ	9	126	4 972,30	

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

Ważnym czynnikiem wpływającym na standard życia mieszkańców są warunki mieszkaniowe. Zasoby na terenie miasta charakteryzują się korzystnymi wielkościami w skali województwa, jednak w dalszym ciągu odczuwalny jest brak mieszkań.

Warunki mieszkaniowe w Gminie Nisko zbliżone są do średniej dla powiatu niżańskiego i województwa podkarpackiego. Przykładami wskaźników określających warunki mieszkaniowe jest przeciętna powierzchnia użytkowa (w m²) przypadająca na 1 osobę oraz liczba osób przypadająca na 1 izbę.

Porównanie tych wielkości dla Gminy i Miasta Nisko, powiatu nizańskiego i województwa podkarpackiego przedstawia poniższa tabela:

Obszar		Przeciętna liczba osób na 1 izbę	Przeciętna powierzchnia na 1 osobę w m ²
Gmina miejsko-wiejska Nisko	ogółem	0,80	24,7
	w tym miasto Nisko	0,78	24,5
	w tym obszary wiejskie	0,84	25,3
Powiat Nizański		0,86	24,1
Województwo Podkarpackie		0,88	22,3

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Zasoby mieszkaniowe w 2006r.

Warunki mieszkaniowe na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko, 2006r.:

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Pow. użytkowa mieszkań [tys.m ²]	Przeciętna				
				Liczba izb w mieszkaniu	Liczba osób na		Powierzchnia użytkowa [m ²]	
					1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkania	Na 1 osobę
Województwo Podkarpackie	605 458	2 391 285	46 832,0	3,95	3,46	0,88	77,3	22,3
Powiat Nizański	18 680	77 745	1 618,1	4,16	3,59	0,86	86,6	24,1
Gmina miejsko-wiejska Nisko	6 723	28 266	556,8	4,20	3,35	0,80	82,8	24,7

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Zasoby mieszkaniowe w 2006r.

O standardzie mieszkaniowym świadczą następujące wielkości:

- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na osobę - 24,7 m²
- przeciętna liczba osób na mieszkanie - 3,35
- przeciętna liczba osób na izbę - 0,80

co oscyluje w granicach średniej wojewódzkiej i krajowej.

Mieszkania oddane do użytku w Gminie miejsko-wiejskiej Nisko w 2006r.:

Ogółem				W tym w budynkach indywidualnych			
mieszkania	izby	pow. użytkowa [m ²]		Mieszkania	izby	pow. użytkowa [m ²]	
		mieszkań	Przeciętna 1 mieszkania			mieszkań	Przeciętna 1 mieszkania
56	305	7 318	130,7	56	305	7 318	130,7

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie, stan na 31.XII.2006r.

W 2006r. na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko oddano do użytku 56 mieszkań (w tym 41 na terenie miasta Nisko, a 15 na obszarach wiejskich), co stanowiło 37,3% mieszkań oddanych do użytku na terenie powiatu niżańskiego (150 mieszkań). Wśród gmin powiatu niżańskiego najwięcej mieszkań oddano do użytku na terenie Gminy miejsko-wiejskiej Nisko (56 mieszkań) oraz Gminy wiejskiej Jezowe (24 mieszkania), najmniej na terenie Gminy wiejskiej Krzeszów (6 mieszkań).

3. Zidentyfikowane problemy

Na podstawie przeprowadzonej analizy o stanie Gminy i Miasta Nisko zidentyfikowano główne problemy, hamujące jego rozwój gospodarczy i społeczny, wpływające na pogorszenie warunków życia. Na warunki życia mieszkańców wpływają czynniki ekonomiczne, sytuacja na rynku pracy, poziom wyposażenia miejscowości w infrastrukturę techniczną, poziom zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych i obsługi ludności. Sytuację bytową pogarsza spadek zatrudnienia głównie w przemyśle, budownictwie i transporcie.

3.1. Problemy zidentyfikowane w obszarze *Rozwój gospodarczy*

Gmina Nisko jest Gminą miejsko-wiejską skupiającą w swoich granicach zarówno sektor przedsiębiorczości - małe i średnie przedsiębiorstwa (głównie handlowo-usługowe) jak i rolniczy – w większości małe gospodarstwa rolne do 1 ha.

Na terenie miasta mała i średnia przedsiębiorczość w dużej mierze skupia się na prowadzeniu małych zakładów handlowych, czy usługowych. 96,3% przedsiębiorstw w Gminie należy do sektora prywatnego. Najwięcej przedsiębiorstw działa w sektorze „handel i naprawy” (43,6%), „przetwórstwo przemysłowe” (13,9%), „budownictwo” (12,7%), a także „obsługa nieruchomości i firm, nauka” (11,6%).

Firmy, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstwa, charakteryzują się małą stabilnością i odpornością na mechanizmy rynkowe, małym stopniem rozwoju inwestycyjnego. Podczas, gdy większość Właścicieli nastawiona jest na bieżące utrzymanie, trudno myśleć o procesach inwestycyjnych w firmie nastawionych na podniesienie jej konkurencyjności technologicznej, czy produktowej, promocję. Stagnacja w sferze przedsiębiorczości przenosi się bezpośrednio na stagnację w procesach inwestycyjnych w mieście. Brakuje wytyczonych terenów przeznaczonych pod szeroko rozumianą przedsiębiorczość. Powinny być one wydzielone i uzbrojone w podstawową infrastrukturę techniczną. Jest to jeden z podstawowych atutów przyciągających inwestorów. Na terenie miasta brakuje także lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości, czy centrów biznesu. Tego typu instytucje otoczenia biznesu wspomagają rozwój sektora MSP.

Jeśli chodzi o rolnictwo na terenie Gminy Nisko, nie prezentuje ono najlepszej kondycji. Większość użytków rolnych na terenie Gminy posiada odczyn kwaśny i wymagają okresowego wapnowania w celu zneutralizowania pH. Czynnikiem mającym wpływ na słaby rozwój rolnictwa jest także struktura obszarowa gospodarstw. Są one rozdrobnione, ponad 50,3% posiada powierzchnię do 1 ha, 25,6% 1-2 ha. Ich wielkość wpływa na moce przerobowe. Większość gospodarstw nastawiona jest na samozaopatrzenie, a nie produkcję towarową. Sposobem na zmianę tej niekorzystnej sytuacji jest scalanie gruntów, bądź łączenie się gospodarstw w tzw.

grupy producenckie. Istotnym problemem są problemy ze zbytem produktów rolnych. Znaczącym faktem dla okolicznych rolników jest upadek Zakładów Mięśnych w Nisku. Bardzo ważny w dzisiejszych czasach jest dostęp do informacji. Na obszarach wiejskich często brakuje punktów doradczych, informacyjnych, konsultacyjnych dla rolników. Jest to szczególnie ważne, jeśli weźmiemy pod uwagę niski stopień edukacji rolników (ponad 72,4% właścicieli gospodarstw nie posiada wykształcenia rolniczego). Na terenie Gminy brakuje gospodarstw ekologicznych. Kreowanie mody na zdrowy tryb życia i zdrowe odżywianie w połączeniu z wysokimi walorami środowiskowo-przyrodniczymi sprzyja tej gałęzi rozwoju rolnictwa.

Na terenie Gminy dużym problemem jest bezrobocie. W dużej mierze dotyka zarówno osoby młode, jak i starsze, które nie są już w stanie konkurować na rynku pracy. Ponad połowa zarejestrowanych bezrobotnych to kobiety. Niemożność znalezienia zatrudnienia skutkuje długotrwałym bezrobociem, a to z kolei rodzi marazm, zaniżenie poczucia własnej wartości i popadanie w różnego rodzaju nałogi, czy patologie. Skutkiem braku znalezienia zatrudnienia są także masowe wyjazdy ludzi młodych za granicę lub do większych aglomeracji miejskich w poszukiwaniu pracy i większych możliwości rozwoju. Odpływ młodej kadry skutkuje starzeniem się społeczeństwa Gminy. Przykrą konsekwencją bezrobocia jest także bierność zawodowa osób długotrwale bezrobotnych. Ważne są zatem działania podejmowane zarówno w obszarze tworzenia miejsc pracy, poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, jak i tworzenia warunków dla rozwoju umiejętności (programy nauczania dostosowane do potrzeb rynku, szkolenia, kursy).

Wśród problemów komunikacyjnych Gminy, dominującym jest zły stan nawierzchni niektórych odcinków dróg, brak chodników, miejsc parkingowych, oświetlenia ulicznego. Szczególnie uciążliwy jest brak obwodnicy Niska, która wyprowadzałaby ruch tranzytowy z centrum na obrzeża miasta. Brak odpowiedniej sieci drogowej przekładać się może proporcjonalnie na zainteresowanie inwestorów terenami Gminy. Ogranicza rozwój przedsiębiorczości i produkcji, tworzenie nowych miejsc pracy zarówno przez rodzimych przedsiębiorców, jak i inwestorów spoza Gminy.

Na terenie Gminy stosunkowo dobrze rozwinięta jest sieć telekomunikacyjna – zlokalizowanych jest 5 centrali telefonicznych o łącznej pojemności 4 632 NN. Teren Gminy objęty jest także zasięgiem telefonii komórkowej. Dostęp do Internetu zapewniony jest drogą radiową, jak również modemową, czy za pośrednictwem neostrady, netii. Obszar Gminy objęty jest siecią teleinformatyczną nierównomiernie - są obszary Gminy, które mają utrudniony do niej dostęp (w szczególności tereny wiejskie Gminy). W dobie, kiedy coraz więcej gospodarstw decyduje się na podłączenie do Internetu koniecznością wydaje się podjęcie działań zmierzających do budowy sieci teleinformatycznej w mieście i zapewnieniu do niej wszystkim wyrażającym taką potrzebę mieszkańcom. Ogromne zapotrzebowanie na tego typu usługi istnieje wśród młodzieży.

Internet jest bogatym źródłem informacji i promocji, a nadal jest rzadko wykorzystywany w firmach mikro (do 9 pracowników) oraz małych (od 10 do 49 pracowników). Rozwój sieci i usług internetowych jest także bodźcem dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego, opartego na wiedzy, rozwoju przedsiębiorczości i nowych technologii. Utworzenie kawiarenek internetowych, czy punktów PIAP to działania wychodzące na przeciw potrzebom nie tylko młodego pokolenia, które musi umieć korzystać z nowoczesnych narzędzi informatycznych podczas nauki, poszukiwania pracy, ale także starszym mieszkańcom Gminy, by uniknąć wykluczenia cyfrowego.

3.2. Główne problemy zidentyfikowane w obszarze Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna jest jedną z głównych i najpoważniejszych barier rozwojowych. Braki te w widoczny sposób rzutują na rozwój gospodarczy regionu, atrakcyjność inwestycyjną obszaru oraz stan środowiska naturalnego. Wpływają również na pogorszenie warunków życia mieszkańców. Stąd konieczny jest rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowniczej, elektryfikacyjnej, uregulowanie gospodarki odpadami.

Problemy związane z infrastrukturą wod-kan:

Stopień zaopatrzenia Gminy Nisko w systemy zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz usuwania i oczyszczania ścieków jest niewystarczający. Gmina zwodociągowana jest w 61,5%, skanalizowana w 49,9%. Głównie na terenach wiejskich brak jest sieci kanalizacyjnej.

Konieczne jest przeprowadzenie modernizacji przestarzałych i zdekapitalizowanych odcinków sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Szczególnie pilny w ostatnim czasie jest remont kolektora sieci kanalizacyjnej w ul. Kościuszki w Nisku. Ważne jest także stworzenie możliwości odprowadzenia ścieków z budynków, których podłączenie do sieci miejskiej, z jakich względów jest nieopłacalne. Należy też podjąć działania w kierunku rozbudowy kanalizacji deszczowej na terenie miasta. Należy objąć siecią wodno-kanalizacyjną obszary Gminy, które dostępu do tej sieci jeszcze nie posiadają, oraz obszary przeznaczone pod inwestycje zarówno mieszkaniowe, jak i gospodarcze.

Brak w pełni uregulowanej gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy jest przyczyną przede wszystkim degradacji środowiska i zagrożenie zdrowia mieszkańców związanym z gromadzeniem ścieków w wybieralnych zbiornikach, często nieuszczelnionych (zanieczyszczenia przedostają się do wód gruntowych i powierzchniowych, co powoduje pogorszenie jakości wody pitnej). Obecność infrastruktury wodno-kanalizacyjnej determinuje także rozwój gospodarczy,

pozwalając na zlokalizowanie na terenie Gminy zakładów produkcyjnych. Wyposażenie Gminy w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną powoduje wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej terenu.

Problemy związane z gospodarką odpadami:

Głównym problemem w dziedzinie gospodarki odpadami na terenie Gminy jest potrzeba rekultywacji gminnego składowiska odpadów, brak systemu utylizacji i recyklingu, a także brak efektywnego systemu segregacji odpadów, mającego na celu minimalizację wytwarzanych odpadów i powtórne wykorzystanie odzyskiwanych surowców. Obniża to efekt ekologiczny i przyczynia się do zwiększenia kosztów składowania odpadów. Problemem jest także mentalność mieszkańców, którzy nie posiadają świadomości jednostkowej odpowiedzialności za środowisko oraz motywacji do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów.

Dużym problemem, którego rozwiązanie spoczywa na Władzach Gminy i Miasta Nisko jest usuwanie elementów zawierających azbest. Są to działania skomplikowane, wieloetapowe, czasochłonne i kosztowne.

Problemy związane z gospodarką energetyczną:

Mimo, że coraz częściej jako medium grzewcze wykorzystywany jest gaz, to nadal wiele mieszkań ogrzewanych jest z wykorzystaniem paliw stałych. Przystarzałe sieci ciepłownicze, piece, czy niskosprawne kotłownie lokalne opalane węglem wpływają na zanieczyszczenie środowiska w postaci tzw. „niskiej emisji”. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: kolektory słoneczne, pompy ciepła, energia wiatrowa, wodna, źródła geotermalne, praktycznie nie występuje. Stąd pojawia się konieczność modernizacji systemów grzewczych i wprowadzenia ekologicznych rozwiązań w systemach ogrzewania budynków prywatnych i publicznych. Wiele spośród gminnych budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych wymaga termomodernizacji. Wpłynie to na zmniejszenie kosztów ogrzewania oraz ochronę środowiska przyrodniczego dzięki oszczędności energii cieplnej i zmniejszeniu niskiej emisji.

Na terenie Gminy istnieje także konieczność remontu i modernizacji sieci elektrycznej.

Problemy związane z ochroną przyrody

Na terenie Gminy Nisko występują obiekty wartościowe pod względem przyrodniczym i krajobrazowym (pomniki przyrody, stare drzewa, Park Miejski i in.). Warto podjąć działania w kierunku objęcia ich ochroną i ukształtowania pod kątem stworzenia otwartych terenów przystosowanym dla potrzeb aktywnego wypoczynku.

3.3. Problemy zidentyfikowane w obszarze Rewitalizacja i rozwój terenów miejskich oraz odnowa wsi

Na terenie Gminy Nisko, podobnie, jak w wielu gminach występuje deficyt mieszkań komunalnych i socjalnych. Większość zasobów mieszkaniowych Gminy, ze względu na niski standard techniczny wymaga remontu. Skutkuje to obniżeniem wartości danej nieruchomości, a także generuje duże koszty dla budżetu miasta związane z podjęciem renowacji i remontów tych budynków. Niski standard techniczny obiektów, obniża także estetykę przestrzeni miejskiej.

Część osiedli mieszkaniowych na terenie Miasta Niska wymaga rewitalizacji. Konieczna jest poprawa wizerunku tych osiedli, rehabilitacja najbliższego otoczenia: chodniki, osiedlowe parkingi, zieleńce, place zabaw, mała architektura oraz poprawa bezpieczeństwa np. za pomocą monitoringu. Wszystko to sprawi, że osiedla staną się bardziej przyjazne i mniej anonimowe.

Wiele budynków na terenie Gminy Nisko jest zdekapitalizowanych, zniszczonych. Dzięki gruntownej odnowie i nadaniu im nowej funkcjonalności, mogą stać się ważnymi punktami życia kulturalnego, czy społecznego. Rewitalizacji wymaga budynek byłego Gimnazjum, „Browar”, budynek PKP, „Folwark Sopot”.

Duży wpływ na otoczenie miasta wywierają miejsca wypoczynku i rekreacji. Obecnie wiele takich miejsc na terenie miasta wymaga odnowy i uporządkowania. Rewitalizacją należy objąć „Planty Duże”, „Planty Małe”, „Park Miejski”. Tereny te w przyszłości mogą pełnić rolę zielonych płuc miasta, stając się równocześnie jego wizytówką.

Również przestrzeń wiejska wymaga odnowy. Obszary wiejskie są niedoinwestowane. Wymagają podjęcia kompleksowych działań na rzecz poprawy estetyki otoczenia oraz zaspokojenia potrzeb społeczno-kulturalnych mieszkańców. Przebudowy, remontu lub wyposażenia wymagają obiekty pełniące funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne, sportowe. Brakuje obiektów pełniących funkcje turystyczno-rekreacyjne. Ważne jest także zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego: rewitalizacja zabytki zlokalizowane na terenach wiejskich oraz kultywowanie tradycji społeczności lokalnej, tradycyjnych zawodów. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, w tym utrzymanie, odbudowa i poprawa dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi jest niezbędne dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich, aktywizacji ludności wiejskiej i podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru. Na odnowę i rozwój wsi składa się wiele kompleksowych działań, w tym polepszenie miejscowej infrastruktury technicznej i społecznej, zapewnienie i polepszenie wyglądu wsi, przestrzeganie porządku budowlanego, utrzymanie i odnowa typowego obrazu wsi z zachowaniem cech regionalnych budownictwa i struktury osiedli, zachowanie jednolitości wsi z krajobrazem, działania w kierunku zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców

3.4. Główne problemy zidentyfikowane w obszarze *Rozwój funkcji turystycznych*

Problemy związane ze stanem dóbr kulturalnych:

Ważnym elementem stanowiącym o tożsamości i odrębności obszaru jest materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe. Na terenie Gminy można zaobserwować postępujący proces starzenia zabytków. Wiele obiektów architektonicznych, pamiątek historycznych, pomników wymaga restauracji i rewitalizacji oraz odpowiedniej ekspozycji. Ważne jest także, by zachować dla przyszłych pokoleń wszystko to, co tworzy historię Gminy i stanowi o jej niepowtarzalności: lokalny folklor, tradycje, obrzędy.

Problemy związane z rozwojem turystyki:

Gmina Nisko posiada liczne walory turystyczne, jednak wciąż boryka się z problemem braku odpowiedniej infrastruktury turystycznej. Brakuje obiektów noclegowych (hotele, pensjonaty) i gastronomicznych (restauracje, puby, kawiarnie), obiektów sportowo-rekreacyjnych. Nadal dysponuje zbyt małą liczbą tras pieszych i rowerowych ujmujących miejsca ciekawe pod względem historycznym i przyrodniczym. Zbyt wąska jest także oferta atrakcyjnego spędzania wolnego czasu skierowana do turystów. Wciąż niewiele gospodarstw decyduje się na działalność agroturystyczną, a jest to jeden ze sposobów na pozyskanie dodatkowego źródła dochodu. Konieczne jest więc podjęcie szeregu działań zmierzających do wzmocnienia funkcji turystycznych Gminy i wykreowania produktów markowych, np. w postaci turystyki biznesowej, weekendowej.

Problemy związane z promocją Gminy:

Problem stanowi także brak odpowiedniej promocji szeroko rozumianych walorów Gminy i Miasta: przede wszystkim inwestycyjnych i turystycznych. Zacieśnienie współpracy z Gminami partnerskimi, np. w zakresie wymiany młodzieży, wspólnego organizowania imprez sportowych, czy kulturalnych, byłoby świetną okazją do wyeksponowania i wykorzystania atutów Gminy.

3.5. Problemy zidentyfikowane w obszarze *Rozwój społeczny*

Czynnikiem, który bez wątpienia wywiera wpływ na rozwój danego obszaru stanowi kapitał ludzki. Na kształtowanie postaw otwartości, przedsiębiorczości, aktywności i tożsamości społecznej ma przede wszystkim poziom i jakość kształcenia. Stąd duża odpowiedzialność spoczywa

na organach oświatowych w Gminie. Każda osoba powinna mieć możliwość podejmowania kształcenia w dowolnym momencie swojego życia.

Problemy związane ze szkolnictwem:

Sieć szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie Gminy i Miasta Nisko jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Obejmuje ona 9 placówek szkół podstawowych, 5 gimnazjów, 1 przedszkole samorządowe i 1 niepubliczne. Problemy pojawiają się w sferze bazy technicznej i wyposażenia. Część budynków wymaga termomodernizacji oraz przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Placówki wymagają uzupełnienia wyposażenia w pomoce naukowe i bazę sportową. Szkoły podstawowe: Nr 6 w Nisku, w Wolinie i Raclawicach nie posiadają sal gimnastycznych, brakuje przyszkolnych boisk sportowych. Zagospodarowania wymagają także tereny przyszkolne (parkingi, ławki, place zabaw). Wszystkie szkoły posiadają wachlarz zajęć pozalekcyjnych. Ważne jest jednak ich dopasowanie pod kątem potrzeb i zainteresowań uczniów. Jeśli chodzi o program nauczania, w młodzieży trzeba rozwijać postawy przedsiębiorczości i społecznej aktywności oraz przynależności i tożsamości. Na terenie miasta Nisko istnieje możliwość kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym. Należy wspomagać rozwój szkolnictwa pogimnazjalnego oraz motywować w kierunku podejmowania nauki na poziomie studiów wyższych.

Poważnym problemem jest niż demograficzny i związany z nim wzrost kosztów utrzymania szkół i placówek oświatowych.

Problemy związane ze sferą kulturalną:

Głównymi animatorami życia kulturalnego w Gminie Nisko jest Nizańskie Centrum Kultury „Sokół” wraz z 3 filiami oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku wraz z 4 filiami. Stan infrastruktury kulturalnej wymaga podjęcia działań remontowych i modernizacyjnych, tak aby w przyszłości mogły one kontynuować i rozwijać przedsięwzięcia. Najpilniejsze potrzeby to: rozbudowa istniejącego budynku NCK „Sokół” w Nisku: remont elewacji, wymiana stolarki okiennej, remont instalacji C.O., zakup sprzętu nagłaśniającego, zakup estrady, zakup fortepianu dla NCK „Sokół”. Remontów i doposażenia wymagają także filie NCK.

Biblioteka Miejska i jej filie wymagają dalszej informatyzacji i komputeryzacji, poprawy bazy lokalowej i wyposażenia, by usprawnić jej działanie i podnieść jakość świadczonych usług w dziedzinie czytelnictwa.

Niewystarczająca jest oferta kulturalna Gminy. Brakuje zajęć skierowanych do osób w średnim wieku i starszych. Mieszkańcom brakuje także imprez o charakterze rodzinnych integrujących wszystkie pokolenia, jak np. „Święto pieczonego ziemniaka”, „Rodzinna majówka”, czy „Kulig”.

Ważne jest zatem dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców we wszystkich przedziałach wiekowych oraz turystów goszczących na jej terenie.

Problemy związane z opieką społeczną:

Jednym z największych problemów społecznych w Gminie Nisko jest bezrobocie. Zjawisko to w dużej mierze związane jest z upadkiem większych zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie Niska. W roku 2006, najwięcej, bo aż 28,1% pomocy udzielonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej związane było z problemem bezrobocia. Problem ten jest tym bardziej skomplikowany, że dotyczy całe rodziny. Po pomoc zwracają się często ludzie młodzi pełni sił i ambicji, nie mogący odnaleźć się na rynku pracy. W wyniku braku środków do życia nasilają się takie problemy jak: konflikty w rodzinie, przemoc, rozpad małżeństw, alkoholizm.

Pomoc z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby stanowiła 23,2% ogółu pomocy, a z tytułu niepełnosprawności 17,3%. Wpływa to na pogłębianie problemu związanego z wykluczeniem osób starszych i niepełnosprawnych. Na terenie Gminy brakuje świetlic socjoterapeutycznych, które stwarzałyby możliwości nauki i rozwoju dzieciom z rodzin biednych i patologicznych. Pomoc społeczna powinna obejmować wszystkich potrzebujących. Szczególnie ważna jest walka z bezrobociem, wykluczeniem społecznym i zjawiskami patologii, ochrona dziecka i rodziny. Poprawę wymaga także baza lokalowa OPS w Nisku.

Problemy związane z opieką medyczną:

Podstawowa opieka zdrowotna na terenie Gminy Nisko jest stosunkowo dobrze rozwinięta. W Gminie funkcjonują zarówno przychodnie podstawowej opieki medycznej, jak i gabinety specjalistyczne i stomatologiczne.

Istnieje potrzeba podnoszenia jakości usług medycznych na terenie Gminy poprzez rozwój bazy, doinwestowania w zakresie zakupu sprzętu, wyposażenia. Doinwestowania wymagają także działania profilaktyczne zmierzające do podniesienia rangi zdrowego trybu życia, takie jak organizowanie bezpłatnych, czy dofinansowanie badań diagnostycznych i profilaktycznych, organizowanie spotkań ze specjalistami w określonej dziedzinie medycyny, propagowanie zdrowego odżywiania, aktywnego spędzania wolnego czasu, czy wreszcie prowadzenie skutecznej kampanii antynikotynowej, antyalkoholowej, antynarkotykowej, szczególnie wśród młodzieży szkolnej.

Problemy związane z infrastrukturą sportową:

Obiekty infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy są w dobrym stanie. Doinwestowania wymaga szczególnie mniejsza infrastruktura, zwłaszcza przyszkolna i osiedlowa: boiska oraz bieżnie. Brakuje też obiektów, które mogłyby rozszerzyć i uatrakcyjnić

ofertę sportową Gminy, takich jak np. Centrum Sportowo-Rekreacyjne. Wkładu wymaga także przygotowanie oferty sportowej dla mieszkańców miasta, organizowanie ciekawych imprez sportowych. Wiele klubów sportowych działających na terenie Gminy narzeka na niedoinwestowanie.

4. Analiza SWOT

Nazwa **SWOT** jest akronimem angielskich słów **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse w otoczeniu), **T**hreats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron Gminy oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed Gminą.

Jest ona oparta na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję Gminy na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników.

Zewnętrzne pozytywne - szanse. Szanse to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które gdy odpowiednio wykorzystamy staną się impulsem rozwoju oraz osłabią zagrożenia.

Zewnętrzne negatywne - zagrożenia. Zagrożenia to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój Gminy lub powodzenie inwestycji. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.

Wewnętrzne pozytywne - mocne strony, czyli atuty organizacji. Mocne strony, to walory Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją pośród konkurencji.

Wewnętrzne negatywne - słabe strony. Słabe strony, to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.

Sporządzenie listy czynników i określenie trendów w otoczeniu i wewnątrz Gminy pozwala w kolejnym etapie ocenić siłę ich wpływ na Gminę i priorytetowe działania, które muszą zostać podjęte. Informacje uzyskane w trakcie analizy SWOT będą podstawą podejmowania kolejnych, strategicznych decyzji.

Na potrzeby niniejszego opracowania analizę SWOT przeprowadzono w pięciu obszarach strategicznych:

Obszar I: Rozwój gospodarczy

L.p.	Słabe strony
1	Słabo rozwinięta sieć handlowo- usługowa.
2	Upadek większych zakładów – wzrost bezrobocia.
3	Duże bezrobocie wśród kobiet, bezrobocie długotrwałe, bezrobocie wśród osób z niższym wykształceniem.
4	Brak lokalnych centrów biznesu.
5	Brak odpowiednio rozwiniętej infrastruktury technicznej.
6	Brak uzbrojonych terenów pod działalność gospodarczą i produkcyjną.
7	Słaby dostęp do źródła informacji, doradztwa.
8	Brak inwestorów na terenie Gminy.
9	Zły stan techniczny odcinków sieci drogowej, brak obwodnicy Niska.
10	Nierównomierne objęcie siecią teleinformatyczną obszaru Gminy (brak sieci na terenach wiejskich).
11	Zła jakość gleb (wysokie zakwaszenie).
12	Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych i związane z tym nastawienie na samozaopatrzenie.

L.p.	Zagrożenia
1	Odptyw przedsiębiorczych i wykształconych ludzi z Gminy.
2	Niewielkie perspektywy zatrudnienia.
3	Stosunkowo wysokie bezrobocie na terenie gminy, szczególnie wśród kobiet, rosnące zjawisko długotrwałego bezrobocia.
4	Konkurencja sąsiednich miast w zakresie przedsiębiorczości, handlu i usług (szczególnie Stalowej Woli).
5	Niska dochodowość produkcji rolnej.
6	Niedoinwestowanie małych i średnich przedsiębiorstw.

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	Korzystne położenie geograficzno-gospodarcze, bliskość Stalowej Woli.
2	Wysoka dostępność komunikacyjna: drogi, kolej.
3	Otwarcie ze strony Władz Gminy i Miasta na rozwój przedsiębiorczości.

4	Obecność na terenie Gminy terenów inwestycyjnych.
5	Możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego.

L.p.	Szanse
1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na terenie gminy.
2	Zainteresowanie dużych inwestorów do prowadzenia działalności na terenie Gminy.
3	Stworzenie systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców i inwestorów.
4	Umożliwienie podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych.
5	Rozwój telekomunikacji i technik informatycznych.
6	Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w firmach.
7	Wspieranie przez administrację rządową małych i średnich przedsiębiorstw.
8	Tworzenie grup producenckich.

Obszar II: Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

L.p.	Słabe strony
1	Część sieci wodno-kanalizacyjnej wymagająca remontu
2	Niekompletne i nierównomierne skanalizowanie obszaru Gminy.
3	Pokrycia dachowe zawierające azbest .
4	Składowisko odpadów wymagające rekultywacji.
5	Brak efektywnego systemu zbiórki i segregacji odpadów, recyklingu.
6	Brak wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.
7	Brak zabezpieczenia przeciwpowodziowego zagrożonych osiedli mieszkaniowych

L.p.	Zagrożenia
1	Wysoki koszt i skomplikowane procedury realizacji inwestycji proekologicznych.
2	Brak środków finansowych na właściwą ochronę walorów przyrodniczych.
3	Trudności z pozyskaniem środków z dotacji unijnych na przeprowadzenie kosztownych inwestycji związanych z modernizacją i rozwojem infrastruktury technicznej.

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	Sukcesywne porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.
2	Ciekawe obszary przyrodniczo-krajobrazowe na terenie Gminy.
3	Sukcesywna rozbudowa gminnej infrastruktury technicznej.
4	Czyste środowisko naturalne.

L.p.	Szanse
1	Poprawa stanu czystości wód i powietrza.
2	Możliwość aplikowania o środki pieniężne z UE na realizację inwestycji infrastrukturalnych proekologicznych.

Obszar III: Rewitalizacja i rozwój terenów miejskich oraz odnowa wsi

L.p.	Słabe strony
1	Występowanie osiedli zdegradowanych.
2	Brak parkingów, chodników w strategicznych częściach miasta.
3	Brak terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, brak uporządkowania zieleni.
4	Brak zagospodarowania niszczących budynków.
5	Brak mieszkań komunalnych i socjalnych.
6	Nieuporządkowana przestrzeń wiejska.
7	Brak lub zły stan techniczny obiektów pełniących funkcje kulturalne, rekreacyjne, sportowe, turystyczne.
8	Zły stan zabytków zlokalizowanych na obszarach wiejskich, zanik lokalnych tradycji, zawodów.

L.p.	Zagrożenia
1	Odptyw mieszkańców z terenu Gminy.

2	Brak przyjaznego „klimatu” miasta, jaki tworzyć może jego architektura.
3	Brak środków na szeroko pojętą rewitalizację miasta i odnowę wsi.

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	Walory architektoniczno-krajobrazowe.
2	Zieleń miejska.
3	Nisko – centrum administracyjne.
4	Bogate walory przyrodnicze otoczenia wsi.

L.p.	Szanse
1	Możliwość rozwoju budownictwa mieszkaniowego – rezerwy terenowe.
2	Poprawa stanu zabudowy mieszkaniowej socjalnej i komunalnej.
3	Tworzenie otwartych stref odpoczynku i rekreacji.
4	Budowa nowych, poprawa stanu technicznego i warunków funkcjonowania publicznych obiektów społeczno-kulturalnych na obszarach wiejskich.
5	Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym UE na rewitalizację miasta.

Obszar IV: Rozwój funkcji turystycznych

L.p.	Słabe strony
1	Brak odpowiedniej bazy noclegowej.
2	Brak rozwiniętej bazy gastronomiczno-usługowej.
3	Mała ilość ścieżek rowerowych, rekreacyjnych, turystycznych obejmujących zabytki i ciekawe miejsca na terenie miasta.
4	Brak ciekawej oferty turystycznej.
5	Brak odpowiedniej ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych i miejsc wypoczynkowych.
6	Zły stan obiektów zabytkowych.

L.p.	Zagrożenia
1	Niewielkie zainteresowanie turystyką biznesową, weekendową.
2	Konieczność poniesienia nakładów na wypromowanie walorów turystycznych miasta.
3	Zanikanie lokalnych zwyczajów, tradycji, obrzędów.
4	Rozluźnienie współpracy z Gminami partnerskimi.
5	Większa atrakcyjność turystyczna Gmin sąsiednich.

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	Obecność ciekawych zabytków architektonicznych na terenie Gminy.
2	Obecność ciekawych kompleksów przyrodniczo-krajobrazowych, pomników przyrody.
3	Działalność NCK „Sokół”.
4	Czyste środowisko przyrodnicze, ładne otoczenie.

L.p.	Szanse
1	Zachowanie ciągłości kulturowej przez pielęgnowanie regionalnych obrzędów i zwyczajów.
2	Diagnoza możliwości Gminy i potrzeb podróżujących w kierunku wykreowania danego rodzaju turystyki, np. turystyka weekendowa, biznesowa.
3	Skuteczna, kompleksowa promocja Gminy.
4	Wzrost zainteresowania agroturystyką.

Obszar V: Rozwój społeczny

L.p.	Słabe strony
1	Ubożenie społeczeństwa.
2	Niezadawalający stan wyposażenia i techniczny placówek oświatowych.
3	Niewystarczająca ilość obiektów sportowo-rekreacyjnych
4	Zły stan techniczny budynków infrastruktury kulturalnej.
5	Pojawianie się na terenie miasta patologii społecznych.

L.p.	Zagrożenia
1	Dezintegracja społeczności lokalnej, będąca skutkiem przyśpieszonych procesów migracyjnych.
2	Brak perspektyw zadowalającej i dobrze płatnej pracy.
3	Pojawiające się przypadki wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych,
6	Brak dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

L.p.	Mocne strony, czyli atuty
1	Dobrze rozwinięta sieć szkół , w tym także ponadgimnazjalnych.
2	Prężna działalność Niżańskiego Centrum Kultury „Sokół”.
3	Stosunkowo dobrze rozwinięta baza w zakresie podstawowych usług medycznych.
4	Działalność klubów sportowych na terenie Gminy.
5	Zaangażowanie władz gminy w sprawy społeczności lokalnej.
6	Działalność organizacji pozarządowych na terenie Gminy.

L.p.	Szanse
1	Ułatwienie dostępu do kształcenia ponadgimnazjalnego i wyższego.
2	Prowadzenie profilaktyki prozdrowotnej i przeciwważeniowej.
3	Opracowanie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych.
4	Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i rekreacyjnych.
5	Rozwój i modernizacja obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
6	Inicjatywy integracyjne.
7	Współpraca Władz Miasta z szeroko rozumianymi organizacjami społecznymi.

Wyznaczone wyżej problemy nie mogą zostać rozwiązane jednocześnie. W ramach strategicznego rozwoju Gminy, muszą więc zostać określone priorytety rozwoju. Kluczem do stworzenia tej hierarchii jest waga poszczególnych problemów i logika rozwoju lokalnego.

Do problemów wymagających najszybszego rozwiązania lub mogących spowodować przyspieszenie lokalnego rozwoju zaliczono:

- remont i budowa sieci wodno-kanalizacyjnej,

- remont i budowa dróg,
- dbałość o środowisko naturalne,
- rozwój przedsiębiorczości,
- zmniejszenie bezrobocia,
- kompleksową rewitalizację miasta Nisko,
- poprawę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i wypoczynkowej,
- rozwój różnych form turystyki, agroturystyki.

5. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego

5.1. Zgodność z Narodowym Planem Rozwoju

Misją Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 jest podniesienie jakości życia w Polsce.

Cele strategiczne Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013 sformułowano następująco:

- *Utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego.*
- *Wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw i wzrost zatrudnienia.*
- *Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.*

W NPR wytyczono 6 priorytetów strategicznych. Do realizacji priorytetów Narodowego Planu Rozwoju zaproponowano 117 działań ujętych w 24 kierunkach. Każdy z tych kierunków nawiązuje do kilku priorytetów. Priorytety i kierunki działań usystematyzowano w następujący sposób:

Priorytet: WIEDZA I KOMPETENCJE

Kierunek działań 1. *Zwiększenie dostępu do edukacji.*

Kierunek działań 2. *Wspieranie otwartości systemu edukacji.*

Kierunek działań 3. *Wyższa jakość kształcenia.*

Priorytet: ZATRUDNIENIE, AKTYWIZACJA I MOBILNOŚĆ

Kierunek działań 1. *Zwiększenie zatrudnialności.*

Kierunek działań 2. *Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy.*

Kierunek działań 3. *Modernizacja organizacji i funkcjonowania rynku pracy.*

Kierunek działań 4. *Tworzenie warunków dla mobilności geograficznej pracowników.*

Priorytet: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ

Kierunek działań 1. *Tworzenie przyjaznego otoczenia działania przedsiębiorstw.*

Kierunek działań 2. *Wspieranie otwartej i konkurencyjnej gospodarki.*

Kierunek działań 3. *Wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.*

Kierunek działań 4. *Podnoszenie innowacyjności przedsiębiorstw.*

Priorytet: INTEGRACJA SPOŁECZNA

Kierunek działań 1. *Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.*

Kierunek działań 2. *Wsparcie rodzin.*

Kierunek działań 3. *Wsparcie, rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.*

Kierunek działań 4. *Budowa systemu wsparcia dla osób starszych i wymagających opieki.*

Kierunek działań 5. *Poprawa warunków życia i pracy.*

Priorytet: INWESTYCJE I GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ

Kierunek działania 1. *Rozwój miast i obszarów wiejskich.*

Kierunek działań 2. *Rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej.*

Kierunek działań 3. *Usprawnienie infrastruktury energetycznej – zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego.*

Kierunek działań 4. *Inwestycje służące ochronie środowiska.*

Kierunek działań 5. *Regionalna gospodarka zasobami naturalnymi.*

Priorytet: DOBRE RZĄDZENIE

Kierunek działań 1. *Podnoszenie jakości administracji publicznej.*

Kierunek działań 2. *Wzmacnianie kapitału społecznego, rozwój ekonomii społecznej.*

Kierunek działań 3. *Poprawa bezpieczeństwa publicznego i obywateli.*

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, wpisuje się jako dokument programowy w założenia Narodowego Planu Rozwoju na poziomie lokalnym i przyczynia się do osiągnięcia jego celów. Zapisane w Strategii zadania, zgodne z priorytetami Narodowego Planu będą impulsem do rozwoju Gminy Nisko w kierunku gospodarczym, inwestycyjnym i społecznym.

Źródło: Narodowy Plan Rozwoju 2007-2013, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 06.09.2005r., Warszawa, wrzesień 2005r.

5.2. Zgodność ze Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007-2015

Głównym celem *Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 (SRK na lata 2007-2015)* jest *podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.*

Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z opóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych wskazują na priorytety. Określają one najważniejsze kierunki, główne działania, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie powyższego celu głównego. Cele zawarte w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* są spójne z celem głównym oraz priorytetami i działaniami zawartymi w *SRK*:

Priorytet **Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki**; działania: **eI.** rozwój społeczeństwa informacyjnego, **hI.** rozwój sektora usług;

Priorytet **Poprawa stanu infrastruktury technicznej**; **INFRASTRUKTURA TECHNICZNA** działania: **aI.** infrastruktura transportowa, **bI.** infrastruktura mieszkaniowa, **eI.** infrastruktura ochrony środowiska; **INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA** działania: **aI.** infrastruktura edukacji, **bI.** infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna, **cI.** infrastruktura kultury, turystyki i sportu;

Priorytet **Wzrost zatrudnienia i podniesienia jego jakości**, działania: **bI.** upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia oraz wzrost mobilności zasobów pracy, **cI.** inicjatywy na rzecz równości szans na rynku pracy, **dI.** dostosowanie ofert edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, **gI.** wzrost efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy;

Priorytet **Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwo**; **ZINTEGROWANA WSPÓLNOTA** działania: **bI.** wspieranie samorealizacji społeczności lokalnych, **cI.** promocja polityki integracji społecznej, w tym prorodzinnej, zwłaszcza w zakresie funkcji ekonomicznych, opiekuńczych i wychowawczych; **BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE** działania: **bI.** bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny;

Priorytet **Rozwój obszarów wiejskich**; działania: **aI.** rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej, **bI.** wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych, **cI.** rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich, **dI.** wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi;

Priorytet **Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej**; kierunki polityki wobec poszczególnych województw – zgodność z kierunkami rozwoju woj. podkarpackiego.

Źródło: *Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015*, Warszawa, listopad 2006r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, dokument przyjęty przez Radę Ministrów dn. 29 listopada 2006r.

5.3. Zgodność z Narodową Strategią Rozwoju Regionalnego

Cele zawarte w *Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* są spójne z celami strategicznymi zawartymi NSRR. Dzięki zachowaniu tej spójności, planowanie na poziomie lokalnym, pozwala na harmonijny rozwój struktur administracyjnych Państwa jakimi są gminy.

Misją *NSRR na lata 2007–2013* jest *zapewnienie wzrostu jakości życia przy zachowaniu zasad rozwoju konkurencyjności kraju i regionów, przy jednoczesnej koncentracji na stymulowaniu i utrwalaniu pozytywnych tendencji rozwojowych w województwach z wykorzystaniem ich endogenicznych zasobów.*

Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007–2013 formułuje następujące strategiczne cele kierunkowe rozwoju regionalnego Polski:

1. *Większa konkurencyjność województw.*
2. *Większa spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna.*
3. *Szybszy wzrost – wyrównywanie szans rozwojowych.*

Realizacja wyznaczonych wyżej celów strategicznych, pozwala na rozwój gminy, wyrównanie jej szans i poprawienie konkurencyjności gospodarczej danego regionu.

Źródło: *Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013 – PROJEKT*, Warszawa, wrzesień 2005r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy Departament Polityki Regionalnej, zaakceptowany przez Radę Ministrów dn. 06.09.2005r.

5.4. Zgodność z Narodową Strategią Spójności (Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007-2013 wspierającymi wzrost gospodarczy i zatrudnienie)

Celem strategicznym *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia* jest *tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju.*

Na prowadzenie efektywnej polityki gospodarczej największy wpływ mają dwa czynniki: zatrudnienie oraz wzrost wydajności gospodarki, które wzajemnie na siebie oddziałują. Promowanie ścieżki zrównoważonego rozwoju oraz wzmocnienie konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy wymaga znacznych nakładów, zarówno pracy jak i środków.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie, aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są:

1. *Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.*
2. *Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.*
3. *Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.*
4. *Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.*
5. *Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.*
6. *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.*

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko realizuje cele horyzontalne NSRO.

Źródło: Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie), dokument zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej zatwierdzającą pewne elementy Narodowych strategicznych Ram Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2007r.

5.5. Zgodność z Projektem Strategii Rozwoju Turystyki na lata 2007-2013

Ważną gałęzią rozwoju Gmin posiadających dobre warunki klimatyczne i interesujące położenie jest turystyka i rekreacja. Gmina Nisko spełnia te wymogi. Dlatego szansą rozwoju Gminy jest rozwój turystyki przy zachowaniu dziedzictwa kulturowego połączonego z tradycją ludową.

Misją określoną w Projekcie *Strategii Rozwoju Turystyki na lata 2007-2013* jest: „Wykorzystanie dziedzictwa kultury, tradycyjnej gościnności i bogactwa przyrody do wzrostu znaczenia turystyki w tworzeniu dochodu narodowego oraz budowania pozytywnego obrazu Polski w kraju i na świecie”, a celem nadrzędnym: „Tworzenie warunków prawnych, instytucjonalnych, finansowych i kadrowych rozwoju turystyki, sprzyjających rozwojowi społeczno - gospodarczemu Polski oraz podniesieniu konkurencyjności regionów i kraju, przy jednoczesnym zachowaniu walorów kulturowych i przyrodniczych”.

Gmina Nisko ma jak wyżej określono, ogromny potencjał turystyczny i kulturowy, stąd w *Strategii Rozwoju Gminy* wyznaczono obszar priorytetowy „Rozwój funkcji turystycznych” szeregujący zadania z zakresu budowania turystycznego wizerunku Gminy Nisko oraz nawiązujący w swej idei do *Projektu Strategii Rozwoju Turystyki*.

Źródło: *Projekt Strategii Rozwoju Turystyki na lata 2007-2013*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa, czerwiec, 2005r., dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dn. 21.06.2005r.

5.6. Zgodność ze Strategią Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2016

Głównym celem strategicznym *Strategii Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2016* jest „Aktywne i sprawne społeczeństwo”.

Sport to szerokie pojęcie obejmujące wychowanie fizyczne, sport dzieci i młodzieży, sport dla wszystkich, sport osób niepełnosprawnych, sport kwalifikowany.

W rozwiniętych społeczeństwach sport stał się dobrem powszechnym, dostępnym w różnych formach – stosownie do możliwości i zainteresowań obywateli. Dzięki swej specyfice jest czynnikiem kształtującym zdrowie, rozwija nawyki i zachowania prozdrowotne, a także jest wartościową formą spędzania wolnego czasu i integracji.

Mając na uwadze ważną rolę jaką spełnia sport, szczególnie w wychowaniu młodego pokolenia, przeciwdziałaniu chuligaństwu, narkomanii i alkoholizmowi w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta* wyznaczono także zadania z tego zakresu.

Źródło: *Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2016*, Ministerstwo Sportu, Warszawa, styczeń 2007r.

5.7. Zgodność z Krajowym Programem Rozwoju Wsi

Krajowy Program Rozwoju Wsi 2007-2015 (KPRW) będzie podstawowym dokumentem strategicznym opisującym kierunki polityki państwa wobec obszarów wiejskich i ich mieszkańców. Dokument ten wskaże drogę prowadzącą do wyrównywania poziomu i jakości życia mieszkańców wsi z poziomem życia mieszkańców miast.

Celem ogólnym polityki państwa, zorganizowanej w ramach *Krajowego Programu Rozwoju Wsi*, jest poprawa poziomu życia rodzin rolniczych oraz innych mieszkańców obszarów wiejskich, z wykorzystaniem społecznego, środowiskowego i ekonomicznego potencjału regionów. Musi to doprowadzić do wyrównania poziomu życia i wskaźników cywilizacyjnych pomiędzy wsią

i miastem. Służyć do tego będą zarówno środki krajowe jak i sposoby wykorzystania instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej jak i polityki spójności.

Cele *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* są zgodne z priorytetami istotnymi dla rozwoju obszarów wiejskich oraz poprawy życia mieszkańców wsi ujętymi w *założeniach do Krajowego Programu Rozwoju Wsi*:

1. *Rozwój przedsiębiorczości i zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich,*
2. *Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych,*
3. *Rozwój i poprawa lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej,*
4. *Wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacji zawodowej,*

oraz kierunkami wsparcia istotnymi dla rozwoju obszarów wiejskich, ujętymi w następujących kategoriach:

1. *Rozwój i poprawa lokalnej infrastruktury, w tym:*

gospodarki wodno-ściekowej, dróg gminnych i powiatowych, składowisk lub miejsc utylizacji odpadów komunalnych i gospodarki odpadami, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (w tym biopaliw), elektryfikacji i reelektryfikacji wsi.

2. *Rozwój przedsiębiorczości i zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich.*
3. *Inwestowanie w kapitał ludzki i wyrównywanie szans edukacyjnych mieszkańców wsi.*
4. *Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług publicznych na obszarach wiejskich.*
5. *Poprawa wahadłowej mobilności przestrzennej mieszkańców obszarów wiejskich poprzez rozszerzenie zasięgu pozytywnego oddziaływania największych centrów rozwoju gospodarczego i korytarzy transportowych na obszary wiejskie.*

Źródło: Założenia do Krajowego Programu Rozwoju Wsi przyjęte przez Kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 28 lutego 2006r.

5.8. Zgodność z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Program będzie realizowany w latach 2007-2013 na terenie całego kraju. Podstawą realizacji założeń strategicznych Programu, opisanych w *Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013*, będą działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach czterech osi priorytetowych.: *Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego, Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich, Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Leader.*

Zadania zawarte w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko wpisują się w pierwszą, drugą, trzecią i czwartą oś priorytetową.

Źródło: *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, PROJEKT, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, lipiec 2007r.*

5.9. Zgodność z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki na lata 2007-2013

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) stanowi jeden z programów realizujących cele *Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013 (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013)*, których celem strategicznym jest: przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, wzrost zatrudnienia oraz zwiększenie spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej z krajami Unii Europejskiej. *PO Kapitał Ludzki* realizuje ten cel za pośrednictwem celu głównego, który został sformułowany jako: „*Wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej*”.

Do osiągnięcia tego celu przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych do których należą:

1. *Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo.*
2. *Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.*
3. *Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce.*
4. *Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy.*
5. *Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa.*
6. *Wzrost spójności terytorialnej.*

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 priorytetów, z których 5 będzie realizowanych na poziomie centralnym, a pozostałe 5 na poziomie regionalnym:

Priorytety realizowane na poziomie centralnym:

1. *Zatrudnienie i integracja społeczna.*

2. *Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących.*
3. *Wysoka jakość systemu oświaty.*
4. *Szkolnictwo wyższe i nauka*
5. *Dobre rządzenie.*

Priorytety realizowane na poziomie regionalnym:

6. *Rynek pracy otwarty dla wszystkich.*
7. *Promocja integracji społecznej.*
8. *Regionalne kadry gospodarki.*
9. *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.*
10. *Aktywizacja obszarów wiejskich.*
11. *Pomoc techniczna.*

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko jako dokument programowy niższego szczebla, realizuje głównie w sferze społecznej priorytety PO KL.

Źródło: Program Operacyjny Kapitał Ludzki Narodowa Strategia Spójności 2007-2013, Warszawa, 7 września 2007r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, zatwierdzony przez Komisję Europejską dnia 28 września 2007r.

5.10. Zgodność z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko

Głównym celem PO Infrastruktura i środowisko jest *podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.*

Wzrost atrakcyjności Polski i regionów będzie osiągnięty poprzez inwestycje w pięciu obszarach mających największe znaczenie dla konkurencyjności Polski i jej regionów – w sektorach: transportu, środowiska, energetyki, kultury i ochrony zdrowia – poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. *Budowa infrastruktury zapewniającej, że rozwój gospodarczy Polski będzie dokonywał się przy równoczesnym zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego.*

2. *Zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu.*
3. *Zapewnienie długookresowego bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez dywersyfikację dostaw, zmniejszenie energochłonności gospodarki i rozwój odnawialnych źródeł energii.*
4. *Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności polski.*
5. *Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia siły roboczej.*
6. *Rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich, w tym kształcących specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii.*

W ramach Programu realizowanych będzie 15 Priorytetów:

1. *Gospodarka wodno-ściekowa.*
2. *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.*
3. *Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.*
4. *Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska.*
5. *Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.*
6. *Drogowa i lotnicza sieci transportowe TEN-T.*
7. *Transport przyjazny środowisku.*
8. *Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe.*
9. *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.*
10. *Bezpieczeństwo energetyczne w tym dywersyfikacja źródeł energii.*
11. *Kultura i dziedzictwo kulturowe.*
12. *Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia.*
13. *Infrastruktura szkolnictwa wyższego.*
14. *Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.*
15. *Pomoc techniczna – Fundusz Spójności.*

Budowanie atrakcyjności Polski i regionów zaczyna się już na poziomie najmniejszych jednostek administracyjnych, jakimi są Gminy. Stąd zadania inwestycyjne zawarte w *Strategii*

Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko ściśle nawiązują do PO Infrastruktura i Środowisko - obejmują sektory: transportu, środowiska, energetyki, kultury i ochrony zdrowia.

Źródło: *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, Ministerstwo rozwoju Regionalnego, wersja zaakceptowana przez Komisję Europejską w dn. 7 grudnia 2007r.*

5.11. Zgodność z Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka

Cel główny *Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG)* zidentyfikowano jako *rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa*. Cel ten będzie realizowany przez cele szczegółowe, przyjęte na podstawie założeń ujętych w krajowych dokumentach strategicznych:

1. *Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw.*
2. *Wzrost konkurencyjności polskiej nauki.*
3. *Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym.*
4. *Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym.*
5. *Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy.*
6. *Wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.*

Priorytety realizowane w ramach Programu:

1. *Badania i rozwój nowoczesnej technologii.*
2. *Infrastruktura strefy B+R.*
3. *Kapitał dla innowacji.*
4. *Inwestycje w innowacyjne przedsiębiorstwa.*
5. *Dyfuzja innowacji.*
6. *Polska gospodarka na rynku międzynarodowym.*
7. *Spółeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji.*
8. *Spółeczeństwo informacyjne – zwiększenie innowacyjności gospodarki.*
9. *Pomoc techniczna.*

Wzrost konkurencyjności gospodarki jest ściśle związany z podniesieniem innowacyjności przedsiębiorstw. Stąd działania zawarte w *Strategii Gminy* koncentrują się na stworzeniu warunków dla rozwoju nowoczesnych, innowacyjnych przedsiębiorstw, mogących sprostać konkurencji na rynku krajowym i europejskich.

Źródło: *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Narodowe Ramy Odniesienia 2007-2013, Warszawa, 1 października 2007r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów dnia 30 października 2007r.*

5.12. Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

Celem głównym *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013* jest „zrównoważenie rynku pracy i wzrost poziomu życia społeczeństwa regionu poprzez podniesienie międzynarodowej konkurencyjności i innowacyjności gospodarki”. Tak sformułowany cel główny wynika bezpośrednio ze *Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020*, jest także spójny z *Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia, Strategią Rozwoju Kraju oraz Strategią Lizbońską*.

Cele i zadania *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* wpisują się także w ramy *Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego*: cel główny i konkretne działania przypisane do poszczególnych osi priorytetowych:

Oś priorytetowa **1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka.**

Działanie **1.1. Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości.**

Działanie **1.2. Instytucje otoczenia biznesu.**

Działanie **1.3. Regionalny system innowacji.**

Działanie **1.4. Promocja gospodarcza i aktywizacja inwestycyjna regionu.**

Oś priorytetowa **2. Infrastruktura techniczna.**

Działanie **2.1. Infrastruktura komunikacyjne.**

Działanie **2.2. Infrastruktura energetyczna.**

Oś priorytetowa **3. Społeczeństwo informacyjne.**

Oś priorytetowa **4. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom,**

Działanie **4.1. Infrastruktura ochrony środowiska.**

Działanie 4.2. *Infrastruktura przeciwpowodziowa i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.*

Działanie 4.3. *Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.*

Działanie 4.4. *Zwalczanie i zapobieganie zagrożeniom.*

Oś priorytetowa 5. *Infrastruktura publiczna.*

Działanie 5.1. *Infrastruktura edukacyjne.*

Działanie 5.2. *Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej.*

Działanie 5.3. *Infrastruktura sportowa i rekreacyjna.*

Oś priorytetowa 6. *Turystyka i kultura.*

Oś priorytetowa 7. *Spójność wewnątrzregionalna.*

Działanie 7.1. *Rewitalizacja miast.*

Działanie 7.2. *Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.*

Działanie 7.3. *Aktywizacja obszarów zmarginalizowanych gospodarczo.*

Oś priorytetowa 8. *Pomoc techniczna.*

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko stawia sobie za cel poprawę życia mieszkańców Gminy oraz podniesienie konkurencyjności i rozwój podmiotów gospodarczych z terenu Gminy oraz tworzenie stref aktywności gospodarczej, a także wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy.

Źródło: Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Podkarpackiego w dniu 6 listopada 2007 r. w związku z decyzją KE z dnia 1 października 2007 r. notyfikującą program; Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Projekt z 18 września 2007r., Zarząd Województwa Podkarpackiego.

5.13. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020

Celem głównym *Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego* jest „*Podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zrównoważenia rynku pracy oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności*”.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko jako lokalny dokument planistyczny, nawiązuje do celów *Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego*. Zawarte w *Strategii*

Rozwoju Gminy zadania wpisują się w cele strategiczne, priorytety i kierunki działania *Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego*:

Obszar strategiczny: **GOSPODARKA REGIONU**

Cel strategiczny: *Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.*

Priorytet 1: *Rozwój przedsiębiorstw, szczególnie małych i średnich, poprzez wsparcie finansowe oraz instytucjonalne.*

Priorytet 2: *Budowanie regionalnego systemu innowacji poprzez rozwój rzeszowskiego obszaru metropolitalnego oraz powiązań między nauką i gospodarką.*

Priorytet 3: *Działania na rzecz podniesienia atrakcyjności regionu dla rozwoju inwestycji.*

Priorytet 4: *Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno – gospodarczego województwa.*

Obszar strategiczny: **INFRASTRUKTURA TECHNICZNA**

Cel strategiczny: *Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa.*

Priorytet 1: *Wspieranie inwestycji komunikacyjnych: drogowych, kolejowych i lotniczych.*

Priorytet 2: *Wspieranie inwestycji z zakresu gospodarki wodno – ściekowej.*

Priorytet 3: *Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu.*

Priorytet 4: *Poprawa sprawności funkcjonowania regionalnego systemu usług telekomunikacyjnych.*

Obszar strategiczny: **OBSZARY WIEJSKIE I ROLNICTWO**

Cel strategiczny: *Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich sprzyjający powstawaniu rentownych gospodarstw rolnych oraz kreowaniu pozarolniczych źródeł dochodów.*

Priorytet 1: *Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej w warunkach zrównoważonego rozwoju.*

Priorytet 2: *Odnowa wsi oraz modernizacja przestrzeni wiejskiej.*

Priorytet 3: *Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.*

Priorytet 4: *Rozwój rynku rolnego.*

Obszar: **OCHRONA ŚRODOWISKA**

Cel strategiczny: *Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych.*

Priorytet 1: *Ochrona wód i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.*

Priorytet 2: *Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami.*

Priorytet 3: *Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.*

Priorytet 4: *Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.*

Priorytet 5: *Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.*

Obszar: **KAPITAŁ SPOŁECZNY**

Cel strategiczny: *Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.*

Priorytet 1: *Poprawa jakości systemu edukacji jako warunek pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji.*

Priorytet 2: *Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu.*

Priorytet 3: *Rozwój kultury.*

Priorytet 4: *Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.*

Obszar strategiczny: **WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA**

Cel strategiczny: *Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo – krajobrazowych.*

Priorytet 1: *Tworzenie warunków do podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i pozyskiwania inwestycji.*

Priorytet 2: *Współpraca na rzecz rozwoju turystyki, ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego.*

Priorytet 3: *Zachowanie obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrona środowiska przyrodniczego.*

Obszar strategiczny: **OCHRONA ZDROWIA**

Cel strategiczny: *Bezpieczeństwo zdrowotne ludności.*

Priorytet 1: *Zmniejszenie zachorowalności oraz umieralności w społeczeństwie.*

Priorytet 2: *Koordinacja działań w zakresie ochrony zdrowia oraz poprawy bezpieczeństwa ludności.*

Obszar strategiczny: **ZABEZPIECZENIE SPOŁECZNE**

Cel strategiczny: *Integracja działań w zakresie pomocy społecznej.*

Priorytet 1: *Wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.*

Priorytet 2: *Tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi.*

Priorytet 3: *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej.*

Priorytet 4: *Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.*

Osiągnięcie celów na poziomie gminnym przyczyni się do wykorzystania szans stojących przed województwem.

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 - Projekt, Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, kwiecień 2006r.*

5.14. Zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego jest podstawowym narzędziem prowadzenia przez władze samorządowe województwa polityki regionalnej, w tym kształtowania i utrzymania ładu przestrzennego. Plan jest dokumentem, za którego pośrednictwem ustalenia strategii rozwoju są przenoszone do planowania miejscowego. Plan określa zasady organizacji struktury przestrzennej województwa, w tym podstawowe elementy sieci osadniczej, rozmieszczenie infrastruktury społecznej, technicznej i innej, wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury, ochrony przeciwpowodziowej, obszary strategiczne dla zagospodarowania przestrzennego, w tym pasma koncentracji rozwoju.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko, jako dokument planistyczny, służy racjonalizacji celów i ustaleń *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego*, dlatego opiera się na tychże ustaleniach w zakresie:

1. *Kierunków zagospodarowania przestrzennego dotyczących struktury przestrzennej województwa w układach:*

a). Strefowym

- strefa koncentracji potencjału gospodarczego i przyspieszonych procesów rozwojowych,
- strefa produkcji rolnej,

- strefa gospodarki leśnej,
- strefa specjalna,
- strefa rozwoju turystyki, wypoczynku i funkcji uzdrowiskowej,
- strefa przygraniczna

b). Liniowym:

- komunikacja
- energetyka: elektroenergetyka, gazownictwo, ciepłownictwo,
- gospodarka wodno-ściekowa: gospodarka wodna, zaopatrzenie w wodę, gospodarka ściekowa,
- gospodarka odpadami,
- telekomunikacja,
- obronność i bezpieczeństwo publiczne

2. Kierunków zagospodarowania przestrzennego w dziedzinie ochrony oraz racjonalnego wykorzystania środowiska przyrodniczego i kulturowego, ustalenia w zakresie:

- Kształtowania systemu ochrony przyrody i krajobrazu,
- Ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- Obszarów uzdrowiskowych,
- Ochrony i wykorzystania złóż kopalin,
- Obszarów zdegradowanych i przeznaczonych do rekultywacji,
- Ochrony atmosfery i klimatu akustycznego,
- Gospodarki leśnej i zalesień,
- Minimalizowania negatywnych skutków gospodarczych i procesów denundacyjnych w strefie obszarów osuwiskowych,
- Ochrony korytarzy ekologicznych,
- Ochrony środowiska w rolnictwie,
- Ochrony środowiska w energetyce,
- Ochrony środowiska w obszarach zurbanizowanych,
- Ochrony, kształtowania i racjonalnego wykorzystania krajobrazu kulturowego.

3. Kierunków zagospodarowania przestrzennego w dziedzinie infrastruktury społeczno-gospodarczej:

a). infrastruktura społeczna: edukacja, ochrona zdrowia, opieka społeczna, kultura, kultura fizyczna,

b). infrastruktura gospodarcza: rolnictwo, gospodarka poza rolnictwem, działalność produkcyjna, budownictwo, transport, handel, turystyka,

c). infrastruktura ekonomiczna,

d). ośrodki i strefy społeczno-gospodarcze.

4. Kierunków zagospodarowania przestrzennego w dziedzinie infrastruktury:

a). system komunikacji: sieć drogowa, sieć kolejowa, lotniska, przejścia graniczne,

b). energetyka: elektroenergetyka (konwencjonalne i niekonwencjonalne źródła wykorzystywania energii elektrycznej na terenie województwa, stacje redukcyjne, linie energetyczne), gazownictwo, ciepłownictwo (konwencjonalne źródła energii, źródła energii odnawialnej),

c). gospodarka wodno-ściekowa,

d). gospodarka odpadami,

e). telekomunikacja (łączność przewodowa i bezprzewodowa),

f). obronność i bezpieczeństwo publiczne.

Podstawowym instrumentem zrównoważonego rozwoju Gminy powinny być inwestycje w różnych dziedzinach działalności: proekologicznej, gospodarczej, społecznej, infrastruktury technicznej, bazujące na ustaleniach *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego*.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, kwiecień 2002r., Zarząd Województwa Podkarpackiego, dokument przyjęty Uchwałą Nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego, dn. 30.08.2002r.

5.15. Zgodność ze Strategią Rozwoju Turystyki dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

Strategia Rozwoju Turystyki jest elementem planowania rozwoju województwa, a realizacja jej założeń bezpośrednio wpływa na wypełnianie strategicznych kierunków rozwoju województwa.

Gmina Nisko ze względu na swoje położenie geograficzne, klimat, bogactwo dóbr kultury i historii ma wszelkie walory jakimi winna odznaczać się gmina turystyczna. Umiejętne wypromowanie Gminy, pokazanie jej wszystkich walorów przyczyni się do jej rozwoju, a co się z tym wiąże jej rozwoju gospodarczego. Zadania zapisane w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* nawiązują do celu głównego Strategii Rozwoju Turystyki dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, który zdefiniowano jako *uczynienie z turystyki kluczowej gałęzi gospodarki regionu* oraz wytyczonych w *Strategii* obszarów priorytetowych oraz celów strategicznych i operacyjnych:

Obszar priorytetowy 1. Produkt turystyczny.

Cel strategiczny 1. *Stworzenie ciekawej i unikalnej oferty turystycznej w oparciu o istniejący potencjał województwa podkarpackiego.*

Cel operacyjny 1.1. *Rozwój istniejących produktów turystycznych oraz przekształcanie atrakcji w produkty turystyczne.*

Cel operacyjny 1.2. *Rozwój nowych produktów turystycznych.*

Obszar priorytetowy 2. Zasoby ludzkie.

Cel strategiczny 2. *Przygotowanie wysokowykwalifikowanych kadr dla obsługi ruchu turystycznego, planowania oraz zarządzania rozwojem turystyki w regionie.*

Cel operacyjny 2.1. *Doskonalenie kadr operacyjnych w usługach turystycznych i okołoturystycznych oraz kształtowanie postaw proturystycznych mieszkańców.*

Cel operacyjny 2.2. *Kształtowanie nowych kadr dla obsługi ruchu turystycznego.*

Cel operacyjny 2.3. *Rozwój badań na rzecz kształtowania profesjonalnych kadr dla turystyki.*

Obszar priorytetowy 3. Przestrzeń turystyczna.

Cel strategiczny 3. *Zrównoważony rozwój i zarządzanie przestrzenią turystyczną.*

Cel operacyjny 3.1. *Poprawa dostępności komunikacyjnej regionu oraz dostępności atrakcji i produktów turystycznych.*

Cel operacyjny 3.2. *Rozwój infrastruktury turystycznej i paraturystycznej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.*

Cel operacyjny 3.3. *Ochrona środowiska naturalnego i krajobrazu kulturowego.*

Obszar priorytetowy 4. Marketing i promocja.

Cel strategiczny 4. *Stworzenie zintegrowanego systemu marketingu i promocji województwa podkarpackiego w kraju i za granicą.*

Cel operacyjny 4.1. *Kreacja wizerunku.*

Cel operacyjny **4.2.** *Rozwój regionalnego systemu informacji turystycznej.*

Cel operacyjny **4.3.** *Rozwój badań marketingowych.*

Obszar priorytetowy **5.** *Wsparcie instytucjonalne.*

Cel strategiczny **5.** *Stworzenie silnego otoczenia instytucjonalnego wspierającego rozwój turystyki.*

Cel operacyjny **5.1.** *Wzmocnienie sektora samorządowego, pozarządowego i branży turystycznej.*

Cel operacyjny **5.2.** *Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego.*

Źródło: Strategia Rozwoju Turystyki dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Warszawa, październik 2006r., dokument opracowany przez Polską Agencję Turystyki S.A., wydanie Strategii dofinansowano ze środków Ministerstwa Gospodarki oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

5.16. Zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Niżańskiego

Wizja Strategii Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2007 – 2013 brzmi: *„Nisko powiatem zasobnych mieszkańców, żyjących w przyjaznym i bezpiecznym środowisku, otwartym dla ludzi, którzy chcą tu mieszkać, pracować i wypoczywać”.*

Pola strategiczne, wokół których będzie się koncentrowała aktywna działalność samorządu w latach 2007 – 2013 to:

1. Aktywizacja terenów wiejskich.
2. Problemy zmniejszania bezrobocia.
3. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej.
4. Program ekorozwoju środowiska przyrodniczego.
5. Podniesienie poziomu wykształcenia i przekwalifikowanie dorosłych.
6. Rozwój i racjonalizacja opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.
7. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Przedstawione problemy w polach strategicznych określono w ramach trzech obszarów głównych, a następnie przypisano do nich cele główne i zadania szczegółowe:

Obszar 1. GOSPODRAKA

Cel główny: „Dobrze rozwinięta gospodarka przyjazna dla środowiska przyrodniczego”

Zadania szczegółowe:

1. *Transformacja i rozwój rolnictwa, alternatywne źródła dochodu.*
2. *Aktywizacja gospodarcza terenów powiatu.*
3. *Nowoczesna i funkcjonalna infrastruktura techniczna.*

Obszar 2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Cel główny: „Mądra, zdrowa i aktywna społeczność powiatu”.

Zadania szczegółowe:

1. *Efektywny system edukacji, podnoszenie poziomu wykształcenia i przekwalifikowanie dorosłych.*
2. *Rozwój i racjonalizacja opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.*
3. *Utrzymanie i poprawa bezpieczeństwa publicznego.*
4. *Nowoczesna oferta kulturalna, aktywność społeczna.*

Obszar 3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Cel główny: „Dobrze funkcjonujące środowisko przyrodnicze i kulturowe”.

Zadania szczegółowe:

1. *Sprawny system gospodarki odpadami – rozwiązanie systemowe.*
2. *Nowoczesna gospodarka wodno – ściekowa.*
3. *Poprawa infrastruktury przeciwpowodziowej.*
4. *Poprawa świadomości ekologicznej.*

Cele zawarte w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* nawiązują do obszarów i celów strategicznych sformułowanych na poziomie powiatu, a w szczególności do rozwoju gospodarczego, zmniejszenia bezrobocia, podniesienia poziomu i opłacalności produkcji rolnej, podniesienia poziomu życia mieszkańców, objęcia ochroną dziedzictwa kulturowego.

Źródło: **Strategia Rozwoju Powiatu Niżańskiego**, Załącznik do Uchwały Nr XI/77/2007 Rady Powiatu Niżańskiego z dnia 31 października 2007r.

5.17. Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Nisko

Misja nakreślona w *Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* brzmi następująco: „*Nisko - przyjazne dla mieszkańców, rozwijające gospodarkę, naukę, kulturę i sport, atrakcyjne dla sąsiadów i inwestorów*”.

W Strategii z 1998r. określono obszary strategiczne, priorytety, cele strategiczne i kierunki działań:

Obszar 1. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I SPOŁECZNA

Priorytet: *Tworzenie optymalnych warunków dla życia mieszkańców.*

Cele strategiczne:

- *Równomierne uzbrojenie terenów gminy i miasta we wszystkie media techniczne*
- *Stworzenie multimedialnej komunikacji*
- *Rozwijanie budownictwa komunalnego*
- *Pomoc biednym i niepełnosprawnym*
- *Poprawa układu komunikacyjnego w gminie i mieście*

Kierunki działań:

- *Budowa brakujących elementów infrastruktury technicznej na terenach gminy: kanalizacja, wodociągi*
- *Rozbudowa i modernizacja sieci dróg gminnych i osiedlowych i budowa chodników*
- *Budowa parkingów, ścieżek rowerowych przy głównych ciągach komunikacyjnych*
- *Przebudowa skrzyżowania dróg krajowych nr 19, 262 i 84 na granicy administracyjnej Niska i Raławic*
- *Budowa obwodnicy wyprowadzającej ruch tranzytowy z centrum miasta*
- *Budowa nowoczesnej sieci telefonicznej*
- *Powołanie Towarzystwa Budownictwa Społecznego*

Obszar 2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ (HANDEL I USŁUGI)

Priorytet: *Tworzenie stref rozwoju przedsiębiorczości.*

Cele strategiczne:

- *Podniesienie atrakcyjności zakładów*
- *Rozwijanie usług zaspokajających pojawiające się potrzeby*
- *Dostosowywanie działań podejmowanych przez gminę do kierunków i priorytetów rozwojowych*
- *Tworzenie instytucji obsługujących przedsiębiorczość*
- *Tworzenie warunków dla unowocześniania bazy handlowej*
- *Wykorzystanie myśli technicznej*
- *Akumulacja rezerw finansowych przeznaczonych na inwestycje*

Kierunki działań:

- *Współpraca władz z zakładami prowadzącymi działalność na terenie gminy*
- *Analiza rynku usług pod kątem potrzeb i nasycenia (wspólnie z PUP)*
- *Inwentaryzacja istniejącej bazy technicznej (uregulowanie spraw własności)*
- *Powołanie miejsko-gminnego punktu informacyjnego i doradczego*
- *Stymulowanie zrzeszania się przedsiębiorców*
- *System ulg dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy*
- *Pomoc w uzyskiwaniu ulg podatkowych dla inwestorów*
- *Wykorzystanie występujących na terenie gminy surowców naturalnych (piasek, glina) do produkcji materiałów i elementów budowlanych*
- *Promocja posiadanej bazy technicznej pod kątem wykorzystania na strefę gospodarczą*
- *Utworzenie formy „INKUBATORA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI” oferującego pomoc rozpoczynającym działalność gospodarczą - przez wskazanie terenu działania i przygotowanie do inwestowania*

Obszar 3. ROLNICTWO

Priorytet: *Zmiany strukturalne gospodarstw rolnych.*

Cele strategiczne:

- *Wprowadzanie specjalizacji produkcji*
- *Wspieranie grup producenckich*
- *Promocja agroturystyki*
- *Organizacja rynku zbytu*
- *Podnoszenie konkurencyjności lokalnych produktów*

Kierunki działań:

- *Organizacja szkoleń dla rolników: o możliwościach gospodarowania, efektach scalania gruntów, korzyściach wynikających z łączenia się w grupy*
- *Wspieranie grup producenckich*
- *Pomoc w organizacji produkcji jednolitych partii towarów*

- *Promocja nowoczesnych rozwiązań w rolnictwie - wykorzystanie Terenowych Zakładów Doradztwa Rolniczego*
- *Wyznaczenie i zalesienie terenów bezpośrednio przylegających do lasów oraz nieużytków, gleb odłogujących*
- *Przygotowanie budownictwa przyzagrodowego pod kątem agroturystyki*
- *Melioracja terenów i odbudowa urządzeń odprowadzających wodę*
- *Przebudowa ujścia rzeki Barcówka łącznie z obwałowaniem rzeki San*
- *Budowa zbiorników retencyjnych na bazie zasobów gruntów komunalnych*

Obszar 4. EDUKACJA

Priorytet: *Podnoszenie poziomu i warunków nauczania w szkołach.*

Cele strategiczne:

- *Rozwój infrastruktury szkolnej*
- *Tworzenie i promowanie systemu edukacji dla dorosłych*
- *Przystosowanie programów nauczania w szkołach średnich dla potrzeb aktualnego i przyszłego rozwoju gminy*
- *Promocja kierunków technicznych*

Kierunki działań:

- *Zmniejszanie liczebności klas w szkołach*
- *Doposażenie szkół w sprzęt naukowo-dydaktyczny*
- *Szkolenia nauczycieli pod kątem poszerzania oferty zajęć*
- *Tworzenie lokalnych fundacji na rzecz edukacji*
- *Wspieranie szkół twórczych i nauczycieli wprowadzających innowacje (dodatki, nagrody)*
- *Organizacja kół zainteresowań przy szkołach, SKS - wykorzystanie szkół w godzinach popołudniowych*
- *Tworzenie systemów kursów dla dorosłych (np. dokształcających, pomagających w poszukiwaniu pracy, nowoczesnych technik interpersonalnych itp)*

Obszar 5. KULTURA, SPORT i REKREACJA

Priorytet: *Zwiększenie atrakcyjności miasta i gminy.*

Cele strategiczne:

- *Podnoszenie atrakcyjności form działania istniejących placówek kultury*
- *Kultywowanie tradycji patriotycznych i wrażliwości na sztukę*
- *Budowanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej*
- *Podnoszenie sprawności fizycznej mieszkańców*

Kierunki działań:

- Sieć zbiorników retencyjnych wykorzystywana na cele rekreacyjne
- Stworzenie zaplecza dla sanktuarium (np. Dom Pielgrzyma, mała gastronomia, hotel))
- Stworzenie parku wypoczynku i rozrywki (muszla koncertowa, ogródek jordanowski, zielona sala gimnastyczna, korty tenisowe, strefa ciszy) w obrębie istniejącego miejskiego parku
- Budowa bazy sportowej (pływalnia, basen,)
- Budowa sal gimnastycznych i boisk sportowych przy szkołach podstawowych
- Renowacja zieleni miejskiej (zieleń przy ulicach, park miejski)
- Kontrola estetyki nowego budownictwa
- Reaktywowanie i uaktywnienie działalności galerii (Domu Sztuki) i izby pamięci
- Tworzenie różnych form kulturalnych - m.in. Teatr Małych Form
- Utrzymanie we właściwym stanie „starej” zabudowy

Obszar 6. OCHRONA ŚRODOWISKA

Priorytet: Czyste, estetyczne miasto i gmina.

Cele strategiczne:

- Pełna infrastruktura techniczna zabezpieczająca środowisko naturalne
- Kompleksowe rozwiązanie problemu odpadów
- Edukacja mieszkańców w zakresie ochrony środowiska
- Zwiększenie ochrony walorów krajobrazowych gminy i miasta (skarpa rzeki San)
- Ochrona istniejącego drzewostanu

Kierunki działań:

- Eliminacja ruchu tranzytowego z centrum miasta
- Zamiana kotłowni węglowych na ekologiczne
- Organizacja odbioru, segregacji i utylizacji odpadów
- Edukacja ekologiczna mieszkańców - wpajanie nawyków zachowania czystości, egzekwowanie kar
- Organizacja Parku Wiejskiego w Zarzeczcu
- Opracowanie programu ochrony starych drzew
- „Milion kwiatów na 2000 rok”
- Budowa schroniska dla bezdomnych zwierząt i zlokalizowanie grzebowiska zwierząt

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2007-2013 w sposób naturalny nawiązuje do kierunków rozwoju, celów strategicznych i operacyjnych poprzedniego dokumentu jako jego kontynuacja, jednocześnie dostosowując koncepcję obecnej postaci *Strategii* do

rzeczywistych uwarunkowań gospodarczych i społecznych, obowiązujących Programów unijnych, krajowych i regionalnych.

Źródło: **Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Nisko**, opracowana przez Biuro Analiz Ekonomiczno-Prawnych RARR S.A. 1998r.

5.18. Zgodność Planem Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Nisko

Plan Rozwoju Lokalnego, który jest kontynuacją opracowanej strategii i planem operacyjnym do niej (pokazuje szczegółowe projekty, które winny być realizowane w gminie) ma za zadanie dostosować politykę rozwojową gminy Nisko do polityki regionalnej Unii Europejskiej. Odzwierciedleniem polityki regionalnej Unii są fundusze strukturalne, finansowane między innymi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W Planie Rozwoju Lokalnego określono obszary rozwojowe oraz rodzaje zadań realizowanych w poszczególnych obszarach. Wśród obszarów rozwojowych gminy wymienić należy:

1. Obszary wiejskie, w których działania koncentrowały będą się na:

- *Budowa sieci wodociągowych i kanalizacyjnych,*
- *Budowie i modernizacji dróg gminnych i powiatowych,*
- *Budowie, modernizacji, rekultywacji, likwidacji składowisk odpadów,*
- *Uzbrojeniu terenów pod potrzeby rozwoju przedsiębiorczości,*
- *Budowie i modernizacji sieci energetycznych,*
- *Kompleksowych systemach zagospodarowania odpadów,*
- *Budowie ścieżek rowerowych.*

2. Infrastruktura ochrony środowiska, gdzie działania koncentrowały będą się na:

- *Budowie sieci kanalizacyjnych i wodociągowych,*
- *Budowie i modernizacji stacji uzdatniania wody,*
- *Budowie i modernizacji zbiorników retencyjnych i wałów przeciwpowodziowych.*

3. Infrastruktura społeczna, gdzie działania koncentrowały będą się na:

- *Podniesieniu jakości ochrony zdrowia w regionie,*
- *Budowie i przebudowie obiektów dydaktycznych,*

- *Budowie i przebudowie istniejących obiektów sportowych.*

4. Infrastruktura drogowa, gdzie działania koncentrowały będą się na:

- *Budowie, rozbudowie i zagospodarowaniu miejsc parkingowych,*
- *Modernizacji i rozbudowie regionalnego układu transportowego*
- *Budowie i modernizacji oświetlenia.*

5. Opieka społeczna, gdzie działania koncentrowały będą się na *wspieraniu osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.*

6. Kultura i turystyka, gdzie działania koncentrowały będą się na:

- *Rozwoju i modernizacji infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki,*
- *Rewitalizacji, renowacji, rewaloryzacji zabytkowych obiektów wraz z i ich otoczeniem.*

Wymienione w rozdziale wcześniejszym grupy zadań są więc zarówno elementem realizacji „Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Nisko” jak również elementem planowej polityki regionalnej Unii Europejskiej.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju i Plan Rozwoju Lokalnego są dokumentami planistycznymi wzajemnie uzupełniającymi się, tak więc zadania wytyczone w PRL są spójne z celami i zadaniami określonymi w Strategii.

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Nisko, Rzeszów-Nisko, czerwiec 2004r., opracowany przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego.

5.19. Zgodność Programem Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Nisko

Realizacja Programu ochrony środowiska ma na celu zachowanie walorów środowiska i poprawę jego stanu na terenach zdegradowanych. Uwzględnia on w szczególności: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów.

Dokument charakteryzuje następujące cele:

Cele konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrody:

1. *Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa.*

Kierunki działań do 2010r.:

- *Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych,*
- *Ochrona fauny i flory,*
- *Ochrona i utrzymanie krajobrazu rekreacyjnego,*
- *Utrzymanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego.*

2. *Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.*

3. *Ochrona gleb.*

Cel średniookresowy do 2010r.: *Ochrona powierzchni ziemi, w tym powierzchni biologicznie czynnej i gleb przed degradacją.*

4. *Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych.*

Cele konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii:

1. *Zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności (w tym odpadowości) i energochłonności gospodarki.*

Cel średniookresowy do 2010r.: *Racjonalizacja zużycia energii, surowców, materiałów, w tym także odpadowości.*

Priorytety do roku 2010:

- *Ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych,*
 - *Kontynuacja wprowadzania zamkniętych obiegów wody i wodooszczędnych technologii produkcji w przemyśle,*
 - *Kontynuacja modernizacji sieci wodociągowych w celu zmniejszenia strat wody w systemach przesyłowych,*
 - *Wprowadzenie energooszczędnych technologii i urządzeń w systemach przesyłowych, poprawa parametrów energetycznych budynków oraz podnoszenie sprawności wytwarzania energii.*
2. *Wykorzystanie energii odnawialnej.*
3. *Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią.*

Ochrona przed powodzią – cel średniookresowy do roku 2010:

- *Ujęcie w planie zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych,*
- *Naprawa, rozbudowa i modernizacja urządzeń melioracji wodnych oraz urządzeń ochrony przeciwpowodziowej, poprawa stabilności obwałowań na odcinkach wysokiego ryzyka,*

- *Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni poprzez małą retencję zbiornikową, zalesienia, właściwe zabiegi argotechniczne melioracyjne.*

Cele konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze poprawy jakości środowiska:

1. *Gospodarka odpadami.*

2. *Jakość wód.*

Cel średniookresowy do 2010r.: Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód powierzchniowych, ochrona wód podziemnych oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości i ilości wody do picia. Mniejsze zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych.

3. *Jakość powietrza i zmiany klimatu.*

4. *Stres miejski – oddziaływanie hałasu.*

5. *Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.*

6. *Chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe.*

Cel średniookresowy do 2010r.: Eliminowanie i zmniejszenie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych oraz poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej poprzez optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury, modernizacje i rozbudowę urządzeń i tras komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań zmniejszających lub eliminujących szkodliwy wpływ transportu dla środowiska.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2007- 2013 nawiązuje do Programu Ochrony Środowiska Gminy i Miasta Nisko, kontynuując działania w zakresie ochrony środowiska naturalnego.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Nisko, sierpień 2004r., dokument opracowany przez ABRYS Spółka z o.o., ul. Zeylanda 6, 60-808 Poznań.

5.20. Uwzględnienie polityki równych szans

Polityka równych szans mająca na celu wyrównanie szans kobiet i mężczyzn, pomoc osobom niepełnosprawnym oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu znajduje odzwierciedlenie w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko*. W Gminie prowadzone będą zadania ułatwiające pogodzenie życia zawodowego kobiet z prowadzeniem domu i opieką nad dziećmi. Przewidywane są zadania mające na celu pomoc niepełnosprawnym przez lepszy dostęp do obiektów infrastruktury jak również pomoc w aktywnym powrocie do społeczeństwa.

W tych kwestiach cele strategii Gminy nawiązują do celów strategicznych programów realizowanych na terenie województwa podkarpackiego:

- *Wojewódzki Program na rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2003 – 2006,*
- *Wojewódzki Programu na Rzecz Ograniczenia Procesu Marginalizacji Społecznej oraz Zapewnienia Godnego Życia Osobom Niepełnosprawnym na lata 2003 – 2006,*
- *Program Sportu i Turystyki Aktywnej Dzieci i Młodzieży w latach 2003-2006,*
- *Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2007,*
- *Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007-2013 w Województwie Podkarpackim,*
- *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy w Rodzinie w Nisku na rok 2007.*

6. Założenia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko

6.1. Cel Strategii

Planowanie strategiczne to zespół działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, środowiskowego, ożywienia gospodarczego i społecznego, zwiększenia potencjału kulturalno-turystycznego obszaru Gminy i Miasta oraz poprawy jej wizerunku na tle Gmin ościennych. Działania te dotyczą nie tylko poprawy życia w sferze technicznej, infrastrukturalnej czy gospodarczej, ale także stymulują podjęcie kroków na rzecz rozwiązywania problemów społecznych – walka z bezrobociem, ubóstwem, patologiami czy wykluczeniem społecznym.

Aby proces budowania *Strategii Zrównoważonego Rozwoju* przebiegał pomyślnie, należy szczegółowo zaplanować zadania objęte *Strategią*, przeanalizować możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania poszczególnych zadań priorytetowych, nakreślić plan finansowania, a także zapewnić monitoring i możliwość aktualizacji *Strategii* w momencie zaistnienia takiej konieczności.

6.2. Misja

Misja to opis wizji i głównego pola działań w przyszłości. Wskazuje nadrzędny kierunek rozwoju Gminy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne.

Misja Gminy to przesłanie, wokół którego skupiają się działania społeczności Gminy, zmierzające do jej zrównoważonego rozwoju, wzrostu społeczno-gospodarczego.

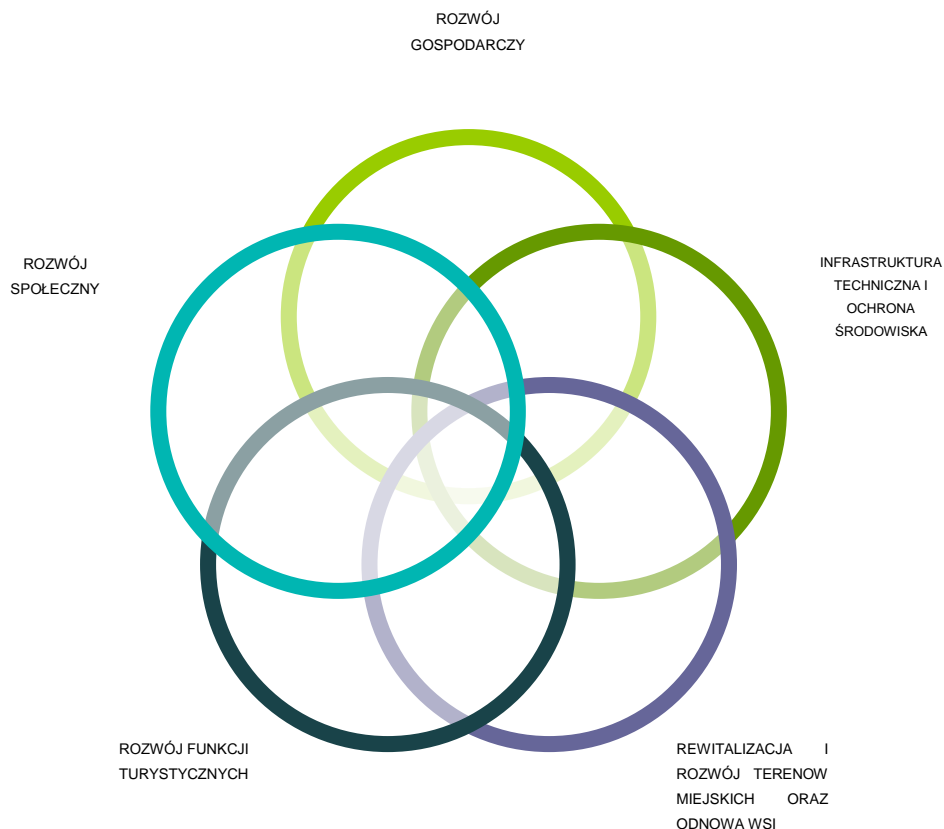
Misją Gminy i Miasta Nisko jest zapewnienie trwałych podstaw rozwoju społeczeństwa i gospodarki, budowanie wizerunku turystycznego w oparciu o naturalne walory oraz zabezpieczenie dostatnich warunków życia mieszkańcom, a także przyjaznego klimatu dla sąsiadów, turystów i inwestorów.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, takich jak *Plan Rozwoju Lokalnego*, *Program Ochrony Środowiska* i in., wpływając na jej ożywienie gospodarcze, ekonomiczne oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystycznej.

Strategia powinna być przygotowana przy współpracy Władz Gminy i Miasta, placówek kulturalno-oświatowych, przedsiębiorców i innych podmiotów zaangażowanych w realizację wytyczonych w *Strategii* zadań.

Obszary rozwojowe gminy Nisko są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie infrastruktury technicznej pomogą zrealizować zadania w sferze gospodarczej, pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska i rozwój turystyki. Cele osiągnięte w ramach strefy społecznej, kapitału ludzkiego wpłyną na realizację celów w obszarach infrastrukturalnych, gospodarczych.

Wytyczono 5 obszarów priorytetowych, do których następnie zostały przypisane cele strategiczne, operacyjne i zadania.

6.3. Cele Strategiczne

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zidentyfikowane w Gminie na podstawie analizy stanu społeczno-gospodarczego Gminy oraz analizy SWOT. Cele strategiczne wynikają ze sformułowanej wcześniej misji. Wytyczają ścieżki, którymi trzeba podążać, by osiągnąć założony w niej stan. Niniejsza *Strategia* postawiła przed sobą 5 celów strategicznych charakteryzujących każdy z pięciu obszarów: *Rozwój gospodarczy, Rozwój społeczny, Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska, Rewitalizacja i rozwój terenów miejskich oraz odnowa wsi, Rozwój funkcji turystycznych*. Powyższe cele będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych przypisanych do każdego z celów strategicznych. Celom operacyjnym zostały przyporządkowane zadania. Zadania realizacyjne są najbardziej szczegółowym elementem *Strategii*. Są to konkretne przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym, organizacyjnym, restrukturyzacyjnym, za pomocą których realizowana będzie hierarchiczna struktura celów *Strategii*.

6.3.1. Obszar I: ROZWÓJ GOSPODARCZY

Cel strategiczny: Stworzenie warunków dla rozwoju konkurencyjnych, stabilnych przedsiębiorstw tworzących miejsca pracy i przyczyniających się do wzrostu potencjału społecznego i ekonomicznego Gminy.

I.1. Podnoszenie konkurencyjności lokalnego biznesu oraz promocja przedsiębiorczości.

I.1.1. Rozwój lokalnej sieci handlowo-usługowej

I.1.2. Wspieranie zrzeszania się przedsiębiorców.

I.1.3. Tworzenie stref aktywności gospodarczej.

I.1.4. Poprawa infrastruktury technicznej, w tym informatycznej, a także instytucjonalnej otoczenia przedsiębiorstw.

I.1.5. Wspieranie tworzenia mikroprzedsiębiorstw i małych firm rodzinnych – promocja samozatrudnienia.

I.1.6. Utworzenie systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób rozpoczynających działalność gospodarczą np. poprzez wprowadzenie procedur administracyjnych „jednego dnia”.

I.1.7. Adaptacja nieużytkowanych budynków na potrzeby przedsiębiorczości.

I.2. Poprawa dostępu do informacji oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy

I.2.1. Stworzenie na terenie Gminy Nisko Centrum Obsługi Przedsiębiorczości jako ośrodka informacyjno-doradczego.

I.2.2. Organizowanie szkoleń dotyczących nowoczesnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych w prowadzeniu biznesu oraz możliwości wykorzystania i pozyskiwania środków pomocowych, w tym UE, na nowe inwestycje.

I.2.3. Wytyczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, a następnie uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych.

I.2.4. Prezentacja i promocja walorów inwestycyjnych Gminy – opracowanie folderów prospektów, broszur, założenie społeczno-gospodarczego portalu gminy i miasta.

I.2.5. Udział w targach i wystawach, giełdach w celu zaprezentowania zarówno dorobku jak i potencjału gospodarczego Gminy.

I.3. Poprawa dochodowości i efektywności produkcji rolnej

I.3.1. Specjalizacja gospodarstw rolnych.

I.3.2. Wspieranie promocja tworzenia grup producenckich.

I.3.3. Dostosowanie produkcji rolnej do potrzeb rynku.

I.3.4. Zabezpieczenie rynków zbytu płodów rolnych.

I.3.5. Wdrażanie w gospodarstwach innowacyjnych metod upraw i hodowli.

I.3.6. Efektywne wykorzystanie gleb – podniesienie ich jakości poprzez wdrożenie programu okresowego ich wapnowania.

I.3.7. Promocja tworzenia gospodarstw ekologicznych.

I.4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników

I.4.1. Stworzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla rolników.

I.4.2. Organizowanie kursów, szkoleń, warsztatów dla rolników na temat nowoczesnych i ekologicznych metod upraw i hodowli, efektywnego wykorzystania gleb, rachunkowości rolniczej, prawa rolnego itp.

I.4.3. Organizowanie szkoleń w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania środków na rozwój działalności rolniczej, w tym z funduszy unijnych.

I.4.4. Tworzenie i rozwój stowarzyszeń, fundacji na rzecz rozwoju rolnictwa.

I.5. Ograniczenie zjawiska bezrobocia

I.5.1. Pomoc w zakresie informacji o aktualnych zapotrzebowaniach na pracy, rozwój pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego.

I.5.2. Aktywizacja osób bezrobotnych – szczególnie osób bez stażu pracy i kobiet

I.5.3. Dostosowanie oferty edukacyjnej i szkoleniowej do potrzeb rynku pracy.

I.5.4. Wdrożenie programów stażowych umożliwiających absolwentom odbywanie praktyk w jednostkach administracyjnych i firmach działających na terenie miasta.

I.5.5. Organizowanie na terenie miasta prac interwencyjnych, społecznie użytecznych.

I.5.6. Stworzenie warunków do przekwalifikowania, zwłaszcza osobom długotrwale bezrobotnym.

I.6. Wysoka dostępność komunikacyjna Gminy i Miasta

I.6.1. Czynić starania w kierunku budowy obwodnicy Niska.

I.6.2. Poprawa stanu technicznego nawierzchni dróg oraz budowa nowych na terenie Gminy:

- budowa „Małej obwodnicy Niska – ulica zbiorcza łącząca ulicę Długa z ulicą Rzeszowską do drogi krajowej nr 19”,
- budowa dróg łączących ulicę Tysiąclecia z ulicą Sandomierską,
- budowa dróg – łączników do obwodnicy,
- budowa dróg w celu otwarcia terenów pod inwestycje i budownictwo mieszkaniowe,
- remont dróg gminnych,

I.6.3. Poprawa bezpieczeństwa drogowego pieszych i kierowców:

- budowa i remont chodników przy drogach gminnych,
- budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego,
- oznakowanie pionowe i poziome miejsc w układzie komunikacyjnym stanowiących zagrożenie.

I.6.4. Ustalenie systemu parkingów na terenach Gminy i Miasta Nisko.

I.6.5. Rozwój sieci teleinformatycznej na terenie Gminy.

I.6.6. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu przez zwiększenie dostępu do Internetu – tworzenie na terenie gminy punktów PIAP, Hot-spotów, szerokopasmowa sieć informatyczna.

Uzasadnienie:

Wzrost gospodarczy w dużej mierze determinuje rozwój przedsiębiorczości, dlatego niezmiernie ważne jest zapewnienie warunków dla powstawania, rozwoju i poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw. Tworzenie mikroprzedsiębiorstw, czy małych firm rodzinnych jest sposobem na zwiększenie zatrudnienia oraz poprawę życia. Ważnym dla przedsiębiorców, szczególnie rozpoczynających działalność jest system ulg podatkowych stworzonych przez Gminę. Wsparcie merytoryczne w formie doradztwa i szkoleń potrzebne jest zwłaszcza w zakresie konsultingu, projektowania, marketingu, czy promocji i zatrudnienia, a także w zakresie możliwości pozyskiwania i wykorzystania środków unijnych w procesie rozwoju firmy. Podniesieniu

atrakcyjności inwestycyjnej Gminy sprzyjać będzie wydanie broszur czy folderów zawierających informacje o możliwościach inwestycyjnych na jej terenie.

Istotnym problemem dotyczącym mieszkańców jest bezrobocie. Jest czynnikiem potęgującym wzrost ubóstwa i degradację ekonomiczną. Największym problemem jest bezrobocie długotrwałe, powodujące często wykluczenie społeczne wielu osób. Należy podejmować działania zmierzające do powrotu tych osób na rynek pracy, a więc zorganizowanie szkoleń dopasowanych do potrzeb tego rynku, szkoleń w zakresie podejmowania własnej działalności gospodarczej. Ciekawą inicjatywą może być pomaganie absolwentom, jednej z najliczniejszych grup bezrobotnych, nauki zawodu poprzez umożliwienie odbywania praktyk zawodowych i staży np. w Urzędzie Gminy i Miasta.

Likwidacja bezrobocia powinna odbywać się wielotorowo. W sposób pośredni - poprzez dostosowanie oferty edukacyjnej i szkoleniowej do potrzeb kadrowych rynku, stworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji, przekwalifikowania, czy dostosowania kwalifikacji zawodowych do rynku pracy oraz w sposób bezpośredni – poprzez tworzenie miejsc pracy, realizację programów stażowych, czy organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych.

Nawiązanie do Programów regionalnych i krajowych:

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Oś 3. *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej*, działania: „*Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej*”, „*Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw*”, „*Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej*”, Oś 4. *Leader*
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Oś Priorytetowa 1. *Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka*, działanie 1.1. *Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości*; działanie 1.2. *Instytucje otoczenia biznesu*; działanie 1.3. *Regionalny system innowacji*.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet II. *Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw*, Priorytet IX. *Aktywizacja obszarów wiejskich*.
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Priorytet 3. *Kapitał dla innowacji*
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie Narodowa Strategia Spójności, Cel horyzontalny 2. *Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej*, Cel horyzontalny 4. *Podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług*, Cel horyzontalny 6. *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*.

6.3.2. Obszar II: Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Cel strategiczny: Kompleksowy rozwój infrastruktury technicznej, poprawiający komfort życia mieszkańców i sprzyjający zachowaniu walorów środowiska naturalnego.

II.1. Efektywna gospodarka wodno- ściekowa – wysoka jakość wód.

II.1.1. Modernizacja przestarzałych odcinków sieci wodociągowej na terenie Gminy.

II.1.2. Budowa sieci wodociągowej na obszarach nie objętych systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę:

- osiedle Barce, Podwolina
- miejscowość Wolina, częściowo Raclawice,
- uzupełnienie brakujących odcinków sieci wodociągowej.

II.1.3. Remont i modernizacja wyeksploatowanych odcinków sieci kanalizacyjnej:

- m.in. remont kolektora w ulicy Kościuszki.

II.1.4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na obszarach nie objętych systemem odbioru i oczyszczania ścieków w szczególności:

- osiedla: Malce, Barce i Warchoły;
- miejscowości: Zarzecze, Wolina, Nowa Wieś, Kończyce, Nowosielec;
- uzupełnienie brakujących odcinków sieci kanalizacji sanitarnej.

II.1.5. Ochrona ujęć wodnych.

II.1.6. Melioracja terenów i odbudowa urządzeń odprowadzających wodę.

II.2. Właściwa gospodarka odpadami

II.2.1. Rekultywacja miejskiego wysypiska śmieci.

II.2.2. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci oraz zapobieganie powstawaniu nowych.

II.2.3. Wdrożenie skutecznych programów segregacji odpadów.

II.2.4. Wdrożenie Wojewódzkiego Programu Zagospodarowania Odpadów.

II.2.5. Realizacja programów związanych z usuwaniem odpadów zawierających azbest.

II.2.6. Organizowanie akcji proekologicznych typu: „Sprzątanie Świata”, „Najpiękniejsze gospodarstwo w Gminie” itp.

II.3. Racjonalna gospodarka energetyczna

II.3.1. Modernizacja przestarzałych odcinków sieci elektrycznej.

II.3.2. Termomodernizacja budynków infrastruktury społecznej oraz budynków mieszkalnych.

II.3.3. Wymiana przestarzałych systemów ciepłowniczych na bardziej przyjazne dla środowiska.

II.3.4. Promowanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budownictwie infrastruktury społecznej i indywidualnym: kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.

II.4. Ochrona przyrody i poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców

II.4.1. Ochrona bioróżnorodności ekologicznej Gminy.

II.4.2. Ochrona istniejącego drzewostanu, szczególnie starych drzew.

II.4.3. Zalesienie terenów zdegradowanych.

II.4.4. Zwiększenie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej mieszkańców:

- organizowanie konkursów, warsztatów, pogadarek o tematyce ekologicznej,
- opracowanie folderów, ulotek zwracających uwagę na problemy ekologiczne i sposoby ich niwelowania.

II.5. Ochrona czystości powietrza

II.5.1. Podejmować współpracę z instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę czystości powietrza.

Uzasadnienie:

Od stopnia wyposażenia Gminy i Miasta Nisko w podstawową infrastrukturę komunalną zależy stan środowiska naturalnego i rozwój gospodarczy, a więc wszystkie te aspekty, które składają się na komfort życia. Racjonalna gospodarka wodna wiąże się z objęciem systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz odbioru i oczyszczania ścieków, ochroną wód powierzchniowych i podziemnych, regulacją lokalnych rzek i potoków. Na terenie Gminy i Miasta Nisko należy zmeliorować część terenów oraz dokonać ochrony ujęć wodnych. Wdrożenie mieszkańcom świadomości segregacji odpadów oraz rekultywacja wysypiska śmieci to zadania, które przyczynią się do poprawy środowiska naturalnego. Kampanie ekologiczne, warsztaty,

konkursy dotyczące metod ochrony środowiska, racjonalnej gospodarki zasobami przyrody, powinny być skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy i Miasta. Tematyka szkoleń powinna dotyczyć zagadnień ochrony wód, powietrza, segregacji odpadów i zbiórki surowców wtórnych, ochrony gleb, powinna także dotyczyć wykorzystania praktyk ekologicznych.

Racjonalna gospodarka energetyczna Gminy i Miasta Nisko powinna skupiać się na modernizacji przestarzałych systemów grzewczych, zwłaszcza w obiektach użyteczności publicznej. Wpłynie to na zmniejszenie tzw. „niskiej emisji” i oszczędność energii cieplnej. Ważne jest także zwiększenie stopnia wykorzystania alternatywnych źródeł energii w gospodarce energetycznej Gminy i Miasta takich jak energia słoneczna (kolektory słoneczne, pompy ciepła).

Nawiązanie do Programów regionalnych i krajowych:

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Oś 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, działanie: *„Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”*,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013: Oś Priorytetowa 4. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom, działanie 4.1. *Infrastruktura ochrony środowiska*, działanie 4.2. *Infrastruktura przeciwpowodziowa i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi*,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Priorytet I. *Gospodarka wodno-ściekowa*, Priorytet III. *Bezpieczeństwo ekologiczne*,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie Narodowa Strategia Spójności, Cel horyzontalny 3. *Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego*, Cel horyzontalny 6. *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013: Priorytet 2. *Infrastruktura techniczna*, działanie 2.2. *Infrastruktura energetyczna*,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Priorytet X. *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku*, Priorytet XI. *Bezpieczeństwo energetyczne*
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie Narodowa Strategia Spójności, Cel horyzontalny 3. *Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego*, Cel horyzontalny 6. *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*.
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013: Oś Priorytetowa 4.3. *Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej*
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Priorytet V. *Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.*

6.3.3. Obszar III : Rewitalizacja i rozwój terenów miejskich oraz odnowa wsi

Cel strategiczny: *Poprawa estetyki i przestrzeni miejskiej i wiejskiej z zachowaniem jej dotychczasowej funkcjonalności lub nadaniem nowej.*

III.1. Rewitalizacja miasta Niska

III.1.1. Organizacja miejsc rekreacji i wypoczynku:

- rewitalizacja „Małych Plant” i „Dużych Plant” - wymiana nawierzchni, nowy układ ścieżek, fontanna, ławki, oświetlenie;
- rewitalizacja Parku Miejskiego – muszla koncertowa, boisko do piłki siatkowej, kort tenisowy, nowe alejki, renowacja muru, kawiarenka, place zabaw, skate-park;
- stworzenie deptaków;
- budowa placów zabaw dla najmłodszych.

III.1.2. Rewitalizacja centrum miasta Niska:

- ujednoczenie wyglądu architektonicznego fasad rynku, renowacja ulic, wyłożenie kostką placów.

III.1.3. Rewitalizacja zdegradowanych budynków miejskich i nadanie im nowej funkcji:

- budynek byłego Gimnazjum – utworzenie np. Uniwersytetu III-go wieku, Centrum Aktywności Dzieci, Młodzieży i Dorosłych;
- budynek „Browar” – remont i przeznaczenie budynku na Bibliotekę Miejską, Multimedialne Centrum Informacji oraz Nizańskie Centrum Rozwoju;
- budynek PKP – zagospodarowanie budynku dworca pod potrzeby mieszkańców miasta;
- budynek Rządcówki;

III.1.4. Rewitalizacja zdegradowanych osiedli mieszkaniowych:

- osiedle Rzeszowska,

- osiedle 1000-Lecia,
- osiedle Wańkowicza,
- osiedle Leśnik.

III.1.5. Monitoring wizyjny w miejscach uznanych za niebezpieczne.

III.2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie miasta

III.2.1. Wytyczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową.

III.2.2. Przygotowanie i uzbrojenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (Warchoły, Barce, Malce).

III.2.3. Budowa mieszkań socjalnych

III.3. Odnowa i rozwój wsi

III.3.1. Budowa, remont i wyposażenie obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, turystyczne, rekreacyjne i sportowe na obszarach wiejskich.

III.3.2. Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej, w tym odnowa centrów wsi.

III.3.3. Odnawianie lokalnych pomników historycznych, miejsc pamięci.

III.3.4. Kultywowanie tradycji lokalnych oraz zachowanie tradycyjnych zawodów, rzemiosła.

III.3.5. Zadania przyczyniające się do poprawy jakości życia lub zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej .

Uzasadnienie:

Problemem wielu miejscowości jest zapewnienie odpowiedniej ilości mieszkań. Ważnym staje się zatem wytyczenie w Miejskim Planie Zagospodarowania Przestrzennego terenów pod budownictwo wielorodzinne, a następnie ich uzbrojenie i przygotowanie pod zabudowę.

Bardzo ważne jest zapewnienie godziwych warunków mieszkaniowych. Przedsięwzięcia w tym zakresie nakierowane będą na poprawę warunków socjalno-bytowych mieszkańców, wpływających na komfort życia, nie tylko poprzez poprawę warunków technicznych budynków mieszkalnych, ale także wizerunku i estetyki całych osiedli: modernizacja dróg osiedlowych, parkingów, tworzenie placów zabaw, miejsc wypoczynku, urządzenie zieleni, monitoring. Jest to szczególnie ważne na terenach dzielnic zdegradowanych, narażonych na marginalizację i zniszczenie. Działania te wpłyną na rozwój społeczny i gospodarczy Gminy.

Zagospodarowanie przestrzenne obszarów miejskich odgrywa dużą rolę w wielofunkcyjnym rozwoju Gminy. Dlatego w planowaniu przestrzennym powinny być uwzględniane aspekty estetyczne, przyrodnicze, użytkowe, społeczne i gospodarcze. Zaprojektowanie nowych ścieżek, ustawienie ławeczek, modernizacja muszli koncertowej przyczynią się do wzrostu estetyki przestrzeni miasta Nisko. Ważnym aspektem rozwoju miasta będzie także nadanie nowej funkcjonalności zdegradowanym budynkom.

Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna stanowi jedną z najpoważniejszych barier wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i rozwoju pozarolniczych działalności gospodarczych. Nieodpowiedni stopień rozwoju infrastruktury wiejskiej, standard życia i gospodarowania mieszkańców miejscowości, także decyduje o słabej atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów, a ograniczone możliwości finansowe lokalnych samorządów nie pozwalają na odpowiednie zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego. Realizacja działań związanych z odnową wsi – zagospodarowanie przestrzeni publicznej, odnowa centrów wsi, odbudowa i poprawa dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, zapewnienie infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych, społeczno-kulturalnych tworzy warunki dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich, aktywizacji ludności wiejskiej, a także podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru.

Komplementarność z Programami regionalnymi i krajowymi:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013: *Oś Priorytetowa 7. Spójność wewnątrz regionalna, działanie 7.1. Rewitalizacja miast.*
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Oś 3. *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, działanie: „Odnowa i rozwój wsi”.*

6.3.4. Obszar IV : Rozwój funkcji turystycznych

Cel strategiczny: Rozwój funkcji turystycznych Gminy i Miasta Nisko w oparciu o posiadane zasoby infrastrukturalne, przyrodniczo – krajobrazowe, kulturowe.

IV.1. Ochrona i zachowanie szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego

IV.1.1. Rewitalizacja, renowacja i rewaloryzacja zabytkowych obiektów wraz z ich otoczeniem.

IV.1.2. Kultywowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego - tradycji, obrzędowości, lokalnego folkloru, sztuki, rzemiosła.

IV.1.3. Wspomaganie grup folklorystycznych, stowarzyszeń, fundacji związanych ochroną dziedzictwa kulturowego.

IV.2. Rozwój infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej.

IV.2.1. Budowa zbiornika retencyjnego w Podwolinie.

IV.2.2. Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy.

IV.2.3. Wytyczenie ścieżek turystycznych.

IV.2.4. Poszerzenie bazy noclegowej na terenie Gminy:

- zagospodarowanie poddasza budynku Szkoły 1000 – lecia na pokoje noclegowe – np. wymiana młodzieży,
- wyznaczenie terenów pod budownictwo hotelowe,
- organizowanie pól namiotowych.

IV.2.5. Tworzenie bazy turystyczno – rekreacyjno - sportowej w Raclawicach.

IV.2.6. Utworzenie Niżańskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

V.2.7. Zorganizowanie Centrum Informacji Turystycznej.

IV.2.8. Budowa przystani wodnych nad Sanem.

IV.3. Rozwój agroturystyki jako dodatkowego źródła dochodu rolników

IV.3.1. Przygotowanie budowy przyzagrodowej pod kątem agroturystyki.

IV.3.2. Opracowanie ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla agroturystów.

IV.3.3. Wsparcie merytoryczne dla osób zajmujących się lub chcących się zajmować agroturystyką.

IV.4. Opracowanie skutecznego systemu promocji Gminy

IV.4.1. Opracowanie kompleksowego informatora Gminy zawierającego jej historię, opis ciekawych miejsc turystyczno- rekreacyjnych, obiekty zabytkowe, miejsca noclegowe, kalendarz imprez, tereny inwestycyjne itp.

IV.4.2. Stworzenie portalu Gminy o profilu turystyczno- gospodarczym.

IV.4.3. Współpraca z gminami sąsiednimi i partnerskimi w celu czerpania wzajemnych doświadczeń oraz wspólnego rozwiązywania problemów.

IV.4.4. Organizacja i współorganizacja imprez kulturalnych i sportowych o zasięgu ponadlokalnym.

Uzasadnienie

Turystyka jest tą gałęzią gospodarki, która w oparciu o naturalne walory przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwo kulturowe i niezbędną infrastrukturę daje szerokie możliwości rozwoju obszaru. Gmina i Miasto Nisko posiada wszelkie walory do rozwoju turystyki. Składają się na to wysokie walory krajobrazowe, pomniki przyrody nieożywionej, bogactwo flory i fauny, zabytki. Do najciekawszych zabytków należy park dworski, obecnie miejski. Dlatego działania muszą się koncentrować na zapewnieniu dobrych warunków pobytu gościom na jej terenie. Odpowiednia jakość i liczba miejsc noclegowych, wytyczone szlaki piesze i rowerowe, możliwość uprawiania sportów, sprawią, że teren Gminy i Miasta będzie chętnie i często odwiedzany.

Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej musi być ściśle połączony rozwojem działalności szkoleniowo-doradczej, przyczyniającej się do profesjonalizacji świadczonych usług turystycznych.

Generowanie dochodów przez branżę turystyczną wpływa na podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców, ograniczenie bezrobocia dzięki tworzeniu nowych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa.

Nawiązanie do Programów regionalnych i krajowych:

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Oś 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, działanie: „*Odnowa i rozwój wsi*”,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013: Oś Priorytetowa 6. *Turystyka i kultura*.
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Priorytet XII. *Kultura i dziedzictwo kulturowe*.
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie Narodowa Strategia Spójności, Cel horyzontalny 6. *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*.

6.3.5. Obszar V : Rozwój społeczny

Cel strategiczny: Zapewnienie wszechstronnego rozwoju mieszkańców, dzięki zapewnieniu wysokiej jakości usług społecznych, zaspokojeniu potrzeb edukacyjnych, rozwijaniu zainteresowań i pasji.

V.1. Wysoka jakość kształcenia

V.1.1. Poprawa stanu technicznego budynków infrastruktury szkolnej.

V.1.2. Doposażenie szkół w niezbędne pomoce naukowo-dydaktyczne.

V.1.3. Wzbogacenie programów nauczania o elementy dotyczące przedsiębiorczości, lokalnej historii i dziedzictwa kulturowego.

V.1.4. Propagowanie idei kształcenia ustawicznego – organizowanie kursów, szkoleń dla dorosłych pomagających w poszerzeniu kwalifikacji zawodowych, przekwalifikowaniu, nauce języków obcych, nauce obsługi komputera itp.

V.1.5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych o formy spędzania wolnego czasu trafiające w zainteresowania uczniów.

V.1.6. Poszerzenie kompetencji kadry pedagogicznej.

V.1.7. Stworzenie sieci przedszkoli, w tym wiejskich.

V.1.8. Wdrażanie programów stypendialnych dla utalentowanej młodzieży.

V.1.9. Organizowanie wymiany międzynarodowej młodzieży w oparciu o współpracę z gminami partnerskimi.

V.1.10. Stworzenie bazy pod szkolnictwo wyższe na bazie jednej ze szkół w Gminie.

V.2. Podnoszenie sprawności fizycznej mieszkańców

V.2.1. Budowa przyszkolnych sal gimnastycznych:

- budowa sali gimnastycznej w Nowosielcu.

V.2.2. Budowa i modernizacja przyszkolnych i osiedlowych boisk sportowych:

V.2.3. Utworzenie Niżańskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

V.2.4. Organizowanie imprez sportowo – rekreacyjnych.

V.2.5. Wspieranie działalności wiejskich i gminnych klubów sportowych.

V.3. Podnoszenie atrakcyjności form działania istniejących placówek kultury

V.3.1. Poprawa bazy kulturalnej na terenie Gminy:

- rozbudowa NCK „Sokół”;
- remont istniejącego budynku NCK „Sokół” - poszerzenie działalności.

V.3.2. Poszerzenie kalendarium imprez kulturalnych dla mieszkańców np. „Święto pieczonego ziemniaka”, „Majówka rodzinna”, „Kulig”, „Niżańskie lato” itp.

V.3.3. Stworzenie miejsc rozrywki dla osób w średnim wieku w oparciu o istniejącą infrastrukturę (domy kultury, Park Miejski, sale gimnastyczne).

V.3.4. Zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży poprzez organizowanie miejsc spotkań (kluby, sale gimnastyczne), zajęcia kulturalno – rozrywkowe.

V.3.5. Organizowanie integracyjnych imprez kulturalno – rekreacyjnych dla mieszkańców

V.3.6. Włączenie do życia społecznego grupy osób starszych, samotnych przez umożliwienie im działalności w Klubach Seniora itp.

V.3.7. Zatrudnienie profesjonalnej kadry w domach kultury.

V.4. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, społecznego i socjalnego mieszkańców

V.4.1. Poprawa jakości usług podstawowej opieki zdrowotnej.

V.4.2. Wysoki poziom profilaktyki – organizowanie badań profilaktycznych i diagnostycznych, prelekcji z udziałem lekarzy specjalistów.

V.4.3. Objęcie profilaktyką i kontrolą lekarską uczniów na terenie Gminy (okulista, stomatolog, leczenie wad postawy).

V.4.4. Walka z patologiami – wdrażanie programów profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

V.4.5. Współpraca z Policją w celu ustalenia sposób walki z zagrożeniami.

V.4.6. Organizowanie zajęć związanych nauką udzielania pierwszej pomocy.

V.4.7. Poprawa jakości usług pomocy społecznej, remont i rozbudowa OPS.

V.4.8. Tworzenie świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin patologicznych.

V.4.9. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu zagrożonych grup społecznych.

V.4.10. Stworzenie Klubu Integracji Społecznej.

V.4.11. Poprawa stanu technicznego i wyposażenia budynków infrastruktury społecznej.

V.5. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji publicznej

V.5.1. Przyjmowanie stron przez Burmistrza Gminy i Miasta.

V.5.2. Przyjmowanie mieszkańców przez Radnych Rady Miejskiej pełniących dyżury w Urzędzie Gminy i Miasta w Nisku.

Uzasadnienie:

Wzrost gospodarczy, poprawa zatrudnienia i rozwój intelektualny młodego pokolenia nie są możliwe bez zwiększenia skali i efektywności inwestycji w edukację i system szkoleń. Wśród celów założonych przez Gminę i Miasto Nisko w tym obszarze dominuje zapewnienie wysokiego poziomu edukacji na wszystkich poziomach kształcenia. Jakość kapitału ludzkiego zależy od jakości i warunków nauczania, dlatego główne zamierzenia oświaty to rozbudowa, modernizacja i doposażenie obiektów szkolnych, boisk sportowych, zapewnienie rozwoju zainteresowań, dzięki opracowaniu bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych i zakupowi pomocy dydaktycznych. Istotnym jest także doksztalcanie osób dorosłych oraz organizowaniu kursów pomocnych w przekwalifikowaniu zawodowym, zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy.

Stan istniejącej infrastruktury zdrowotnej pod względem wyposażenia, aparatury medycznej, czy warunków lokalowych, często nie odpowiada standardom unijnym. Powoduje to znaczne utrudnienia w dostępie do odpowiedniej jakości usług. pojawia się więc konieczność stałego unowocześniania bazy służby zdrowia.

Równie ważnym elementem zapewniającym mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa jest jakość usług pomocy społecznej. W związku z pogarszającymi się warunkami życia wiele rodzin znajduje się w złej sytuacji materialnej, ale także kiepskiej kondycji psychicznej. W wyniku nieumiejętności radzenia sobie z rzeczywistością pojawiają się różnego rodzaju patologie, które w największym stopniu odbijają się na najmłodszym pokoleniu.

Natomiast współpraca z Policją w zakresie umiejętności definiowania, unikania i walki z zagrożeniami wpłynie na poprawę poczucia bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania.

Nawiązanie do Programów regionalnych i krajowych:

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Oś 3. *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej*, działanie: „Odnowa i rozwój wsi”.

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013: Oś Priorytetowa 5. *Infrastruktura Publiczna*, działanie 5.1. *Infrastruktura edukacyjna*
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet III. *Wysoka jakość edukacji*, Priorytet VIII. *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*; Priorytet IX. *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013: Oś Priorytetowa 5. *Infrastruktura publiczna*, działanie, 5.2. *Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej*.
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Priorytet XIII. *Bezpieczeństwo i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia*.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VI. *Profilaktyka, promocja i poprawa stanu zdrowia ludności w wieku produkcyjnym*.
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie Narodowa Strategia Spójności, Cel horyzontalny 2. *Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej*, Cel horyzontalny 6. *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*

7. Lista planowanych działań strategicznych na obszarze Gminy i Miasta Nisko w latach 2008-2013

7.1. Schemat Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko

Obszar priorytetowy I. ROZWÓJ GOSPODARCZY	
Cel strategiczny: <i>Stworzenie warunków dla rozwoju konkurencyjnych, stabilnych przedsiębiorstw tworzących miejsca pracy i przyczyniających się do wzrostu potencjału społecznego i ekonomicznego Gminy.</i>	
Cele operacyjne	Zadania
I.1. Podnoszenie konkurencyjności lokalnego biznesu oraz promocja przedsiębiorczości.	I.1.1. Rozwój lokalnej sieci handlowo-usługowej.
	I.1.2. Wspieranie zrzeszania się przedsiębiorców.
	I.1.3. Tworzenie stref aktywności gospodarczej.
	I.1.4. Poprawa infrastruktury technicznej, w tym informatycznej, a także instytucjonalnej otoczenia przedsiębiorstw.
	I.1.5. Wspieranie tworzenia mikroprzedsiębiorstw i małych firm rodzinnych – promocja samozatrudnienia.
	I.1.6. Utworzenie systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób rozpoczynających działalność gospodarczą np. poprzez wprowadzenie procedur administracyjnych „jednego dnia”.
	I.1.7. Adaptacja nieużytkowanych budynków na potrzeby przedsiębiorczości.
I.2. Poprawa dostępu do informacji oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.	I.2.1. Stworzenie na terenie Gminy Nisko Centrum Obsługi Przedsiębiorczości jako ośrodka informacyjno-doradczego.
	I.2.2. Organizowanie szkoleń dotyczących nowoczesnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych w prowadzeniu biznesu oraz możliwości wykorzystania i pozyskiwania środków pomocowych, w tym UE, na nowe inwestycje.

	<p>I.2.3. Wytyczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, a następnie uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych.</p> <p>I.2.4. Prezentacja i promocja walorów inwestycyjnych Gminy – opracowanie folderów prospektów, broszur, założenie społeczno-gospodarczego portalu gminy i miasta.</p> <p>I.2.5. Udział w targach i wystawach, giełdach w celu zaprezentowania zarówno dorobku jak i potencjału gospodarczego Gminy.</p>
I.3. Poprawa dochodowości i efektywności produkcji rolnej	<p>I.3.1. Specjalizacja gospodarstw rolnych.</p> <p>I.3.2. Wspieranie promocja tworzenia grup producenckich.</p> <p>I.3.3. Dostosowanie produkcji rolnej do potrzeb rynku.</p> <p>I.3.4. Zabezpieczenie rynków zbytu produktów rolnych.</p> <p>I.3.5. Wdrażanie w gospodarstwach innowacyjnych metod upraw i hodowli.</p> <p>I.3.6. Efektywne wykorzystanie gleb – podniesienie ich jakości poprzez wdrożenie programu okresowego ich wapnowania.</p> <p>I.3.7. Promocja tworzenia gospodarstw ekologicznych.</p>
I.4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników.	<p>I.4.1. Stworzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla rolników.</p> <p>I.4.2. Organizowanie kursów, szkoleń, warsztatów dla rolników na temat nowoczesnych i ekologicznych metod upraw i hodowli, efektywnego wykorzystania gleb, rachunkowości rolniczej, prawa rolnego itp.</p> <p>I.4.3. Organizowanie szkoleń w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania środków na rozwój działalności rolniczej, w tym z funduszy unijnych.</p> <p>I.4.4. Tworzenie i rozwój stowarzyszeń, fundacji na rzecz rozwoju rolnictwa.</p>
I.5. Ograniczenie zjawiska bezrobocia.	<p>I.5.1. Pomoc w zakresie informacji o aktualnych zapotrzebowaniach na pracy, rozwój pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego.</p> <p>I.5.2. Aktywizacja osób bezrobotnych – szczególnie osób bez stażu pracy i kobiet.</p> <p>I.5.3. Dostosowanie oferty edukacyjnej i szkoleniowej do potrzeb rynku pracy.</p> <p>I.5.4. Wdrożenie programów stażowych umożliwiających absolwentom odbywanie praktyk w jednostkach administracyjnych i firmach działających na terenie miasta.</p> <p>I.5.5. Organizowanie na terenie miasta prac interwencyjnych, społecznie użytecznych.</p>

	I.5.6. Stworzenie warunków do przekwalifikowania, zwłaszcza osobom długotrwale bezrobotnym.
I.6. Wysoka dostępność komunikacyjna Gminy i Miasta.	I.6.1. Czynić starania w kierunku budowy obwodnicy Niska.
	I.6.2. Poprawa stanu technicznego nawierzchni dróg oraz budowa nowych na terenie Gminy: <ul style="list-style-type: none">• budowa „Małej obwodnicy Niska – ulica zbiorcza łącząca ulicę Długa z ulicą Rzeszowską do drogi krajowej nr 19”,• budowa dróg łączących ulicę Tysiąclecia z ulicą Sandomierską• budowa dróg – łączników do obwodnicy• budowa dróg w celu otwarcia terenów pod inwestycje oraz budownictwo mieszkaniowe• remont dróg gminnych
	I.6.3. Poprawa bezpieczeństwa drogowego pieszych i kierowców: <ul style="list-style-type: none">• budowa oraz remont chodników przy drogach gminnych.• budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego.• oznakowanie pionowe i poziome miejsc w układzie komunikacyjnym stanowiących zagrożenie.
	I.6.4. Ustalenie systemu parkingów na terenie Gminy i Miasta Nisko.
	I.6.5. Rozwój sieci teleinformatycznej na terenie Gminy.
	I.6.6. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu przez zwiększenie dostępu do Internetu – tworzenie na terenie gminy punktów PIAP, Hot-spotów, szerokopasmowa sieć informatyczna.

Obszar priorytetowy II. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	
Cel strategiczny: Kompleksowy rozwój infrastruktury technicznej , poprawiający komfort życia mieszkańców i sprzyjający zachowaniu walorów środowiska naturalnego.	
Cele operacyjne	Zadania
II.1. Efektywna gospodarka wodno- ściekowa – wysoka jakość wód.	II.1.1. Modernizacja przestarzałych odcinków sieci wodociągowej na terenie Gminy.
	II.1.2. Budowa sieci wodnej na obszarach nie objętych systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę: <ul style="list-style-type: none"> • osiedle Barce, Podwolina • miejscowość Wolina, częściowo Raclawice, • uzupełnienie brakujących odcinków sieci wodociągowej.
	II.1.3. Remont i modernizacja wyeksploatowanych odcinków sieci kanalizacyjnej: <ul style="list-style-type: none"> • m.in. remont kolektora w ulicy Kościuszki.
	II.1.4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na obszarach nie objętych systemem odbioru i oczyszczania ścieków w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • osiedla: Malce, Barce i Warchoły; • miejscowości: Zarzecze, Wolina, Nowa Wieś, Kończyce, Nowosielec; • uzupełnienie brakujących odcinków sieci kanalizacji sanitarnej.
	II.1.5. Ochrona ujęć wodnych.
	II.1.6. Melioracja terenów i odbudowa urządzeń odprowadzających wodę.
	II.1.7. Budowa zbiornika małej retencji w Podwolinie.
II.2. Właściwa gospodarka odpadami.	II.2.1. Rekultywacja miejskiego wysypiska śmieci.
	II.2.2. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci oraz zapobieganie powstawaniu nowych.
	II.2.3. Wdrożenie skutecznych programów segregacji odpadów.
	II.2.4. Wdrożenie Wojewódzkiego Programu Zagospodarowania Odpadów.

	<p>II.2.5. realizacja programów związanych z usuwaniem odpadów zawierających azbest.</p> <p>II.2.6. Organizowanie akcji proekologicznych typu: „Sprzątanie Świata”, „Najpiękniejsze gospodarstwo w Gminie” itp.</p>
II.3. Racjonalna gospodarka energetyczna.	II.3.1. Modernizacja przestarzałych odcinków sieci elektrycznej.
	II.3.2. Termomodernizacja budynków infrastruktury społecznej oraz budynków mieszkalnych.
	II.3.3. Wymiana przestarzałych systemów ciepłowniczych na bardziej przyjazne dla środowiska.
	II.3.4. Promowanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budownictwie infrastruktury społecznej i indywidualnym: kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.
II.4. Ochrona przyrody i poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców.	II.4.1. Ochrona bioróżnorodności ekologicznej Gminy.
	II.4.2. Ochrona istniejącego drzewostanu, szczególnie starych drzew.
	II.4.3. Zalesienie terenów zdegradowanych.
	II.4.4. Zwiększenie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej mieszkańców: <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie konkursów, warsztatów, pogadanek o tematyce ekologicznej, • opracowanie folderów, ulotek zwracających uwagę na problemy ekologiczne i sposoby ich niwelowania.
II.5. Ochrona czystości powietrza	II.5.1. Podejmować współpracę z instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę czystości powietrza

Obszar priorytetowy III. REWITALIZACJA I ROZWÓJ TERENÓW MIEJSKICH ORAZ ODNOWA WSI	
Cel strategiczny: Poprawa estetyki i przestrzeni miejskiej i wiejskiej z zachowaniem jej dotychczasowej funkcjonalności lub nadaniem nowej.	
Cele operacyjne	Zadania
III.1. Rewitalizacja miasta Niska.	III.1.1. Organizacja miejsc rekreacji i wypoczynku: <ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja „Małych Plant” i „Dużych Plant” - wymiana nawierzchni, nowy układ ścieżek, fontanna, ławki, oświetlenie; • rewitalizacja Parku Miejskiego – muszla koncertowa, boisko do piłki siatkowej, kort tenisowy, nowe alejki, renowacja muru, kawiarenka, place zabaw, skate-park; • stworzenie deptaków; • budowa placów zabaw dla najmłodszych.
	III.1.2. Rewitalizacja centrum miasta Niska: <ul style="list-style-type: none"> • ujednoczenie wyglądu architektonicznego fasad rynku, renowacja ulic, włożenie placów kostką
	III.1.3. Rewitalizacja zdegradowanych budynków miejskich i nadanie im nowej funkcji: <ul style="list-style-type: none"> • budynek byłego Gimnazjum – utworzenie np. Uniwersytetu III-go wieku, Centrum Aktywizacji Dzieci, Młodzieży i Dorosłych; • budynek „Browar” – remont i przeznaczenie budynku na Bibliotekę Miejską, Multimedialne Centra Informacji oraz Niżańskie Centrum Rozwoju; • budynek PKP – zagospodarowanie dworca pod potrzeby mieszkańców miasta; • budynek Rządcówki.
	III.1.4. Rewitalizacja zdegradowanych osiedli mieszkaniowych: <ul style="list-style-type: none"> • Osiedle Rzeszowska, Osiedle 1000- lecia, Osiedle Leśnik, Osiedle Wańkowicza;
	III.1.5. Monitoring wizyjny w miejscach uznanych za niebezpieczne.

III.2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie miasta	III.2.1. Wytyczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową.
	III.2.2. Przygotowanie i uzbrojenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (Warchoły, Barce, Malce).
	III.2.3. Budowa mieszkań socjalnych.
III.3. Odnowa i rozwój wsi.	III.3.1. Budowa, remont i wyposażenie obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, turystyczne, rekreacyjne i sportowe na obszarach wiejskich.
	III.3.2. Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej, w tym odnowa centrów wsi.
	III.3.3. Odnawianie lokalnych pomników historycznych, miejsc pamięci.
	III.3.4. Kultywowanie tradycji lokalnych oraz zachowanie tradycyjnych zawodów, rzemiosła.
	III.3.5. Zadania przyczyniające się do poprawy jakości życia lub różnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej .
Obszar priorytetowy IV. ROZWÓJ FUNKCJI TURYSTYCZNYCH	
Cel strategiczny: Rozwój funkcji turystycznych Gminy i Miasta Nisko w oparciu o posiadane zasoby infrastrukturalne, przyrodniczo – krajobrazowe, kulturowe.	
Cele operacyjne	Zadania
IV.1. Ochrona i zachowanie szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego.	IV.1.1. Rewitalizacja, renowacja i rewaloryzacja zabytkowych obiektów wraz z ich otoczeniem.
	IV.1.2. Kultywowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego - tradycji, obrzędowości, lokalnego folkloru, sztuki, rzemiosła.
	IV.1.3. Wspomaganie grup folklorystycznych, stowarzyszeń, fundacji związanych ochroną dziedzictwa kulturowego.
IV.2. Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.	IV.2.1. Zagospodarowanie zbiornika małej retencji w Podwolinie, wraz z terenami przyległymi.
	IV.2.2. Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy.
	IV.2.4. Wytyczenie ścieżek turystycznych.

	<p>IV.2.4. Poszerzenie bazy noclegowej na terenie Gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie poddasza budynku Szkoły 1000 – lecia na pokoje noclegowe – np. wymiana młodzieży, • wyznaczenie terenów pod budownictwo hotelowe, • organizowanie pól namiotowych. <p>IV.2.5. Tworzenie bazy turystyczno – rekreacyjno - sportowej w Raclawicach.</p> <p>IV.2.6. Utworzenie Niżańskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.</p> <p>IV.2.7. Zorganizowanie Centrum Informacji Turystycznej.</p> <p>IV.2.8. Budowa przystani wodnych nad Sanem.</p>
IV.3. Rozwój agroturystyki jako dodatkowego źródła dochodu rolników.	IV.3.1. Przygotowanie budowy przyzagrodowej pod kątem agroturystyki.
	IV.3.2. Opracowanie ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla agroturystów.
	IV.3.3. Wsparcie merytoryczne dla osób zajmujących się lub chcących się zajmować agroturystyką.
IV.4. Opracowanie skutecznego systemu promocji Gminy.	IV.4.1. Opracowanie kompleksowego informatora Gminy zawierającego jej historię, opis ciekawych miejsc turystyczno- rekreacyjnych, obiekty zabytkowe, miejsca noclegowe, kalendarz imprez, tereny inwestycyjne itp.
	IV.4.2. Stworzenie portalu Gminy o profilu turystyczno- gospodarczym.
	IV.4.3. Współpraca z gminami sąsiednimi i partnerskimi w celu czerpania wzajemnych doświadczeń oraz wspólnego rozwiązywania problemów.
	IV.4.4. Organizacja i współorganizacja imprez kulturalnych i sportowych o zasięgu ponadlokalnym.
Obszar priorytetowy V. ROZWÓJ SPOŁECZNY	
Cel strategiczny: Zapewnienie wszechstronnego rozwoju mieszkańców, dzięki zapewnieniu wysokiej jakości usług społecznych, zaspokojeniu potrzeb edukacyjnych, rozwijaniu zainteresowań i pasji.	
Cele operacyjne	Zadania
V.1. Wysoka jakość kształcenia.	V.1.1. Poprawa stanu technicznego budynków infrastruktury szkolnej.
	V.1.2. Dopuszaenie szkół w niezbędne pomoce naukowo- dydaktyczne.

	<p>V.1.3. Wzbogacenie programów nauczania o elementy dotyczące przedsiębiorczości, lokalnej historii i dziedzictwa kulturowego.</p> <p>V.1.4. Propagowanie idei kształcenia ustawicznego – organizowanie kursów, szkoleń dla dorosłych pomagających w poszerzeniu kwalifikacji zawodowych, przekwalifikowaniu, nauce języków obcych, nauce obsługi komputera itp.</p> <p>V.1.5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych o formy spędzania wolnego czasu trafiające w zainteresowania uczniów.</p> <p>V.1.6. Poszerzenie kompetencji kadry pedagogicznej.</p> <p>V.1.7. Stworzenie sieci przedszkoli, w tym wiejskich.</p> <p>V.1.8. Wdrażanie programów stypendialnych dla utalentowanej młodzieży.</p> <p>V.1.9. Organizowanie wymiany międzynarodowej młodzieży w oparciu o współpracę z Gminami partnerskimi.</p> <p>V.1.10. Stworzenie bazy pod szkolnictwo wyższe na bazie jednej ze szkół w Gminie.</p>
<p>V.2. Podnoszenie sprawności fizycznej mieszkańców.</p>	<p>V.2.1. Budowa przyszkolnych sal gimnastycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa sali gimnastycznej w Nowosielcu. <p>V.2.2. Budowa i modernizacja przyszkolnych i osiedlowych boisk sportowych</p> <p>V.2.3. Utworzenie Nizańskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.</p> <p>V.2.4. Organizowanie imprez sportowo – rekreacyjnych.</p> <p>V.2.5. Wspieranie działalności wiejskich i gminnych klubów sportowych.</p>
<p>V.3. Podnoszenie atrakcyjności form działania istniejących placówek kultury.</p>	<p>V.3.1. Poprawa bazy kulturalnej na terenie Gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa NCK „Sokół”; • remont istniejącego budynku NCK „Sokół” <p>V.3.2. Poszerzenie kalendarium imprez kulturalnych dla mieszkańców np. „Święto pieczonego ziemniaka”, „Majówka rodzinna”, „Kulig”, „Nizańskie lato” itp.</p> <p>V.3.3. Stworzenie miejsc rozrywki dla osób w średnim wieku w oparciu o istniejącą infrastrukturę (domy kultury, Park Miejski, sale gimnastyczne).</p>

	<p>V.3.4. Zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży poprzez organizowanie miejsc spotkań (kluby, sale gimnastyczne), zajęcia kulturalno – rozrywkowe.</p> <p>V.3.5. Organizowanie integracyjnych imprez kulturalno – rekreacyjnych dla mieszkańców.</p> <p>V.3.6. Włączenie do życia społecznego grupy osób starszych, samotnych przez umożliwienie im działalności w Klubach Seniora itp.</p> <p>V.3.7. Zatrudnienie profesjonalnej kadry w domach kultury.</p>
<p>V.4. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, społecznego i socjalnego mieszkańców.</p>	<p>V.4.1. Poprawa jakości usług podstawowej opieki zdrowotnej.</p> <p>V.4.2. Wysoki poziom profilaktyki – organizowanie badań profilaktycznych i diagnostycznych, prelekcji z udziałem lekarzy specjalistów.</p> <p>V.4.3. Objęcie profilaktyką i kontrolą lekarską uczniów na terenie gminy (okulista, stomatolog, leczenie wad postawy).</p> <p>V.4.4. Walka z patologiami – wdrażanie programów profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży.</p> <p>V.4.5. Współpraca z Policją w celu ustalenia sposobów walki z zagrożeniami.</p> <p>V.4.6. Organizowanie zajęć związanych nauką udzielania pierwszej pomocy.</p> <p>V.4.7. Poprawa jakości usług pomocy społecznej, remont i rozbudowa OPS.</p> <p>V.4.8. Tworzenie świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin patologicznych.</p> <p>V.4.9. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu zagrożonych grup społecznych.</p> <p>V.4.10. Stworzenie Klubu Integracji Społecznej.</p> <p>V.4.11. Poprawa stanu technicznego i wyposażenia budynków infrastruktury społecznej.</p>
	<p>V.5. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji publicznej</p> <p>V.5.1. Przyjmowanie stron przez Burmistrza Gminy i Miasta.</p> <p>V.5.2. Przyjmowanie mieszkańców przez Radnych Rady Miejskiej pełniących dyżury w Urzędzie Gminy i Miasta w Nisku.</p>

8. Planowane projekty na obszarze Gminy i Miasta Nisko w latach 2008-2013

8.1. Lista planowanych projektów w ramach Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko w latach 2008-2013

L.p.	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Zakres projektu
1	Gmina i Miasto Nisko	Kanalizacja Zarzecze.
2	Gmina i Miasto Nisko	Kanalizacja Malce.
3	Gmina i Miasto Nisko	Kanalizacja Warchoty-Barce.
4	Gmina i Miasto Nisko	Kanalizacja Wolina i Nowa Wieś
5	Gmina i Miasto Nisko	Kanalizacja Nowosielec i Kończyce
6	Gmina i Miasto Nisko	Wodociąg Barce.
7	Gmina i Miasto Nisko	Wodociąg Wolina.
8	Gmina i Miasto Nisko	Wodociąg Podwalina.
9	Gmina i Miasto Nisko	Wodociąg Raclawice (dokończenie).

10	Gmina i Miasto Nisko	Przebudowa kanału w ul. Kościuszki.
11	Gmina i Miasto Nisko	Rekultywacja zamkniętego składowiska.
12	Gmina i Miasto Nisko	Zbiornik retencyjny.
13	Gmina i Miasto Nisko	„Mała obwodnica Niska” - ulica zbiorcza łącząca ul. Długą z ul. Rzeszowską do drogi krajowej Nr 19.
14	Gmina i Miasto Nisko	Boiska sportowe.
15	Gmina i Miasto Nisko	Rewitalizacja Nisko.
16	Gmina i Miasto Nisko	Budowa budynku socjalnego.
17	Gmina i Miasto Nisko	Sala gimnastyczna Nowosielec.
18	Gmina i Miasto Nisko	Dom Kultury Nowosielec.
19	Gmina i Miasto Nisko	Droga łącząca ulicę Tysiąclecia z ulicą Sandomierską
20	Gmina i Miasto Nisko	Budowa oraz remont dróg i chodników.

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Nisko

8.2. Źródła finansowania planowanych projektów w ramach Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko w latach 2007-2013

Zadania planowane do realizacji w ramach *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* w okresie programowania będą realizowane w zależności od wdrażania Funduszy Strukturalnych w Polsce i opracowywania, bądź aktualizacji, dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym (np. przyjęcie Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 - 2013) oraz regionalnym. Mimo iż w planie finansowym Gmina Nisko założyła finansowanie zadań ze środków Unii Europejskiej, w perspektywie czasu przewiduje także wykorzystanie innych dostępnych środków pomocy publicznej w zakresie dofinansowania z budżetu państwa, programów państwowych, wojewódzkich, kredytowania.

Zestawienie finansowe dla Gminy i Miasta Nisko z podziałem na źródła finansowania:

Źródła finansowania planowanych projektów	Nakłady ogółem [PLN]
Środki własne Gminy	42 440 000
Budżet państwa	-
Środki prywatne	-
Środki UE	18 900 000
Inne	-
RAZEM	61 340 000

W powyższej tabelce zasymulowano źródła finansowania przewidzianych do realizacji w latach 2008-2013 projektów. Wstępnie założono, że pozyskane z funduszy UE środki będą stanowiły ok. 30% nakładów, a pozostałą część środki własne Gminy. Naturalnie miasto planuje pozyskanie środków także z innych dostępnych programów, wojewódzkich, czy ministerialnych. Zależy to jednak od sformułowanych wytycznych i procedur ich wdrażania.

9. System wdrażania Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko

9.1. Wyznaczenie zespołu do realizacji zadań

Zespół do realizacji zadań *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta* zostanie wyznaczony po jej zatwierdzeniu przez Radę Miasta.

9.2. System wdrażania Strategii

System wdrażania *Strategii* powiązany będzie ściśle ze strukturą organizacyjną Urzędu Gminy i Miasta Nisko. Generalna zasada realizacji *Strategii* polega na przypisaniu zadań, merytorycznym działom (zgodnie z zakresami działania tych działów).

Osobami odpowiedzialnymi za realizację zadań oraz stałe monitorowanie wykonywanych przedsięwzięć są Kierownicy poszczególnych Wydziałów Urzędu Gminy i Miasta Nisko.

Dla realizacji *Strategii* służą przede wszystkim następujące instrumenty:

- organizacyjne, związane ze wskazaniem podmiotów realizujących *Strategię*,
- finansowe, związane z wprowadzeniem zadań do programów, planów inwestycyjnych i budżetu Gminy i Miasta Nisko,
- prawno - administracyjne, związane z uwzględnieniem odpowiednich przepisów przy realizacji zadań,
- informacyjno-edukacyjne, związane z monitorowaniem i promocją.

10. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko

10.1. Sposoby monitorowania i oceny Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko

Monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. Monitoring dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych zadań realizacyjnych jak i sposobie oraz prawidłowości wykorzystania udzielonej pomocy finansowej. Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji.

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

Monitoring rzeczowy obejmował będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

1. wskaźniki produktu,
2. wskaźniki rezultatu,
3. wskaźniki oddziaływania.

W celu monitorowania *Strategii* można posłużyć się kilkoma podstawowymi miernikami, które określać będą stopień zaawansowania realizacji kolejnych celów strategicznych.

Rozważyć należy następujące mierniki:

- odsetek dzieci w wieku od lat 3 do 7 objętych pełną lub częściową opieką przedszkolną
- odsetek młodzieży podejmującej po gimnazjum naukę w szkole średniej;
- liczbę młodzieży do lat 20 kończącą szkołę średnią;
- liczbę studiującej młodzieży;

- liczbę godzin nauczania języków obcych w szkołach;
- liczbę dzieci objętych zajęciami pozalekcyjnymi;
- wskaźnik umieralności niemowląt;
- przeciętną długość życia mieszkańców gminy;
- liczbę lekarzy na 1000 mieszkańców;
- stopę bezrobocia;
- liczbę nowych stanowisk pracy (poza bezpośrednią produkcją rolną);
- strukturę zatrudnienia (stopień obniżenia się poziomu zatrudnienia w produkcji rolnej);
- natężenie zatrudnienia w rolnictwie (liczba zatrudnionych na 100 ha UR);
- średni areal gospodarstw rolnych;
- procentowy udział produkcji przetworzonej w gminie w odniesieniu do rolniczej produkcji towarowej gminy;
- wysokość wpływów do budżetu gminy z podatków od miejscowych przedsiębiorstw;
- stopień zagospodarowania wolnych obiektów;
- liczbę funkcjonujących firm;
- średni wskaźnik rentowności przedsiębiorstw (analizą można objąć tylko największe przedsiębiorstwa);
- liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców;
- dochody własne miasta na jednego mieszkańca;
- odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury rekreacyjnej;
- liczbę gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej;
- odsetek wsi i gospodarstw domowych korzystających z hal sportowych;
- liczbę młodzieży w klubach sportowych;
- odsetek społeczeństwa uczestniczącego czynnie w imprezach sportowych;
- ilość turystów odwiedzających miasto;
- długość dróg utwardzonych na terenie miasta;
- długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta;

- przepustowość oczyszczalni na terenie miasta;
- liczbę ścieków oczyszczanych na terenie miasta;
- liczbę przyłączy do sieci kanalizacyjnej;
- długość sieci wodociągowej na terenie miasta;
- liczbę gospodarstw podłączonych do systemu zbiorczego zaopatrzenia w wodę;
- liczba stacji uzdatniania wody;
- liczba obiektów wykorzystujących alternatywne źródła energii,
- liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej.

Liczba i dobór mierników zależą od przyjętych celów, ich hierarchii i możliwości uzyskania niezbędnych dla dokonania obliczeń danych. Informowanie społeczności Gminy za pomocą tego typu zobiektywizowanych miar jest bardzo pożyteczne i daje realny obraz sytuacji w Gminie. Należy jednak pamiętać, że wiele bardzo ważnych zmian dokonuje się w sposób trudny do zmierzenia. Dotyczą one głównie ludzi, ich systemu wartości, postaw i poziomu uzyskania satysfakcji z jakości życia w Gminie. Osiągnięcie sukcesów na tym polu daje zazwyczaj największą satysfakcję miejscowym liderom.

Monitoring finansowy obejmował będzie dane finansowe realizacji projektów będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków finansowych w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko powinna stanowić dokument ponadkadencyjny, określający cele i programy działań na kilkanaście lat, „żywy” –aktualizowany w miarę zmieniających się potrzeb i warunków zewnętrznych oraz wymagający ciągłego podnoszenia jakości. Przygotowanie *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta* i jej przyjęcie przez Radę Miasta Nisko to dopiero pierwszy etap planowania rozwoju strategicznego. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w przyjętym dokumencie oraz stałego przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata.

10.2. Public Relations Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko

Główną jednostką odpowiedzialną za promocję *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko*, za promocję poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych ujętych w *Strategii*, będzie Urząd Gminy i Miasta Nisko.

Wszelkie materiały promocyjne powinny określać m.in. cele realizacji poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych w ramach *Strategii*, planowane wskaźniki osiągnięć oraz źródła finansowania tych projektów. Sposoby promocji inwestycji współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej Nr 1159/2000 z dnia 30.05. 2000 r. w sprawie „Zasad informowania i promocji projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych”.

Celem działań związanych z promocją *Strategii* jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów projektów podejmowanych w ramach *Strategii*, a także instytucji mogących stać się partnerami w realizacji niektórych przedsięwzięć inwestycyjnych. Grupami tymi są:

- bezpośredni beneficjenci większości projektów – mieszkańcy Gminy Nisko,
- środowisko przedsiębiorców,
- organizacje pozarządowe,
- partnerzy społeczni.

W ramach promocji *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko* podejmowane powinny być w szczególności takie działania jak:

- na bieżąco aktualizowana strona internetowa Urzędu Gminy i Miasta Nisko,
- ulotki informacyjne dla mieszkańców (poświęcone konkretnym projektom),
- spotkania z potencjalnymi partnerami gospodarczymi, społecznymi,
- publikacje w prasie (w przypadku wybranych projektów).

11. Wykorzystane materiały

- **Narodowy Plan Rozwoju 2007-2013**, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 06.09.2005r., Warszawa , wrzesień 2005r.
- **Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015**, Warszawa, listopad 2006r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, dokument przyjęty przez Radę Ministrów dn. 29 listopada 2006r.
- **Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013 – PROJEKT**, Warszawa, wrzesień 2005r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy Departament Polityki Regionalnej, zaakceptowany przez Radę Ministrów dn. 06.09.2005r.
- **Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie)**, dokument zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej zatwierdzającą pewne elementy Narodowych strategicznych Ram Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2007r.
- **Projekt Strategii Rozwoju Turystyki na lata 2007-2013**, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa, czerwiec, 2005r., dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dn. 21.06.2005r.
- **Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2016**, Ministerstwo Sportu, Warszawa, styczeń 2007r.
- **Założenia do Krajowego Programu Rozwoju Wsi** przyjęte przez Kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 28 lutego 2006r.
- **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, lipiec 2007r.
- **Program Operacyjny Kapitał Ludzki** Narodowa Strategia Spójności 2007-2013, Warszawa, 7 września 2007r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, zatwierdzony przez Komisję Europejską dnia 28 września 2007r.
- **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko**, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, Ministerstwo rozwoju Regionalnego, wersja zaakceptowana przez Komisję Europejską w dn. 7 grudnia 2007r.
- **Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013**, Narodowe Ramy Odniesienia 2007-2013, Warszawa, 1 października 2007r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów dnia 30 października 2007r.
- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013**, dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Podkarpackiego w dniu 6 listopada 2007 r. w związku z decyzją KE z dnia 1 października 2007 r. notyfikującą program;

- **Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013**, Projekt z 18 września 2007r., Zarząd Województwa Podkarpackiego.
- **Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 - Projekt**, Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, kwiecień 2006r.
- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego**, Rzeszów, kwiecień 2002r., Zarząd Województwa Podkarpackiego, dokument przyjęty Uchwałą Nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego, dn. 30.08.2002r.
- **Strategia Rozwoju Turystyki dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013**, Warszawa, październik 2006r., dokument opracowany przez Polską Agencję Turystyki S.A., wydanie Strategii dofinansowano ze środków Ministerstwa Gospodarki oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.
- **Strategia Rozwoju Powiatu Niżańskiego**, Załącznik do Uchwały Nr XI/77/2007 Rady Powiatu Niżańskiego z dnia 31 października 2007r.
- **Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Nisko**, sierpień 2004r., dokument opracowany przez ABRYŚ Spółka z o.o., ul. Zeylanda 6, 60-808 Poznań.
- **Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy i Miasta Nisko**, grudzień 2004r., dokument opracowany przez ABRYŚ Spółka z o.o., ul. Zeylanda 6, 60-808 Poznań, Zespół ekspertów: mgr inż. Marian Walny, mgr Eliza Rogala.
- **Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Nisko**, Rzeszów-Nisko, czerwiec 2004r., opracowany przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego.
- **Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Nisko**, opracowana przez Biuro Analiz Ekonomiczno-Prawnych RARR S.A. 1998r.
- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Nisko**, Załącznik Nr I do Uchwały Nr XXII/242/200 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 24 sierpnia 2000r., Nisko 2002r.; dokument opracowany przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział Zamiejscowy w Tarnobrzegu pod kierunkiem mgr W. Gurdaka.
- **Wykaz zabytków nieruchomych i ruchomych z terenu Gminy i Miasta Nisko wpisanych do Rejestru Zabytków**, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu Delegatura w Tarnobrzegu, stan na 20.06.2007r.
- **Statut Gminy Nisko.**
- **„Województwo Podkarpackie. Podregiony, powiaty, gminy”**, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2006r.
- **„Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2007r.”**, GUS, Departament Statystyki Przedsiębiorstw i Rejestrów, Warszawa, 2007r.

- „**Ludność, stan i struktura w przekroju terytorialnym**”, GUS, Departament Badań Demograficznych, Warszawa, 2007r.
- „**Mały Rocznik Statystyczny Polski 2005**”, Główny Urząd Statystyczny
- „**Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002r., Powszechny Spis Rolny 2002r.**” Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Województwo Podkarpackie.
- **Strona internetowa** Gminy Nisko: <http://www.nisko.pl>
- Materiały uzyskane drogą internetową.